

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

BOŞBOĞAZ İLE GÜLLABİ DERGİSİ
İNCELEME, TAHLİLİ FİHRİST, SEÇME YAZILAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erol ÇAKIR

135160109

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ

İstanbul, 2017

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**BOŞBOĞAZ İLE GÜLLABİ DERGİSİ
İNCELEME, TAHLİLİ FİHRİST, SEÇME YAZILAR**

Yüksek Lisans Tezi

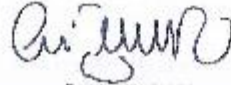
Tezi Hazırlayan: **Erol ÇAKIR**

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

14/09/2017

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyat Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden 135160109 numaralı *Eral ÇAKIR* "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüzde teslim ettiği "BOŞBOĞAZ İLE GÜLLABI DERGİSİNİN İNCELENMESİ" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 05.09.2017 tarih ve 2017/14 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (6.0) dakika süre ile savunmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *açıklığı/oybirliği ile Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOC.DR. ALİ YILDIZ

ÜYE
PROF.DR. MUHAMMET YELTEN

ÜYE
YRD.DOC.DR. BEYHAN UYGUN TEMİZ

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “*Boşboğaz ile Güllabi Dergisi* İnceleme, Tahlili Fihrist, Seçme Yazılar ” başlıklı bu çalışmamın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Haziran 2017

Erol ÇAKIR

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Haziran, 2017

Erol ÇAKIR

ÖZET

***BOŞBOĞAZ İLE GÜLLABİ* DERGİSİ İNCELEME, TAHLİLİ FİHRİST, SEÇME YAZILAR Erol ÇAKIR**

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ

Haziran, 2017 – 246 sayfa

Bu tez çalışmasında, Rumi 24 Temmuz 1324 (06.08.1908) ile 01 Kânun-u Evvel 1324 (14.12.1908) tarihleri arasında yayımlanmış olan *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin incelemesi yapılmış, yazar ve konu fihristi çıkarılmıştır.

Tez bir giriş ile üç ana bölümden oluşmaktadır:

Giriş bölümünde, mizah ve mizahi Türk edebiyatı tarihi ile ilgili bir yazı bulunmaktadır.

Birinci bölüm, *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin tahlilini ve yazar kadrosu ile ilgili bilgilendirmeyi içermektedir.

İkinci bölümde, yazar adlarına ve konularına göre *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin fihristi yer almaktadır.

Üçüncü bölümde ise *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde yer alan metinlerden seçilmiş yazılar, sonuç yazısı, kaynakça ve ekler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mizah, *Boşboğaz ile Güllabi*, Hüseyin Rahmi, Ahmet Rasim.

ABSTRACT

INVESTIGATIONS OF THE BOŞBOĞAZ İLE GÜLLABİ MAGAZİNE ANALYZİNG, INDEX AND SELECTED ARTICLES

Erol ÇAKIR

Master Thesis, Turkish Language and Literature Department

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ

June, 2017 – 246 paper

In this thesis study, the analysis of *Boşboğaz ile Güllabi* magazine was made, the authors and their contents were determined.

This thesis consists of three main parts with an introduction.

In the introduction, humor and the history of humor Turkish literature is discussed.

The first part includes information about *Boşboğaz ile Güllabi* magazine, emination of the periodical and includes the autobiographies of authors.

The second part includes the index of the authors and the themes from *Boşboğaz ile Güllabi* magazine.

The third part includes selected pages of examples from *Boşboğaz ile Güllabi* magazine, bibliography and additional text.

Key Words: Humor, *Boşboğaz ile Güllabi*, Hüseyin Rahmi, Ahmet Rasim.

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
Yrd. Doç. Dr.	: Yardımcı Doçent Doktor
Yay.	: Yayınları
N.	: Numara
S.	: Sayfa
C.	: Cilt
İTC	: İttihat ve Terakki Cemiyeti
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Ve saire

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
KISALTMALAR.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
ÖN SÖZ.....	13
GİRİŞ: Mizah ve Mizahi Türk Edebiyatı Tarihinin Kısa Panoraması.....	15
1. BÖLÜM.....	19
1.1. BOŞBOĞAZ İLE GÜLLABİ DERGİSİNİN İNCELENMESİ.....	19
1.1.1. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Yayın Hayatına Başlaması.....	19
1.1.2. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Şekil Özellikleri.....	20
1.1.3. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Serlevhası.....	25
1.1.4. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin İdare, Basım ve Dağıtım Merkezleri.....	25
1.1.5. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Fiyatı, Abonelik Şartları ve Sayfa Sayısı.....	25
1.1.6. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Yayın Periyodu.....	25
1.1.7. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Yazar ve Karikatürist Kadrosu	28
1.1.8. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Yazar Biyografileri.....	28
1.1.9. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin Kapanışı.....	41
1.1.10. <i>Boşboğaz ile Güllabi</i> 'nin İçeriği	41
1.1.10.1. EDEBİYAT	41
1.1.10.1.1. Hikâye.....	41
1.1.10.1.2. Tiyatro.....	43
1.1.10.1.3. Makale	43
1.1.10.1.4. Köşe Yazısı.....	44
1.1.10.1.5. Eleştiri.....	44
1.1.10.1.6. Mektup.....	44
1.1.10.1.7. Fıkra.....	45

1.1.10.1.8. Biyografi.....	45
1.1.10.1.9. Anı.....	46
1.1.10.1.10. Fabl.....	46
1.1.10.1.11. Şiir.....	46
1.1.10.2.EDEBİYAT DIŞINDA KALAN BAŞLIKLAR.....	46
1.1.10.2.1. Bildiri.....	46
1.1.10.2.2. Basın.....	47
1.1.10.2.3. Haber.....	48
1.1.10.2.4. Siyaset.....	50
1.1.10.2.5. Belediyecilik.....	51
1.1.10.2.6. Memuriyet.....	51
1.1.10.2.7. Askeriye.....	52
1.1.10.2.8. Diyalog.....	52
1.1.10.2.9. Ekonomi.....	54
1.1.10.2.10. Duyuru.....	54
1.1.10.2.11. Meşrutiyet.....	54
1.1.10.2.12. Reklam.....	55
1.1.10.2.13. Sağlık.....	56
1.1.10.2.14. Sosyal Hayat.....	56
1.1.10.2.15. Ticaret.....	57
1.1.10.2.16. Teşekkür ve Tebrik.....	57
1.1.10.2.17. Özdeyiş.....	58
1.1.10.2.18. Sözlük.....	58
1.1.10.2.19. Karikatür.....	59

2. BÖLÜM	88
2.1. YAZAR ADLARINA GÖRE FİHRİST	88
2.1.1. Ahmet Hamdi.....	88
2.1.2. Ahmet Rasim.....	88
2.1.3. Dr. Ali.....	88
2.1.4. Ali Rıza.....	88
2.1.5. Ayastefanos Besime Te.....	88
2.1. 6. Deniz Müsftüsü Torik.....	88
2.1.7. Fahri.....	88
2.1.8. Hadiye.....	89
2.1.9. Hakkı.....	89
2.1.10. Hıfzı.....	89
2.1.11. Hüseyin Rahmi (Gürpınar).....	89
2.1.12. İmzasız.....	89
2.1.13. Kara Dede ile Ak Dede.....	110
2.1.14. Mekteb-i Sultaniden Ahmet.....	110
2.1.15. Mithat Cemal (Kuntay).....	110
2.1.64. M. Necati.....	111
2.1.15. M. Rıdvan.....	111
2.1.17. M. Salim.....	111
2.1. 18. M. Servet.....	111
2.1.19. R. M.	111
2.1.20. Sadı.....	111
2.1.21. Şadur.....	111

2.2. KONULARINA GÖRE FİHRİST	112
2.2.1. Anı.....	112
2.2.2 Askeriye.....	:112
2.2.3. Basın	113
2.2.4. Belediyecilik	116
2.2.5. Bildiri.....	116
2.2.6. Biyografi.....	116
2.2.7. Diyalog.....	117
2.2.8. Duyuru.....	120
2.2.9. Ekonomi.....	121
2.2.10. Eleştiri.....	121
2.2.11. Fabl.....	122
2.2.12. Fıkra	122
2.2.13. Haber.....	123
2.2.14. Hikâye.....	126
2.2.15. Karikatür.....	127
2.2.16. Köşe Yazısı.....	129
2.2.17. Makale.....	130
2.2.18. Mektup.....	130
2.2.19. Memuriyet.....	131
2.2.20. Meşrutiyet.....	131
2.2.21. Özdeyiş.....	132
2.2.22. Reklam.....	133
2.2.23. Sağlık.....	133
2.2.24. Siyaset.....	133
2.2.25. Sosyal Hayat.....	134
2.2.26. Sözlük.....	135

2.2.27. Şiir.....	136
2.2.28. Teşekkür ve Tebrik.....	136
2.2.29. Ticaret.....	137
2.2.30. Tiyatro.....	137
3. BÖLÜM.....	138
3.1. SEÇME METİNLER	138
3.1.1. HİKÂYE.....	138
3.1.1.1. <i>Küçük Hikâye/Bir Seyahat-i Acibe</i>	138
3.1.1.2. <i>Kadınlar Mebusu</i>	165
3.1.1.3. <i>Sirkeci Lokantasında İftar</i>	169
3.1.1.4. <i>Sonbahar Göçleri</i>	172
3.1.1.5. <i>Boykotajın Telakki-i Diğeri</i>	176
3.1.1.6. <i>Sokak Köpekleri Konseri</i>	180
3.1.1.7. <i>Ters Konuşma</i>	181
3.1.1.8. <i>Bir Muamma</i>	185
3.1.1.9. <i>Rahibin Merkebi</i>	194
3.1.1.10. <i>Muharrerat</i>	199
3.1.1.11. <i>Efendi ile Hanımı Arasında</i>	200
3.1.1.12. <i>Zabtiye Nezareti ve Şehremaneti Kervansarayları</i>	200
3.1.1.13. <i>(Başlıksız) Hikâye</i>	201
3.1.2. MAKALE.....	203
3.1.2.1. <i>Boşboğazın Ciddi Makalesi</i>	203

3.1.3. TİYATRO	206
3.1.3.1. <i>Kayınpeder ve Kaynvalide Kendi Odalarında</i>	206
3.1.3.2. <i>İdare-i Mahsusa Vapurlarında</i>	210
3.1.5.3. <i>Çocuklara Yasak</i>	213
3.1.3. ŞİİR	220
3.1.4.1. <i>Piyasada Kuruntu</i>	220
3.1.4.2. <i>Şathiyat/ Sada-yı İnkılâb Hainindir</i>	221
3.1.4.3. <i>Eşeklik</i>	223
3.1.4.4. <i>Muharrerat/ Karaköy Köprüsünün Feryadı</i>	225
3.1.4.5. <i>Fes, Kalpak</i>	227
3.1.4.6. <i>(Başlıksız) Şiir</i>	228
3.2. SONUÇ	229
3.3. KAYNAKÇA	231
3.3. EKLER	232

ÖN SÖZ

Türk siyasi tarihindeki önemli değişim ve dönüşüm noktalarından birisi II. Meşrutiyet'in ilanıdır. Meşrutiyet Dönemi de denilen bu devre Osmanlı ile yeni Türk devleti arasında bir geçiş dönemi oluşturmuştur. Geçiş dönemleri çoğunlukla sancılıdır. Bu sancılı dönemi sağlıklı değerlendirmede en önemli araçlardan birisi hiç kuşkusuz basındır. Çünkü basın o dönem zihniyetinin bir fotoğrafıdır. II. Meşrutiyet'in ilanını ile Osmanlıda basın hayatında bir coşku yaşanmıştır. Basın hayatındaki yayın sayısında ciddi bir artış gözlenmiştir. Yayımlandıkları döneme ait önemli birer belge değeri taşıyan bu yayınların incelenmesi, hem tarihimizin karanlık noktalarının aydınlatılması hem de geçmişimizin daha doğru anlaşılması açısından oldukça önemlidir.

Ayrıca, Meşrutiyet Dönemi'nde basın hayatındaki canlılık en belirgin şekilde kendisini mizah alanında göstermiştir. Basın hayatına giren yayın organları arasında mizahi yayınlar ilk sırayı almıştır. Dönemin hem mizah basını hem de mizah edebiyatı için köşe taşı olan isimleri de unutmamak gerekir. Bu isimlerin başında acıklı gülünçlüklerin romancısı olan Hüseyin Rahmi Gürpınar gelir. Onun kadar zamana yenilmeyen, onun kadar her devrin adamından heykeli dikilebilecek kaç karakter abidesi vardır edebiyatımızda? Onun halk işi ama özgün alaycılığından, keskin hicvinden, acı kahkahalar attıran trajikomik ve ölümsüz kahramanlarından, Türkçeye kattıklarından yeni nesilleri mahrum bırakmamak gerekir.

Bu anlayışlar etrafında incelemeye çalıştığımız *Boşboğaz ile Güllabi* adlı dergi II. Meşrutiyet'in ilanını takip eden günlerde Hüseyin Rahmi tarafından çıkarılmıştır. *Boşboğaz ile Güllabi* (24 Temmuz 1908 – 14 Aralık 1908) döneminin sosyal, siyasi ve kültürel hayatını mizah kalitesi yüksek bir üslupla yansıtan, dönemine göre kısa ömürlü sayılabilecek (36 sayı) bir mizah dergisidir.

Derginin tüm sayılarının fotokopileri Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us koleksiyonundan temin edilmiş, incelemeler bu fotokopiler vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın başlangıç kısmında bazı terim ve kavramlarda yapılan kısaltmaları içeren “Kısaltmalar” kısmı ile “İçindekiler” bölümü yer almaktadır. Çalışma, bir giriş ve onu takip eden üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde mizahın ne olduğu, mizah-edebiyat ilişkisi ele alınmış ve mizahi Türk edebiyatı tarihinin özeti yapılmıştır.

Giriş bölümünü takip eden ikinci bölüm, *Boşboğaz ile Güllabi*'nin yapı ve içerik özelliklerine ayrılmıştır. Derginin hangi tarihlerde ve kimler tarafından nerede çıkarıldığı, sayfa sayısı ve düzeni, yazım ve basım özellikleri, yayın periyodu, ilanları ve reklamları, ücret politikası, içeriği, yazarları ve çizerleri hakkındaki bilgiler bu bölümde ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, yazar adlarına, ele aldığı konulara ve edebi türlere göre *Boşboğaz ile Güllabi*'nin fihristi çıkarılmıştır. Bu fihrist oluşturulurken Latin harfli alfabetik sıra gözetilmiştir.

Dördüncü bölüm, dergiden alınmış ve günümüz alfabesine göre oluşturulmuş seçme metinleri içermektedir. Latin harflerine aktarılan bu yazılarda bulunan yabancı dillerdeki özel isimler orijinal yazımlarıyla verilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte metinlerde ağız, şive...vb. özellikteki sözcükler söylendikleri gibi yazılmıştır. Metinlerde yazım ve noktalama açısından günümüz yazım ve noktalama kuralları benimsenmiştir. Bu bölümde seçme metinlerin dışında dergi ile ilgili bir sonuç yazısı ve derginin resimli metinlerinden örnekler bulunmaktadır.

Bu çalışmayı başından sonuna kadar titizlikle yöneten, eksiklerimi, hatalarımı sabırla, hoşgörüsüyle düzelten, bana yol gösteren ve zamanımı ayırmaktan kaçınmayan saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Ali Yıldız'a sonsuz şükranlarımı sunarım. Kaynaklara ulaşmamda ve metinlerin çevirisi aşamalarında emeğini esirgemeyen kıymetli meslektaşım Fuat Tupçu'ya; çalışmalarım boyunca büyük bir sabır gösteren ve manevî desteğini hep üzerimde hissettiğim sevgili eşim Özge Çakır'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Erol ÇAKIR

İstanbul, 2017

GİRİŞ

Bu bölümde mizah kavramı, mizah ve edebiyat ilişkisi, mizahi Türk edebiyatının kısa tarihi üzerinde durulmuştur.

MİZAH VE MİZAHİ TÜRK EDEBİYATI TARİHİNİN KISA PANORAMASI

Mizah, *Büyük Türkçe Sözlük*'te “gülmece” olarak tarif edilmektedir.¹ Mizahın temel hedefi güldürmektir. Çok defa da güldürme hedefinin altında birey ya da toplumdaki aksaklıkları, kusurları, yetersizlikleri, çirkinlikleri eleştirmek ve iğnelemek, düzeltmek amacı yatmaktadır. Kaldı ki sadece gülümseten bir mizah espriden öteye geçemez. İslam Ansiklopedisi'nin “Mizah” maddesinde bu durum şöyle ifade edilmiştir: “Mizah, düşünceleri şaka ve nüktelerle süsleyerek anlatan söz ve yazı çeşidi olmakla birlikte zaman içinde daha ağır türleri de içine alan bir terim haline gelmiştir. Mizahta temel hedef güldürme ise de çok defa güldürmenin altında fert ve toplumdaki aksaklıkları, çirkinlikleri eleştirme ve iğneleme, düzeltme amaçları da gizlidir. Kin ve intikam duygusundan kaynaklanmayan mizahta küçük düşürme amacı yoktur; daha ağır şekilleri olan istihzada ise hedef, üstü örtülü ve iğneleyici alaydır.”²

Mizah, espriden farklıdır. Mizah, gülümsetirken yanlış olanı düzeltme ve bir doğruyu muhatabına aktarma amacındadır. Thomas Stearns Eliot şöyle diyor: “Mizah, ciddi şeyler söylemenin farklı bir yoludur.”³ Çünkü mizah, ele aldığı olay, kişi ve toplumdan çok iletmek istediği düşünceyi önemser. Düşünceyi iletmeye araç olduğu yergi ile birlikte hareket eder. Mizahta yergi ile gülmece koşuttur. Mizah, her ne kadar gülmeceye dayalı olsa da özü itibarıyla belli davranışları ve belli insan tiplerini yerici, iğneleyici niteliktedir. Edebiyat ile bağlantısı da bu noktada başlar. Çünkü edebiyat, onun yergici yönünü bir araç olarak kullanır. Mizah edebiyatının, sosyal sıkıntıların yoğun olduğu dönemlerde daha çok öne çıkması da bundandır. Zira çalkantılı dönemlerde yergiye konu olabilecek, kişi ve olaylar daha fazladır. Yergi biçimleri dilden dile değişse de yergiye konu olan kesimler hemen her toplumda adaletsiz, ilkesiz, sorumsuz ve ahlaki değerleri yozlaşmış kimselerdir.

Mizah, edebiyatın bir türü değil, aracıdır. Mizah, edebiyat söz konusu olduğunda ayrı bir tür olarak değil de çoklukla türler içerisinde bir işlev üstlenmiş biçimde karşımıza çıkar. Bunun temel nedeni ise mizahın yergi için bir araç olarak kullanılmasıdır. Bu konuda Rıfat Ilgaz şöyle der: “Mizah diye bir yazı türü yoktur. Yazı türü romandır, öyküdür, köşe yazılarıdır, anılardır. Mektup bile bir yazı türüdür de, mizah bir yazı türü değildir. Tür olsaydı tekniği olurdu. Mizah bir biçimdir. Topluma bakış açısidir. Mizah şiir, öykü, roman olabilir: Tür değil, biçimdir. Mizacımızdan gelen bir özelliktir, bir çeşnidir. Yazı türleri beceri ister, teknik ister. Bunları sağladın mı başarı tamdır. Mizah ne ister? Mizah insanın mizacından geldiği için bilgi değildir, edinilemez. Teknik de değildir. İnsanın yaradılışında bu özellik varsa mizah başarılı olabilir.”⁴

Rıfat Ilgaz'ın da belirttiği gibi mizah yapmada bir metnin salt gülmece öğeleri taşıması tek başına yeterli değildir. Önemli olan, dili kullanmadaki yetkinliktir. Mizahta bayağılıktan ve seviyesizlikten arınmış ince ve derin bir zekâ pırlıtısının ürünü çarpıcı bir dile yaslanılmalıdır. Gündelik hayatımızda gülmeye konu olabilecek pek çok şeyle karşılaşırız. Ancak iş, bunları anlatmaya geldiğinde herhangi birinin dilinde, bu olaylar yaşandığı anki kadar eğlenceli olmayabilir. Bu yüzden gülünç olanı sözcüklere dökebilmek de ayrı bir hünerdir. Yaşanan çelişkiler, aksaklıklar kısaca gülmeye konu olabilecek her şey üslup sahibi kişilerin kaleminde eğlenceli, esprili edebi metinlere dönüşür. Üslup, kişinin ta kendisidir. Mizah için büyük bir üslup gerekir. Mizah yazarı da gülmeye konu olan olayın ardında sakladığı iletisini ince bir zekâ ile işleyerek vermeye çalışmalıdır.

Mizahi bir edebiyat eserinde şu üç ögenin varlığı ve uyumu ön planda olmalıdır: gülmece, yergi ve üslup. Eğer bu üç öge yerli yerinde ve etkili kullanılırsa mizah, işlevine ve amacına uygun kullanılmış olacaktır.

Mizahın tanımı, mizah edebiyat ilişkisi üzerine yaptığımız bu tespit ve değerlendirmenin ardından şimdi de mizah tarihinden ve mizahi Türk edebiyatının geçmişinden söz edelim. Mizahın geçmişine gitmek için insanlık tarihi kadar geri gitmek gerekir. Mizah hakkında yapacağımız herhangi bir inceleme, bizi yazılı tarihin ilk sayfalarına dek uzanmaya zorlayacaktır. Çünkü mizahın temel ögesi olan “gülmek” hayatımızda yeni olan bir şey değildir. Dolayısıyla da mizah tarihi de insanlık tarihi kadar eski olmalıdır.

Bizim edebiyatımızda ise mizah öğelerinin varlığı öncelikle sözlü anlatı geleneği olan halk edebiyatında kendini gösterir ve oldukça köklü bir geçmişe sahiptir. Fıkra, masal ve destanlarımızda mizah öğeleri dikkati çeker. Bektaşî fıkraları, keskin zekâsı ve iyimserliğiyle bilinen Nasrettin Hoca fıkraları bu türün en çok bilinen ve anlatılan ilk örneklerini oluşturur.

Yukarıda da söz edildiği gibi mizahi eserlerin hemen tümünde insan davranışları ve toplumsal düzende görülen çelişkiler belli ölçüde yerilir. Örneğin halk anlatı geleneği etrafında oluşan ve eleştirel yanı ağır basan fıkralardan birisinde geçen Bekri Mustafa böylesi bir tiptedir. IV. Murat devrinde yaşamıştır, etrafında oluşturulmuş fıkralar, yasa ve toplum düzeni arasındaki uyumsuzlukları tatlı sert yerer.

¹ Türk Dil Kurumu (2005), *Büyük Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

² Durmuş, İsmail (2005), *Mizah*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

³ S.Chatmen, *Öykü ve Söylem Filmde ve Kurmacada Anlatı Yapısı*, De Ki Yay.

⁴Özbilgen, Füsün, Şubat 1993, *Skylife*, Sayı 118

Osmanlı mizahı içinde önemli bir hat oluşturan geleneksel tiyatronun güldürü ekseninde gelişmesi mizah kültürümüzün köklü geçmişi ve eğilimi bakımından önemlidir. Tanzimat dönemine kadar da Türk mizahı daha çok sözlü gelenekle temsil edilmiştir. Yazılı mizah ise Tanzimat sonrası dönemde açılan gazete ve dergiler aracılığıyla Türk basının en erken gelişen alanlarından biri olmuş, yazılı Türk mizah edebiyatının gelişmesine ve mizah kültürünün genişlemesine katkı sağlamıştır.

Tanzimat Fermanı'nın ilanından 1878'e kadarki dönemde mizah edebiyatının genel çerçevesi şu şekilde özetlenebilir: İlk mizah dergisi, Hovsep Vartan Paşa tarafından Ermeni harfli Türkçe olarak basılan *Boşboğaz Bir Âdem İstanbulda* yayımlanır (1852). Türk basınında ilk süreli mizah yayını ise Filip Efendi'nin çıkardığı *Terakki* gazetesinin eki olarak yayımlanan *Letaif-i Âsar*'dır (1868). İlk bağımsız mizah dergisi ise 1870 yılında Teodor Kasap tarafından çıkarılan *Diyojen*'dir. Bu dönemde mizah edebiyatının öncülerinden birisi olan Direktör Âli Bey, *Diyojen*'de mizahi yazılar yazmıştır. Ayrıca *Lehçetü'l-Hakayık* adlı eserinde 300 kadar sözcüğün mizahi anlamlarını açıklamıştır. Eser bu bakımdan Türkçenin ilk mizah sözlüğüdür. Batılı yazarları model alan bu dönem yazarlarımız, daha çok halkın günlük yaşamına atıf yaparak belli kişileri ve çevreleri yermişlerdir. Bu dönemin önemli yazarlarından Ahmet Mithat Efendi *Felâh-ı Beyler Râkım Efendi*, Recaizade Mahmut Ekrem de *Araba Sevdası* adlı eserlerinde yanlış Batılılaşmayı işlerken sonradan görme tiplerini hicvederek gülmece öğelerine yer vermişlerdir.

1878 sonrası dönemde tahtta II. Abdülhamit vardır. Mizah dergileri ve gazeteleri bu dönemde sansüre takılır. Bu dönemde hiçbir mizah dergisi yayımlanmaz. Bu durum II. Meşrutiyet'in ilan edildiği 1908'e kadar sürer. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra mizah basını yeniden hareketlenir.

Bu dönemde yayın hayatına başlayan *Kalem* dergisi siyasi nitelikli bir mizah dergisidir. "Kirpi" müstear adıyla yazılar yazan Refik Halit Karay bu derginin başyazarıdır. Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Ahmet Rasim'in birlikte çıkardıkları *Boşboğaz ile Güllabi* adlı dergide, İstanbul'un yoksul ve dar gelirli çevrelerinin sorunlarına değinirler. İstanbul'un çeşitli kesimlerinden insanların günlük hayatlarından pek çok ayrıntıyı eserlerine taşıyan Hüseyin Rahmi Gürpınar, eserlerinde de gülmece öğelerine geniş ölçüde yer vermiştir. Mizah türündeki ustalığıyla geniş bir okur kitlesinin beğenisini kazanmıştır.

Balkan Savaşlarının başlaması nedeniyle savaşlarla geçen uzun yıllar boyunca mizah yazını durgunluk dönemine girer. Sedat Simavi'nin *Diken*, Refik Halit Karay'ın *Aydede* adlı dergileri bu dönemin kayda değer mizah dergileridir.

Cumhuriyet döneminin ilk mizah dergisi Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon'un birlikte çıkardıkları *Akbaba*'dır. Yayın hayatı 55 yıl süren *Akbaba* Türk edebiyatının en uzun ömürlü mizah dergisidir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası, Türk mizah edebiyatının altın dönemlerindedir. Aziz Nesin ve Sabahattin Ali'nin birlikte çıkardıkları *Markopaşa* (1946) kısa zamanda toplumda kendine önemli bir yer edinir. Bu dergi etrafında yazan

Aziz Nesin, Sabahattin Ali ve Rıfat Ilgaz yazılarıyla Türk siyasi ve sosyal hayatını etkilemişlerdir. Özellikle Aziz Nesin, mizah türündeki siyasi yazılarıyla siyasi mizahı kamuoyunda etkin bir güç haline getirerek uluslararası ün kazanmıştır.

1960'larda etkin mizah dergisi ise *Tef*'tir. Burhan Felek, Çetin Altan, Orhan Kemal, Bedii Faik gibi isimler *Tef* dergisinde yazmışlardır. 27 Mayıs'tan (27 Mayıs 1960) sonra Aziz Nesin'in çıkardığı *Zübük* de dikkat çeken bir mizah dergisidir.

1980 Kuşağında *Gırgır*, *Çarşaf*; günümüzde ise *Leman*, *Penguen*, *Uykusuz* vb. mizah dergileri ön plana çıkmıştır

Son kuşakta, tiyatro kökenli isimlerden Ferhan Şensoy, karikatür dergilerinde yazarlık yapan Atilla Atalay, Gani Müjde ve Umut Sarıkaya gibi isimler mizah türünde ilgi gören eserler yazmışlardır.

1. BÖLÜM

Bu bölüm, *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin şekil ve içerik özelliklerinin incelenmesine ayrılmıştır.

1.1. BOŞBOĞAZ İLE GÜLLABI DERGISİNİN İNCELENMESİ

1.1.1. *Boşboğaz ile Güllabi*'nin Yayın Hayatına Başlaması

1908 yılında ilan edilen İkinci Meşrutiyet ile başlayan dönem, mizah dergileri açısından son derece zengin ve renkli bir dönemdir. Bu dönemde mizah basını büyük bir canlılık kazanır ve ardı ardına mizah dergileri çıkmaya başlar. II. Meşrutiyet'in yarattığı coşku, basında sansürün sona ermesi, 30 yıllık İstibdat Dönemi'nin bitişi ve II. Abdülhamit'e karşı kazanılan zafer, basın hayatındaki büyük ve uzun süren suskunluk mizahın bütün olanakları kullanılarak işlenir.

Yayın hayatına yeni başlayan dergi ve gazete sayısındaki bu olağanüstü artışı, Orhan Koloğlu "Basın Patlaması"⁶ olarak adlandırır. Durumu, birinci sayısındaki "İlk İfade" başlıklı yazıda "tuğyan-ı matbuat" (sınır tanımayan müthiş, azgın bir artış)⁷ olarak tanımlayan *Boşboğaz ile Güllabi* dergisi de bu dönemde yayın hayatına atılır.

İlk İfade

"Bu tuğyan-ı matbuat içinde (bu azgın haddini aşmış basın içinde) *Boşboğaz* bilmem kaçınıcı olarak seyl-ü intişara (yayın seline) karışıyor. Arkadaşlarıyla el ele vererek o da bu hurşan-ı hürriyyet müdafileriyle (coşmuş hürriyet savunucularıyla) birlikte insanlığı dava eyleyecek (insanlığın derdini çekecek). Bu velvele-i zar-ı hamiyette (vatan sevgisiyle aşka gelmiş insanların gayret gürültüleri arasında) avazının erebildiği kadar feryat edecektir. Fakat bu şamatalı günümüzde serapa (baştan başa) ciddiyet kesilerek vaaz gibi ağır makaleler neşreden eski gazetelerimizin -her gün şeker yense bıkılır- zihinleri yorma tehlikesine karşı, bütün o mantıklı süslü metinlerin ve yeni kardeş gazetelerimizin heyecanlı vatanperverane bazen ifrata kaçan sözlerinin üzerine tuz biber olmak kabilinden "*Boşboğaz*" şakalarını serpiştirecektir. *Boşboğaz*, diğer gazetelerden, halkın faydasına olabilecek sözleri alacak ve bunu mizahi bir dille halka neredeyse ezberletecektir. Ağır mesuliyetle yorgun düşen gazeteci dostlarımız da öyle zannediyorum ki sayfalarımızda her gün, gülecek bir şeyler bulabilecek ve zihinlerini biraz olsun dinlendirip eğlendirebileceklerdir. *Boşboğaz* sayfalarında kimseye karşı bir kötülme ve garazkârlık görülmecek, ancak zaman zaman hakikate bağlılığından dolayı ifrat derecesinde keskin ifadeler kullanabilir. Bunu da garazkârlıktan ayırmak lazım gelir. Bu dediklerimizden, *Boşboğaz* aldığını bulduğunu söyler, şeklinde anlaşılmasın. *Boşboğaz* halktan saklanmaya çalışılan gerçekleri bulur ve halka bildirir.

⁶Koloğlu, Orhan (2005), *1908 Basın Patlaması*, İstanbul, BAS-HAŞ Yay.

⁷a.g.e, N.1, S. 2

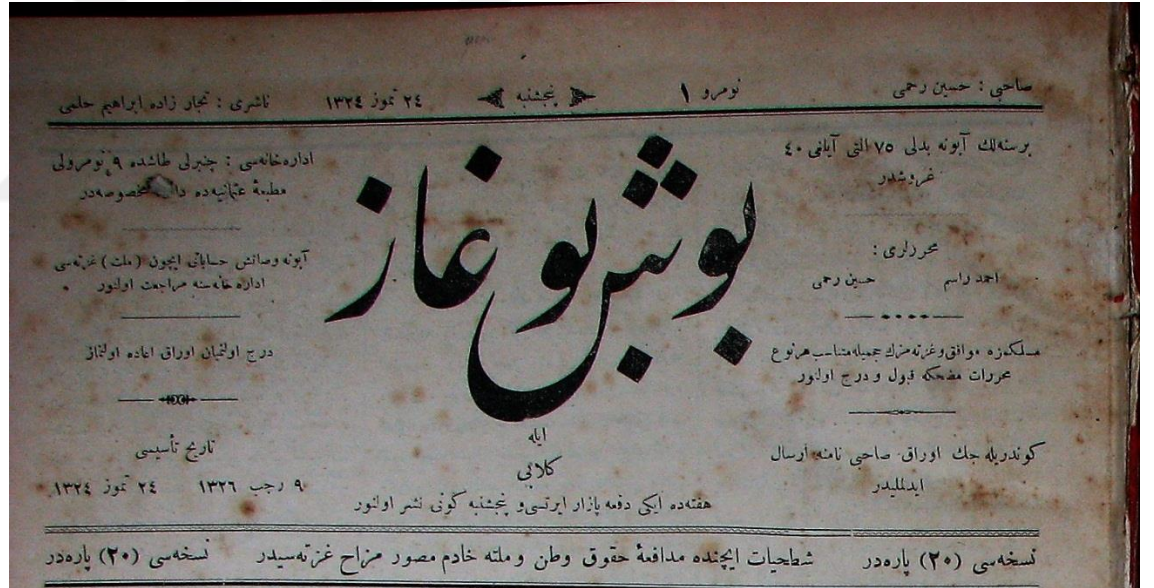
Bu iyi niyetimizi ortaya koyduktan sonra zannediyorum ki refiklerimiz (diğer gazeteler)bize gücenmezler, Boşboğaz'ın şakalarını çekememezlik yapmazlar, şakayı kaldırırılar.

Gazetemiz lüzum gördüğü haftalarda “Boşboğaz'ın Ciddi Makalesi” başlığı altında ciddi makaleler de neşredecektir.”⁸

1.1.2.Boşboğaz ile Güllabi'nin Şekil Özellikleri

Boşboğaz ile Güllabi, 28 x 40 cm ebatlarında büyük boy bir dergidir. Gramajı düşük sarımsı bir kâğıda tek renk olarak basılmış olan dergi 4 sayfadan oluşmaktadır. Derginin her sayısında karikatür kullanılmıştır. Karikatürler çoğunlukla derginin son sayfasında olmakla birlikte kimi sayılarında ilk, kimi sayılarında ise ikinci ya da üçüncü sayfasında yer almaktadır.

Derginin ilk sayfası bir çeşit kapak özelliği de göstermektedir çünkü derginin adı, sahibi, naşiri, idarehanesi, fiyatı vb. özelliklerinin yazılı olduğu serlevha her sayının sadece ilk sayfasında bulunmaktadır. Bu serlevhayı şekillendiren üç koyu çizgi bulunmaktadır. Birinci ve ikinci çizgi arası geniş, ikinci ve üçüncü çizgi arası dar aralıktır. Birinci çizginin üzerinde sağdan sola doğru sırasıyla şu bilgiler yer almaktadır:

Derginin,

- Sahibi
- Numarası
- Günü (İki aynı motif arasına yazılmış biçimdedir.)
- Naşiri

⁸ a.g.e, N.1, S.2

Birinci çizgi ile ikinci çizgi arasındaki geniş aralıkta şunlar yer almaktadır:

- Tam ortada derginin adı (“**Boşboğaz**” adı iri bir punto ile gösterilmişken “ile” bağlacı ve “**Güllabi**” adı derginin metinlerindeki yazı puntosu ile aynı karakterdedir.) bulunmaktadır.

Derginin adının yazılı olduğu başlığın altında;

- “*Haftada iki defa pazartesi ve perşembe günü neşrolunur.*” yazısı bulunmaktadır.

Derginin adının yazılı olduğu başlığın sağ tarafında yukarıdan aşağıya doğru sırasıyla şunlar bulunmaktadır:

- Abonelik bedeli ve fiyatı
- Muharrirleri
- (Bu bilgilerin altında sağ ve sol tarafına çizgi almış üç nokta ile gösterilmiş ayırıcı bir işaretin altında) “*Mesleğimize muvafık ve gazetemizin hacmiyle mütenasib her nev muharrerat-ı mudhike kabul ve derc olunur*” yazmaktadır.
- (Aynı ayırıcı işaret ile gösterilmiş bu yazının altında da) “*Gönderilecek evrak, sahibi namına irsal edilmeyecektir.*” yazmaktadır.

Derginin adının yazılı olduğu başlığın sol tarafında yukarıdan aşağıya doğru sırasıyla şunlar bulunmaktadır:

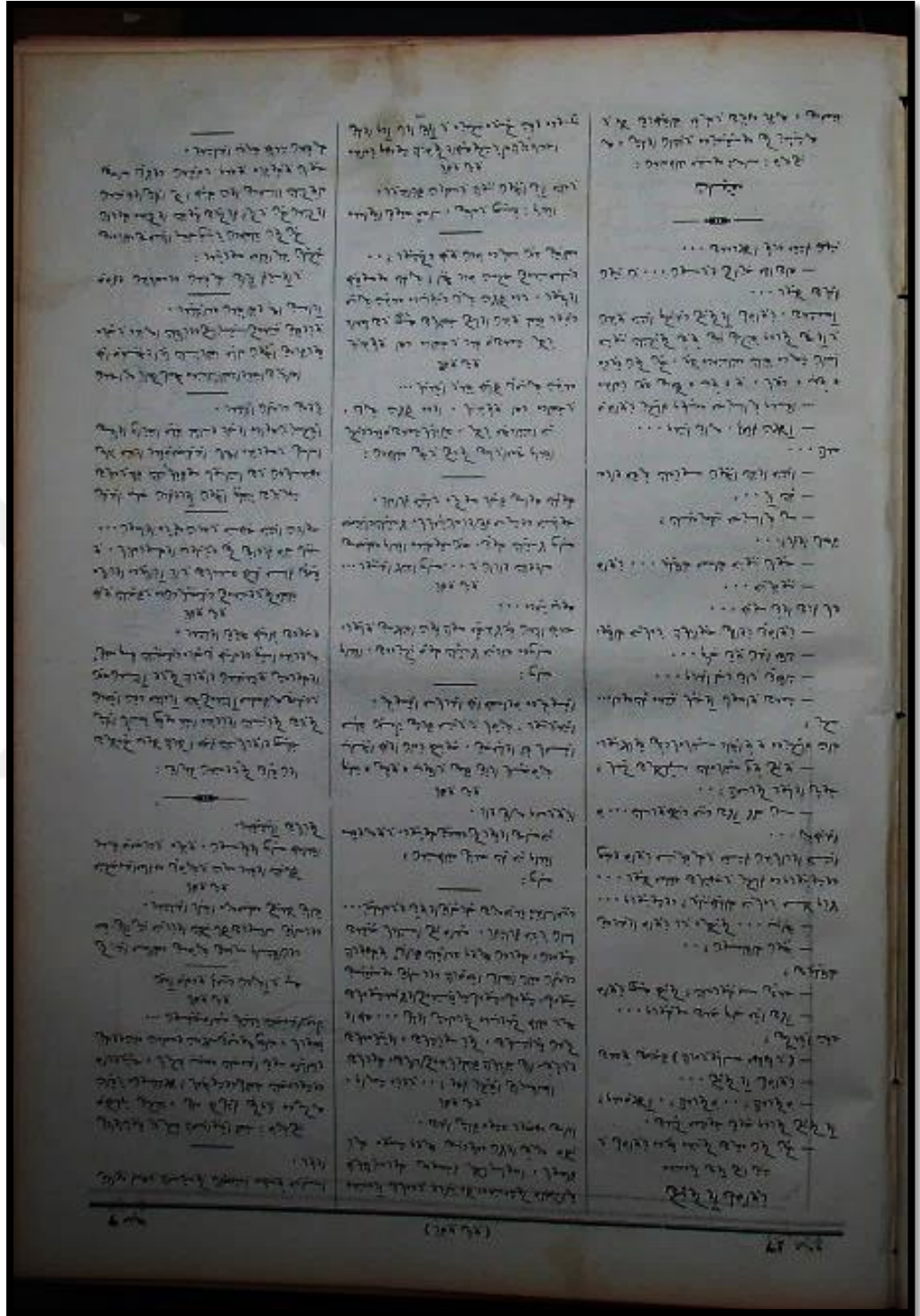
- İdarehanesi
- (Bu bilginin altında uzun bir çizgi ile gösterilmiş ayırıcı bir işaretin altında) “*Abone ve satış hesabı için Millet gazetesi idarehanesine müracaat olunur.*” yazmaktadır.
- (Aynı ayırıcı işaret ile gösterilmiş bu yazının altında da) “*Derc olunmayan evrak iade olunmaz.*” yazmaktadır.
- Bu yazının altında birbirine benzeyen iki motifin uzatılması ile gösterilmiş ayırıcı bir işaretin altında sırasıyla hicri ve rumi olarak tarih tahsisi bulunmaktadır.

İkinci ve üçüncü çizgi arasındaki dar aralıkta şunlar yer almaktadır:

- En sağ ve en solda gazetenin nüsha fiyatı
- Ortada ise takdim yazısı olan “*Şathiyyat içinde müdafaa-i hukuk ve vatan ve millete hadim musavver mizah gazetesidir.*” ifadesi bulunmaktadır.

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin iç sayfaları ise çoklukla uzun üç sütun halindedir ve bu sütunları birbirinden ayıran uzun birer çizgi kullanılmıştır. Ayrıca birbirini takip eden yazılar arasında başlangıç veya sonuç bildirmeye yarar şekilde işaretler konulduğu görülür.

Bu işaretler bazen aynı yöne uzatılmış iki çiçek, ağaç vb. çizimlerin oluşturduğu motif, bazen de düz veya dalgalı çizgilerdir.

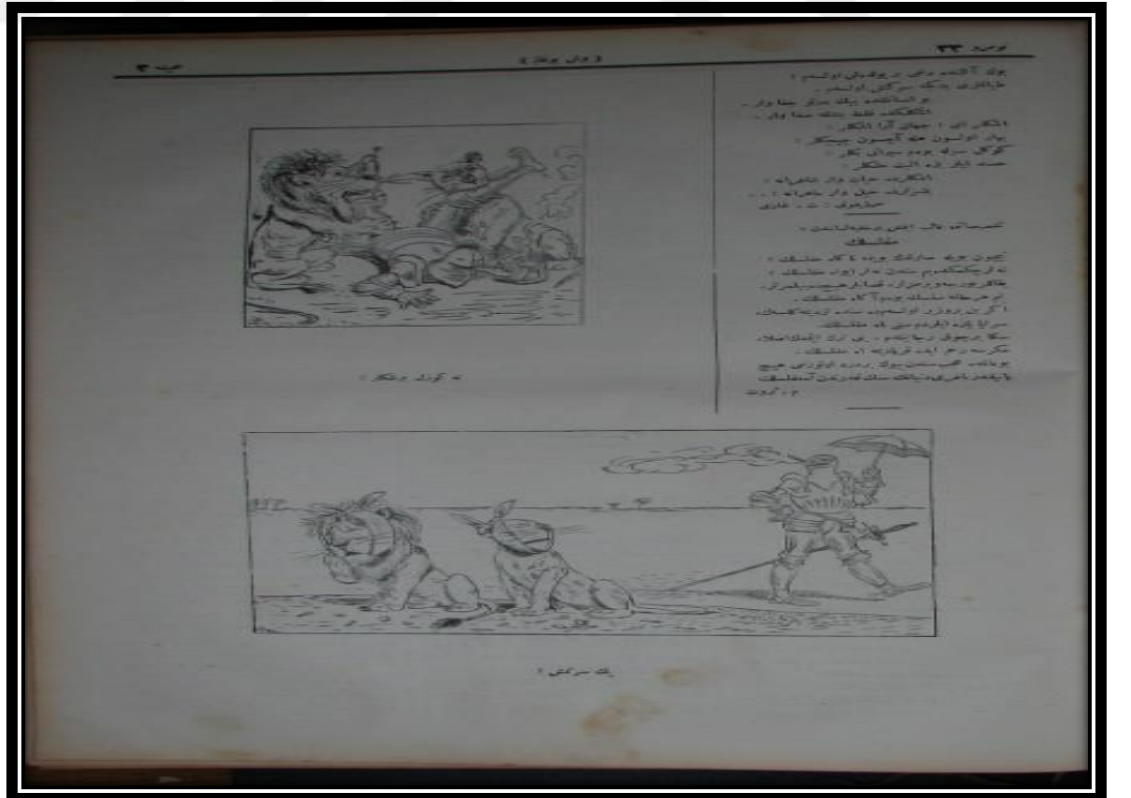

Boşboğaz ile Güllabi Karikatürsüz ve Sütunlu İç Sayfa Örneği

Karikatürlerin ve kimi tefrika hikâyelerin bulunduğu sayfalarda da çoğunlukla üç sütuna bölme düzeni yine bulunur ancak kimi sayfalarda bu düzen kaybolur.

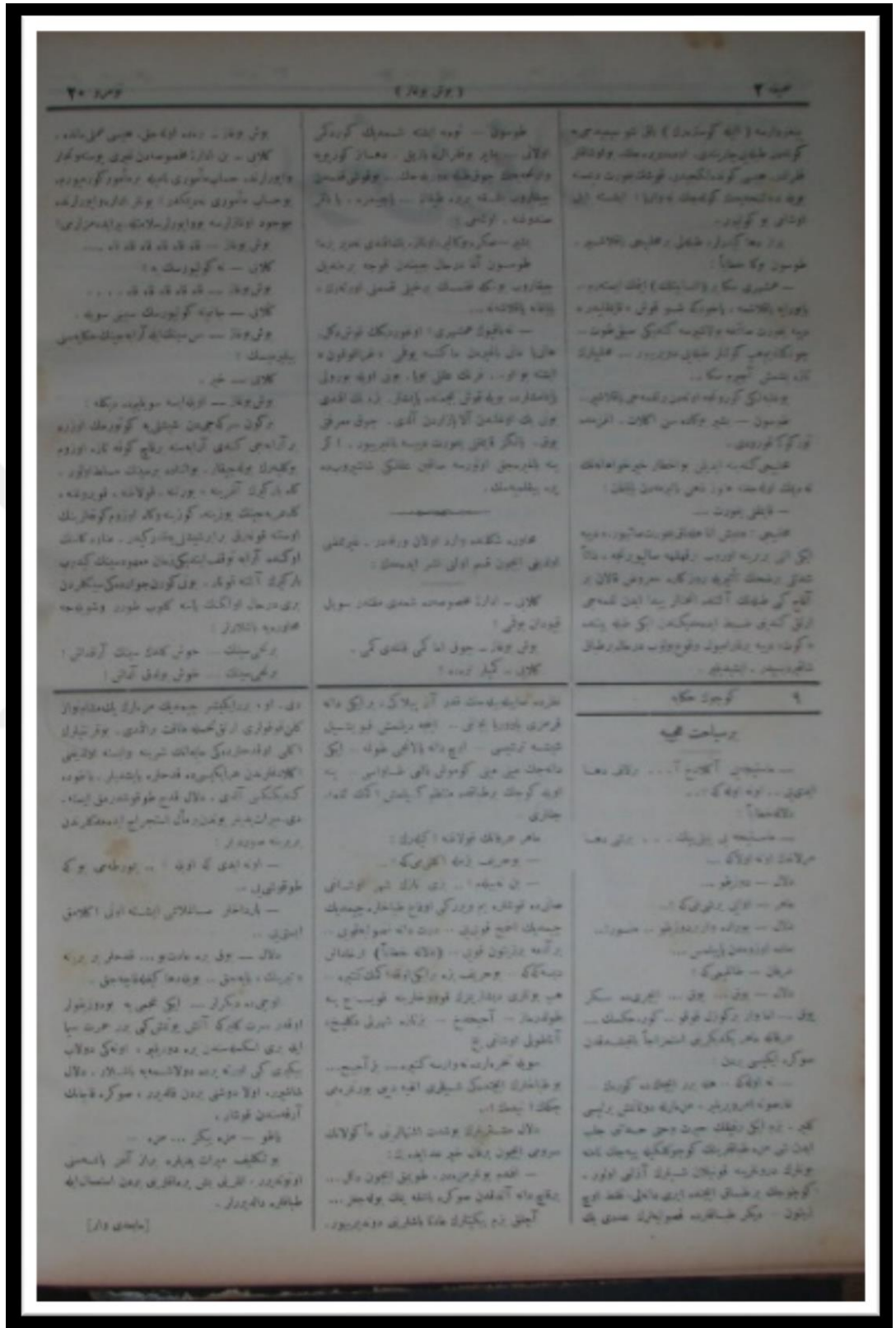

Boşbağaz ile Güllabi Karikatürlü ve Sütunlu İç Sayfa Örneği

Boşbağaz ile Güllabi Karikatürlü İç Sayfa Örneği

Derginin üç sütun halinde kimi iç sayfalarında sütunları, enine bölen tek bir çizgi bulunmaktadır.

Boşboğaz ile Güllabi Enine Çizgili İç Sayfa Örneği

1.1.3. *Boşboğaz ile Güllabi*'nin Serlevhası

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin serlevhasında, *Boşboğaz ile Güllabi*'nin yayın hayatını kapsayan 06 Ağustos 1908 – 14 Aralık 1908 tarihleri arasındaki tüm sayılarında takdim yazısı olarak “*Haftada iki defa pazartesi ve perşembe günleri neşrolunur, şathiyyat içinde müdafaa-i hukuk ve vatan ve millete hadim musavver mizah gazetesidir.*” ifadesi yer almaktadır.

1.1.4. *Boşboğaz ile Güllabi*'nin İdare, Basım ve Dağıtım Merkezleri

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin idarehanesi: “İdarehanesi: Çemberlitaş'ta 9 Numaralı Matbaa-ı Osmaniye'de Daire-i Mahsusadadır.” şeklinde belirtilmiştir.

1.1.5. *Boşboğaz ile Güllabi*'nin Fiyatı, Abonelik Şartları ve Sayfa Sayısı

Boşboğaz ile Güllabi dergisine ilişkin abonelik şartı veya fiyatı şöyle bildirilmiştir:

Fiyatı 20 paradır.

Abone ve satış hesabı için Millet gazetesi idarehanesine müracaat olunur.

Bir senelik abonelik bedeli 75, altı aylığı 40 kuruştur.

4 sayfadan oluşmaktadır.

1.1.6. *Boşboğaz ile Güllabi*'nin Yayın Periyodu

Boşboğaz ile Güllabi dergisi, 24 Temmuz 1324 (06.08.1908) ile 01 Kânunuevvel 1324 (14.12.1908) tarihleri arasında 36 sayı çıkmış mizah dergisidir. Pazartesi ve perşembe günleri olmak üzere haftada iki defa yayımlanmıştır.

İlk sayısı, üzerinde bulunan 24 Temmuz 1324 (06.08.1908) Perşembe gününden beş gün sonra 29 Temmuz 1324 (11.08.1908) Salı günü okurlarıyla buluşabilmiştir. Bu durum *İhtar*⁹ başlıklı yazıda şöyle belirtilmiştir: “*Gazetemiz geçen perşembe neşredilmek üzere tahrir ve tertip edilmişti fakat “millet”in ba'de'l intişar gördüğü rağbet, makineleri ziyade meşgul ettiğinden “Boşboğaz” saha-ı matbuata atılamadı. Bugün üzerindeki tarihten beş gün sonra azıcık eskimiş bir kisve ile ancak fırçayab-ı intişar olabildi. Her teşebbüsün ibdasında husul-i tabii olan bu kusurumuzun affını istirham ile ba'dema intizam-ı neşrini itina kılacağı beyan olunur.*”

Dergi, ilk sayısındaki bu gecikmeden sonra 2. sayısından 24. sayısına kadar pazartesi – perşembe biçiminde düzenli bir periyot izlemiştir. 16 Teşrinievvel 1324 Perşembe günü çıkması gereken 24. sayı bayrama denk geldiği için 20 Teşrinievvel 1324 Pazartesi günü çıkmıştır. *İhtar*¹⁰ başlıklı duyurusunda şöyle deniyor: “*İyd-ı Said'in üçüncü Perşembe günü gazetemiz neşr olunmayacaktır.*” Bu gecikmenin dışında dergi, son sayı olan 36. sayıya kadar kesintisiz ve tam tarihlerinde çıkmıştır.

⁹ a.g.e, N.1, S. 1

¹⁰ a.g.e, N.23, S.

Aşağıdaki tabloda *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin yayın periyodu verilmiştir.

Sayı	Rumi	Miladi	Gün	Açıklama
1.	24 Temmuz 1324	6 Ağustos 1908	Perşembe	Üzerindeki tarihten beş gün sonra çıkıyor.
2.	31 Temmuz	13 Ağustos	Perşembe	
3.	4 Ağustos	17 Ağustos	Pazartesi	
4.	7 Ağustos	20 Ağustos	Perşembe	
5.	11 Ağustos	24 Ağustos	Pazartesi	
6.	14 Ağustos	27 Ağustos	Perşembe	
7.	18 Ağustos	1 Eylül	Pazartesi	
8.	21 Ağustos	4 Eylül	Perşembe	
9.	25 Ağustos	8 Eylül	Pazartesi	
10.	28 Ağustos	11 Eylül	Perşembe	
11.	1 Eylül	14 Eylül	Pazartesi	
12.	4 Eylül	17 Eylül	Perşembe	
13.	8 Eylül	21 Eylül	Pazartesi	
14.	11 Eylül	24 Eylül	Perşembe	
15.	15 Eylül	28 Eylül	Pazartesi	
16.	18 Eylül	1 Ekim	Perşembe	
17.	22 Eylül	5 Ekim	Pazartesi	
18.	25 Eylül	8 Ekim	Perşembe	

19.	29 Eylül	12 Ekim	Pazartesi	
20.	2 Teşrin-i Evvel	15 Ekim	Perşembe	
21.	6 Teşrin-i Evvel	19 Ekim	Pazartesi	
22.	9 Teşrin-i Evvel	22 Ekim	Perşembe	
23.	13 Teşrin-i Evvel	26 Ekim	Pazartesi	
24.	20 Teşrin-i Evvel	2 Kasım	Pazartesi	Yayımlanması gereken tarihten beş gün sonra yayımlanıyor.
25.	23 Teşrin-i Evvel	5 Kasım	Perşembe	
26.	27 Teşrin-i Evvel	9 Kasım	Pazartesi	
27.	30 Teşrin-i Evvel	12 Kasım	Perşembe	
28.	3 Teşrin-i Sani	16 Kasım	Pazartesi	
29.	6 Teşrin-i Sani	19 Kasım	Perşembe	
30.	10 Teşrin-i Sani	23 Kasım	Pazartesi	
31.	13 Teşrin-i Sani	26 Kasım	Perşembe	
32.	17 Teşrin-i Sani	30 Kasım	Pazartesi	
33.	20 Teşrin-i Sani	3 Aralık	Perşembe	
34.	24 Teşrin-i Sani	7 Aralık	Pazartesi	
35.	27 Teşrin-i Sani	10 Aralık	Perşembe	
36.	1 Kanun-u Evvel	14 Aralık	Pazartesi	

1.1.7. *Boşboğaz ile Güllabi*'nin Yazar ve Karikatürist Kadrosu

Bu başlıkta *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin yazar ve karikatürist kadrosu incelenmiştir. Dergide yer alan yazı ve karikatürlerin çoğu imzasızdır. İmzalarla ise genellikle mizah dışına çıkan yazılarda karşılaşmaktadır. Ayrıca herhangi bir olaya veya yazıya cevap verilmesi durumunda imza görülmektedir. Bulunan imzaların da bir kısmı derginin sahibi ile başmuharririne aittir. Bunun dışında kalan imzaların ise çoğunluğunun müstear isimler olduğu kanısına varılmıştır.

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin müstear isimlerle birlikte yazar, şair ve karikatürist kadrosu şöyledir:

1. Ahmet Rasim
2. Ahmet Hamdi
3. Ayastefanos Besime Te
4. Mekteb-i Sultani'den Ahmet
5. Dr. Ali
6. Deniz Müftüsü Torik
7. Fahri
8. Hadiye
9. Hakkı
10. Hıfzı
11. Hüseyin Rahmi (Gürpınar)
12. Kara Dede ile Ak Dede
13. Mekteb-i Sultaniden Ahmet
14. Mithat Cemal (Kuntay)
15. M. Necati
16. M. Servet
17. M. Rıdvan
18. M. Salim
19. R. M
20. Sadi
21. Şadur

1.2.8 *Boşboğaz ile Güllabi* Yazar Biyografileri

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin yukarıda verilen yazar, şair ve karikatürist kadrosundaki isimlerin bir kısmının müstear isimler olması, bir kısmının da sanatçı kimliklerinin bulunmaması nedeniyle biyografisine ulaşabilen sadece üç kişi tespit edilebilmiştir.

Hüseyin Rahmi GÜRPINAR (1864-1944)

17 Ağustos 1864'te İstanbul Ayaspaşa'da doğmuştur. Babası o sırada hünkâr yaveri olan, daha sonra ise Erzurum mevki kumandanı iken ölen Mehmet Said Paşa, annesi Ayşe Sıdıka Hanım'dır. Aile; baba tarafından Aydın'a, anne tarafından Safranbolu'ya bağlanır. Henüz üç yaşında iken annesini kaybeden Hüseyin Rahmi, bir süre babasının görevli bulunduğu Girit'te kalmışsa da daha sonra Aksaray'da Yâkubağa Mahallesi'nde anneannesiyle teyzesinin yanında

büyümüştür. Önce Yâkubağa (Ağayokuşu) mahalle mektebinde okur; ardından Mahmudiye Rüşdiyesi sıbyan ve rüştiye kısmında, ardından da resmî dairelere kâtip yetiştiren Mahrec-i Aklâm'da öğrenim görür. Zekâsı ve yeteneğiyle dikkatini çektiği tarih hocası Abdurrahman Şeref Efendi'nin teşvikiyle iki yıl kadar da Mülkiye Mektebi'ne devam eder. Bu sırada Fransızca dersleri alır, ikinci sınıftayken hastalanarak bir yıl kadar tedavi görür; bünyesi çok zayıfladığı için daha sonra okulu bırakmak zorunda kalır (1880). Bir süre Adliye Nezâreti Ceza Kalemi'nde memurluk yapar; ardından ticaret mahkemesinde âza mülâzımı olur. Devlet memuriyetinde son çalıştığı yer Nâfia Nezâreti Tercüme Kalemi kâtipliğidir; II. Meşrutiyet'in ilânı üzerine buradan da ayrılır (1908). Böylece memurluk hayatı sona erer ve kendini tamamen edebiyata verir. Yaşadığı dönemde geçimini yazdıklarıyla sağlayan nadir yazarlardan biri olarak tanınan Hüseyin Rahmi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin V. döneminin bir kısmında (1936-1939) ve VI. döneminde (1939-1943) Kütahya milletvekilliği yapar. VII. dönemde Cumhuriyet Halk Partisi'nce aday gösterildiyse de milletvekili seçilemez. Hayatı boyunca hiç evlenmeyen Hüseyin Rahmi, kitaplarından kazandıklarıyla sahip olduğu Heybeliada'daki evinde 8 Mart 1944 günü ölmüş ve oradaki Abbas Paşa Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Edebî Kişiliği

Gerek resmî gerekse özel olarak düzenli bir öğrenim hayatı olmadığından tamamıyla kendi kendini yetiştirmiş bir yazardır. Yazın hayatını; hemen bütün çocukluğunun aralarında geçtiği akrabası olan kadınlar, hayal gücü, sur içi İstanbul çevresinin renkli ve canlı dili, anlatılagelmiş masallarla örf ve âdetler, hurafe ve bâtil inançlar, çevresinde vuku bulan aşk ve cinayet hikâyeleriyle şekillendirmiştir. ‘İlk okuduğu Alexandre Dumas Père'in *Monte-Cristo*, Jules Lermina'nın *Lord-Hobb*, özellikle Ahmet Midhat Efendi'nin *Hasan Mellâh* ve *Paris'te Bir Türk* adlı romanlarının etkisi altında kaldığını’’¹¹ söyler. Yaşı biraz daha ilerlediği zaman komşuları olan Vidinli Tevfik Paşa'nın, aralarında doksan iki ciltlik Voltaire külliyyatı da bulunan Fransızca eserlerden müteşekkil bir kütüphaneyi ona hediye etmesi birden kütüphanesini zenginleştirir. Bundan sonra hayatı boyunca yerli romanlara hemen hiç ilgi göstermez. Sevdiği, hayran olduğu eserler hep Batı edebiyatından, özellikle de Fransız romanları olur. Oldukça erken yaşta yazmaya başlayan Hüseyin Rahmi'nin, henüz on iki yaşında iken kaleme aldığı Gülbahar Hanım adlı piyesi diğer bazı kitaplarıyla birlikte Aksaray yangınında yanar. Devrin birçok Osmanlı genci gibi fennî konulara da ilgi duyar ve *Saadet* gazetesinde ‘‘Kısm-ı Fennî’’yi idare eden Beşir Fuad'ın bazı yazıları üzerine çıkan tartışmalara katılarak ilk yazı denemelerini yapar (Ağustos-Eylül 1886).

¹¹ Göçgün, Önder, (*Gürpınar*) *Hüseyin Rahmi*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 14, S. 324 – 1

¹² Göçgün, Önder, (*Gürpınar*) *Hüseyin Rahmi*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 14, S. 324 – 2

“Bu çocukta espri komik var, dikkat edin”¹² sözleriyle Beşir Fuad’ın takdirini kazanır. İlk hikâye denemesi *İstanbul’da Bir Frenk* adıyla *Cerîde-i Havadis* gazetesinde çıkar (25 Temmuz 1887) On sekiz yaşında iken yazdığı ve o günlerin yanlış Batılılaşma meselesini ele aldığı ilk romanı *Ayna*, 29 Receb 1304’te (23 Nisan 1887) Ahmet Midhat Efendi’nin *Tercümân-ı Hakikat* gazetesinde tefrika edilmeye başlanır; daha sonra *Şık* adıyla kitap olarak basılır (İstanbul 1889). Bu arada Ahmet Midhat’tan büyük ilgi ve yardım görür, hatta Ahmet Midhat Efendi gazetesinde onu “veled-i ma’nevî”si olarak ilân eder. Ardından *Tercümân-ı Hakikat*’ın maaşlı yazar kadrosuna alınır. Orada okuyucunun bilgi ve kültür seviyesini yükseltmek amacıyla edebî ve içtimaî meseleler hakkında yazılar yayımlamaya, Fransızcadan tercüme yapmaya başlar. 1894’ten itibaren *İkdam* ve *Sabah* gazetelerinde mütercim ve muharrir olarak çalışır. 1901’de *Alafranga* adlı romanı *İkdam*’da tefrika edilirken sansür kurulu tarafından yayımı yasaklanınca II. Meşrutiyet’in ilânına kadar herhangi bir şey neşretmez. 1908’de *Boşboğaz ile Güllâbî* adıyla bir mizah gazetesi çıkarır (ilk dört sayısını Ahmet Râsim’le birlikte, 24 Temmuz - 14 Aralık 1908 arasında haftada iki defa, 36 sayı). Daha sonra kendini bütünüyle edebî çalışmalara vererek zengin muhtevalı hikâyeler, romanlar ve edebî makaleler yazmaya yönelir. Bunları önce *İkdam*, *Söz*, *Zaman*, *Vakit*, *Son Posta*, *Milliyet* ve *Cumhuriyet* gazetelerinde tefrika suretiyle neşreder; ardından da yakın dostu kitapçı İbrâhim Hilmi’nin (Çığıracan) gayretleriyle kitap haline getirir.

Hikâye ve roman anlayışında her şeyden önce sosyal faydayı benimseyen Hüseyin Rahmi, üstadı saydığı Ahmet Midhat Efendi’nin açtığı popüler roman çığırını realist ve giderek natüralist ölçüler çerçevesinde sonuna kadar götürmüş, tecrübî roman yazma gayreti içinde olan bir müelliftir. Romanlarına eklediği ön sözlerde ve bazı yazılarında, “Claude Bernard’ın tecrübî fizyolojide kullandığı metodu edebiyata uygulayan Zola’nın bu usulünün doğru olduğunu kabul ederse de Hüseyin Rahmi natüralist Zola’yı değil daha çok realist Maupassant’ı ve Anatole France’ı beğendiğini” söyler.¹³ Bu bakımdan edebî görüşleri yönünden tam anlamıyla bir natüralist değildir. Dolayısıyla eserlerinin konularını ve kahramanlarını seçerken yerli kalmaya titizlik göstermiş fakat şahıs kadrosunu daima fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik şartları ve irsiyet özellikleriyle değerlendirmiştir. Bunu yaparken de değişik davranışlar sergileyen, kişiliğini tam anlamıyla kazanamamış anormal denebilecek tipleri mizah yoluyla ele almış ve natüralistlerden farklı olarak bunları bir de tenkide tâbi tutmuş, böylece roman tekniğini dayandırdığı sosyal hicvin seçkin örneklerini ortaya koymuştur. Romanlarında kahramanlar ve davranışları hakkında okuyucuyu ikaz eden değer yargıları vermesi, natüralist ve realist ekolden zaman zaman uzaklaştığını gösterir. Bazı yazıları ve mülâkatlarında “aşırı realizmi ve natüralizmi beğenmediğini”¹⁴ söyleyen sanatçının romanlarında ahlâksızlığın teşhiri varsa da savunması yoktur.

¹³ Göçgün, Önder, (*Gürpınar*) *Hüseyin Rahmi*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 14, S. 324 – 3

¹⁴ Göçgün, Önder, (*Gürpınar*) *Hüseyin Rahmi*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 14, S. 324 – 3

Romanlarının çoğunun kendi gözlemlerine ve hayat tecrübelerine dayandığı bilinmektedir. Bununla beraber konuları hayatın tıpatıp aynısı değildir. Hüseyin Rahmi bunları hayal dünyası, hayat tecrübesi ve kültürü ile zenginleştirmiş, zaman zaman da mübalağaya kaçmıştır. Gerçekçilik ve akılcılık anlayışı onun sanatında esas temeli oluşturmaktadır. XX. yüzyılın başında Türk toplumunu yakından ilgilendiren hemen bütün sosyal, psikolojik, bir kısım siyasî ve ekonomik meseleler onun eserlerine en küçük ayrıntılarına varıncaya kadar aksetmiştir. Ayrıca en ciddi konuları bile mizahî bir üslûpla eğlence havası içinde vermeyi başarmıştır. Bu bakımdan Karagöz ve Ortaoyunu gibi halk temaşa sanatlarının izlerini romanlarında görmek mümkündür. Tiyatro yazmaya rağbet göstermemiş olan Hüseyin Rahmi'nin romanlarında dramatik yapı kuvvetlidir. Süreklilik gösteren diyalogları romanlarını tiyatro türüne yaklaştırmıştır. Hikâye ve romanlarında yer alan hemen her çeşit sosyal tabakadan insan ile Hüseyin Rahmi Türk toplumunu aydınlatmak, ilerletmek, çeşitli konularda bilgilendirmek, halkın yaşam tarzını değiştirmek ve toplumun yükselmesine hizmet etmek amacını gütmüştür.

Hüseyin Rahmi, kendisini romancı olarak şöhrete ulaştıran ilk büyük eseri *Mürebbiye*'de (1899), muhafazakâr bir Osmanlı ailesinin erkeklerini baştan çıkararak bir Fransız kadının yaptıklarını anlatır. Böylece o yıllarda yabancı mürebbiyelerin, bilhassa ahlâken düşük olanlarının Osmanlı-Türk toplumu üzerindeki kötü tesirlerini başarıyla sergilemiştir. Ahlâk ve namus anlayışının taşıdığı büyük önemi, tam bir dikkat ve titizlikle ön planda ele alan *Nimetşinas* (1901), ayrı sosyal tabakalara mensup fakat asil ruhlu Neriman ve Talat adlı iki kadının fazilet mücadelelerinin romanıdır. Önce *Alafranga* adıyla tefrika edilen *Şipsevdi*'de (1901), Batılılaşmayı yanlış anlayan ve onu sadece şekilden ve modadan ibaret sanan Meftun Bey ve benzeri tipler etrafında züppelikle gerçek yenileşme ve ilerliciliği, son derece canlı tasvirlerle ortaya koyan olaylar çerçevesinde işler.

Gulyabani, Cadı, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Efsuncu Baba, Dirilen İskelet, Mezarından Kalkan Şehid adını taşıyan romanlarının konularını cin, peri, dev, çarşamba karısı, gulyabani vb. fantastik unsurlar teşkil eder. Özellikle 1908'den sonra kaleme aldığı romanlarında toplumdaki bu tür bâtil inançları ele alan Hüseyin Rahmi, geleneksel yaşam tarzını şekillendiren inançların gülünç ve saçma yönlerini gözler önüne sermektedir. Hüseyin Rahmi hurafeler, yanlış bilgi ve inançlarla bunların sebep olduğu yersiz davranışları alaycı bir üslûpla sergilemiş, dinî inanç ve düşünceleri değil dinî değer ve davranışların yanlış yorumlanmasını, çeşitli saplantıları ve dinî hüviyete bürünmüş hareketleri eleştirmiştir.

Hüseyin Rahmi'nin, I. Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda kısmen harp zengini tipleri ve bilhassa geçim sıkıntısı karşısında hayata atılmak zorunda kalan genç kızlarla onları bekleyen tehlikeli ve kötü durumları ele alan *Billur Kalb* adlı geniş hacimli romanı ise merkezî kahramanı Mürüvvet Âbid'in şahsında bu açıdan hayli ilgi çekici bir özelliğe sahiptir.

Ölüm Bir Kurtuluş mudur? adlı eserinde daha önce *Şıpsevdi*, *Sevda Peşinde*, *Son Arzu*, *Tebessüm-i Elem*, *Cehennemlik*, *Ben Deli miyim?* romanlarında görülen çeşitli intihar vakalarını tahlil ve tenkit ederken *Kaderin Cilvesi*'nde din, ahlâk ve namus kavramlarını realist bir romancı hüviyetiyle toplumla bütünleşen bir çizgide ortaya koyar.

Çok sevilen eserlerinden olan *Ben Deli miyim?*, *Utanmaz Adam*, *Deli Filozof*, bir yığın felsefî endişeyi ve bunun tabii sonucu olarak psikolojik ve hatta sosyal krizleri ayrıntılı bir şekilde ele alan, tabiata tam bir bağlılıkla mutlak pozitivizm uğruna dinî ve ahlâkî değerleri hiçe sayan tipleri başarıyla tasvir ettiği romanlarıdır.

Romanlarının diğer bir özelliği de sokak sokak, mahalle mahalle II. Meşrutiyet devri İstanbul'unu bütün özellikleriyle yansıtıyor olmasıdır. Bu devre ait romanlarında İstanbul'un büyük konak ve yalılarında yaşayan zengin insanlarından kenar semtlerdeki fakir halka varıncaya kadar paşalar, beyler, efendiler, dadılar, mürebbiyeler, alafranga züppeler, deliler, tulumbacı, yankesici, üfürükçü, külhanbeyi, dalkavuk, dilenci gibi toplumun hemen her kesiminden yüzlerce insan yer almaktadır. Cumhuriyet öncesi yılların atlı tramvaylarını, Kâğıthane gezilerini, Şehzadebaşı'ndaki Ramazan eğlencelerini, yani bütün İstanbul folklorunu ve geçen yüzyılın sonlarından 1930'lara kadar gelen yarım asırlık sosyal hayatı en ince ayrıntıları ile bulmak mümkündür.

“Lisanımızda sadeliğin elzemiyet ve ehemmiyeti cidden bilindiği gün edebiyat başlamış olacaktır.”¹⁵ diyen Hüseyin Rahmi bütün eserlerinde geniş halk tabakalarına hitap etmiş, halkın seviyesini yükseltme amacını gütmüş, kendisiyle aynı yıllarda faaliyet gösteren Edebiyat-ı Cedîdeciler'in aksine halkın kolaylıkla okuduğu edebî eserler ortaya koymuş, bu özelliğiyle edebiyatın halka inmesinde önemli rolü olmuştur. Kullandığı dil zengin bir halk dili olmakla beraber bunun yanında aynı zenginlikte bir argo repertuarı da oluşturmuştur.

Romanlarının konusundan kaynaklı birkaç edebî münakaşaya sebep olan Hüseyin Rahmi polemiklerinde şiddetli bir mizacın sahibidir. Romanlarında kalabalık bir dünyaya açılmış görünmesine rağmen özel hayatında çekingen, hatta Heybeliada'daki köşkünde münzevi bir hayat yaşamıştır. Devrinin yazarlarının çoğu gibi müziğe, resme ve fotoğrafa ilgi duymuş, ud ve piyano öğrenmiş, yağlı boya resim yapmıştır. Resim ve fotoğraf merakı ile romanlarındaki realist tasvirçiliği arasında dikkat çekici bir paralellik vardır.

Hüseyin Rahmi'nin şahsiyetinin ve dünya görüşünün teşekkülünde âmil olan birkaç önemli isim, ona müşahedeyi ve tecrübeyi esas alan pozitivist bir zihniyet kazandırmış olmalıdır. Genç yaşta tanıdığı Vidinli Tevfik Paşa, onun kendisine hediye ettiği külliyyatıyla Voltaire, her ikisine hayranlık duyan pozitivist Beşir Fuad, daha sonra Claude Bernard ve Emile Zola, birbirlerinden az veya çok farklı da olsalar benzer bir dünya görüşünü paylaşan yazarlardır. Hüseyin Rahmi aşırı olmamak şartıyla bu görüşlere katılır.

¹⁵ (Gürpınar) Hüseyin Rahmi, *Cadı Çarpıyor*, İstanbul 1329, S. 1

Romanlarının çoğunda cahil insanların bâtila bulaşmış itikadlarıyla ve onların itikadlarını kötüye kullanan kişilerle uğraşmasını biraz da bu dünya görüşüyle açıklamak gerekir. Bununla beraber İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun bir sorusu üzerine, “Evet dindarım, fakat zâhid değilim”¹⁶ cevabını vermesi, daha sonra Necip Fazıl'ın Büyük Doğu'da açtığı ve ilk sorusu, “Allah'a inanıyor musunuz?” olan ankete doğrudan cevap vermeyip ayrıca yazdığı bir mektupta koyu şüpheli bir insan olduğunu ve ideolojilere inanmadığını söylemesi, şu veya bu kişilerin evet, hayır demeleriyle bir çözüm yolu bulunamayacağını ifade etmesi bu konudaki tereddütlerini gösterir. Ölümünden birkaç gün önce kendisiyle yapılan bir mülâkatta, Türkiye'deki ahlâk buhranının sebebinin dinin bıraktığı ahlâk boşluğu olarak açıklamış, din gevşeyince ona dayanan ahlâkın da tabiatıyla mahvolduğunu ifade etmiştir.

Eserleri

Romanları

Şık (İstanbul 1305), İffet (1314), Mutallaka (1314), Mürebbiye (1315), Bir Muâdele-i Sevdâ (1315), Metres (1315), Tesâdüf (1316), Nimetşinas (1317), Şıpsavdi (1327), Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç (1328), Sevda Peşinde (1328), Gulyabani (1330), Cadı (1330), Hakka Sığındık (1335), Toraman (1335), Hayattan Sahîeler (1335), Son Arzu (1338), Tebessüm-i Elem (1339), Cehennemlik (1340), Efsuncu Baba (1340), Ben Deli miyim? (1341), Tutuşmuş Gönüller (1926), Billur Kalb (1926), Evlere Şenlik, Kaynanam Nasıl Kudurdu? (1927), Muhabbet Tılsımı (1928), Mezarından Kalkan Şehid (1929), Kokotlar Mektebi (1929), Şeytan İşi (1933), Utanmaz Adam (1934), Eşkîya İninde (1935), Kesik Baş (1942), Gönül Bir Yeldeğirmenidir Sevda Öğütür (1943), Ölüm Bir Kurtuluş mudur? (1945), Dirilen İskelet (1946), Dünyanın Mihveri Kadın mı Para mı? (1949), Kaderin Cilvesi (Başımıza Gelenler) (1964), Deli Filozof (1964), Can Pazarı (1968), İnsanlar Önce Maymun mu İdi? (1968), Ölüler Yaşıyor mu? (1973), Namuslu Kokotlar (1973).

Hikâyeleri

Kadınlar Vâizi (İstanbul 1336), Namusla Açlık Meselesi (1933), Kâtil Bûse (1933), İki Hödüğün Seyahati (1933), Tünelden İlk Çıkış (1934), Gönül Ticareti (1939), Melek Sanmıştım Şeytanı (1943).

Tiyatroları

Hazan Bülbülü (İstanbul 1330), Kadın Erkekleşince (1933).

Tercümelere

Emile Gaboriau'dan 113 Numaralı Cüzdan (İstanbul 1305), Bir Kadının İntikamı (1307), Batinyollü İhtiyar (1307); Arnold ve Jules Claretie'den Paris'te Bir Teehhül (1308); Alfred De Musset'den Frederick ile Bernerette (1313); Paul De Kock'tan Bîçâre Bakkal (1319).

¹⁶ *Yeni Adam*, N. 457, 30 Eylül 1943

Tenkrit Eserleri

Cadı Çarpıyor (İstanbul 1329), Şekâvet-i Edebiyye (1329).

Diğer Eserleri

Müntahabât-ı Hüseyin Rahmi (I-III, İstanbul 1305), Eti Senin Kemiği Benim-Sohbetler (1963). Hüseyin Rahmi'nin sanat ve tenkrit konusunda deneme türü yazıları Sanat ve Edebiyat adı altında sadeleştirilerek yayımlanmıştır.

Ahmet RASİM (1864 - 1932)

“Gazeteci, değişik konularda çeşitli kitapların müellifi ve bestekârdır. Babası Bahaeddin Efendi, Kıbrıs'tan Ermenek'e gelip yerleşen bir ailenin çocuğudur. Posta ve telgraf memuru olması dolayısıyla çok dolaşan ve her gittiği yerde yeniden evlenen, ayrılırken de evlendiklerini terk eden Bahaeddin Efendi, Ahmet Rasim'in annesi Nevber Hanım'la İstanbul'da evlenmiş ancak bir süre sonra Tekirdağ'a tayin edilince karısını ve çocuğunu bırakıp İstanbul'dan ayrılmıştır. Bu yüzden Nevber Hanım çocuğunu güç şartlar altında büyütmek zorunda kalmıştır. Ahmet Rasim ilk tahsiline Sofular'daki mahalle mektebinde başlamış; sonra sırasıyla Kırkçeşme'de Tezgâhçılar, Haydar'da Çukurçeşme, Sarıgül'de Hafız Paşa mekteplerinde okumuştur. Himayesine girdiği eniştesi miralay Mehmet Bey'in konağında Yakup Hoca adındaki bir muallimden yazı ve Arapça dersleri almıştır. Tahsil hayatından sonra da bu hocanın derslerine devam etmiştir. 1876'da Darüşşafaka'ya girmiş, burada devrin edebi ve fikri akımlarına karşı büyük bir ilgi duymuş ve dirayetli hocalardan faydalanmıştır. Bir yandan Fransızca öğrenerek Fransız yazar ve şairlerini tanımış, diğer yandan da bilhassa Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa ve Ahmet Mithat Efendi'nin eserlerini okumuş; biraz da onların tesiriyle şiir ve makaleler yazmaya başlamıştır. 1883'te okulu birincilikle bitirdikten birkaç ay sonra diğer Darüşşafaka mezunları gibi Posta ve Telgraf Nezareti'ne memur olarak girmiştir. Bu yıllarda beş vakit namazını kıldığını ve düzenli bir hayat sürdürdüğünü belirten Ahmet Rasim, tanıştığı bir Ermeni berberin kendisini içkiye alıştırması ile eğlence ve hovardalık âlemlerine girip çıkmaya, kendi tabiriyle "yavaş yavaş olmaya" başlamıştır.

Binbaşı Bilal Bey'in kızı Sadberk Hanım'la evlenen Ahmet Rasim memuriyeti bir türlü benimseyemediği için hayatını yazı yazarak kazanmak hevesine düşmüştür. Fransızcadan çevirdiği bazı yazıları Ahmet Mithat Efendi'ye götürmüş ve gördüğü ilgi üzerine *Tercüman-ı Hakikât*'te yazı hayatına girmiştir (1885). Baba Tahir vasıtasıyla *Ceride-i Havadis*'te de fenni konularla ilgili yazı ve tercümelemleri yayımlanmaya başlamıştır. Ahmet Mithat Efendi'den gördüğü takdir ve teşvikle güveni artan Ahmet Rasim memuriyeti bırakmış ve kendisini büsbütün gazeteciliğe vermiştir. Muallim Naci'nin arkadaşlarıyla birlikte *Tercüman ı Hakikât* 'ten ayrılmasının ikinci günü Ahmet Mithat Efendi tarafından övgü dolu bir dille matbuat âlemine takdim edilmiştir. 1885-1908 yılları arasında *Şafak*, *Gülşen*, *Hamiyyet*, *Sebat*, *Berk*, *Envâr-ı Zekâ*, *Maârif*, *Resimli Gazete*, *Hazine-i Fünûn*, *Mekteb*, *Mecmûa-i Ebüzziyâ*, *Pul*, *Musavver*

Fen ve Edeb, İrtikâ ve Servet-i Fünûn dergileriyle *Tercüman-ı Hakikât, İkdâm, Sabah, Basiret* ve *Saadet* gazetelerinde makaleler, tercümeler ve şiirler yayımlamıştır. Hüseyin Rahmi ile birlikte *Boşboğaz ile Güllabi* adlı bir mizah gazetesini çıkarmıştır (1324). Bu arada okullar için yazdığı tarih, dil bilgisi, imla ve aritmetik gibi çeşitli konulardaki eserlerini kitap halinde bastırmıştır. *Menâkıb-ı İslam* adlı kitabı dolayısıyla II. Abdülhamit'ten “mecîdî” nişanı almıştır.

1898'de Alman imparatoru Wilhelm'in Suriye gezisi sırasında *Ma'lûmat* gazetesi tarafından Suriye'ye, 1916'da da *Sabah* gazetesince harp muhabiri olarak Romanya cephesine gönderilmiştir. 1927'de İstanbul'dan milletvekili seçilmiştir. Üçüncü ve dördüncü dönem milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunmuştur. 21 Eylül 1932'de Heybeliada'daki evinde ölmüş, cenazesi adadaki Abbas Paşa Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Hayatı boyunca durmadan yazan Ahmet Rasim'deki hâkim özellik, ansiklopedist tavırlı bir gazeteci karakteridir. Türkiye'ye Batı'dan gelen yenilikleri, mahalli hayatı ve asırlar boyu teşekkül eden milli zevki gözden uzak tutmadan benimsemenin doğru olacağına inanan Ahmet Rasim, kendi ifadesiyle "mutavassıt" (orta yolu benimseyen) bir kimsedir. Onun edebiyat anlayışı ve dil zevkini doğrudan doğruya bu düşünce şekillendirmektedir. Bir devrin İstanbul'unu; sürdürülen yaşayış tarzı, çeşitli hayat tezahürleri, insanı, ses ve rengiyle en ince ayrıntılarına kadar anlatan Ahmet Rasim, yazılarıyla Türkçe'nin insana has hal ve görüşleri anlatmada kıvraklık kazanmasına ve zenginleşmesine de hizmet etmiştir.

Daha çok bir nesir yazarı olarak tanınan Ahmet Rasim'in şiirleri de vardır. Bir kısmı divan edebiyatı yolunda, bir kısmı da kendi tabiriyle "alafranga tarzda" yazılan bu şiirlerin yalnız eski tarzda olanlarını bazı dergilerde yayımlamış, diğerlerini Abdülhak Hamit'e yapılan hücumları göz önünde bulundurarak yayımlamaktan çekinmiştir.

Hafızasını bir ses ve resim kayıt cihazı gibi kullanan Ahmet Rasim, kendisinden söz ederken yaşadığı dönemin özelliklerini, çeşitli insan ve tipleriyle gözler önüne sermiştir. Zaman zaman kendi çocukluğunu ve gençliğine ait hatıraları dile getiren yazar, okuyucu karşısına hayat tecrübelerine dayanan bir hüviyetle çıkmasını da bilmiştir.

Onun yazı kaynakları arasında müşahede önemli bir yer tutmaktadır. *Şehir Mektupları* çevresinde toplanabilecek yazıları doğrudan doğruya böyle bir müşahedenin mahsulüdür. Ahmet Rasim ele aldığı konularla Türk gazeteciliğinin ufkunu genişletmiş, dikkatleri bilhassa mahalli hayat üzerine çekmiştir. Her türlü eğlence yerlerinden evlerin içlerine, sokakların manzarasından aile hayatına kadar devrinin hemen her şeyi onun eserlerinde tespit edilmiş durumdadır. Müşahede, hatıra ve incelemeye dayanan çeşitli eserleri yanında roman ve hikâyeyi de denemiştir. Ahmet Rasim'in sayısı yirmi beşi bulan romanlarının üç cilt olan *Kitabe-i Gam*'ı (İstanbul 1315-1316) hariç, hemen hepsi birer büyük hikâyeye sayılabilir. Kenan Akyüz'ün değerlendirmesine göre modern Fransız romanıyla temas kuramamış ve hemen

hemen Ahmet Mithat ile Namık Kemal'in roman ve hikâyelerini okuyarak yetişmiş olan Ahmet Rasim'in "cep romanları" genel adı ile yayımlanan bu eserlerinde daha çok Namık Kemal tarzında, marazi bir hassasiyetle acıklı gönül maceraları ele alınmıştır. Kahramanları genellikle Namık Kemal'in *İntibah* romanında olduğu gibi hayat tecrübesi olmayan erkekler ile onları baştan çıkararak aşüfte kadınlardır. Romanlarında teknik son derece zayıftır. Zaten basit tutulan vakanın bazen kaybolur derecede silikleştiği ve arada Ahmet Mithat tarzında bilgiler verildiği görülür. Dil ve üslupta da belli bir düzen yoktur. Konuşmaların çok tabii olan diline karşılık tasvirlerin dili hem ağır hem de sübjektif bir karakter taşır. Psikolojik tahlil ise hemen hemen yok gibidir.

Devrinde şarkı bestekârı olarak da tanınan ve sevilen Ahmet Rasim, ilk musiki derslerini Darüşşafaka'daki talebeliği sırasında okulun musiki muallimi bestekâr Mehmet Zekai Dede'den almıştır. Mezuniyetini takip eden yıllarda, aynı zamanda Eyüp'te Bahariye Mevlevihanesi kudümzenbaşılığı yapan hocasının Mevlevihane'deki meşklerine devam etmiştir. Ondan pek çok dini ve din dışı eser öğrenmiştir. Sonraları, katıldığı çeşitli musiki toplantılarında bestekâr Şevki Bey, Kemanî Tatyos Efendi ve Kemençeci Vasilaki gibi saz, söz sanatçısı ve bestekârlardan oluşan devrin ileri gelen musikişinasları ile tanışarak dostluklar kurmuştur. Ünlü şarkı bestekârı Şevki Bey'in pek çok bestesini ona okuyup tenkitlerini alması, Ahmet Rasim'in musikideki kudretini göstermesi bakımından önemlidir. Sadece şarkı formunda eserler besteleyen, ancak nota bilmeyen Ahmet Rasim'in bestelediği şarkıların notaya alınmasında ve bu eserlerin devrin pek müsait olmayan şartları içinde geniş bir yayılma sahası bulmasında, meşhur musikişinaslarla olan yakın münasebetlerinin büyük tesiri vardır. Ahmet Rasim'in, hassas ve ağır başlı karakterini aksettiren, neşe ile karışık hüznü ifade eden, sanat göstermek gayretinden uzak, sade ve zarif bir musiki üslubu vardır. Güfteleri de kendisine ait olmak üzere altmış beş kadar şarkı bestelemiştir. Bunlarda başta suzinak, uşşak, mahur, rast, segâh ve hüzzam makamları olmak üzere yirmiye yakın makam kullanmıştır. Torunu bestekâr Osman Nihat Akın musiki terbiye ve zevkini doğrudan doğruya ondan almıştır. Müsiki ile yakın ilgisi dolayısıyla çeşitli kitap ve makalelerinde devrin musiki hayatını çok güzel aksettiren Ahmet Rasim'in doğrudan müşahedelerine dayanarak verdiği bu bilgiler devri için birinci derecede kaynak niteliğindedir.

Eserleri; tarih, coğrafya, seyahat, gramer gibi çok değişik konularda yüzden fazla eser veren ve son derece velûd bir yazar olan Ahmet Rasim'in geniş bir okuyucu kitlesi arasında şöhret kazanmasına yol açan yazıları daha çok deneme, musahabe, fıkra ve hatıralarıdır. Deneme, musahabe ve fıkralarında çoğunlukla şehir hayatının ve kendi çevresinin yaşayışı, insanları, alışkanlıkları, giyinişleri, hayat ve dünya görüşleri bütün ayrıntılarıyla ve kuvvetli bir gözlemlerle anlatılmıştır. Ahmet Rasim'in bu tarz eserleri, Türkiye'nin 1890'dan sonraki kırk yıllık sosyal hayatını inceleyecek olanlar için ihmal edilemeyecek kaynaklar arasındadır. Bu yazıların dil ve üslubunda da konuşma dilinin ve üslubunun birçok özelliklerini bulmak mümkündür.

Onun bu türdeki belli başlı eserleri şunlardır: *Makâlât* ve *Musâhabât* (İstanbul 1325). Ahmet Rasim'in, Abdülhamid döneminin son yıllarında kaleme aldığı bu yazıların ortak özelliği, sansürün dikkatini çekmeyecek konularda olmalarıdır. Bunlar dönemin yaşama tarzını aksettirmeleri bakımından önemlidir. *Şehir Mektupları* (İstanbul 1316; 1-IV, İstanbul 1328-1329). Bu kitap, yazarın bazıları kendi adı ile bazıları da takma adlarla gazetelerde çıkan makalelerinden meydana gelmektedir. Bunlarda, zaman zaman mizahi bir dikkatle İstanbul'da sürdürülen hayat çeşitli yönleriyle konu edilmekte, basın çevresi ile ilgili kişi ve olaylar ele alınmakta ve o devre ait alışkanlıklar, gelenekler, hatıralar üzerinde durulmaktadır. Eserin I. cildi Ahmet Kabaklı tarafından sadeleştirilerek günümüz Türkçesiyle yayımlanmıştır (Ankara 1969). *Tarih ve Muharrir* (İstanbul 1329) II. Meşrutiyet öncesinde ve sonrasında kaleme alınmış makalelerden meydana gelmiştir. Dönemin bazı sosyal olaylarını konu alan bu makaleler müşahededen çok araştırma mahsulüdür. *Eşkâl-i Zaman* (İstanbul 1334) bu kitaptaki yazılar I. Dünya Savaşı yıllarında *Tasvir-i Efkâr*'da yayımlanmıştır. Yazdıkları dönemin siyasi durumuyla ilgili politik konu ve şahısları günlük hayatın akışı içinde dikkati çeken bazı durumları, zamanın kabadayı, külhanbeyi ve züppelerinin tavır, hareket ve konuşmaları yazarın kendine has bir anlatım tarzıyla gözler önüne serilmiştir. Eser Orhan Şaik Gökyay tarafından açıklamalarla yeniden yayımlanmıştır (Ankara 1969). *Cidd ü Mizah* (İstanbul 1336), *Gülüp Ağladıklarım* (İstanbul 1340) ve *Muharrir Bu Ya* (İstanbul 1926) bu türdeki diğer önemli eserleri olup *Gülüp Ağladıklarım* Ahmet Sevinç tarafından (Ankara 1978), *Muharrir Bu Ya* ise Hikmet Dizdaroğlu tarafından açıklama ve notlarla günümüz Türkçesine çevrilerek yayımlanmıştır (Ankara 1969).

Ahmet Rasim'in hatıralarını topladığı eserleri de şunlardır: *Gecelerim* (İstanbul 1312, 1316) ve *Falaka* (İstanbul 1927) çocukluk hatıralarının anlatıldığı eserlerdir. *Falaka*, Sedit Yüksel (Ankara 1969). *Gecelerim* ise M. Sabri Koz tarafından (İstanbul 1987) günümüz Türkçesiyle yayıma hazırlanmıştır. *Fuḫş-ı Atik*, *Fuḫş-ı Cedid* (I – II, İstanbul 1340), eski zevk âlemlerinin, Beyoğlu hayatının ve baskınların hatıra tarzında yazılmış realist bir panoramasıdır. Kitapta her türlü eğlence yerine, mesirelere girip çıkmaya, aşüfte kadınları tanımaya, Galata- Beyoğlu başta olmak üzere kadınlı erkekli eğlencelerin tertiplendiği yerleri iç yüzleriyle fark etmeye başlayan genç yazarın heyecanları, şaşkınlıkları ve müşahedeleri anlatılmaktadır. Yeni harflerle de basılan (İstanbul 1958) eseri Nuri Akalioğlu günümüz Türkçesine *Düinkü İstanbul'da Hovardalık* adıyla çevirip yayımlamıştır (İstanbul 1987). *Muharrir, Şair, Edib* (İstanbul 1342) adlı eserde edebiyat heveslisi, gazete yazarı olmaya istekli genç Ahmet Rasim'in basın hayatına girişi, o devrin basın organları ve edebi muhitleriyle olan münasebeti anlatılmaktadır. Eser Kazım Yetiş tarafından sadeleştirilerek bir indeks ilavesiyle neşredilmiştir (İstanbul 1980).

Doğrudan doğruya tarihle ilgili eserleri olarak da şunlar sayılabilir: *Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi* (I – IV, İstanbul 1326-1328). Bu eserde Türklerin Anadolu'ya gelişlerinden Abdülaziz devrine kadar geçen olaylar anlatılmaktadır. Sayfa altlarına "Fayda" başlığıyla eklenen haşiyelerde, eski tarih kitaplarından yapılan iktibaslar veya hulasalar vasıtasıyla, Osmanlı

İmparatorluğu'ndaki askeri ve idari teşkilat, teşrifat usulleri, tarihi terimler, eğlenceler, düğünler ve oyunlar hakkında medeniyet tarihi bakımından son derece önemli bilgiler verilmiştir. Eserden seçilen bazı bölümler *Osmanlı Tarihi* (Seçmeler) adıyla İsmet Parmaksızoğlu tarafından günümüz Türkçesiyle yayımlandığı gibi (İstanbul 1968) tamamını da H. Dursun Yıldız, *Osmanlı Tarihi* adıyla neşretmiştir (İstanbul 1969). *İki Hatırat Üç Şahsiyet* (İstanbul 1332) XIX. yüzyılın sonu ile XX. yüzyılın başlarında defalarca sadrazam olan Said ve Kamil paşaların yayımladıkları hatıralarından hareketle kaleme alınan bir eserdir. Kitapta II. Abdülhamit'in ve meşhur iki sadrazamı Said ve Kamil paşaların şahsiyet ve hususiyetleri belirtmeye çalışılmıştır. Eser, İbrahim Olgun tarafından günümüz Türkçesiyle yayıma hazırlanmıştır (İstanbul 1976). *İstibdattan Hakimiyet-i Milliyyeye* (I – II, İstanbul 1342) bu eser Osmanlı İmparatorluğu'nda yenilik hareketlerinin tarihini, siyasi hadiseler arkasındaki gelişmelere yer vererek anlatmayı hedef almıştır. Gayesi fikri olgunlaşmamızın merhalelerini gözler önüne sermek, devre hâkim ihtirasları kendi çerçevesi ve şartları içinde ele almaktır. Eserin I. cildi I. Abdülhamit'in ölümü ve III. Selim'in padişah oluşu ile başlar. Kırım Savaşı'na kadar cereyan eden olaylarla biter. II. cilt Kırım Savaşı'ndan başlayarak Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ve I. Meşrutiyet'e kadar gelen olaylarla sona erer. Eser bu haliyle, daha geniş olarak düşünülmüş bir çalışmanın giriş kısmı gibidir. Eserin I. cildi H. Veldet Velidedeoğlu tarafından Osmanlı İmparatorluğu'nun *Reform Çabaları İçinde Batış Evreleri* adıyla sadeleştirilerek yayıma hazırlanmıştır (İstanbul 1987). *Tarih-i Muhtasar-ı Beşer* (İstanbul 1304) ve *Terakkiyal-ı İlmiyye ve Medeniyye* (İstanbul 1304) bu konudaki diğer önemli eserleridir.

Bunlardan başka II. Meşrutiyet'i takip eden yıllarda İslam dini ve tarihi konularda yazdığı makalelerini topladığı *Memikib-ı İslam* (I – II, İstanbul 1325- 1326) ile seyahat yazılarını topladığı *Romanya Mektupları* (İstanbul 1333) Türk basın tarihine ait kısa bilgilerle Şinasi'nin hayatının anlatıldığı ve eserlerinden örnek parçaların yer aldığı *İlk Büyük Muharrirlerden Şinasi* (İstanbul 1927) onun önemli eserlerindedir. *Romanya Mektupları*'nı Rıdvan Yakın günümüz Türkçesiyle yayıma hazırlamıştır (İstanbul 1988). Ahmet Rasim'in Ramazan aylarında çeşitli gazetelerde neşrettiği sohbetler de *Ramazan Sohbetleri* adıyla Muzaffer Gökman (İstanbul 1967) ve Reşat Ekrem Koçu (İstanbul 1974) tarafından iki ayrı kitapta toplanmış ve sadeleştirilerek yayımlanmıştır. Ahmet Rasim aynı zamanda Türk basınında kendisinden en çok bahsedilen kişilerden biridir. Muzaffer Gökman'ın hazırladığı *Ahmet Rasim* (I – II, İstanbul 1989) adlı geniş çalışmada Ahmet Rasim'in kitap halinde yayımlanan eserleriyle çeşitli başlıklar altında tasnif edilen makaleleri ayrı ayrı ele alınarak tanıtılmış, kitaba ayrıca makale, kitap ve konu başlıklarına göre bir indeks konulmuştur.”¹⁷

¹⁷Aktaş, Şerif, *Ahmet Rasim*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.2, S. 117 – 119, (1989)

Mithat Cemal KUNTAY (1885-1956)

1885 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası İşkodralı Selim Sırrı Bey, annesi Tırhalalı Sâmîye Hanım'dır. İlk ve orta öğrenimini Aksaray'da Mekteb-i Osmânî'de, liseyi Galata'da Saint Joseph ve Vefa İdâdîsi'nde tamamlamıştır. Bu yıllarda babası ölünce aile geçim sıkıntısı içine düşer. Mekteb-i Hukuk'tan mezun olur. 1908'de hukuk doktoru unvanını alır; Türkiye'de bu unvanı alan ilk kişidir. Bir süre idare hukuku hocası Hakkı Paşa'nın yanında onun yardımcısı sıfatıyla hitabet dersleri okutur. Adliye Nezâreti Hususi Kalemî'ne önce umumi kâtip, ardından müdür yardımcısı olur. Birinci Hukuk Mahkemesi üyeliğinde bulunur. 1923'te kendi isteğiyle Beyoğlu 4. Noterliği'ne geçer ve ölünceye kadar bu görevi sürdürür. 30 Mart 1956'da ölür ve Karacaahmet Mezarlığı'na eşi Nâile Hanım'ın yanına defnedilir.

Edebi Kişiliği

Kendi ifadesiyle edebiyat sevgisini annesinin çocukken kendisine okuduğu Nâmîk Kemal'in *Cezmi* romanından alan Mithat Cemal şiire idâdî yıllarında başlamıştır.¹⁷ Dönemin edebiyat çevrelerini, özellikle aralarında sıkı bir dostluk olan Mehmet Âkif'i tanımıştır. II. Meşrutiyet'ten önce jurnal edilerek kısa bir süre tutuklanır (8 Mart 1906). Mehmet Âkif bu olay üzerine II. Meşrutiyet'ten sonra yazdığı "İstibdat" adlı şiirini Mithat Cemal'e ithaf etmiştir. Şiir, tiyatro, antoloji, roman, biyografî ve araştırma alanlarında eser veren Mithat Cemal zaman zaman gazetelerde fıkra ve makaleler de yazmıştır. Edebiyat dünyasında asıl II. Meşrutiyet'in ardından *Sırât-ı Müstakîm* ve *Tercümân-ı Hakikat* gibi dergi ve gazetelerde adını duyurmaya başlamış, daha çok kahramanlık ve vatan sevgisi temalarını işleyen şiirleriyle tanınmıştır. Tahran'da Millet Meclisi'ni topa tutan Muhammed Ali Şah'a hitaben Mehmet Âkif'le birlikte yazdıkları *Acem Şâhına*¹⁸ ve *Elhamra*¹⁹ adlı şiirleriyle edebiyat çevrelerinin dikkatini çekmiştir. Hükümetin Çanakkale zaferinden sonra savaş alanına gönderdiği kırk kadar şair arasında bulunan Mithat Cemal'in en güzel ve hamâsî şiirleri 1331-1334 (1915-1918) yılları arasında yayımlanmıştır. "Çanakkale'den Kaçanlara -İngilizlere-"²⁰, Kolunu Harp Meydanında Bırakmış Askere"²¹

¹⁷*Çırçır Suyunda*, Ma'lûmât, N. 309, 11 Teşrîniyevvel 1317 (24 Ekim 1901)

¹⁸*a.g.e, Sırât-ı Müstakîm, C. I, N. 11, S. 164-165, Teşrîniyevvel 1324*

¹⁹*a.g.e, Resimli Kitap, N. 7, S. 688-689, Nisan 1325*

²⁰*a.g.e, Harp Mecmuası, N. 5, Şubat 1331*

²¹*a.g.e, Harp Mecmuası, N. 8 Nisan 1332*

“Serhaddeki Askere”²², “Romanya’daki Türk Ordusu’na”²³, “Beynelmileliyet ve Milliyet”²⁴. 30 Ağustos zaferinin ardından yazdığı “Vatan Hisleri” adlı şiirinin, “Ölmez bu vatan farz-ı muhâl ölse de hattâ / Çekmez kürenin sırtı bu tâbût-ı cesîmî” şeklindeki son iki mısraı Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünde Mustafa Kemal tarafından okununca şöhreti iyice artar ve bu manzumenin ikinci bölümünü de yazar. “Beyoğlu’ndaki noterlik yazıhanesi devrin meşhur ediplerinin sık sık uğradığı bir edebiyat mahfili olur.

Aruz veznini kullanan ve aruzun son temsilcilerinden sayılan Mithat Cemal’in tarihî ve içtimaî konulu şiirlerinde Mehmet Âkif ile Yahya Kemal’in, epik şiirlerinde ise Abdülhak Hâmid’in etkisi görülür. Tarih sevgisi, geçmişin büyüklüğü ve güzel tarafları onun konuları arasında ilk sırada yer alır.

Mithat Cemal’e asıl şöhretini kazandıran eseri, tek romanı olan *Üç İstanbul*’dur (1938). Eser, bazı edebiyat tenkitçileri tarafından yapısı ve tekniği bakımından zayıf, üslûbunun zorlama olduğu, yerli yersiz rastlantılara bol miktarda yer verildiği, gereksiz ayrıntılar, süslü ifadeler ve vecizeler ihtiva ettiği belirtilerek eleştirilmekle birlikte İstanbul’da II. Abdülhamid, Meşrutiyet ve Mütareke dönemlerinin toplum gerçeklerini yansıtmaya bakımdan Cumhuriyet devrinin en önemli romanları arasında sayılmıştır.

Eserleri

Şiir

Türkün Şehnâmesi (İstanbul 1945). Kitapta yer alan şiirler dergilerde yayımlanmış, ilk şekillerine göre bir hayli değişikliğe uğramış, dilinin sadeleştirilmesi yanında bazı mısra ve bölümler tamamen değiştirilmiş veya çıkarılmıştır. Şiirlerden Faruk Kadri Timurtaş tarafından yapılan bir seçme 1971’de yayımlanmıştır.

Biyografi

Bu tür çalışmaları, popülist eğilimlerinden dolayı eleştiriye uğramasına rağmen Mithat Cemal, Türk edebiyatında belgelere dayalı biyografi yazarlığının dikkat çekici örneklerini vermiştir:

Mehmet Âkif-Hayatı, Seciyesi, Sanatı (1939); İstiklâl Şairi Mehmet Âkif (1944); Nâmık Kemal: Devrinin İnsanları ve Olayları Arasında (I-III,1944, 1949, 1956); Sarıklı İhtilalci Ali Suavi (1946); Mehmet Âkif, Hayatı-Sanatı-Seciyesi-Seçme Şiirleri (1948).

²²a.g.e, *Harp Mecmuası*, N. 15 Kânunuevvel 1332

²³a.g.e, *Harp Mecmuası*, N. 22 Teşrînievvel 1333N.

²⁴a.g.e, *Harp Mecmuası*, N. 24 Kânunuevvel 1333

Oyun

Kemal (4 perdelik mensur piyes,1328), Yirmi Sekiz Kânun-ı Evvel (Çanakkale hakkında 3 perdelik manzum piyes,1334).

Diğer Kitapları

Nefâis-i Edebiyye (antoloji; I-II,1329; eserin I. cildi nesir, II. cildi şiir örneklerine ayrılmıştır), İftirâ-yı Taassub (1329), Hitâbet ve Münazara Dersleri (1329), Hitâbet Dersleri (1330), Edebiyat Defteri (1331). İlkler ve Ötekiler (1944).

Tercümelere

La Dam O Kamelya (A. Dumas’dan, İstanbul 1937), Epikür’ün Bahçesi (A. France’tan),

Mithat Cemal’in hayatının son yıllarında üzerinde yoğun bir şekilde çalıştığı Tevfik Fikret hakkındaki eseri ise yayımlanmamıştır.

1.1.9. Boşboğaz ile Güllabi’nin Kapanışı

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin kapanma nedeniyle ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak derginin sahibi olan Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın biyografisinin anlatıldığı yazılarda “Hüseyin Rahmi’nin bu dergi yüzünden mahkemeye çıktığı ama beraat ettiği halde derginin kapatıldığı”²⁵ söyleniyor. Ancak bu kapanış bilgisine dair bir belge bulunmamıştır.

1.1.10. Boşboğaz ile Güllabi’nin İçeriği

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde incelenen 600’e yakın yazının kimi edebî türlere uygun iken kimi ise edebiyat dışında kalan yazılar biçimindedir. Bu yüzden derginin içeriği başlığı altında yer alan 30 ana konu, “Edebiyat” ve “Edebiyat Dışında Kalan Başlıklar” diye iki gruba ayrılmıştır.

1.1.10.1. Edebiyat

1.1.10.1.1. Hikâye

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde yer alan edebî türler arasında en çok tercih edilenidir. Hikâye türüne dâhil edilen yazıların kiminin üzerine hikâye olduğu belirtilmiştir. Örneğin dergide adı geçen hikâyelerden birisi “Küçük Hikâye/Bir Seyahat-i Acibe” şeklindedir. Ancak kimi hikâyeler ise daha uzun ve hikâye edici bir üslupla kaleme alındıklarından bu kategoride değerlendirilmiştir.

²⁵arsiv.ntv.com.tr/news/139580.asp

Hikâyelerin bir bölümü tefrika biçimindedir ve derginin farklı sayılarında yayımlanmıştır. Tefrika eserlerden yalnızca “Bir Muamma” adlı hikâye; derginin, 36. sayıdan sonra kapatılması sebebiyle yarım kalmıştır. Hikâyelerin hiçbirinde yazar adı yoktur, tümü imzasızdır. Hikâyelerden yalnızca “Rahibin Merkebi” adlı eser Fransızcadan çeviridir. Hikâyelerde anlatılan olaylar İstanbul’da geçmektedir, işlenen konular ise şunlardır:

Aile ve aile içi ilişkiler. Örneğin, imzasız kaleme alınan ve tefrika olarak yayımlanan “Bir Muamma” (N. 26, S. 2 – 3, N. 27, S. 2 – 3, N.35, S. 2 – 3, N.36, S. 2 -3) adlı hikâyede, varlıklı bir ailenin kızı olan Nebile Hanım ile evlenen Kami Bey’in, eşinin paralarını metresleriyle yemesi ve bunun üzerine yaşananlar konu ediliyor.

Toplumsal aksaklıklar, İstanbul gündelik hayatı ve İstanbul halkının karşılaştığı problemler vb. konular. Örneğin, “Kadınlar Mebusu” (N. 18, S. 1-2) adlı hikâyede, günvari bir buluşma ile bir evde toplanmış olan kadınların gündelik hayat ve memleket meseleleri üzerine değerlendirmeleri ele alınıyor.

Tefrika halinde yayımlanan ” Küçük Hikâye/ Bir Seyahat –i Acibe” (N.12, S. 2, N. 13, S. 2, N.14, S. 2, N. 15, S. 2, N. 16, S. 2, N.17, S. 2, N.18, S. 2, N.19, S. 2, N. 21, S. 2, N.22, S. 2, N. 23, S. 2, N. 24,S. 2, N 25, S. 2, N.26, S2) adlı hikâyede, dayıları varlıklı ve eğitilmiş bir çevreden, kendileri ise meteliksiz ve cahil iki kafadar Mahir ile İrfan’ın mahalledeki bir yorgancının anlattıklarını yanlış anlamaları ile atıldıkları serüven ve İstanbul eğlence hayatı konu ediliyor.

“Sonbahar Göçleri” (N. 20, S. 1 – 2) adlı hikâyede, sonbaharın gelmesi ile İstanbul’da gezinti yerlerinden yapılan göç anlatılıyor.

“Muharrerat” (N. 28, S.4) adlı hikâyede Üsküdarlı Guguk Zehra Hanım adlı bir kişiden bahsediliyor. Genel olarak bu kadının özellikleri anlatılıyor. Sakın guguk demeyin! “Neler oluyor neler” deyip hadiseler anlatmaya başladığı söyleniyor.

“Ters Konuşma” (N. 25, S. 1 – 2) adlı hikâyede Asım ile Kasım isminde iki arkadaş var. Bunlar önüne geleni ters ters konuşarak kızdırıyorlar. İstanbul kahvehanelerinde dolaşıyorlar, tanımadıkları insanlara bile şaka yapıyorlar. Bu iki arkadaşın bir kahvehanede yaşadıkları olay anlatılıyor.

İstibdat, iç ve dış siyaset, seçimler, hürriyet, Meşrutiyet, meclis tartışmaları, Avrupa vb. konular. Örneğin, “Boykotajın Telakki-i Diğeri” (N. 21, S. 1) adlı, yaşlı hanımların genç Şemsi Bey’in etrafını sarıp ona sorular sormasıyla başlayan hikâye, Nemçe de denilen Avusturya’nın Bosna’yı ilhak etmesiyle Nemçe mallarını kullanmanın İstanbul’da protesto edilmesini merkezine alan bir olayı konu ediyor. İmzasız ve başlıksız kaleme alınan (N. 34, S. 2) hikâyede “Zaman-ı İstibdat”ta mahkemeye çağrılıp da gitmek istemeyenlerin maksadını anlatan alegorik bir hikâye veriliyor.

Ramazan dönemi. Örneğin, “Sirkeci Lokantalarında İftara Beş Kala” (N. 19, S. 1) adlı hikâyede, İstanbul lokantalarının birinde iftardan beş dakika önce yaşananlar ve insanların halleri anlatılıyor.

1.1.10.1.2. Tiyatro

Tiyatro, toplumsal aksaklıkları mizahi ve eleştirel bir dille ele alması ve bu aksaklıkları çözmesi bakımından önemli bir türdür. *Boşboğaz ile Güllabi* dergisi mizah anlayışı çerçevesinde tür olarak tiyatroya da sayfalarında zaman zaman yer vermiştir ve bunların sayısı oldukça azdır. Tiyatro eserlerinin hiçbirinin yazarı belli değildir, eserlerin tümü imzasızdır. Bu metinlerde işlenen konular şunlardır:

Aile ve aile içi ilişkiler. Örneğin, “Kayınpeder Kayınvalide Kendi Odalarında” (N. 17, S. 1 -2) adlı oyunda eve misafir geleceği önemli bir günde evin kadınları arasında yaşanan gerilimin ortaya çıkması, evin beyinin ve küçük beyinin zor durumda kalmaları, aile içi tartışma konu ediliyor. “Çocuklara Yasak” (N. 24, S. 1 – 2 – 3) adlı oyunda, evin küçük beyinin, babasıyla gittiği oyundan çocuklar için uygun değil denip eve yollanması ile anne ve baba arasında yaşanan bir aile tartışması konu ediliyor.

Toplumsal aksaklıklar, İstanbul halkının karşılaştığı problemler, dönemin güncel olayları. Örneğin, “İdare-i Mahsusa Vapurlarında” (N. 25, S. 2 – 3) adlı, vapurda biletçi ile müşteri arasında geçen tiyatrodaki biletçinin müşterinin cebindeki parayı sorması ile metin başlıyor; biletçi ve müşterinin tartışmasıyla olaylar gelişiyor. Sebebi yeni bir nizamname ile kaçakçılardan vergi toplanmasının amaçlandığını bildirmek.

1.1.10.1.3. Makale

Boşboğaz ile Güllabi, her ne kadar bir mizah dergisi olsa da “İlk İfade” adlı giriş yazısında dergide zaman zaman “Boşboğazın Ciddi Makalesi” adı altında makaleler de yayımlanacağı duyurulmuştur. Ancak sadece ilk sayısında böyle bir makale yayımlanmış, kalan 35 sayı boyunca bu adla başka bir makale yayımlanmamıştır. İlk sayıdaki bu makalenin dışında dergide makale üslubuyla kaleme alınmış dört yazı daha bulunmaktadır. Bunların da ilk sayıdaki makale dışında yazarları belli değildir, imzasız yayımlanmıştır. Bu yazılarda şu konular işlenmiştir:

- Dönem, siyaset, devletin durumu. Örneğin, Hüseyin Rahmi tarafından kaleme alınan “Boşboğaz’ın Ciddi Makalesi” (N.1, S. 2) devletin içinde bulunduğu durum- yani yok olmaya yüz tuğunun- herkesçe bilinen bir gerçek olduğunun belirtilmesi ile başlıyor, devleti yönetmeye talip olan kişilerin, devlet eliyle (devletin ve kanunların gücünü kullanarak) vatandaşa nasıl zulmettiği örnekler üzerinden anlatılıyor. İmzasız yayımlanan “Zamana Uymalı” (N.32, S. 1 -2) adlı makalede zamana, çağa uymanın önemi vurgulanıyor.

1.1.10.1.4.Köşe Yazısı

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde başvurulan edebi türlerden biri de fıkra (köşe yazısı)dır. Edebiyatımızın en büyük fıkra (köşe yazısı) ustası Ahmet Rasim'in de bu dergide "Güllabi" mahlasıyla yazdığını düşünürsek köşe yazısının etkili bir tür olarak öne çıkması gerekirken bu tür sınırlı kalmıştır. Ayrıca bu başlık altındaki yazıların hiçbirinin yazarı belli değildir. Yazıların tamamı imzasızdır.

Bu başlık altında değerlendirilen yazılar, fıkra (köşe yazısı) türüne özgü güncel ve siyasal konuları içermekte ve bu konuları nükteli bir söylemle ele alma özelliği taşımaktadırlar. Örneğin, "Muhtelif Bir Boykotaj" (N. 21, S.1) adlı yazıda, dilimize geçmiş ve söylenmesi zor olan sözlerden bahsediliyor. "grev" yerine kullanılan "boykot" sözcüğü üzerinde duruluyor, bu sözcüğün baykuşu hatırlattığı söyleniyor. "Mahlulat Kapatmaları" (N. 24, S. 4) adlı yazıda ise Devr-i İstibdat'ta nüfuz kullanılarak yapılan mahlulat yolsuzluklarından bahsediliyor ve araştırılması gerektiği söyleniyor.

1.1.10.1.5. Eleştiri

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde bir yapıta dönük, o yapının eksik ya da fazlalıklarını belirtmek için yapılmış bir eleştiri yazısı bulunmamaktadır. Bu başlık altında toplanan yazılar, biri dışında tümü imzasız olup genel olarak kaynağını basın içeriklerinden almaktadır. Başka gazete ve dergilerden alıntılanan makale, köşe yazısı ve haber içerikleri üzerine yapılan değerlendirmeler biçimindedir. Örneğin, "İkdam Gazetesinin İnkılap ve İhtilal Üzerine Makalesi" (N. 2, S.4) *İkdam* gazetesindeki "İnkılâp ve İhtilal Üzerine" adlı makale üzerinden İstibdat Dönemi'nin; en üst kesim için kafes, orta sınıf için kümes, fakirler içinse ahır olduğu değerlendirilmesi yapılıyor. İmzasız kaleme alınan "Muhavere" (N. 6, S. 1) adlı yazıda ise Ali Kemal Bey'in *İkdam* gazetesinde yazdığı soru cevap biçimindeki makalesinden alıntı yapıp İstibdat ve Meşrutiyet Dönemleri çeşitli yönlerden karşılaştırılıyor.

1.1.10.1.6. Mektup

Mektup bilindiği üzere "bir şeyi haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek" için kullanılır. *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde mektup başlığı altında ele alınan ve çoğunlukla yazarının belli olduğu yazılarda genellikle bilgi alışverişinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Örneğin, Hıfzı adlı bir kişinin yazdığı "Rahmi Bey'e" (N.10, S. 3 – 4) adlı mektupta, *İkdam* gazetesinde vaktiyle yayımladığı "Alafranga" romanının çok faydalı bir eser olduğunu ancak devamı gelecek dendiği halde devamının gelmemesinden duyduğu üzüntüyü bildiriyor. "Alafranga"nın devamı yazılacak mı? Romanlarınız tiyatroya çevrilecek mi? diye iki soru ile bitiriyor. Yine imzasız kaleme alınan "Muharrerat" (N. 10, S. 3) adlı Halil Edip Bey'e yazılmış bir mektup. Yazılan şeylerin Halil Edip Bey'i kastetmediği, yazarın onu hatırına bile getirmedeği ifade ediliyor.

Mektup içeriklerinde zaman zaman siyasete de yer verilmiştir. Örneğin, imzasız kaleme alınan “Bir Hafiyeden Diğesine Mektup” (N. 14, S. 3) adlı “Azizim ne âlemdesin? Hürriyet, müsavat, eşitlik aşu burunlarda tütüyor. Gazeteciler ilk önce bize saldırdılar.” şeklinde iç dökme içeren bir yazı veriliyor.

1.1.10.1.7. Fıkra

Daha çok sözlü kültürde gelişen, mizah ve hiciv öğelerini kullanarak ele aldığı düşünceyi kısa yoldan anlatan fıkralar, *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde çokça yer alan türlerdendir. Bir bölümünü Nasrettin Hoca fıkraları oluşturmaktadır. Bu başlıkta toplanan yazılardan biri dışında tümü imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

İmzasız kaleme alınan “Fıkra-i Müdhike” (N. 15, S. 4) başlıklı yazıda uşağın beyim evde yok dediği halde soran kişinin ısrarı üzerine: Beyim ne zaman dönecekmiş diye kendisine sorayım, demesi ile komik bir hale düşmesi konu ediliyor. İmzasız kaleme alınan “Dilencinin Cevabı” (N. 17, S. 3) başlıklı yazıda dilenciye sadaka vermek isterken bozukluğu çıkmayan adama dilencinin verdiği komik cevap. (Dilenci: kesemi evde unutmuşum yanımda beş para yok.) veriliyor.

1.1.10.1.8. Biyografi

Bir alanda tanınmış bir kişinin hayatının başka bir kimse tarafından anlatıldığı yazı türü olan biyografiye *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde bir örnek bulunmaktadır. “Paris Sefiri Münir Paşa” (N.1, S. 4) adlı imzasız kaleme alınan yazıda Münir Paşa'nın hayatı anlatılıyor. Ayrıca bir resim ile de yazı destekleniyor.

Paris Sefiri Münif Paşa başlıklı yazı (N.

1, S. 4)

1.1.10.1.9. Anı

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde yer alan türlerden biri de anıdır. Bu türe ait yazılar oldukça sınırlı sayıda olmakla birlikte, biri dışında hepsi imzasız olarak kaleme alınmıştır.

Bu başlık altında dergide geçen birkaç örnek şöyledir:

“Hatırat-ı Niyazi” (N. 23, S. 1) başlıklı yazıda, Hürriyet kahramanı olarak bilinen Niyazi Bey’in anıları anlatılıyor. Yine imzasız kaleme alınan “Bir Hafiyenin İtirafatı” (N. 29, S. 1) başlıklı yazıda ise bir hafıye hatırasını anlatıyor. Hafıye gece saat ikide fırtına kıyamet yola çıkıyor böylece olaylar başlıyor. Hafıye aklından geçenleri ve Devr-i İstibdat’ta yaşadıklarını anlatıyor.

1.1.10.1.10. Fabl

Kahramanı sadece hayvanlar olan fabl türüne *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde iki örnek bulunmaktadır. Bunların ilki siyasi/askeri içeriklidir. Başlıksız ve imzasız (N. 22, S. 1) kaleme alınan yazıda iki karganın aralarındaki gündeme dair konuşmaları veriliyor. Konu, Balkan savaşları öncesi karışıklıklar.

İkinci örnekte ise imzasız kaleme alınan “Zerafet ile Tekir” (N.35, S. 1) adlı yazıda iki kedi arasında geçen konuşmalar aktarılıyor.

1.1.10.1.11. Şiir

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde yer alan şiirlerde dergide işlenen genel içeriğe uygun olarak dönemin siyasî ve sosyal sorunları ele alınmıştır. Bu sorunlara ilişkin şiirlerde güçlü hiciv göze çarpar. Dönemin birçok politik sorunu, idarî yapı hatta bunlara bağlı yaşanan sosyal sıkıntılar yer yer mizahî bir dil kullanılarak yerilmiştir.

1.1.10.2 Edebiyat Dışında Kalan Başlıklar

1.1.10.2.1. Bildiri

“Bildiri; resmi bir makam, kurum veya resmî olmayan bir örgüt, topluluk tarafından herhangi bir durumu ilgililere duyurmak için yazılan yazı, tebliğ, deklarasyon, manifesto”²⁶ olarak açıklanmaktadır. Bu açıklama ışığında *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde bu nitelikte tek yazı ilk sayıda ikinci sayfada yayımlanan “İlk İfade başlıklı” yazıdır.

²⁶Türk Dil Kurumu (2005), *Büyük Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

1.1.10.2.2. Basın

Basın, *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde en çok ele alınan konular arasında ilk sıradadır. Bu yazıların temelini basın, basında yer alan haberler üzerine yorum ve basın özgürlüğü gibi konular oluşturmaktadır

Bununla birlikte mizah gazeteleri ve toplumun mizah gazetelerine bakışı gibi konular da işlenmiştir. Tüm mizah dergilerinde olduğu gibi *Boşboğaz ile Güllabi*'nin sayfalarında da mizah gazete ve dergilerinin dışındaki gazeteler ve dergiler eleştiri oklarına maruz kalmıştır. Bu mizahi olmayan gazeteler ve dergiler aşırı ciddilikle eleştirilmişlerdir. Boşboğaz'a göre bu gazeteler "sıkıcı ve uyku getirici"²⁷dirler. *İkdam*, *Sabah* ve *Tanin* gibi dönem itibariyle önemli sayılabilecek tirajlara sahip gazeteler, Boşboğaz'ın eleştirilerinden paylarına düşeni fazlasıyla almışlardır. Özellikle *Tanin*, bu eleştirilerde ilk sıralardadır.

Aşağıda, Boşboğaz ile Güllabi arasında geçen Tanin gazetesi üzerine bir diyalog yer almaktadır. "Muhavere"²⁸ başlıklı bu yazıda *Tanin* gazetesinin boş laf ürettiği ima ediliyor. Boşboğaz, *Tanin* gazetesinin adını yanlışlıkla "TınTın" diye okuyarak onu gereksiz ve kalitesiz yazılarıyla içi boş bir teneke gibi gösteriyor. Gazetecileri, elinde örgü ören kadınlara, yazıları da o kadınların dedikodularına ve boş laflarına benzetiyor. *Tanin* gazetesi başyazarı Hüseyin Cahit Yalçın'ı aynı anda yedi sekiz gazetede yazı yazabildiği abartısıyla, ne kadar gayretli başarılı bir yazar diyerek yeriyor.

Tanin gazetesinin, yönetimdeki bazı kişileri çürük dişlere benzetmesinden ve bunların sökülüp atılması gerektiğinden hareketle, Güllabi de matbuatta yani basın hayatında da çürük dişlerin bulunduğunu ve bunların da bir gazeteci kerpeteniyle sökülüp atılacağını umduğunu ifade ediyor.

Muhavere

Boşboğaz – Aman Güllabi koş! Yetiş!

Güllabi – Ne var? Bağırma! Hanginize yetişeceğimi şaşırdım.

Boşboğaz – Öteki gazeteleri bırak, şimdi bana gel. Biz, yani gazeteciler ne olmuşuz, haberin var mı?

Güllabi – Yok.

Boşboğaz – Hepimiz kondüktör olmuşuz. Şimendifere mi, tramvaya mı, orasını anlayamadım. Biz kondüktör olmak için mi hürriyeti getirmeye çalıştık?

- Bu lakırdı kalabalığında her şeye inanıp da nafîle telaş etme. Bu cevherleri de kim yumurtladı?

- Mizan gazetesi. Geçen Cuma çünkü nüshasının 11. sayfasında işte bak ne yazıyor:

"Dün sansürle idare edilen matbuat arabalarının yürüyen aksamıydık. Bugün kondüktör olduk."

- Sus. Gazeteyi kapa! Matbuat komitesi ileri gelenleri, bu vazife bize lâyük değil diyorlarsa belki güçlerine gider. Anayasanın ilanından evvel yayınlanan gazetelerin idarehanelerinde emirler altında senelerden beri ezilen zavallı muharrirler hürriyet sarhoşluğuyla çarçabuk kulüplere komitelere başkan ve üye oluvermişler. Şimdi bu kondüktörlüğe doğrusu ya canları sıkılır.

²⁷a.g.e, N.1, S.2

²⁸a.g.e, N.1, S. 4

- Bir gazete daha çıkmış.
- Acayip... Her gün bir tane çıkıyor. Boşboğaz, biz nasıl geçineceğiz? Bize hürriyet verdilerse milletin bütün fertleri gazete çıkarsın demediler ya! Bu yenisinin adı ne?
- Tın Tun
- A cahil adam! Öyle isim olur mu? Yanlış söylüyorsun. Dikkatli bak!
- Evet, yanlış görmüşüm. “Tın” bir tane.
- Yine yanlış okuyorsun. Getir bana bakayım.
- Ha “Tanin”...
- Aferin, okudun işte.
- Bunun muharrirleri kimler?
- Kulağımı bana ver. Fıs... fıs... fıs...
- Yaa!
- Bu zat burada da mı başmuharrir? Ayol İstanbul’da ne kadar havadis evrakı yayınlanıyorsa bu gayretli adamın orada ismi görünüyor. Sekiz gazeteye birden nasıl yazı yazılır?
- Aman Güllabi pek hımbılsın. Şimdi yazı yazmanın ne kadar kolaylaştığını bilmiyor musun sen? Boğaziçi, ada vapurlarında, trenlerde görüyorum. Hep muharrirler ellerinde bir kurşun kalem hem birbiriyle konuşuyorlar hem de çorap örer gibi yazı yazıyorlar.
- Bu yeni Tanin neler yazıyor?
- Pek iyi anlamadım ama Babıâli’de vekillerden birinin dişi mi ağrımış, vekillerden bazılarını çürük dişlere mi teşbih etmiş (benzetmiş), anlayamadım.
- Yaa! İyi iyi. Babıâli’yi milletin ağzı farz ederek ızdırap veren diğer çürük dişlerin hep birden ayıklanmasını tavsiye ediyor galiba.
- Azı dişlerden hemen hepsi çıktı, Zeki Paşa, Memduh Paşa... Bakalım matbuattaki döküntüler hangi gazetecinin kerpeteniyle sökülecek?

1.1.10.2.3. Haber

Boşboğaz ile Güllabi, çoğunlukla siyasi konularda olmak üzere sosyal ve gündelik hayattan haberleri safyasına taşımış, bunları halka aktarmayı bir görev saymıştır. “İlk İfade”²⁹ başlıklı manifesto yazısında da belirtildiği üzere “Boşboğaz halktan saklanmaya çalışılan gerçekleri bulur ve halka bildirir.” ilkesi benimsenmiştir. Bu haberleri yapan kişilerin adları bulunmamaktadır, bu başlıktaki tüm haberler imzasız paylaşılmıştır. Paylaşılan haberlerin bir kısmı derginin kendi aktardığı haberler biçimindeyken bir kısmı da başka gazete ve dergilerden paylaşılan haberlerin alıntılanması şeklindedir.

Dergiden alınmış haber başlıklarından birkaç örnek şöyledir: “Havadis/ İstiğmal-i Ahire Tahsisi” (N. 1, S. 2 – 3) başlıklı haberde, umumi, boş bir hapishane binası ile ilgili bir durum anlatıyor. “Havadis” (N. 1, S. 3) başlıklı haberde hafız bir adamın, gerekli cezayı dünyada görmediği için mezar taşına bir bukağı ve kelepçe resmi ile “lanetullah-ı aleyh” yazılacak olduğu söyleniyor. “Havadis/Şehir Mektubu” (N. 2, S. 2) başlıklı haber “Dursun” adlı bir şahsa polislerin ceza veriş şahsın adı üzerinden bir diyalog ile veriliyor.

²⁹a.g.e, N. 1, S.2

Adı Arapça bir ad olsaydı nazıra yakın biri diye hürmet görürdü, deniyor. “Havadis” (N.2, S.2) başlıklı haberde, *Yeni Asır* gazetesinin haberi alıntılanarak Ata Bey’in Jön Türkler aleyhine İstanbul’a jurnaller gönderdiği söyleniyor. “Havadis/ Metin Pazar: Hanım Cemiyeti” (N.6, S.2) başlıklı haberde, Kadıköy’de oturan Osmanlı Hanımlarının “İttihat” isminde bir cemiyet kurdukları ve Mısır Hıdivinin annesini ziyaret ettikleri haberi aktarılıyor.

“Selim Mülhime” (N. 8, S. 3) başlıklı haberde, Orman ve Maden Nezaretinin başındaki Selim Mülhime’nin firar ettiği söyleniyor.

Yapılan haberlerin büyük bir bölümüne Boşboğaz yorum getiriyor. Örneğin, “Hane Numaraları Hakkında” (N. 25, S. 4) başlıklı haberde bazı kapılara yazılan (tebeşirle) numaraların çocuklar tarafından yazıldığı anlaşılmış.

Boşboğaz: İstanbul çocuklarının duvarlara, kapılara resim ve sayı yapmaları eski bir gelenektir, diyor.

Başlıksız (N. 12, S.4) ve *Yeni Gazete*’den alıntılanan haberde, buz fabrikasının bacasından çıkan kötü kokuların o mahalle ahalisini rahatsız ettiği ve fabrikanın kapatılması için teşebbüste bulunulduğu aktarılıyor.

Boşboğaz: “Bazı mahalle aralarında yapılan tuvaletlerin kokusu yanında o buz fabrikasının kokusu misk gibi kalır.” diyor.

Başlıksız (N. 32, S. 2)’ de hükümet birtakım münasebetsiz tedbirlerle boykotu kaldırmaya çalışıyor, haberine

Boşboğaz: Beygire ters binip kuyruğunu ele kim alacak? diyor.

Aşağıda dergiden alınmış “Havadis/ İkdam Cumartesi”³⁰ başlıklı haber aktarılımıştır.

Havadis/İkdam Cumartesi

Dün akşamüzeri Sultanahmet’te bir kadının sokakta oturup elindeki gaz şişesinden ayağına gaz yağı sürdüğünü gören halk “İşte kundakçı budur” diye mezbureyi tutup merkeze teslim etmişler. Kadın zaptiye nezaretinde isticvap oldukça romatizması olduğu için gaz sürdüğünü söylemiştir.

BOŞBOĞAZ: (Boşboğaz’ın yukarıda ki haberle ilgili yorumu). Demek ki artık canlı kundaklar da çıktı. Halkın hükmüne bakılırsa, kadın ahşap hanelerden birinin müsait bir aralığına sıvışıp, kendini evin bacasından ateşleyerek vücuduna harika çıra hizmetini gördürecek. Karülerimize ihtar ederiz. Sokaklarda boş bulunup da kozmetik, kolonya vs. kabilinden bir madde sürünmek tedbirsizliğinde bulunmasınlar. Sonra maksadın hafif bir tuvaletten ibaret olduğunu anlatmak müşkül olacak. Dalgın, masum insanlar için devr-i istibdadın tehlikeleri başka idi. Şimdi hürriyetin cilveleri de büsbütün başka. Hangi türlü şekilde bir idarenin himayesine girilse, insanlar için yok, vesselam.

³⁰a.g.e, N.7, S. 3

1.1.10.2.4. Siyaset

Boşboğaz ile Güllabi, siyasi içerikli ve taraflı yazılar yayınlamaktan çekinmemiştir. Bu siyasi yazılarda konu edilen siyasi şahsiyetler de mizahi eleştiriden paylarına düşeni almışlardır. Siyasi içerikli yazıların bir kısmı İsbdat Devri'ndeki siyasi yapıya dönüktür. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte İstibdat rejimi bütün mizah dergilerinin ortak hedefi haline gelmiştir. Boşboğaz da diğer mizah yayınlarında olduğu gibi ilk sayılarından itibaren İstibdat'ın karanlığından, Meşrutiyetin aydınlığından ve ortaya çıkardığı hür ortamdan bahsetmektedir. Ancak ortamda hâlâ İstibdat karanlığından kaynaklanan bir belirsizlik mevcuttur. Bu yüzden tavır çok net ve sert bir üslupla ifade edilememiştir. Bu yazıların bir kısmı da aldığı kimi kararlar, rüşvet ve yolsuzluklarıyla mevcut siyasi yapıya ve bakanlıklara yöneliktir. Bu başlık altında ele alınan yazıların biri dışında tümü imzasızdır.

Bu konu ile ilgili dergide yer alan birkaç örnek şöyledir: İmzasız kaleme alınan "Mülahaza" (N. 1, S.4) başlıklı yazıda Yaveri Ağa adlı şahsın, maaşını Nafiye Nezareti'nden değil Celalettin Paşa'nın tahsisatından alması gerektiği söylenerek Celalettin Paşa'ya hizmet ettiği imasında bulunuluyor. "Şevket Mehap Efendimiz" (N. 2, S. 1) başlıklı yazıda padişahın İttihatçılarla işbirliği içinde olduğu; padişahın: "İttihat ve Terakki Cemiyeti ile - ben de reisleriyim-birlikte çalışarak vatanımızı ihya edelim." demesi; "Böylece millet ile padişah kaynaştı, bunu bozan kahrolsun!" yorumu ile veriliyor.

"Havadis/Sabah" (N. 5, S.2) başlıklı yazıda Sağlık Bakanı'nın, Osmanlı Devleti'nin şimdiye kadar istirahat halinde olduğu yönündeki açıklaması paylaşılıyor. Boşboğaz, Sağlık Bakanı'nın açıklamasına vah vah, demek ki devlet şimdi rahatsız, diye cevap veriyor. "Müktesebat/İkdam Cuma" (N. 7, S. 3) başlıklı yazıda Ebul Hüda, Harbiye Nezaretinde tutukludur, Sadrazam Kamil Paşa'ya Mısır'a gitmek için dilekçe yazar, dilekçesi kabul edilmez.

Boşboğaz:

"*El Üfürük* refikimiz pirini elden kaçırıyor. Âlem-i matbuat büyücüsüz kalıyor. Hürriyet oyununun kavuklusu sahne-i hünerden çekiliyor. Nemalik-i harreler ahalisine sürekli değişen İstanbul'un iklimi yaramaz ama bu zamana kadar Ebul Hüda iyi dayandı. Mısır'a değil de nereye gitsin. Gitse de teveccüh-ü enam peşini bırakmaz." diyor.

1.1.10.2.5. Belediyecilik

Boşboğaz ile Güllabi'nin, halkın sorunlarına çözüm üretmekten aciz olarak gördüğü kurumlardan biri belediyelerdir. Şehirlerde yaşanan alt yapı sorunlarını çözmesi beklenen belediyeler; halkın serzenişlerine önem vermeyen, yenilikten yoksun kurumlar olarak tanıtılır. İstanbul'daki yolların kötü durumu ele alınmıştır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

Cezair-i Ervah-ı Mütteide tarafından kaleme alınan “Muharerat” (N. 5, S. 3) başlıklı yazı, Adalar ilçesindeki bir sorun ile ilgili belediyeye yazılan dilekçe biçimindedir. İmzasız kaleme alınan “Konser” (N. 10, S. 3) başlıklı yazıda Sivrisineklerin Göksu Deresi'nde vereceği konsere çekirgelerin, tarlacıkların, karasineklerin, pire ve tahtakurularının davet edildiği söyleniyor. Bu haber üzerine Boşboğaz, kan aldırma isteyenler bu konsere gitsinler, diyor.

İmzasız ve başlıksız (N. 30, S. 2 – 3) kaleme alınan yazıda Galata Köprüsü üzerindeki olumsuzluklardan (yer yer delikler, yerlerinden oynayan çiviler vs.) bahsediliyor.

İmzasız ve başlıksız (N. 32, S. 3) kaleme alınan yazıda “Garip iştir ama tramvay geceleri saat yediye kadar sefere devam edecekmiş. Darısı Şirket-i Hayriye vapurlarının başına.” deniyor. Boşboğaz da bu darının yarısı da diğer tramvayların başına, diyor. İmzasız ve başlıksız (N. 34, S.3) kaleme alınan yazıda Avrupalı mühendislerden birinin İstanbul kaldırımları yapılarına kadar havada gidecek vasıtalar yapılmalı, dediği aktarılıyor.

1.1.10.2.6. Memuriyet

Devlet dairelerinde çalışan kişiler yani memurlar ile ilgili haberler ya da gazetelerde paylaşılan yazılar *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin konusu olmuştur. Örneğin, “Havadis/Metin gazetesi Memurin Hakkında” (N. 6, S. 1) başlıklı, Metin gazetesinden “Mutlaka devr-i sabıka mensup olmayanları arayıp bulmak lazım gelirse bundan sonra memurlarımızı Avrupa'dan sipariş edip fabrikalarda döktürmek icap eder.” haberi alıntılanıyor. Boşboğaz, 1.90 boyunda harbiye nazırı basılsın diye sipariş edilecekse bizim yerli fabrikalar basamayız derse Avrupa'dan sipariş ederiz, bu yüzden *Metin* gazetesi bu haberi düzeltsin, diyor.

“Şura-yı Ümmet” (N.24, S.3) başlıklı yazıda *Şura-yı Ümmet* gazetesinde polislerin pejmürde hallerinden yakınılıyor. Boşboğaz: “İki gözüm çok abartmışsın. Bir ağızda hem sigara, hem sakız hem de birisiyle konuşma. Bu kadar maharetli polis bizde nerde!” diyor.

1.1.10.2.7. Askeriye

Batı Trakya’da birliğini tamamlamış ve büyük bir güç olarak ortaya çıkmış ve Osmanlı için bir tehdit olan Bulgaristan ile olan durumun askeri açıdan değerlendirilmesi, Balkan Savaşı öncesi yaşananlar, donanmanın içinde bulunduğu durum, askeri teşkilatta yaşananlar bu başlığın içeriğini oluşturmaktadır.

Bu konu ile ilgili dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir: “Bulgaristan Hadisesi” (N. 6, S. 1 – 2) başlıklı yazıda Güllabi ve Boşboğaz Bulgaristan hadisesi üzerine konuşuyor. Başlıksız (N. 30, S. 3) kaleme alınan yazıda Süveys’te bir harp gemimizin atıl durduğu haber veriliyor. Boşboğaz: Eskiden gemilerimiz ileri geri bulunduğu yerde çürürdü, diyor.

1.1.10.2.8. Diyalog

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde ele alınan olaylar çok kere diyaloglar üzerinden işlenmiştir. Derginin hemen hemen her sayısında, devrin gazetelerinden seçilmiş haberlerin hicvedildiği veya mizahi bir dil ile ele alındığı “Muhavere” başlıklı yazılar yayımlanmıştır. Bu yazılarda mesajlar, Boşboğaz ile Güllabi karakterlerinin karşılıklı konuşması içinde verilmiştir. Burada geleneksel tiyatromuzun Gölge Oyunundaki Hacivat ile Karagöz benzeri bir durum söz konusudur. Boşboğaz akıllıdır, olaylara yaklaşım biçimi gözlemci bir tip olduğunu göstermektedir. Ayrıca tahsil görmüş, daha çok sorumlu aydın konumundadır. Güllabi ise daha saftır. Eğitimsiz kişileri, avamı yani sıradan halkı temsil etmektedir.

Diyalog başlığı altında ele alınan yazıların çoğunluğu *Muhavere* başlığı altındaki bu yazılardan oluşmaktadır. Ancak bu durum dışında eğitim, siyaset, ticaret, askeri ve sosyal hayatın çeşitli karelerinden seçilmiş gözlem gücünün yüksek olduğu başka konuşmalar da bulunmaktadır. Bu yazıların çoğunluğu imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

İmzasız kaleme alınan “Muhavere” (N. 10, S. 1) başlıklı yazıda, Güllabi ile Boşboğaz konuşuyorlar. Boşboğaz siyasi mevsim nasıl diye, soruyor, Güllabi normal mevsim zannedip (kavun, karpuz mevsimi) diye cevap veriyor. Sonra Fransızca bir kelime üzerine tartışıyorlar: “tartaksiyon.” Kast ettikleri ise “reaksiyon.” Boşboğaz Türkçesini söylüyor: “aksül-amel.” Sonra bunun üzerine konuşma devam ediyor. İmzasız kaleme alınan “Küçük Muhavereler” (N.36, S. 4) başlıklı yazıda, sobası yanmayan, camları kırık bir okulda iki öğrenci aralarında konuşuyorlar. Isınmak için kitapları yakmayı teklif eden öğrenciye diğeri okulu yaksak yine ısınamayız, diyor. İmzasız kaleme alınan “Muhavereler” (N. 30, S. 2) başlıklı yazıda, yaşlı bir kadına Aksaray’a gitmesi ne kadar süreceği ile ilgili verilen ilginç cevap: Yayan 1 saat, tramvayla 2 saat. İmzasız kaleme alınan “Şirket-i Hayriye Vapurlarında” (N. 31, S. 3 – 4) başlıklı yazıda iki kişinin yolculuk yaptıkları vapurun ortaçağdaymış gibi zeytinyağı ile aydınlatılmasını eleştirmelerini konu ediyor. İmzasız akleme

alınan “Küçük Muhavereler” (N. 30, S. 4) başlıklı yazıda memurların maaşlarını eksik almaları ile ilgili konuşma (bakan tam almış biz niye eksik aldık) aktarılıyor. İmzasız ve başlıksız (N. 30, S. 3) kaleme alınan bir diyalogta, bastonuyla çamuru niye karıştırdığı sorulan bir adam, karşıya geçeceğim de çamur dizi geçiyor mu diye bakıyorum diye cevap veriyor. R.M. adlı bir kişi tarafından ve başlıksız (N. 27, S. 4) kaleme alınan bir diyalogta, kör bir dilenci ile ona sadaka veren kadın arasındaki ilginç konuşma aktarılıyor. Gözlerinin gördüğünü fark eden kadına dilenci, bugün istirahat günüm çalışmıyorum, cevabını veriyor.

M. Rıdvan adlı bir kişi tarafından başlıksız kaleme alınan diyalogta, iki arkadaş aralarında kutuplardaki 6 ay gece 6 ay gündüz durumunu konuşuyorlar. Oruçtan bahsederken 5. ayın son gününde oruç tutan birinin 6 ay bekleyeceğinden bahsediyorlar.

Aşağıda, dergide geçen “Muhavere”³¹ başlıklı bir diyalog paylaşılmıştır.

Muhavere

Ali Kemal Beyefendi'nin Salı günkü ikdam'ında münderiç makale-i nezihelerinden muktebes suale cevap:

BOŞBOĞAZ- Bizim edib-i azamımız kim?

GÜLLABİ- Merhum Namık Kemal Bey.

- Edib-i aşşarımız kim?

- Geveze gazetesi ser muharriri

- Mazi nedir?

- Bir mevt-i müebbed.

- Bir mevt-i muvakkat yahut gayr-i müebbed var mıdır ki mevt-i müebbedle takyide lüzum görülsün?

- Bazen ölülerin dirilip cadı olmaları ihtimaline karşı bir ihtiyat-ı kelim...

- Hal nedir?

- Son nefes kabilinden...

- Sondan bir evvelki nefese ne denir?

- El üfürük.

- İstikbal nedir?

- Nokta-i emel.

- Nokta-i emel nedir? Yarayı paraya tahvil eden tek nokta.

- Sıbyanımızın nasiye-i ikbalinde ne mundemiçdir?

- Bir kavmin atisi.

- Kavmimizin mazisi nerelerde yazılıdır?

- Yıldız dosyalarında, eski zaptiye nazırlarının cep defterlerinde.

- Gazetecilerin alınlarında ne yazılıdır?

- Dünkü esirler, bugünkü hürler.

- Sansürleri cephelerinde enzara çarpan ibare nedir?

- Haza hebenneka

³¹ a.g.e, N. 6, S. 1

1.1.10.2.9. Ekonomi

Ülke ekonomisine dair ayrıntılar *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde işlenen konular arasında yer almaktadır. Yazıların tümü imzasızdır. Devletin içinde bulunduğu mali tablo ve bunun sokaktaki adama yansımaları, hane halkının mali durumu gözler önüne serilmiştir.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

“Tensikat-i Beytiyye” (N. 14, S. 1 – 2) başlıklı yazıda, efendi ile hanımı arasında geçen konuşmalar aktatılıyor. Efendi, maaşının yetmeyeceğini, Ramazan geldiğini ve geçim sıkıntısı çektiğini anlatıyor. “Muktebesat” (N. 30, S. 3) başlıklı yazıda eski hükümet, Yeni Türklere bozuk bir maliye, boş bir hazine vs. bırakmıştır. Boşboğaz, bıraktıkları sadece bunlar olsa öpüp başımıza koyardık, diyor.

1.1.10.2.10. Duyuru

Bu başlık altında toplanan yazılar, derginin yayın akışı ve içeriği ile ilgili değişiklikleri “İhtar” başlığı ile okurlarına duyurduğu açıklamalarından oluşmaktadır. “İhtar” başlığı ile verilmeyen ancak dergiden yapılan açıklamaları içeren kimi yazılar da bu başlık altında ele alınmıştır. Bu başlık altındaki yazıların biri dışında tümü imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

İmzasız aklama alınan “İhtar” (N. 3, S. 1) başlıklı yazıda, bir hafta içinde alınan 30'dan fazla mektubun kiminin nesre uygun olduğu gazetede yer olursa uygun olanlarından bir iki tanesinin yayınlanacağı belirtiliyor. Hüseyin Rahmi tarafından kaleme alınan “Arz-ı Mazeret” (N. 9, S. 1) başlıklı, *Metin* gazetesinden askerlikle ilgili alıntılanan bir yazıyla ilgili hata yapıldığını bildiren özür mahiyetinde bir yazı naklediliyor. İmzasız kaleme alınan “İhtar-i Mahsus” (N. 20, S. 1) başlıklı yazıda, bir eserin izinsiz kullanılmaması hakkında ikazda bulunuluyor. İmzasız kaleme alınan “Milli Osmanlı Tiyatrosu” (N. 24, S. 4) başlıklı yazıda, “Sabah-i Hürriyet” isimli oyunun oynanacağı saat ve tarihi ilan ediyor.

1.1.10.2.11. Meşrutiyet

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte gelen basın özgürlüğüyle, basın organları sansüre tabi tutulmadan yayımlanmaya başlamışlardır. Dönem itibarıyla hürriyet, müsavat, uhuvvet, meşrutiyet gibi kavramlar, bu dergi ve gazetelerde oldukça fazla işlenmiştir. Bu, bir bakıma basının Meşrutiyet'e teşekkürü niteliğindedir. Özgür kalan basın, arasında özellikle mizah yayınları, bu teşekkürü kendilerine önemli bir görev addetmişlerdir. *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde de Meşrutiyet, Meşrutiyetle birlikte gelen hür ortam, bu ortamın toplum içindeki yankıları, herhangi bir olayın İstibdat devrindeki ile şimdiki

durumları kıyaslanarak mizahi bir dille ele alınmıştır. Bu başlık altındaki yazıların tümü imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

“Havadis” (N.2, S. 2) başlıklı, iki sevgili arasında geçen diyalogta sevgililer birbirlerine olan sevgilerini anlatırken “hürriyet” ve “eşitlik” kavramlarını kullanıyorlar. “İki Hafiyeye Arasında” (N. 3, S. 3) başlıklı yazıda, iki eski hafiyenin, İstibdat Dönem’deki hafiyeliğin artık önemini kaybetmesi, dünya düzenlerinin bozulması üzerine yaptıkları sohbeti ve kaybettikleri haklar üzerine yaptıkları şakaları anlatıyor. “Havadis” (N.2, S. 2) başlıklı yazıda, Kanun-i Esasi ile gelen bazı değişiklikler değerlendiriliyor. “Yeni Usül Tedavi” (N. 2, S. 3) başlıklı, bir gazeteden alıntılanan yazıda heyecan hastalığı başlayan iki kişinin yüzüne on defa hürriyet, müsavat okuyunca bu iki kişinin iyileşmeleri üzerine doktorların istibdat ve hafiyelik hastalığı kapmamaları temennisi belirtiliyor. “Yeni Usül Tedavi” haberi üzerine Boşboğaz "bunlara, cin tutanlara bir nüsha kâfidir; sözü tutacak cinsten değillerse onlara daha çok vermek gerekir.” diyor. “Ressam ile Şair” (N. 18, S. 3) başlıklı yazıda, uzun bir süre görüşmemiş ressamla şairin sokakta karşılaşmaları sonucu aralarında geçen konuşma aktarılıyor. Hürriyetten sonra işlerin nasıl gittiği üzerine konuşuyorlar. Başlıksız (N. 29, S. 2) kaleme alınan yazıda, hanım ile hizmetçi arasında beni rasgele azarlayamazsınız, hürriyet devridir diye geçen konuşma aktarılıyor. Başlıksız (N. 29, S. 3) kaleme alınan diyalogta, Hükümette her şey eski; yeni olansa hürriyet, müsavat, adalet kelimeleridir. Boşboğaz: “Aferin malinof, işte gözüme girdin!” diyor. “Meşrutiyetten Evvel Endaht Talimlerinde” (N. 28, S. 2) başlıklı diyalogta, “Asker: Hangi düşmana nişan alayım? Çavuş: Nereye nişan alırsan al. Her tarafın düşman...” Her tarafımızın düşmanlarla çevrili, ateş çemberi içinde bir ülkede olduğumuz ima ediyor.

1.1.10.2.12. Reklam

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde reklam, tanıtımı yapılan bir mal ya da üründen ziyade basın ve yayına yöneliktir. Daha çok yeni çıkan bir gazete, dergi ya da kitabın tanıtımı biçimindedir. Bu başlık altındaki yazıların tümü imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

“Demet” (N. 16, S. 4) başlıklı yazıda, hanımlara özel *Demet* adlı bir derginin reklamı yapılıyor. “Hatırat-i Niyazi” (N. 23, S. 4) başlıklı yazıda, Niyazi Bey’in eserinin (Hatırat-i Niyazi) satın alınabileceği yerler söyleniyor. “Osmanlı-Rus Seferi” (N. 32, S. 4)’nde *Osmanlı-Rus Seferi* adlı eserin tanıtımı yapılıyor.

1.1.10.2.13. Sağlık

Bu başlık, ele aldığı tek yazının sağlık alanını ilgilendirmesi ve hekim ile hasta arasındaki ilişkinin geldiği boyutu anlatması nedeniyle açılmıştır. İmzasız kaleme alınan “Eskiden Nasıl Pazarlık Olurdu?” (N. 36, S. 2) başlıklı diyalog biçimindeki bu yazıda, vasıta-i ticaretle hasta arasında geçen konuşma anlatılıyor.

- Operatör, parayı vermezsem ameliyatı yapmaz mısınız?
- Allah şifalar versin!

1.1.10.2.14. Sosyal Hayat

İstanbul gündelik hayatı ve İstanbul gündelik hayatı içerisindeki her kesimden insana dair yaşananları *Boşboğaz ile Güllabi* dergisi konu etmiştir. Özellikle İstibdat Dönemi'nin ardından Meşrutiyet ortamının getirdiği havanın, değişimin ve yenileşme sürecinin sosyal hayat üzerindeki etkisi bu yazıların içeriğini oluşturmaktadır. Bu yazıların tümü imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

“Sultan Ahmet Meydanı’nda Tahsil Görmemiş Genç Kürtler Kulübü” (N. 1, S. 1) başlıklı yazıda, İstanbul’un varlıklı semtlerinde, seçkinler kulüplerinde briç, konken oynarken cahil kesimin de Sultan Ahmet’te çelik çomak, kaydırak, haça pişti, birdirbir, harabani gibi oyunlar oynadığı anlatılıyor. “Şimdiki Modalardan /Yankesiciler Kulübü” (N. 4, S. 2) başlıklı yazıda, şimdiki yankesicilerin profesyonel olduğu şöyle belirtiliyor: Yankesiciler kendilerine ait bir mekânda toplanmışlar. Reisleri, Kanun-i Esasi'nin getirdiği hakikatlerden menfaatlerine uygun olanları onlara anlatıyor. “Tebdil-i Lakap” (N. 3, S. 3) başlıklı yazıda, önceleri Arap İzzet diye anılan bir kişi var. Bu kişinin vatan haini olduğu anlaşılıyor. Buna binaen Araplar durumdan rahatsız olup İzzet'e Arap İzzet değil, “Hain İzzet” denilmesini istiyorlar. Boşboğaz ile Güllabi gazetesinin soruşturmasından bu adama “Çingene İzzet” densin sonucu çıkıyor. Bunun üzerine gazetenin, Çingenelerden 40 imzalı protesto mektubu aldığı anlatılıyor. “Şehir Emanetinin Nazar-ı Dikkatine” (N. 10, S. 2) başlıklı yazıda, devletin yangında zarar gören vatandaşlar için verdiği çadırlardan evlerinden çıkan insanlar yerine Kıptilerin sanki yangınzedeymiş gibi bu çadırları alıp buralara yerleşerek yan gelip yattıkları haber veriliyor. Başlıksız (N. 14, S. 3) yazıda, İstanbul’da bulunan Bulgar sütçülerin Müslüman sütçülere bir adam göndererek süte ne kadar su kattıklarını öğrenmek istedikleri bundan maksatlarının da müsavat (eşitlik) olduğu söylenmiş. “Bir Polisin Nutku” (N. 28, S. 3 – 4) başlıklı yazıda, Balık Pazarı’nda büyük bir meyhanede polisin attığı nutuktan bahsediliyor. Polis; içki içmenin serbest, kavganın yasak olmasını istiyor.

1.1.10.2.15. Ticaret

Boşboğaz ile Güllabi dergisi hiç kuşkusuz devrin ticaret hayatına ilişkin ipuçları veren yazılar da içermektedir. Bu yazılarda çoklukla Avrupa ile rekabet edemeyen bir ticari hayat ve çeşitli nedenlerle, özellikle savaşlar nedeniyle yaşanan boykotaj ele alınmıştır. Bu başlık altındaki yazıların tümü imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

“Telgraflarımız-Sirkeci’den” (N. 10, S. 2) başlıklı yazıda, Avrupa’da kösele fiyatları yüksek olduğu için ayakkabıcıların karpuz kabuğuna rağbet ettiği haber veriliyor. Boşboğaz, bu haber üzerine acaba Avrupa’nın diğer şehirlerindeki ayakkabıcıların tabanı acaba ne kabuğundandır, diyor. “Tuhaf Bir Yafta” (N. 20, S. 3) başlıklı yazıda, sokaklara asılan “Avusturya malına rağbet etmeyin” isimli etiketlere yönelik yorumlara yer veriliyor. “Mantıksız İlanlar” (N. 23, S. 4) başlıklı yazıda, bazı mağazaların, mallarının halis Osmanlı malı olduğunu iddia etmelerinin mantıksız olduğu söyleniyor. “Mahmud Paşa Başında” (N. 36, S.2) başlıklı diyalogta, Bezirgânla müşteri arasında geçen konuşma. Kadın Avusturya malı olmayan bardak çanak vs. istiyor. Yahudi de hay hay müşteri ne mal isterse onu veririz diyor.

1.1.10.2.16. Teşekkür ve Tebrik

Bu başlık altındaki yazılarda, *Boşboğaz ile Güllabi* dergisine ve yazarlarına verilen destekten dolayı duyulan şükran dile getirilmiştir. Bu başlık altındaki yazıların tümü imzasızdır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

Arz-ı Şükran (N. 2, S. 4) başlıklı yazıda, *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin yayın hayatına yeni başladığı dönemde, desteklerinden dolayı *Sabah*, *Mizan* ve *Tanin* gazetelerine teşekkür ediliyor. “Teşekkür ve Tebrik” (N. 4, S. 2) başlıklı yazıda, *İkdam* gazetesine teşekkür ediliyor. “Muharrerat” (N. 8, S. 3) başlıklı yazıda, Hüseyin Rahmi’nin, yeni kurulan gazeteler birliği komitesinin avukatı olması dolayısıyla duyulan memnuniyet ifade ediliyor. “New York Başşehbenderi Münci Beyefendi’ye” (N. 17, S. 4) başlıklı yazıda, Münci Bey daha önce iltifatname yazdığı için (büyük ihtimal gazeteye bir mektup yazmış, methiyeler düzerek) iltifatlarından duydukları memnuniyeti ifade ediliyor.

1.1.10.2.17. Özdeyiş

Atasözü özelliği taşıyan ancak söyleyeni belli olan sözlere özdeyiş denir. Söyleyeni belli olmayan özdeyişler de vardır. Özdeyişler, uzun uzadıya açıklanabilen derin anlamlı, bilgece sözlerdir. *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde bu başlık altında ele alınan sözler daha çok dönemi, siyasi ve sosyal hayatı

yansıtan mizahi yönü de bulunan sözlerdir. Bu sözlerin tümü imzasız paylaşılmıştır.

Bu başlık altında dergiden alınmış birkaç örnek şöyledir:

İmzasız aktarılan “Akval-i Hakimane” (N. 14, S. 4) ‘de “İnsanlara hâkim olmaya değil her ferde diğerinin hâkimiyetinden kurtulacak kuvvet ve vasıtaları öğretmeye uğraşınız.” özdeyişi veriliyor. İmzasız aktarılan “Hükema Neler Demiş?” (N. 18, S. 3)’te “Sahib-i metanet adam, bedbahttan korkmayandır. Fudala hasımsız (düşmansız) kalmamıştır. Akıl ve izan sahibi olanlar hiçbir şeye gururlanmazlar. Ruhun hastalıklarını tedavi etmek bedenin hastalıklarını tedavi etmekten daha zordur vb.” özdeyişler veriliyor. İmzasız aktarılan “Cümel-i Hikemiye” (N. 27, S. 3)’de Said Paşa’dan çeşitli sözler aktarılıyor: “Bir devletin yükselmesi maarif ve eğitimle olur. Padişah hükümetlerinin yükselmesi zatından sonra eğitim ve maarif ile olur. İttifak-i müsellesin irtifaı (yükselmesi) Viyana’dan geçmek şartıyla Roma’ya inmek ile olur.” İmzasız aktarılan “Meşhur Moliere’in Bir Sözü” (N. 35, S. 3)’nde Moliere’in bir sözü aktarılıyor.

1.1.10.2.18 Sözlük

Boşboğaz ile Güllabi dergisinde yer alan kimi yazılar ‘sözcükler’ üzerine kurulmuştur. Bazen Türkçe bazen de yabancı dilden gelen bir sözcüğün ne anlama geldiği mizahi bir dille açıklanmıştır. Sözcüklere yüklenen anlamlarda Meşrutiyet, siyasi yapı, sosyal hayat ve Avrupa ile ilişkiler belirleyicidir.

Dergide geçen ve bu başlık altında değerlendirilen birkaç örnek şöyledir:

İmzasız ve başlıksız kaleme alınan (N. 5, S. 3) “cısır” sözcüğü üzerinden türetilmiş sözcükler ve bu sözcüklerin hangi meslek ve kavramı çağrıştırdığı dile getiriliyor. Mithat Cemal tarafından hazırlanan “Kamus- 1 Hürriyet” (N. 14, S. 2 – 3) başlıklı yazıda “hürriyet” hakkında sözcüklerin anlamları veriliyor: Maddiyat: nişanlar, maneviyat: rütbelere, yel değirmeni: efkâr-i avam vb. Mithat Cemal tarafından hazırlanan “Kamus- 1 Hürriyet” (N. 15, S. 3– 4) başlıklı yazıda “hürriyet” hakkında çeşitli sözcüklerin anlamları veriliyor: Müstevfi maaş, elfaz, şiir, batan şair vb. İmzasız kaleme alınan “Yeni Kamus” (N. 27, S. 1 – 2) başlığı altında hafiye, liste, çete, matrud, vükela-yi millet vb. kavramların mizahi bir dille açıklaması yapılıyor.

1.1.10.2.19. Karikatür

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin mizah anlayışının önemli bir kısmını karikatürler oluşturmaktadır. Derginin; ilk sayısının bir karikatür ile başlaması ve her sayısında karikatüre yer vermesi bunun en güzel ispatıdır.

***Boşboğaz ile Güllabi* başlıklı ilk sayıda kapakta yer alan karikatür. (N. 1, S. 1) Üzerlerinde Tercüman, Sabah, İkdam, Tanin, Mizan, Servet-i Fünun ve Boşboğaz adlı gazetelerin yazılı olduğu eli sopalı adamlar; bir ayı ile temsil edilen Malumat gazetesini dövüyorlar. Malumat gazetesinin bu hali ve akıbeti; II. Abdülhamit'in baş haftıyesi olan, Meşrutiyet Dönemi'nde Bursa'dan Bilecik'e kaçarken halk tarafından öldürülen Fehim Paşa'nın hal ve akıbetine benzetiliyor**

Boşboğaz ile Güllabi'de yer alan karikatürler, gazetede ki metinleri destekler niteliktedir. Gazetede ele alınan konulara paralel olarak ilgili konuları destekleyen karikatürler hazırlanarak aynı sayıda yayınlanmıştır.

Hürriyet ilan edilmiş, bayram gelmiştir artık. Halk öyle inanmış ki sanki sihirli bir değnek her şeye dokunacak ve bütün ülke güllük güllüklük olacak hatta Avrupa'yı bile hayran bırakacak bir hale gelecek, eski dönem siyasetçilerinden hesap sorulacak, sansür bir daha gelmemek üzere ebediyen kalkacaktır. Bütün bunların bir hayal olduğunu anlamak için bir buçuk yıla yakın bir zamanın geçmesi gerekecektir. Aşağıdaki karikatürde Meşrutiyetin ilanından sonra modern görünümlü muhtemelen Fransız bir kadın olarak çizilen Meşrutiyet'in (La Constitution) eline aldığı süpürgesiyle nelere kadir olduğu anlatılmıştır.

Başlıksız (N.7, S.1) Kanun-i Esasi'nin ilanından sonra Hürriyet, meydan süpürgesiyle sokakları haşiyelerin, dolandırıcıların, vücutlarından tathir (temizliyor). Münir Paşa dürbün ile Bükreş'ten Dersaadet'i seyrediyor. Paraları derceb edenler vapurlara kaçıyor, kaçamayanlar deliğe giriyor.

Hürriyet'i ilan edenler yani İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin önde gelenleri (Enver, Cemal ve Talat Paşalar) mesuliyetin ağırlığından ve tecrübesizliklerinden olsa gerek direkt hükümette görev almak yerine, kendilerini destekleyenlerin mebus seçilmesini ve kendilerine yakın birinin sadrazam olmasını sağlamışlardır. Aşağıdaki karikatürde ellerinde bir top olarak çizilen Türkiye'yi tutan İTC yetkililerinin ağızından, görevin ağırlığından dolayı yoruldukları ifade edilmiş ve Abdülhamit'in onlara ikazı hatırlatılmıştır.

Başlıksız (N.6, S. 4)

- Pek ağır elimiz yoruldu
- Ben size demedim mi? Atınız bu tarafa.

Gazetede ki hemen bütün karikatürler altlarında yazı ile yayınlanmıştır. Bu da *Boşboğaz ile Güllabi*'de mizahın çizgi yönünün söz yönüne hizmet ettiğinin göstergesidir.

Gazetede ağırlıklı olarak tek kare karikatürler kullanılmıştır. Tek kare karikatürle birlikte portre ve bant karikatürlere de yer verilmiştir. Bu başlıkta verilen çalışmaların hiçbirinde yazar ya da çizer adı yoktur, çalışmaların tümü imzasızdır. Kimi karikatürlerde imza benzeri şekiller bulunmaktadır ancak bunlar da okunamamıştır.

Aşağıda *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde yer alan karikatürlerden yazılarıyla birlikte örnekler verilmiştir.

Düvel-i Muazzama (N.2, S. 4) Önünde dev dalgaların olduğu bir denizin üstünde Türkiye haritası var. Üç kişi (üç devleti temsil ediyor), Düvel-i Muazzama (Avrupa Devletleri) kendi aralarında konuşuyorlar: - Tehlikede mi bir imdadına şitap edelim.- Yok yok şimal rüzgârı (Rusya) kazıyor, kurtulur umarım.

Başlıksız (N. 4, S. 2) Gazeteler tirajına göre tartılıyorlar. Terazide üzgün yüzlü bir kişi oturuyor. Tirajı beş bin düştüğü için üzgün olduğu ama üzülmemesi gerektiği diğerlerinin de şişirme olduğu söyleniyor.

Başlıksız (N. 8, S. 4) Hafiyelik maaşı kesilen Nazif Sururi Bey'in tenekecilğe başladığı anlatılıyor.

Başlıksız (N. 8, S. 4) Ya bu sıkletini tezyit etmeli yahut birkaçımız daha inmeliyiz ki bu tahtaravallnin muvazanesi düzelsin.

Başlıksız (N. 9, S. 1) Balıkları köpekler kapıyor zavallının haberi yok. Eve gidince acaba elindeki Geveze 'yi mi ızgara yapacak?

— آدك نه
— قار طوي
— باللك آدى ؟
— هانكى باباي سوديپورسك !

Başlıksız (N. 9, S. 3) - Adın ne: Kartopu. - Babanın adı ne? -Hangi babamı soruyorsun?

خېلار اوتوموبيلك چوق عيبنده بولنديز ايچون شمدى ده اوتوموبيل خصاستندن انتقام آليور .
مطبعة عثمانيه — ملت غزنه ناسى . — حسين رحى

Başlıksız (N. 9, S.4) Haftiyeler otomobilin çok aleyhinde bulunduğu için şimdi de otomobil hasımlarından intikâm alıyor.

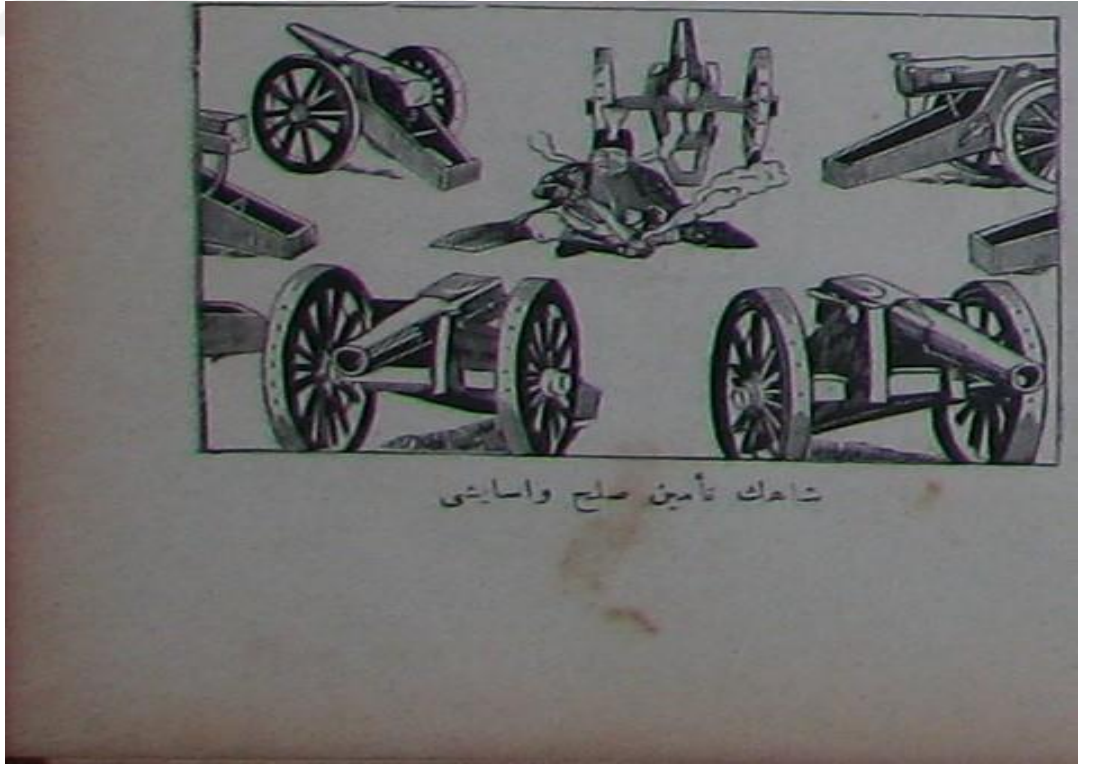
Başlıksız (N. 10, S. 4) Tenkihata mı hizmet edeceğiz, Tanzimat'a mı?

Mizah Gazetelerinden Birinin Panayırda Oynatılması (N. 11, S. 1) Bunu Zuhuriye tavsiye ederiz, deniyor.

Başlıksız (N. 11, S. 3) Şahın ilan-ı hürriyeti.

Başlıksız (N.11, S. 3) Şahın temin-i sulh ve asayişî.

Başlıksız (N. 11, S. 4) Adam elindeki taşları atıyor: Bunları atıyorum meydan yine temizlenmiyor, diyor. Bir sedyede adam var ve altında "Merhum Hürriyet gazetesi" yazıyor.

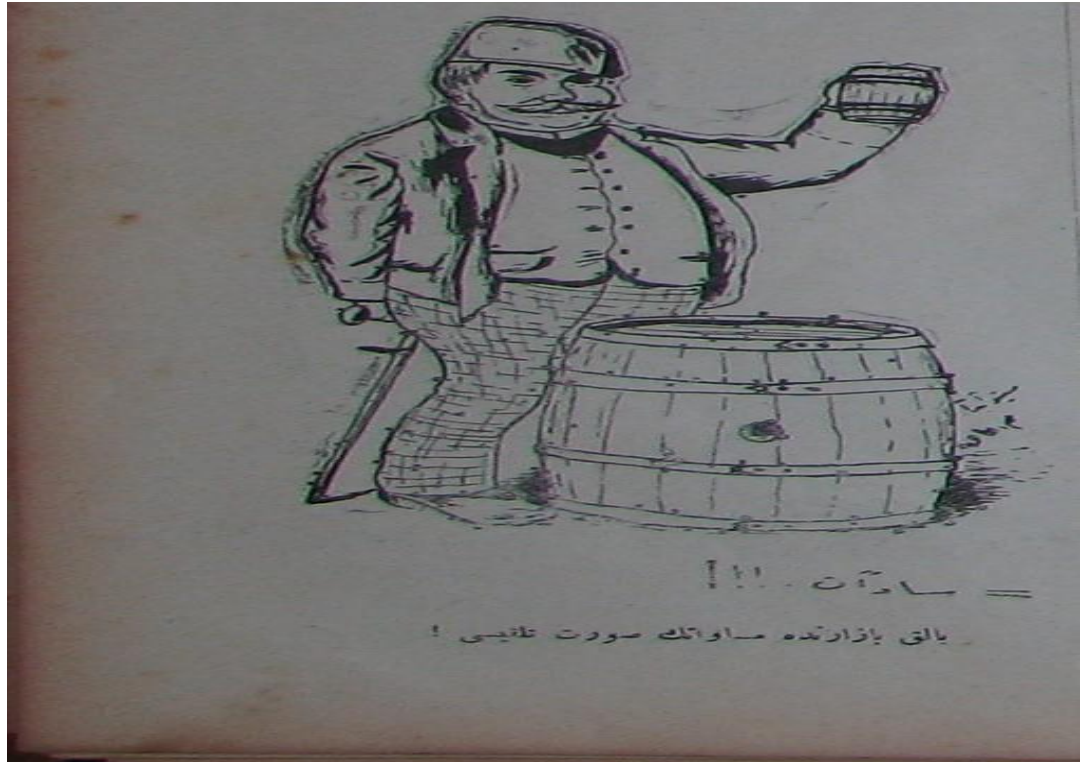

Başlıksız (N.12, S. 4) (kadının kucagında çocuk var onun altında şu konuşmalar geçiyor):

- Madam sizi sütüneliğe davete geldim.
- Kendi çocuğumu ne yapayım mösyö?
- Onun için bir Maltız keçisi alıruz.

Başlıksız (N. 13, S. 1) *Nefha-i hürriyetteki feyz ve afiyet.*

Musavat (N. 13, S. 1) *Balık pazarındaki müsavat anlayışının göstergesi*

Başlıksız (N. 13, S. 3) (koltukta ayağının altında ve elinde gazeteler olan bir adam)

-Hepsini müतालaa kabil değıl. Hele bazı makaleleri hazmetmek hiç mümkün değıl.

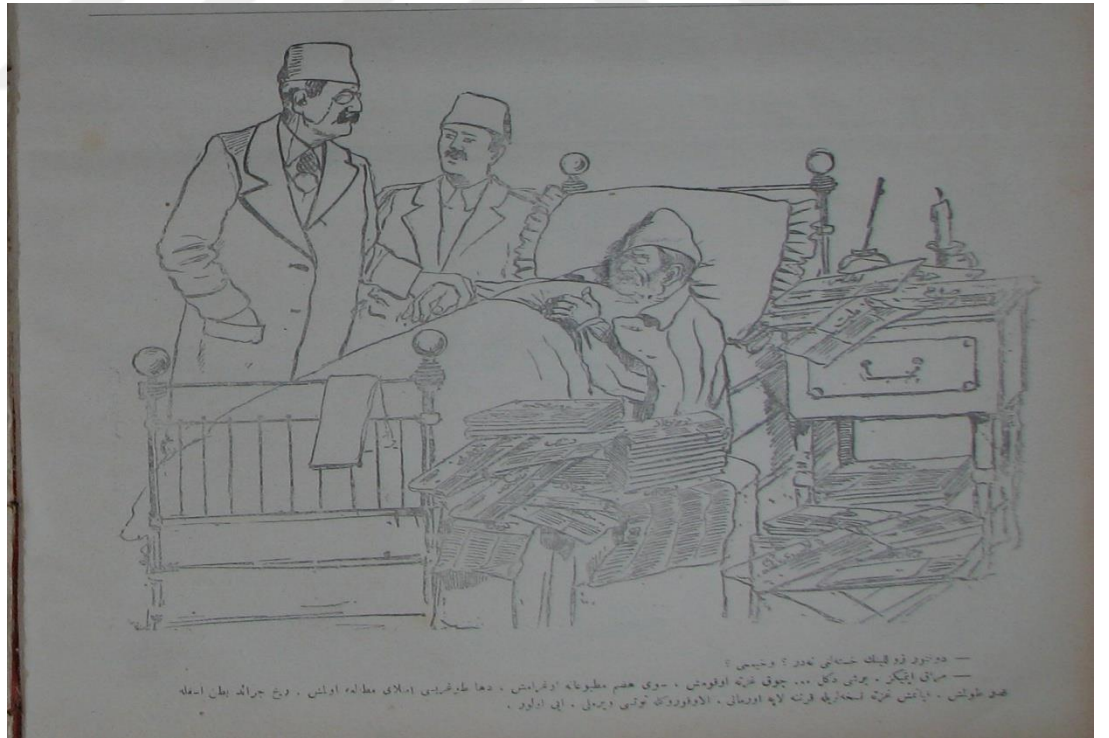

Başlıksız (N. 13, S. 4) Koltuğundaki kelle midir, yoksa maske midir?

Başlıksız (N. 14, S. 3) Mösyö: Böyle telaşınız nedir, madam?

Madam: Greve hazırlanıyoruz da!

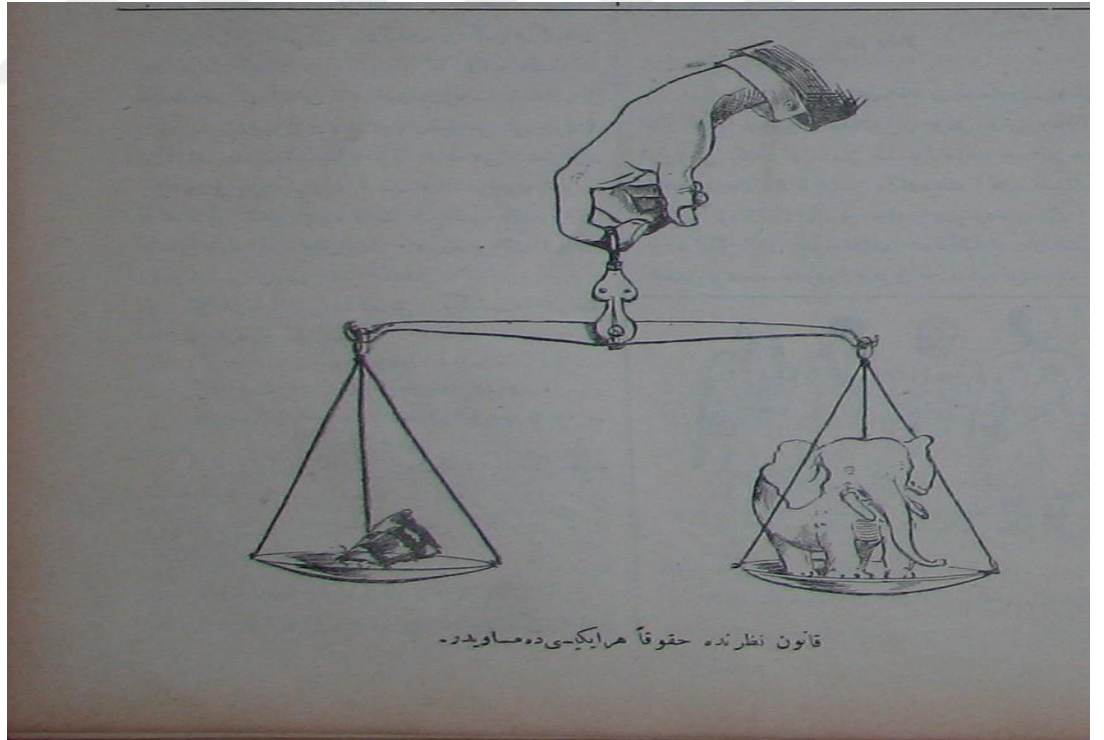

-Doktor bey, hastalığı vahim mi?

- Pek mühim değil. Fazla gazete okumuş. *El-üfürük* ile tütsülensin bir şeyi kalmaz.

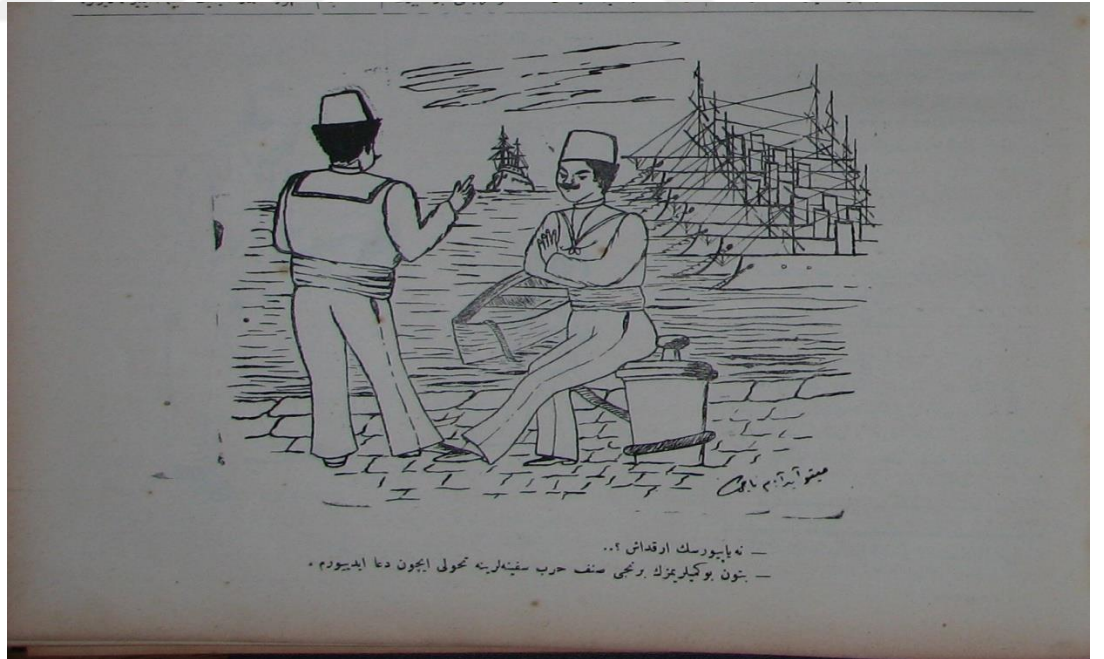
Nuruosmaniye'deki Üfürükçüler (N. 15, S. 4) Bir adamın koşmasının sebebini diğer bir adam soruyor. O da tatlısı çok olan, dış kirası fazla olan bir iftar sofrasına koştüğunu söylüyor.

Başlıksız (N. 16, S. 3) Kanun nazarında hukuken her ikisi de eşittir.

Başlıksız (N. 16, S. 4) Bunlardan biri numune olarak intihap edilip tevhid-i kıyafete karar verilmesi mukteza-yı medeniyettir.

Başlıksız (N. 17, S. 3) -Ne yapıyorsun arkadaş?

-Bütün bu gemilerimizin 1. sınıf harp sefinelerine dönmesi için dua ediyorum.

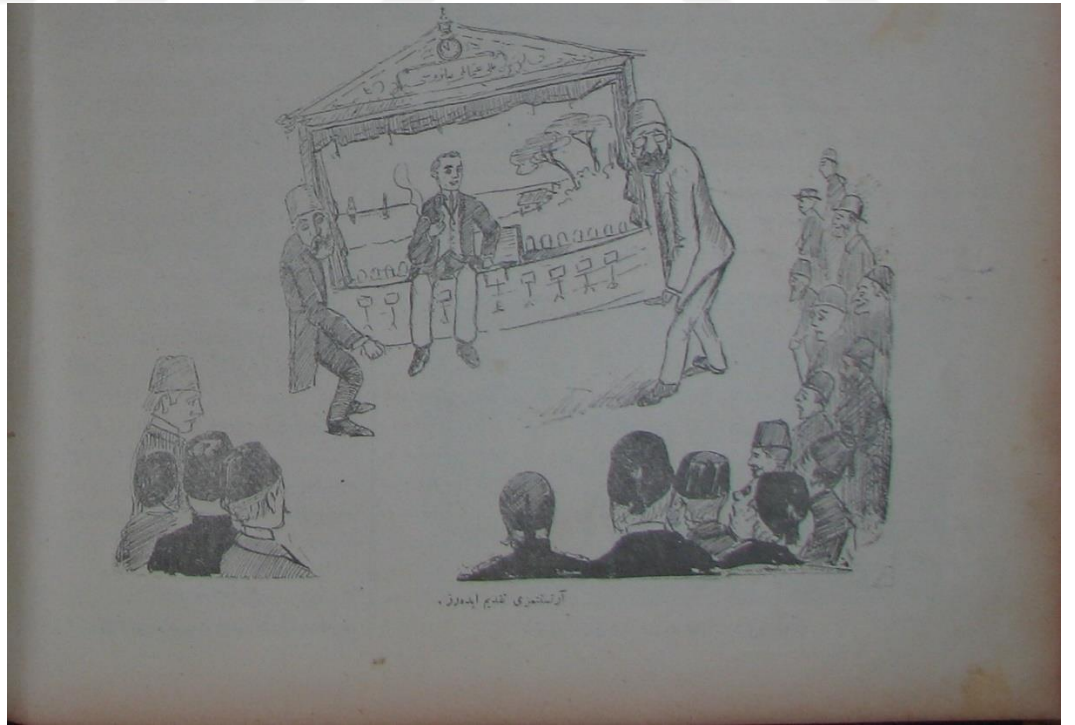
Başlıksız (N. 17, S. 4) –İstifraz...- Nasıl tortu kalıyor mu?

Meclis-i Mebusan (N.18, S. 4) Meclis-i mebusan reisi mebuslara kurallara uymalarını, zamanın nazik olduğunu vb. açıklamaları içeren bir konuşma yapıyor.

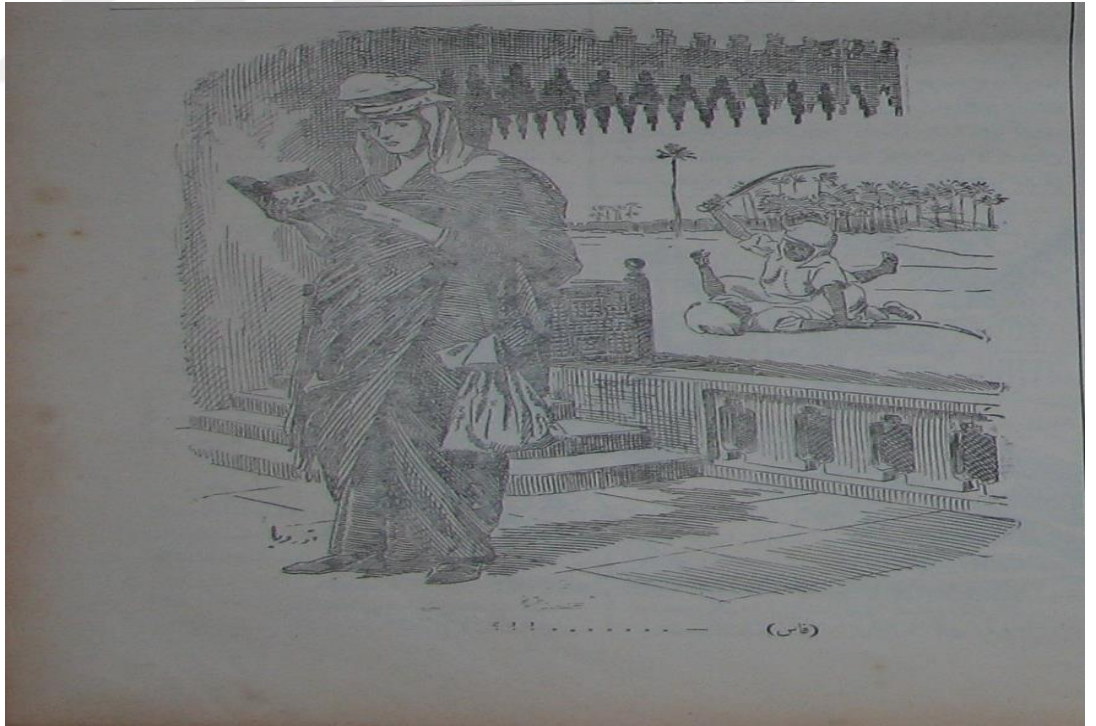
Başlıksız (N. 19, S. 3) *Gazeteciler şimdi teveccüh edecek kutbu buldular.*

Başlıksız (N. 19, S. 4) *Artistimizi takdim ediyorum.*

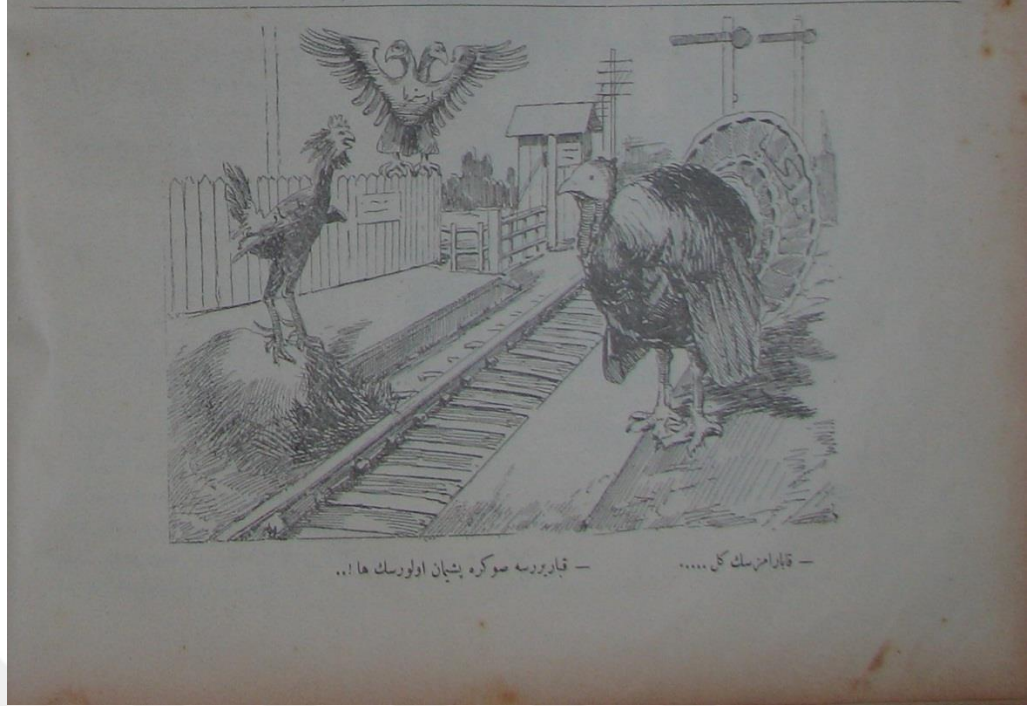

Başlıksız (N. 20, S. 4) Böyle birimiz şarka diğerimiz garba kürek çekersek bulunduğumuz yerden ilerlemek mümkün olmaz.

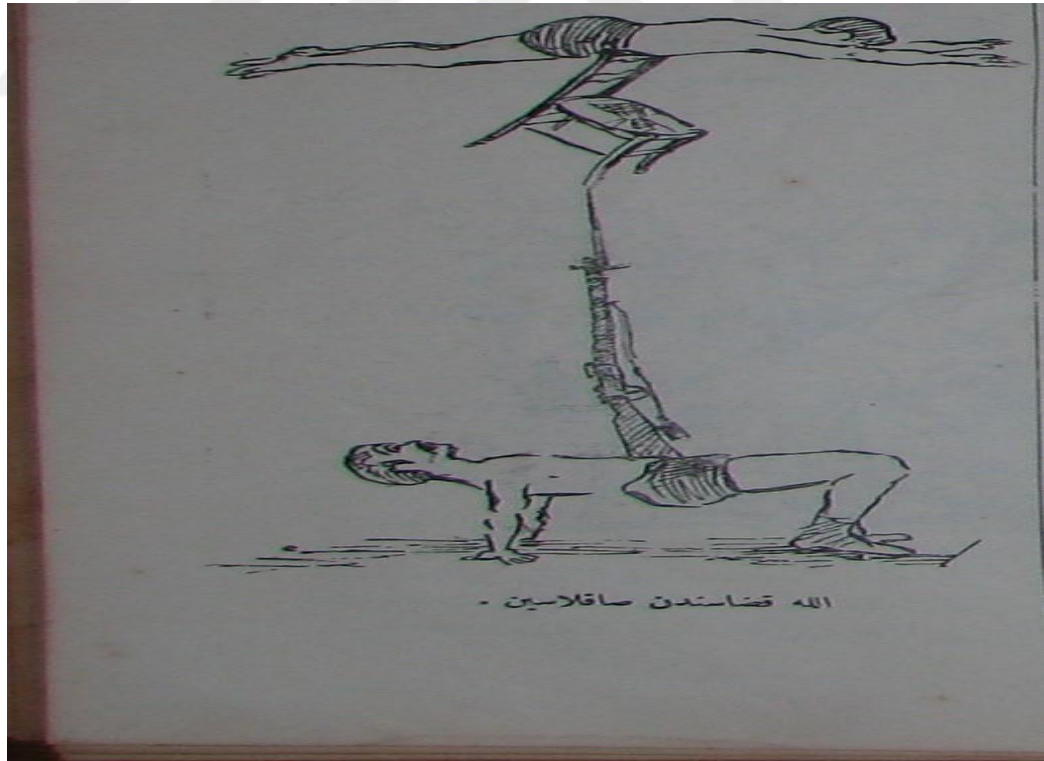

Başlıksız (N. 21, S. 3) Kadının elindeki kitapta: "El-cezire" yazıyor.

Karikatürün altında: Fas

Başlıksız (N. 21, S. 4) Horoz-hindi (Türkiye) ve çift başlı kartal (Avusturya)
-Kabaramazsan gel.
- Kabarırsa sonra pişman olursun ha!

Başlıksız (N. 22, S. 3) (Tüfeğin ucunda adam taşıyan biri) Allah kazasından korusun.

غزوة جيلك حريت ناركولهسى
اوله بك لعلبندى شملى براز مريت كابور

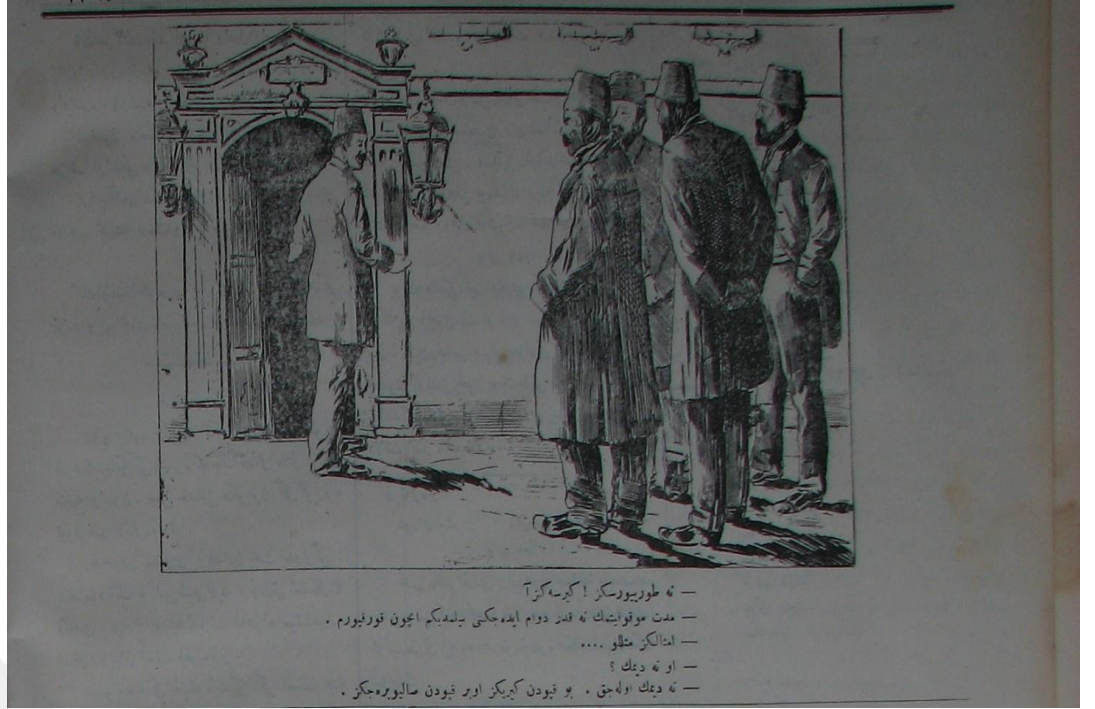
Başlıksız (N.22, S. 4) Gazetecilerin hürriyet nargilesi eskiden pek latifti, şimdi sert geliyor.

— نه به صیچر اوزرلر بویله ؟
— فلکک جنبرندن کیبورلر .

Başlıksız (N. 23, S. 3) -Neye sığıyorlar böyle?

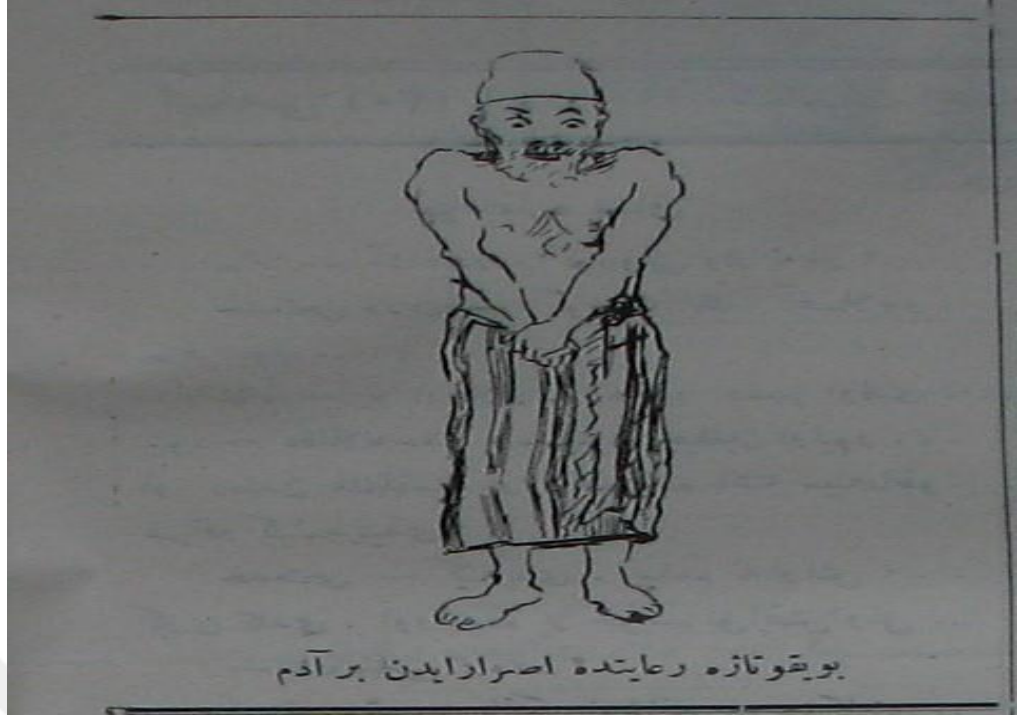
- Feleğin çemberinden geçiyorlar.

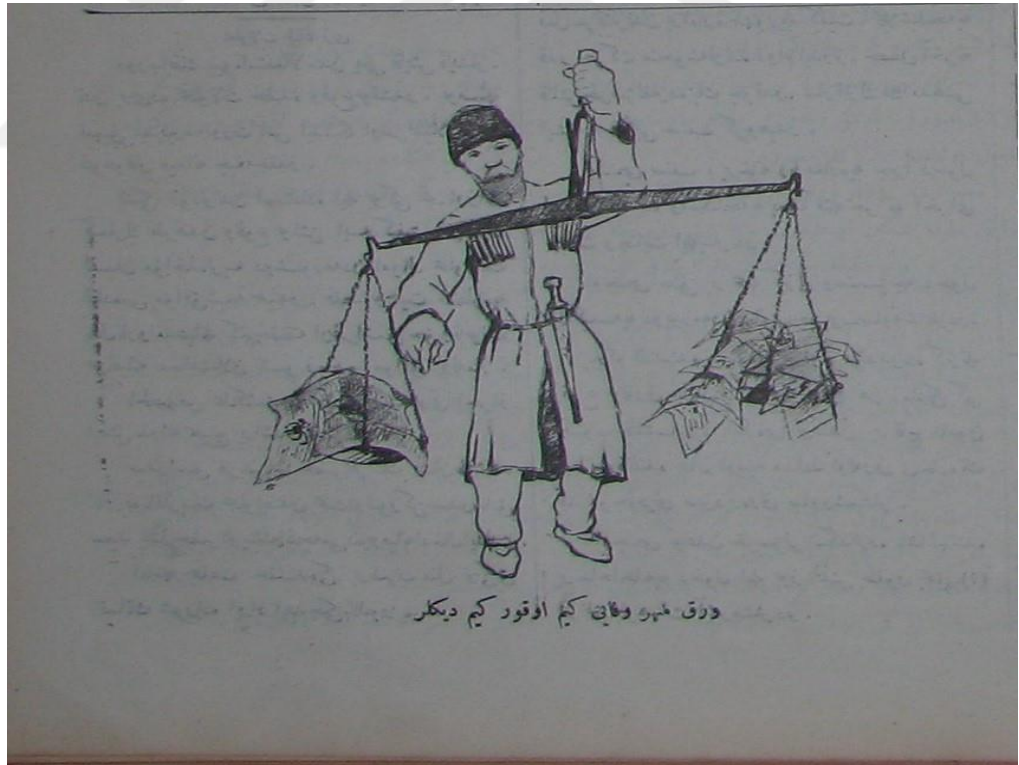
Başlıksız (N. 23, S. 4) Kapıdan girmek istemeyenlere verilen cevap:
-Emsalleriniz gibi bu kapıdan girip diğer kapıdan çıkacaksınız.

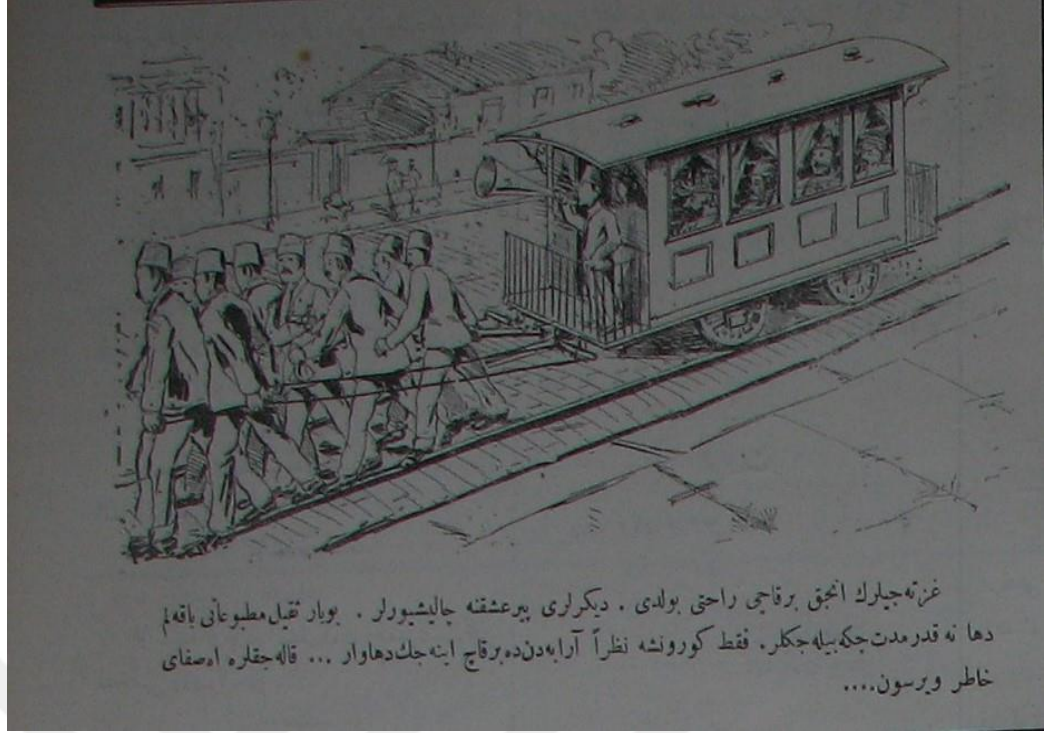
Başlıksız (N. 23, S. 4) Şımarttığın gibi gezdir bakalım.

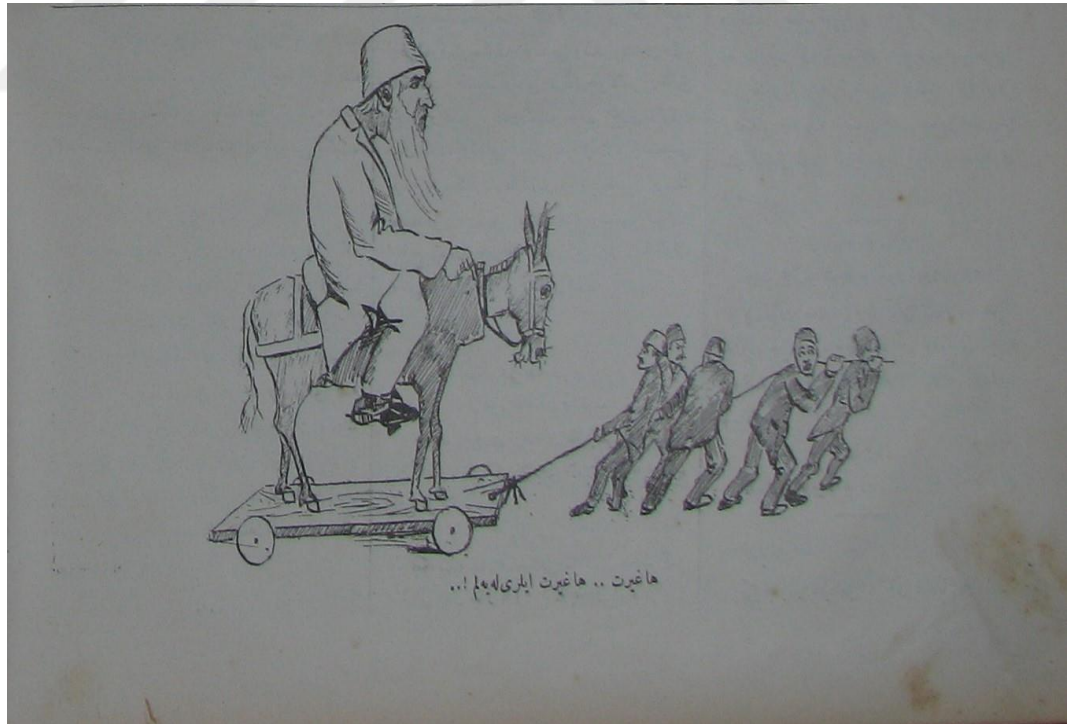
Başlıksız (N. 24, S. 2) *Boykotaja riayette ısrar eden bir adam*

Başlıksız (N. 24, S. 3) *Varak-i mühr-i vefayı kim okur, kim dinler.*

Başlıksız (N. 25, S. 3) Gazetecilerin ancak birkaçı safa buldu. Matbaanın bu ağır yükünü bakalım kaç daha çekebilecek. Kalanlara Allah sabır versin.

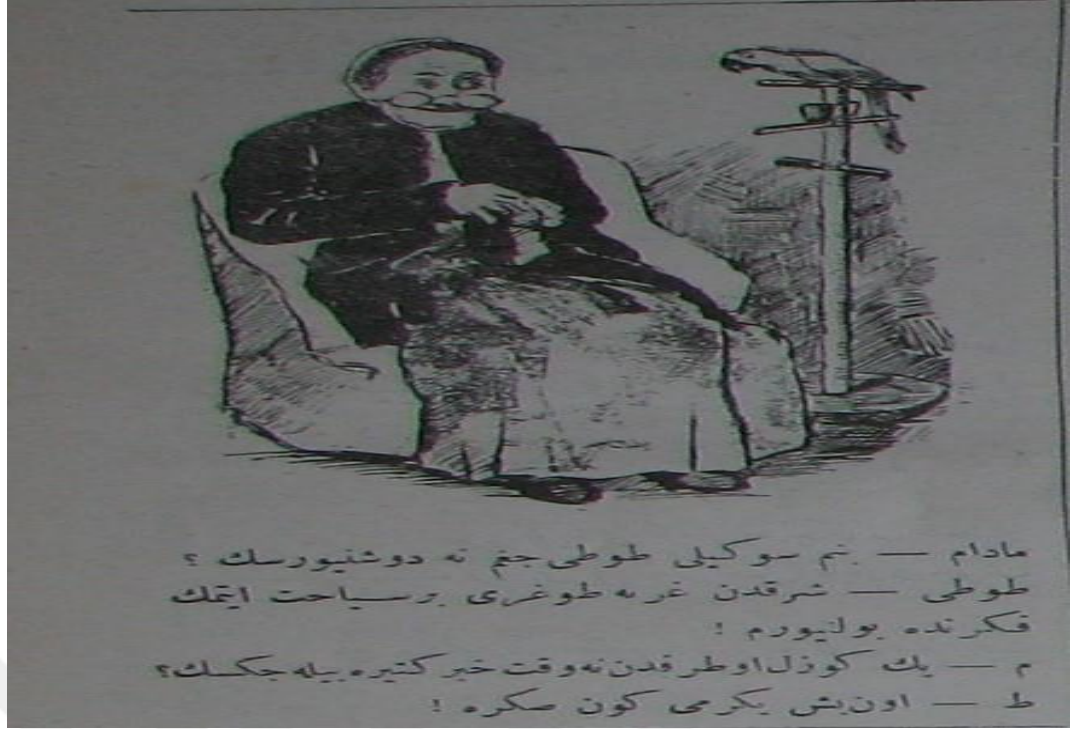
Başlıksız (N. 25, S. 4) Ha gayret, ha gayret ilerleyelim.

Başlıksız (N. 26, S. 4) (Kazan) körükle bakalım körükle daha kazan-ı ifsadattan daha ne dumanlar çıkacak.

Başlıksız (N. 27, S. 2) Aman sıkı tutun. Netice anlaşılmadan bırakmayın.

Başlıksız (N. 27, S. 3) Madamla papağan arasında seyahat üzerine bir konuşma geçiyor. Papağan seyahata çıkıp 15-20 gün içinde haber getirecekti.

Başlıksız (N. 27, S. 4) Bismark Fransuva Josef'e hitaben: Berlin Kongresi ile kurduğum dolapların tarafınızdan bu kadar çabuk uygulanacağını bilmiyordum.

Başlıksız (N. 28, S. 3) (daire-i edeb) Lütfen ısrar etme. Bulduğum dairenin dışına çıkamam.

Başlıksız (N. 28, S. 4) Vilayatın senelerce birikmiş evrak ve islahlarını yetiştirmeye çalışıyorum ama bu yol uzun gibi.

Başlıksız (N. 29, S. 4) Zamamdaranın da zamamdaranı olur.

Başlıksız (N. 31, S. 3) Fransuva Josef'in yeni doğurduğum kralın başıma bela olacağını bilemezdim diyerek yakınması.

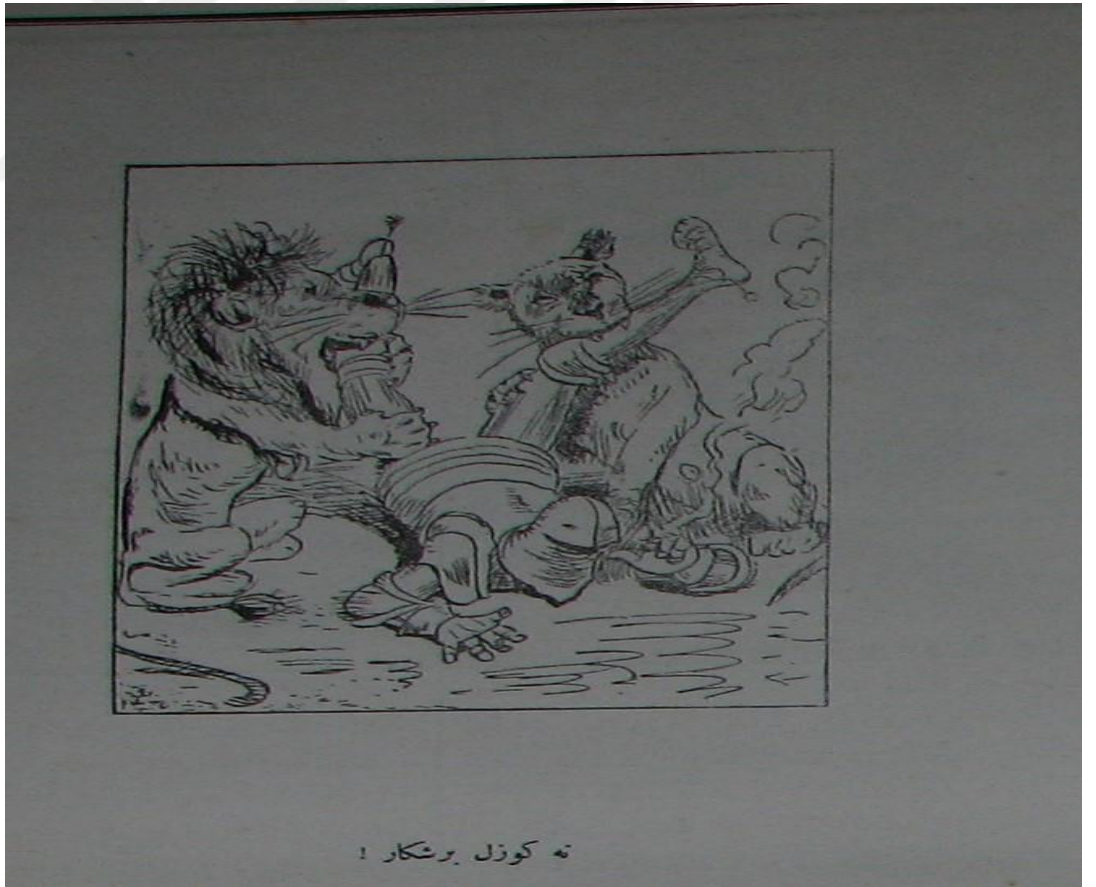

مثال دلگه لری

بشار دلگه لری

کامل پاشا - استتلال قولای . . . اوزلاشمه کوچ ! هرکک اندازمه کوره زورلمز .
لیانجف - نه بیلم ! برنس فردیناند اوستریا اندازمه سیه ارجمکه آلیشمشده . . .
کامل پاشا - قیاحت سزده ؛ اوستریا اندازمه سی اوستریا اتمه سی کی جبه لیدر . بز اتمه سی آلیورکن ، سز اندازمه سی بیچون قوللایورسکز ؛ . .
لیانجف - نه بیلم اندازمه سی بیوک کورسردی ، کوزمزی بوادی . بز آلهادی ؛ . .
کامل پاشا - آحتجهته اوستریا امانان ؛ بکیتجهته ترکیره حسابی ویرمیدرکه عقل باشه کلسون !

Başlıksız (N. 31, S. 4) Bulgar delegeleri ile Osmanlı delegeleri masadalar. Uzlaşmanın nasıl olacağı üzerine konuşuyorlar.

نه کوزل برشکار !

Başlıksız (N. 33, S. 3) Ne güzel bir şikâr. Pek sertmiş.

Hürriyet (N. 34, S.4) -Aman uçurtmanın ipi sağlam mı?

-Merak etme sağlam. Hem ucu ordunun elinde.

Başlıksız (N. 36, S. 4) Her çeyrekte bir hürriyet, adalet, müsavat, uhuvvet kelimeleri yazılı bu saat binası umumi müftülük olarak herkes saatini buna göre ayarlayacaktır.

2. BÖLÜM

Bu bölümde Latin harfli alfabetik sıra gözetilerek *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinin yazar adlarına ve konusuna göre fihristi çıkarılmıştır.

2.1. YAZAR ADLARINA GÖRE FİHRİST

2.1.1. AHMET HAMDİ

Başlıksız [Diyalog] N. 10, S. 4

2.1.2. AHMET RASİM

Şehir Mektubu [Köşe yazısı] N. 10, S. 4

Halen O Sevdayı Mahviyet- i Baki [Diyalog] N.6, S.3

Şehir Mektubu [Köşe yazısı] N.6, S.2 – 3

2.1.3. Dr. ALİ

Başlıksız [Basın] N.19, S.4

2.1.4. ALİ RIZA

Başlıksız [Siyaset] N.27, S.4

2.1.5. AYASTEFANOS BESİME TE

Başlıksız [Mektup] N.18, S. 4

2.1.6. CEVDETİ

Muharrerat [Fıkra] N. 19. S. 4

2.1.7. CEZÂİR-İ ERVAH- I MÜTTEİDE

Muharrerat [Belediyecilik] N. 5, S. 3

2.1.8. DENİZ MÜFTÜSÜ TORİK

Başlıksız [Eleştiri] N.10, S. 3

2.1.9. FAHRİ

Piyasada Kuruntu [Şiir] N.20, S. 3

2.1.10. HADİYE

Muharrerat [Mektup]N.16, S.4

2.1.11. HAKKI

Tatlıdan Mektup [Mektup] N.11, S. 4

2.1.12. HIFZI

Rahmi Bey'e [Mektup]N.10, S. 3 – 4

2.1.13. HÜSEYİN RAHMİ

Arz-ı Mazeret [Duyuru] N.9, S. 1

2.1.14. İMZASIZ

İhtar [Duyuru] N.1, S. 1

Boşboğaz ile Güllabi [Karikatür] N. 1, S. 1

Boşboğaz'ın Ciddi Makalesi [Makale] N. 1, S. 2

Havadis [Haber] N. 1, S. 2 – 3

Havadis [Haber] N. 1, S. 2 – 3

Havadis [Haber] N. 1, S. 2 – 3

Havadis/ İstiğmal-i Ahire Tahsisi [Haber] N. 1, S. 2 -3

Mevkufflardan [Siyaset] N. 1, S. 3

Havadis [Siyaset] N. 1, S. 3

Havadis [Siyaset] N. 1 S. 3

Sultan Ahmet Meydanında Tahsil Görmemiş Genç Kürtler Kulübü [Sosyal Hayat] N. 1, S. 4

Boşboğaz [Memuriyet] N. 1, S. 4

Muhavere [Basın] N. 1 S. 4

Mülahaza [Siyaset] N. 1, S. 4

Paris Sefiri Münir Paşa [Biyografi] N. 1, S. 4

Şevket Mehap Efendimiz	[Siyaset] N. 2, S. 1
Muhavere	[Basın] N. 2, S. 1
Havadis/ Şehir Mektubu	[Haber] N. 2, S. 2
Havadis	[Haber] N. 2, S. 2
Havadis	[Meşrutiyet] N. 2, S. 2
Havadis	[Meşrutiyet] N. 2, S. 2
Havadis	[Haber] N. 2, S.2
Havadis	[Haber] N. 2, S. 2
Beyoğlu 30 Temmuz	[Ticaret] N. 2, S. 3
Yeni Usül Tedavi	[Meşrutiyet] N. 2, S. 3
Boşboğaz	[Siyaset] N. 2, S. 3
Şayan-ı Dikkat Bir Vakıa	[Haber] N. 2, S. 3
Metin gazetesi	[Haber] N. 2, S. 3
Boşboğaz	[Siyaset] N. 2, S. 3
Bir İhtar-ı Mühim	[Basın] No: 2 Sayfa 3
Arz-ı Şükran S. 4	[Teşkkür ve Tebrik] N. 2
Boşboğaz	[Basın] N. 2, S. 4
Düvel-i Muazzama	[Karikatür] N. 2, S. 4
İkdam Gazetesinin İnkılâp ve İhtilal Üzerine Makalesi	[Eleştiri] N. 2, S.4
Muhavere/ Boşboğaz – Güllabi	[Basın] N.3, S. 1
İhtar	[Duyuru] N. 3, S. 1
Şimdiki Modalardan/Yankesiciler Kulübü	[Sosyal Hayat] N. 3, S. 2
Havadis	[Basın] N. 3, S. 3
Başlıksız	[Basın] N. 3, S. 3

Başlıksız S. 3	[Teşekkür ve Tebrik] No: 3
İki Hafiye Arasında	[Meşrutiyet] N. 3, S. 3
Şaşkın Terazi	[Basın] N. 3, S. 3
Telgraflarımız	[Duyuru] N. 3, S. 3
Boşboğaz	[Duyuru] N.3, S.3
Tebdil-i Lakap	[Sosyal Hayat] N. 3, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 3, S. 4
Denaete Bir Misal	[Siyaset] N. 4, S. 1
Muhavere	[Meşrutiyet] N. 4, S. 1
Teşekkür ve Tebrik S. 2	[Teşekkür ve Tebrik] N. 4,
Havadis	[Meşrutiyet] N. 4, S. 2
Havadis/ İki Sansür Arasında	[Haber] N. 4, S. 2
Şimdiki Modalardan/ Yankesiciler Kulübü	[Sosyal Hayat] N. 4, S. 2
Havadis/ İki Polis Arasında	[Sosyal Hayat] N. 4, S. 2
İkdamın Özürleri	[Basın] N. 4, S. 3
Müktesebat/ İkdam 51 10	[Basın] N. 4, S. 3
Gazetelerde Boşboğaz'ın Hoşuna Gidenler	[Basın] N. 4 S. 3
Şathiyat/Sadayı İnkılap Hainindir	[Şiir] N. 4 S. 3
Başlıksız S. 4	[Teşekkür ve Tebrik] N. 4,
Başlıksız	[Karikatür] N. 4, S. 4
Muhavere	[Diyalog] N. 5, S. 1
İhtar	[Duyuru] N. 5, S. 1
Havadis	[Meşrutiyet] N. 5, S. 2
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 5, S. 2

Havadis/ Sabah	[Haber] N. 5, S. 2
Havadis/ Yeni Gazete	[Basın] N. 5, S. 2
Tasvir-i Efkâr'ın İki Varisi	[Basın] N.5, S. 2
Havadis	[Haber] N. 5, S. 2
Havadis/ Sabah	[Siyaset] N. 5, S. 2
Başlıksız	[Sözlük] N. 5, S. 3
Telgraflarımız	[Duyuru] N. 5, S. 3
Tuhaf Bir Alım Satım,	[Ticaret] N. 5, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 5, S. 4
Şehir Mektubu	[Anı] N. 5, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 5 S. 4
Hamiş S. 4	[Teşekkür ve Tebrik] N. 5,
Havadis	[Basın] N. 6, S. 1
Muhavere	[Eleştiri] N. 6, S. 1
Havadis/ Yangın	[Meşrutiyet] N. 6, S.1
Havadis/ Sabah 18 Ağustos, Bahri Manevralar Hazırlığı	[Askeriye] N. 6, S. 1 – 2
Havadis/ Yeni Gazete 4: Ömer Hayyamdan Tercüme	[Basın] N. 6, S. 2
Havadis	[Askeriye] N. 6, S. 2
Havadis/ Metin Pazar: Hanım Cemiyeti	[Haber] N. 6, S. 2
İdare-i Mahsusa Müdür-i Cedidi	[Siyaset] N. 6, S. 2
Havadis/ İttifak Numara 8	[Askeriye] N. 6, S. 2
Havadis/ Sabah 11 Ağustos	[Siyaset] N. 6, S. 2
Şehir Mektubu	[Köşe yazısı] N. 6, S. 2 – 3
İttihat- 1 Ceraid Komitesi	[Basın] N. 6, S. 3
Şirket- i Hayriye Vapurlarında	[Diyalog] N. 6, S. 3

Şehrimizdeki Mütelhaddid Fırkalar	[Siyaset] N. 6, S. 3
Sansür Menfaatine	[Basın] N.6, S. 3 – 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 6, S. 4
Boşboğaz ile Güllabi	[Diyalog] N. 6, S. 4
Sıhhiyece Olan Islahat	[Siyaset] N. 6, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 7, S. 1
İttihat ve Terakki Gazetesine Hitabımız	[Eleştiri] N. 7, S. 3
Yeni Gazete/ Efkâr-ı Umumiyyemizden	[Eleştiri] N. 7, S. 3
Muktesebat/ İkdam Cuma	[Siyaset] N. 7, S. 3
Sirkeci	[Haber] N. 7, S. 4
Telgraf	[Basın] N.7, S. 4
Muhavere	[Basın] N. 7, S. 4
Boşboğaz'ın Mükâfatları	[Duyuru] N. 7, S. 4
Şimendüfer Direktörleri	[Memuriyet] N. 7, S. 4
Muhavere	[Basın] N. 8, S. 1 – 2
Havadis	[Basın] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Bilmece] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Haber] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 8, S. 2
Açık Mektup	[Haber] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 8, S. 2
Başlıksız	[Haber] N. 8, S. 3

Başlıksız	[Duyuru] N. 8, S. 3
Muharrerat	[Teşekkür ve Tebrik] N. 8, S. 3
Selim Mülhime	[Haber] N. 8, S. 3
Muktesebat	[Basın] N. 8, S. 3
Başlıksız	[Siyaset] N. 8, S. 3
Mürebbiye	[Duyuru] N. 8, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 8, S. 4
Edib-i Muhterem	[Mektup] N. 8, S. ?
Başlıksız	[Karikatür] N. 9, S. 1
Havadis	[Basın] N. 9, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 9, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 9, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 9, S. 2
Şimdiki Modalardan/ Yankesiciler Kulübü	[Sosyal Hayat] N. 9, S. 2
Başlıksız	[Özlü Sözler] N. 9, S. 3
Muktebesat	[Basın] N. 9, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 9, S. 4
Muharrerat	[Basın] N. 9, S. 4
Muhavere	[Diyalog] N. 10, S. 1
Hasköy	[Eleştiri] N.10, S. 2
Şehir Emanetinin Nazar-ı Dikkatine	[Sosyal Hayat] N. 10, S. 2
Telgraflarımız – Sirekeci'den	[Ticaret] N. 10, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 10, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 10, S. 2
Garip Sual Cevap	[Meşrutiyet] N.10, S. 2 – 3

Başlıksız	[Diyalog] N. 10, S. 3
Muktebesat	[Haber] N. 10, S. 3
Ciddi Telgraflar	[Duyuru] N.10, S. 3
Muharrerat	[Mektup] N. 10, S. 3
Konser	[Belediyecilik] N. 10, S. 3
Rahmi Bey'e	[Mektup] N. 10, S. 3 – 4
Tatlıdan Mektup	[Mektup] N. 11, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N.10, S. 4
Mizah Gazetelerinden Birinin Panayırda Oynatılması	[Karikatür] N. 11, S. 1
Sinematograf	[Diyalog] N. 11, S. 1
Başlıksız,	[Diyalog] N. 11, S.1
Başlıksız	[Basın] N. 11, S. 2
Şimdiki Modalardan/ Yankesiciler Kulübü	[Sosyal Hayat] N. 11, S. 2
Muharrerat	[Duyuru] N. 11, S. 3
Muktebesat	[Basın] N. 11, S. 2 – 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 11, S. 3
Telgraflarımız	[Haber] N. 11, S. 3
Başlıksız	[Ticaret] N.1, S. 3
Başlıksız	[Ticaret] N. 11, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 11, S. 3
Osman Saffet Bey'e	[Mektup] N. 11, S. 3
Havadis- i Müteferrika	[Basın] N. 11, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 11, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 11, S. 4

Muhavere	[Diyalog] N. 12, S. 1
Neler Aşırılıyor?	[Basın] N. 12, S. 2
Havadis-i Müteferrika	[Ticaret] N. 12, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 12, S. 2
Mizah Gazeteleri Kulübü	[Basın] N. 12, S. 3
Aşiyana	[Basın] N. 12, S. 3
Bir Makale-i Mühimme	[Eleştiri] N. 12, S. 3
Muharrerat	[Basın] N. 12, S. 3 – 4
Başlıksız	[Haber] N. 12, S. 4
Muktebesat	[Siyaset] N. 12, S. 4
Tiyatro Havadis-i	[Haber] N. 12, S. 4
Başlıksız	[Basın] N. 12, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 13, S. 1
Başlıksız	[Karikatür] N. 13, S. 1
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 13, S. 2
Müsavat	[Karikatür] N. 13, S. 1
Başlıksız	[Karikatür] N. 13, S. 3
Havadis-i Müteferrika	[Basın] N. 13, S. 3
Muhadderat-ı İslamiyenin Mizan'a Karşı Teessüfleri	[Eleştiri] N. 13, S. 3
Muktebesat	[Diyalog] N. 13, S. 3 – 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 13, S. 4
Başlıksız	[Haber] N. 14, S. 1
Tuhaf Bir İmtihan	[Basın] N. 14, S. 1
Muktebesat	[Meşrutiyet] N. 14, S. 1
Başlıksız	[Basın] N. 14, S. 1 – 2

Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 14, S. 2
Başlıksız	[Haber] N. 14, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N.14, S. 3
Bir Hafiyeden Diğesine Mektup	[Mektup] N. 14, S. 3
Başlıksız	[Sosyal Hayat] N. 14, S. 3
Başlıksız	[Sözlük] N. 14, S. 3
Basma Kalıp	[Fıkra] N. 14, S. 3 – 4
Akval-i Hakimane	[Özdeyiş] N. 14, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 14, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 14, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 14, S. 4
Başlıksız	[Fıkra] N. 14, S. 4
Fıkra-1 Mütenevvia	[Diyalog] N. 14, S. 4
Tenkisat-ı Beytiyye	[Ekonomi] N. 15, S. 1 – 2
Gazetecilerin İftarı	[Basın] N. 15, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 15, S. 2
Hukuk-u Umumiye	[Makale] N. 15, S. 2 – 3
Büyükada M. Miçe'nin Rasat Kulesi	[Basın] N. 15, S. 3
Telsiz Telgraf Galata Kulesi	[Basın] N. 15, S. 3
Başlıksız 15, S. 3	[Teşekkür ve Tebrik] N.
Fıkra-1 Müdhik	[Fıkra] N. 15, S. 4
Başlıksız	[Sosyal Hayat] N. 15, S. 4
Tuhaf Bir Mülhaza	[Haber] N. 15, S. 4
Fıkra-1 Mütenevvia	[Haber] N. 15, S. 4

Hürriyet Marşı	[Meşrutiyet] N. 15, S. 4
Nuruosmaniye'deki Üfürükçüler	[Karikatür] N. 15, S. 4
Bir İstiğrab-ı Hak	[Siyaset] N. 15, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 15, S. 4
Samatya Tramvayında Topa 20 Kala – 2	[Sosyal Hayat] N. 16, S. 1
Hikâye	[Fıkra] N. 16, S. 2
Mukaddime	[Makale] N. 16, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 16, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 16, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 16, S. 3
Boşboğaz	[Fıkra] N. 16, S. 3
Cümel-i Muntehibe-i Ceraid	[Eleştiri] N. 16, S. 3 – 4
Muharrerat	[Mektup] N. 16, S. 4
Kansızlığın Kurbanları	[Basın] N. 16, S. 4
Milli Osmanlı Tiyatrosu	[Haber] N.16, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 16, S. 4
Demet	[Reklam] N. 16, S. 4
Kayınpeder Kayınvalide Kendi Odalarında	[Tiyatro] N. 17, S. 1 – 2
Şerh-i Hoca Nasrettin	[Fıkra] N. 17, S. 2 – 3
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 17, S. 2
Başlıksız	[Karikatür] N.17, S. 3
Cahil Müverrih	[Basın] N. 17, S. 3
Merci Tayini	[Memuriyet] N. 17, S. 3
İhsan Kemalettin Beyefendi'ye	[Duyuru] N. 17, S. 4

İzmir'den Hıfzı Beyefendi'ye	[Duyuru] N.17, S. 4
Muharrerat S. 4	[Teşekkür ve Tebrik] N. 17,
New York Başşehbenderi 17, S. 4	[Teşekkür ve Tebrik] N.
Resimli Kitap 17, S. 4	[Teşekkür ve Tebrik] N.
Kadınlar Mebusu	[Hikâye] N.18, S. 1 – 2
Başlıksız	[Basın] N. 18, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 18, S. 2
Bulgaristan Hadisesi	[Askeriye] N.18, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 18, S. 2
Sirkeci Lokantasında İftar	[Hikâye] N. 18, S. 2
İzzetin Mektubu	[Siyaset] N. 18, S. 2 – 3
Ressam ile Şair	[Meşrutiyet] N. 18, S. 3
Küçük Fıkralar,	[Fıkra] N. 18, S. 3
Hükema Neler Demiş	[Özdeyiş] N. 18, S. 3
Başlıksız,	[Diyalog] N. 18, S. 3 – 4
Başlıksız	[Fıkra] N. 18, S. 4
Kadınlar Akademiyası	[Haber] N. 18, S. 4
Avukatın Cevabı	[Diyalog] N. 18, S. 4
Meclis-i Mebusan	[Karikatür] N. 18, S. 4
Muharrerat	[Mektup] N. 18, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 19, S. 1 – 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 19, S. 2
Muhavere	[Diyalog] N. 19, S. 3
Şakacı	[Basın] N. 19, S. 3

Fıkra-1 Mütenevvia	[Fıkra] N. 19, S. 3
Tiyatro Münekkitlerinin Zekâsına Misal	[Fıkra] N. 19, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 19, S. 3
İki Hafiye Arasında	[Meşrutiyet] N. 19, S. 3
Mehasin S. 3 – 4	[Teşekkür ve Tebrik N.19,
Başlıksız	[Karikatür] N. 19, S. 4
İhtar-1 Mahsus	[Duyuru] N. 20, S. 1
Sonbahar Göçleri	[Hikâye] N. 20, S. 1 – 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 20, S. 2 – 3
Piyasada Kuruntu	[Şiir] N. 20, S. 3
Tuhaf Bir Yafta	[Ticaret] N. 20, S. 3
Merasim Meraklısı Bir Hanım	[Fıkra] N. 20, S. 3
Başlıksız	[Fıkra] N.20, S. 3
Şerh-i Hoca Nasrettin	[Fıkra] N. 20, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 20, S. 4
Şerh-i Hoca Nasrettin	[Fıkra] N. 20, S. 4
Başlıksız	[Fıkra] N. 20, S. 4
Keçe Külâhlar Hakkında Bir Fikir	[Ticaret] N. 20, S. 4
Boykotajın Telakki-i Diğeri	[Hikâye] N. 21, S. 1
Muhtelif Bir Boykotaj	[Köşe Yazısı] N. 21, S. 1
Fındıkçı	[Sözlük] N.21, S. 1
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 21, S. 2
Sokak Köpekleri Konseri	[Hikâye] N. 21, S. 2 – 3
Başlıksız	[Fıkra] N. 21, S. 3

Başlıksız	[Fıkra] N. 21, S. 3
Başlıksız	[Diyalog] N. 21, S. 3
Başlıksız	[Fıkra] N. 21, S. 3
Küçük Fıkralar	[Fıkra] N. 21, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 21, S. 3
Milli Tiyatro	[Duyuru] N. 21, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 21, S. 4
Muharrerat	[Mektup] No: 21 Sayfa 4
Başlıksız	[Askeriye/Fabl] N. 22, S. 1
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 22, S. 2
Muhavere	[Diyalog] N. 22, S. 2 – 3
Fıkra-1 Mütenevvia	[Fıkra] N. 22, S. 3
Başlıksız	[Köşe yazısı] N. 22, S. 3
Sokaklarımız	[Köşe yazısı] N. 22, S. 3
Başlıksız	[Köşe yazısı] N.22, S. 3
Başlıksız	[Köşe Yaısı] N. 22,Sayfa 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 22, S. 3
Muharrerat	[Diyalog] N. 22, S. 4
Milli Tiyatronun İkinci Oyunu	[Haber] N. 22, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 22, S. 4
Arz-1 Mazeret	[Duyuru] N. 22, S. 4
Muhavere	[Diyalog] N.23, S. 1
Hatırat-1 Niyazi	[Anı] N. 23, S. 1
İhtar	[Duyuru] N. 23, S. 1
Altun Huruf	[Basın] N. 23, S. 1 – 2

Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 23, S. 2
İdare-i Mahsusa Vapurlarında	[Hikâye] N. 25, S. 2 – 3
Kumru ile Büyük	[Diyalog] N. 23, S. 2 – 3
Program Tadili	[Duyuru] N. 23, S. 2 – 3
Ceraid	[Basın] N. 23, S. 3
Başlıksız	[Eleştiri] N. 23, S. 3
Gazete Sıgıllıklarında Derin Sözler	[Meşrutiyet] N. 23, S. 3
Galata Köprüsü	[Haber] N. 23, S. 3
Başlıksız	[Haber] N. 23, S. 3
Gazetelerden	[Eleştiri] N. 23, S. 3 – 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 23, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 23, S. 4
Fıkra	[Fıkra] N. 23, S. 4
Cehalete Misal	[Fıkra] N. 23, S. 4
Tepebaşı Tiyatrosu	[Duyuru] N.23, S. 4
Başlıksız	[Mektup] N. 23, S. 4
Hatırat-ı Niyazi	[Reklam] N. 23, S. 4
Mantıksız İlanlar	[Ticaret] N. 23, S. 4
Çocuklara Yasak	[Tiyatro] N. 24, S. 1 – 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 24, S. 2
Başlıksız	[Karikatür] N. 24, S. 2
Matbuat Çığı	[Eleştiri] N. 24, S. 3
Başlıksız	[Haber] N. 24, S. 3
Havadis	[Haber] N. 24, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 24, S. 3

Şura- yı Ümmet	[Memuriyet] N. 24, S. 3
Şura-yı Ümmet – 4	[Sosyal Hayat] N.24, S. 3
Milli Osmanlı Tiyatrosu	[Duyuru] N. 24, S. 4
Mahlulat Kapatmaları	[Köşe Yazısı] N. 24, S. 4
Bayram Sirkatleri	[Köşe yazısı] N. 24, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 24, S. 4
Bulgaristan'ın Hafî Bir Muamelesi	[Haber] N. 25, S. 1 – 2
Ters Konuşma	[Hikâye] N. 25, S. 1 – 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 25, S. 2
Sabah	[Eleştiri] N. 25, S. 3
Başlıksız	[Siyaset] N. 25, S. 3
Başlıksız	[Haber] N. 25, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N.25, S. 3
Tetkikat- i Mühimme	[Köşe Yazısı] N. 25, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 25, S. 4
Edeb Ya Hu	[Reklam] N. 25, S. 4
Hane Numaraları Hakkında	[Haber] N. 25, S. 4
Telatüm- i Efkâr	[Basın] N. 26, S. 1
Sahte Doktor	[Haber] N. 26, S. 1
Yankesicilik Fenni	[Diyalog] N. 26, S. 1 – 2
Fil Burnu Hakkında Tetkikat	[Siyaset] N. 26, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 26, S. 2
Bir Muamma	[Hikâye] N. 26, S. 2 – 3
Başlıksız – 3	[Meşrutiyet] N. 26, S. 2

Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	[Hikâye] N. 26, S. 4
Başlıksız	[Duyuru] N. 26, S. 4
Yeni Kamus	[Sözlük] N. 27, S.1 – 2
Başlıksız	[Siyaset] N. 27, S. 2
Başlıksız	[Karikatür] N. 27, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 27, S. 2
Başlıksız	[Siyaset] N. 27, S. 2
Bir Muamma	[Hikâye] N. 27, S. 2 – 3
Mehasin	[Basın] N. 27, S. 3
Başlıksız	[Siyaset] N. 27, S. 3
Küçük Muhavereler	[Diyalog] N. 27, S. 3
Cümel-i Hikemiye	[Özdeyiş] N. 27, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 27, S. 3
Başlıksız	[Diyalog] N. 27, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 27, S. 4
Başlıksız	[Mektup] N. 27, S. 4
Rahibin Merkebi	[Hikâye] N. 28, S. 1 – 2
Fıkra- 1 Mütenevvia	[Fıkra] N. 28, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 28, S. 2
Yapraklar Dökülürken	[Basın] N. 28, S. 2
Meşrutiyetten Evvel Endaht Talimlerinde	[Meşrutiyet] N. 28, S. 2
İki Mebus Arasında	[Siyaset] N. 28, S. 2
Başlıksız	[Siyaset] N. 28, S. 3
Başlıksız	[Memuriyet] N. 28, S. 3
Muktebesat	[Ekonomi] N. 28, S. 3

Bir Polisin Nutku 3 – 4	[Sosyal Hayat] N. 28, S.
Küçük Muhavere	[Diyalog] N. 28, S. 4
Muharrerat	[Hikâye] N. 28, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 28, S. 4
Bir Sarhoşun Mukabelesi	[Diyalog] N. 28, S. 4
Osman lı – Rus Seferi	[Reklam] N. 28, S. 4
Bir Hafiyenin İtirafatı	[Anı] N. 29, S. 1
Küçük Muhavereler	[Diyalog] N. 29, S. 1 – 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 29, S. 2
Zavallı Şair	[Diyalog] N. 29, S. 2 – 3
Muktebesat	[Basın] N. 29, S. 3
Başlıksız	[Basın] N. 29, S. 3
Başlıksız	[Siyaset] N. 29, S. 3
Başlıksız	[Siyaset] N. 29, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 29, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 29, S. 4
Başlıksız	[Siyaset] N. 29, S. 4

Boşboğazın Takvimi	[Meşrutiyet] N. 29, S. 4
Komisyonlar, İçtimalar	[Basın] N. 30, S. 2
Muhavereler	[Diyalog] N. 30, S. 2
Başlıksız	[Basın] N. 30, S. 2
Başlıksız	[Haber] N. 30, S. 2
Başlıksız	[Ekonomi] N. 30, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 30, S. 2
Başlıksız – 3	[Belediyeilik] N. 30, S. 2
Başlıksız	[Diyalog] N. 30, S. 3
Başlıksız	[Siyaset] N. 30, S. 3
Başlıksız	[Diyalog] N. 30, S. 3
Müktesebat	[Ekonomi] N. 30, S. 3
Sulukule Muhabirimizden	[Haber] N. 30, S. 3
Yemek Listesi	[Meşrutiyet] N. 30, S. 3
Başlıksız	[Askeriye] N. 30, S. 4
Başlıksız	[Askeriye] N. 30, S. 4
Başlıksız	[Askeriye] N. 30, S. 4
Başlıksız	[Askeriye] N. 30, S. 4
Başlıksız	[Karikatür] N. 30, S. 4
Küçük Muhavereler	[Diyalog] N. 30, S. 4
Başlıksız	[Ekonomi] N. 30, S. 4
Başlıksız	[Reklam] N. 30, S. 4
Bir Çarık Saat	[Duyuru] N. 31, S. 1
Yeni Bir Gazetenin Çukur Düşünceleri 3	[Hikâye] N. 31, S. 1 – 2 – 3

Başlıksız	[Basın] N. 31, S. 3
Muhavere	[Meşritiyet] N. 31, S. 3
Şirket-i Hayriye Vapurlarında	[Diyalog] N. 31 S. 3 – 4
Beyoğlu Muhabirimizden 4	[Sosyal Hayat] N. 31, S.
Başlıksız	[Karikatür] N. 31 S. 4
Zamana Uymalı	[Makale] N. 32 S. 1 – 2
Ressam-ı Hazret-i Şehriyari	[Duyuru] N. 31, S. 4
Davul	[Basın] N. 32 Sayfa 2
Boykotaj ve Sarı Bir Nar	[Haber] N. 32 Sayfa 2
Yeni Bir Deva-yı Acil	[Haber] N. 32 Sayfa 2
Başlıksız	[Ticaret] N. 32 Sayfa 2
Başlıksız	[Haber] N. 32, S. 2
Başlıksız	[Haber] N. 32, S. 2 – 3
Muktebesat	[Basın] N. 32, S. 3
Başlıksız	[Belediyecilik] N. 32, S. 3
Coğrafya Dersinde	[Diyalog] N. 32, S. 3
Valide ile Kızı Arasında	[Diyalog] N. 32, S. 3
Küçük Muhavereler	[Diyalog] N. 32, S. 3
Baron Erentol Hücre-i	[Siyaset] N. 32, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 32, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 32, S. 3
Mündericatsız Hikâye	[Karikatür] N. 32, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 32, S. 4
Başlıksız	[Memuriyet] N. 32, S. 4

Başlıksız	[Memuriyet] N. 32, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 32, S. 4
Terane-i Külebi yahut Kudurmak	[Şiir] N. 32, S. 4
Eyyam-ı Girizan	[Reklam] N. 32, S. 4
Osmanlı – Rus Seferi	[Reklam] N. 32, S. 4
Kimseye Dokunmayacak	[Diyalog] N. 33, S. 1 – 2
Bir Kahvede	[Diyalog] N. 33, S. 2
Başlıksız	[Haber] N. 33, S. 2
Kör Ali ile Mülakat 2	[Sosyal Hayat] N. 33, S.
Eşeklik	[Şiir] N. 33, S. 2 – 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 33, S. 3
Muktebesat	[Diyalog] N. 33, S. 4
Başlıksız	[Siyaset] N. 33, S. 4
Loid Kumpanyası'nın Vapuru	[Kariaktür] N. 33, S. 4
Dama Tahtası	[Meşrutiyet] N. 33, S. 4
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 33, S. 4
Başlıksız	[Haber] N. 33, S. 4
İki Külhani Arasında	[Diyalog] N. 34, S. 1
Zıvanalı Av Köpeği	[Diyalog] N. 34, S.1
Başlıksız	[Hikâye] N. 34, S. 2
Sokakta	[Sokakta] N. 34, S. 2
İki Külhani Arasında	[Sosyal Hayat] N. 3, S. 3
Başlıksız	[Basın] No: 34, S. 3
Başlıksız	[Siyaset] N. 34, S. 3
Başlıksız	[Basın] N. 34, S. 3

Başlıksız	[Basın] N. 34, S. 3
Başlıksız	[Meşrutiyet] N. 34, S. 3
Unkapanı Köprüsünden Telgraf	[Sosyal Hayat] N. 34, S. 3
Başlıksız	[Belediyecilik] N. 34, S. 3
Muktebesat	[Eleştiri] N. 34, S. 3
Hürriyet	[Karikatür] N. 34, S. 4
Zafer ile Tekir	[Fabl] N. 35, S. 1
Mikroplar Hakkında Kısa Bir Konferans	[Haber] N. 35, S. 1
İcab-ı Nezaket	[Diyalog] N. 35, S. 2
Bir Tiyatro Direktörüyle	[Diyalog] N. 35, S. 2
Başlıksız	[Haber] N. 35, S. 2
Küçük Muhavereler	[Memuriyet] N. 35, S. 2
Bir Muamma	[Hikâye] N. 35, S. 2 – 3
Meşhur Moliere'in Bir Sözü	[Özdeyiş] N. 35, S. 3
Havadis	[Haber] N. 35, S. 3
Başlıksız	[Şiir] N.35, S. 3
Mahdum Bey'in Cemiyeti Ne Vakit?	[Diyalog] N. 35, S. 3
Havadis	[Askeriye] N. 35, S. 4
Muktebesat	[Haber] N. 35, S. 4
Kılıç mı Kalem mi?	[Haber] N. 35, S. 4
Tuhaf Bir Nevi Cennet	[Haber] N. 35, S. 4
Muharrerat	[Meşrutiyet] N. 35, S.4
İlm-i Elsine Mebahisinden	[Haber] N. 36, S. 1 – 2
Eskiden Pazarlık Nasıl Olurdu?	[Sağlık] N. 36, S. 2
Dertleşme	[Sosyal Hayat] N. 36, S. 2

Mahmutpaşa Başında	[Ticaret] N. 36, S. 2
Bir Muamma	[Hikâye] N. 36, S. 2 – 3
Fes, Kalpak	[Şiir] N.36, S. 2 – 3
Yırtıcı Gazeteler	[Basın] N. 36, S. 3
Başlıksız	[Basın] N. 36, S. 3
Başlıksız	[Haber] N.36, S. 3
Bir Sebilin Çorbacıya Dönüşü	[Haber] N. 36, S. 3
Başlıksız	[Karikatür] N. 36, S. 3
Küçük Muhavereler	[Diyalog] N. 36, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 36, S. 4
Celal	[Duyuru] N. 36, S. 4
Başlıksız	[Diyalog] N. 36, S. 4
Başlıksız 4	[Sosyal Hayat] N. 36, S.

2.1.15. KARA DEDE İLE AK DEDE

Başlıksız	[Siyaset] N. 10, S. 4
-----------	-----------------------

2.1.16. MEKTEB-İ SULTANİ'DEN AHMET

Küçük Fıkralar	[Fıkra] N. 20, S.3 – 4
----------------	------------------------

2.1.17. MİTHAT CEMAL (KUNTAY)

Kamus-1 Hürriyet	[Sözlük] N. 14, S. 2 – 3
Kamus-1 Hürriyet	[Sözlük] N. 15, S. 3 – 4
Kamus-1 Hürriyet	[Sözlük] N. 17, S. 4

2.1.18.M. SERVET

Müflislik	[Şiir] N. 33, S. 3
-----------	--------------------

2.1.19. M. RIDVAN

Başlıksız

[Diyalog] N. 27, S. 4

2.1.20. M. NECATİ

Boşboğaz

[Mektup] N. 17, S. 4

2.1.21. M. SALİM

Muharrerat

[Mektup] N. 27, S. 3

2.1.22. R. M

Başlıksız

[Diyalog] N. 27, S. 4

2.1.23. SADİ

Üsküp'ten

[Şiir] N. 19, S. 4

2.1.24. ŞADUR

İlan

[Basın] N. 8, S. 3

2.2. KONULARINA GÖRE FİHRİST

2.2.1. ANI

2.2.1.1. AHMET RASİM

Şehir Mektubu N.5, S. 4

2.2.1.2. İMZASIZ

Hatırat-ı Niyazi N. 23, S. 1

Bir Hafiyenin İtirafatı N. 29, S. 1

2.2.2. ASKERİYE

2.2.2.1. İMZASIZ

Havadis/ Sabah 18 Ağustos, Bahri Manevralar Hazırlığı N. 6, S. 1 – 2

Havadis/ İttifak Numara 8 N. 6, S. 2

Havadis N. 6, S. 2

Bulgaristan Hadisesi N. 18, S. 2

Başlıksız N. 22, S. 1

Başlıksız N. 30, S. 3

Başlıksız N. 30, S. 3

Başlıksız N. 30, S. 4

Başlıksız N. 30, S. 4

Havadis N. 35, S. 4

2.2.3. BASIN

2.2.3.1. Dr. ALİ

Başlıksız N. 19, S. 4

2.2.3.2. İMZASIZ

Boşboğaz N. 1, S. 3

Boşboğaz N. 1, S. 4

Muhavere N. 1, S. 4

Muhavere N. 2, S. 1

Boşboğaz N. 2, S. 3

Bir İhtar-ı Mühim N. 2, S. 3

Boşboğaz N. 2, S. 4

Muhavere/ Boşboğaz – Güllabi N. 3, S. 1

Havadis N. 3, S. 3

Başlıksız N. 3, S. 3

Şaşkın Terazi N. 3, S. 3

İkdamın Özürleri N. 4, S. 3

Müktesebat/ İkdam 51 10 N. 4, S. 3

Gazetelerde Boşboğaz'ın Hoşuna Gidenler N. 4, S. 3

Muharrerat N. 4, S. 3

Havadis/ Yeni Gazete N. 5, S. 2

Tasvir-i Efkâr'ın İki Varisi N. 5, S. 2

Havadis N. 6, S. 1

Havadis/ Yeni Gazete N. 6, S. 2

İttihat- 1 Ceraid Komitesi	N. 6, S. 3
Sansür Menfaatine	N. 6, S. 3 – 4
Telgraf	N. 7, S. 4
Muhavere	N. 7, S. 4
Muhavere	N. 8, S. 1 – 2
Havadis	N. 8, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 2
Muktesebat	N. 8, S. 3
Havadis	N. 9, S. 2
Başlıksız	N. 9, S. 2
Başlıksız	N. 9, S. 2
Başlıksız	N. 9, S. 2
Muktesebat	N. 9, S. 4
Başlıksız	N. 10, S. 2
Başlıksız	N. 10, S. 2
Başlıksız	N. 11, S. 2
Muktesebat	N. 11, S. 2 – 3
Başlıksız	N. 11, S. 3
Havadis- i Müteferrika	N. 11, S. 4
Neler Aşırılıyor?	N. 12, S. 2
Mizah Gazeteleri Kulübü	N. 12, S. 3
Aşiyana	N. 12, S. 3

Muharrerat	N. 12, S. 3 – 4
Başlıksız	N.13, S. 1
Havadis-i Müteferrika	N. 13, S. 3
Başlıksız	N. 14, S. 1 – 2
Gazetecilerin İftarı	N. 15, S. 2
Telsiz Telgraf Galata Kulesi	N. 15, S. 3
Başlıksız	N. 16, S. 3
Kansızlığın Kurbanları	N. 16, S. 4
Cahil Müverrih	N. 17, S. 3
Başlıksız	N. 18, S. 2
Başlıksız	N. 18, S. 2
Şakacı	N. 19, S. 3
Altun Huruf	N. 23, S. 1 – 2
Ceraid	N. 23, S. 3
Gazete Sıgııklarında Derin Sözler	N. 23, S. 3
Başlıksız	N. 26, S. 2
Telatüm- i Efkar	N. 26, S. 1
Başlıksız	N. 27, S. 2
Mehasin	N. 27, S. 3
Başlıksız	N. 28, S. 2
Yapraklar Dökülürken	N. 28, S. 2
Muktebesat	N. 29, S. 3
Başlıksız	N. 29, S. 3
Başlıksız	N. 30, S. 2
Komisyonlar, İctimalar	N. 30, S. 2

Davul	N. 32, S. 2
Muktebesat	N. 32, S. 3
İki Külhani Arasında	N. 34, S. 3
Başlıksız	N. 34, S. 3
Başlıksız	N. 34, S. 3
Başlıksız	N. 34, S. 3
Yırtıcı Gazeteler	N. 36, S. 3
Başlıksız	N. 36, S. 3

2.2.3.3. ŞADUR

İlan	N. 8, S. 3
------	------------

2.2.4. BELEDİYECİLİK

2.2.4.1. CEZAIİR-İ ERVAH- I MÜTTEİDE

Muharrerat	N. 5, S. 3
------------	------------

2.2.4.2. İMZASIZ

Konser	N. 10, S. 3
Başlıksız	N. 30, S. 2 – 3
Başlıksız	N. 32, S. 3
Başlıksız	N. 34, S. 3

2.2.5. BİLDİRİ

2.2.5.1. İMZASIZ

İlk İfade	N. 1, S. 2
-----------	------------

2.2.6. BİYOGRAFİ

2.2.6.1. İMZASIZ

Paris Sefiri Münir Paşa N. 1, S. 4

2.2.7. DİYALOG

2.2.7.1.AHMET HAMDİ

Başlıksız N. 10, S. 4

2.2.7.2. AHMET RASİM

Halen O Sevdayı Mahviyet- i Baki N. 6, S. 3

2.2.7.3.İMZASIZ

Muhavere N. 5, S. 1

Şirket- i Hayriye Vapurlarında N. 6, S. 3

Boşboğaz ile Güllabi N. 6, S. 4

Elvah-1 Mütelhavvile N. 6, S. 1 – 2

Muhavere N. 10, S. 1

Başlıksız N. 10, S. 3

Sinematograf N. 11, S. 1

Başlıksız N. 11, S. 1

Muhavere N. 12, S. 1

Kumru ile Büyük N. 23, S. 2 – 3

Muktebesat N. 13, S. 3 – 4

Fıktrat-1 Mütenevvia N. 14, S. 4

Başlıksız N. 14, S. 4

Başlıksız N. 14, S. 4

Başlıksız N. 14, S. 4

Başlıksız N.15, S. 4

Başlıksız N. 14, S. 4

Başlıksız	N. 18, S. 3 – 4
Avukatın Cevabı	N. 18, S. 4
Başlıksız	N. 19, S. 1 – 2
Muhavere	N. 19, S. 3
Başlıksız	N. 20, S. 2 – 3
Başlıksız	N. 20, S. 3
Başlıksız	N. 21, S. 3
Muhavere	N. 22, S. 2 – 3
Muharrerat	N. 22, S. 4
Muhavere	N. 23, S. 1
Yankesicilik Fenni	N. 26, S. 1 – 2
Küçük Muhavereler	N. 27, S. 3
Başlıksız	N. 27, S. 4
Bir Sarhoşun Mukabelesi	N. 28, S. 1
Küçük Muhavere	N. 28, S. 4
Küçük Muhavereler	N. 29, S. 1 – 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 2
Zavallı Şair	N. 29, S. 2 – 3

Muhavereler	N. 30, S. 2
Başlıksız	N. 30, S. 2
Başlıksız	N. 30, S.3
Başlıksız	N. 30, S. 3
Küçük Muhavereler	N. 30, S. 4
Şirket-i Hayriye Vapurlarında	N. 31, S. 3 – 4
Coğrafya Dersinde	N. 32, S. 3
Valide ile Kızı Arasında	N. 32, S. 3
Küçük Muhavereler	N. 32, S. 3
Başlıksız	N. 32, S. 4
Kimseye Dokunmayacak	N. 33, S. 1 – 2
Bir Kahvede	N. 33, S. 2
Muktebesat	N. 33, S. 4
İki Külhani Arasında	N. 34, S. 1
Zıvanalı Av Köpeği	N. 34, S. 1
İcab-ı Nezaket	N. 35, S. 2
Bir Tiyatro Direktörüyle	N. 35, S. 2
Mahdum Bey'in Cemiyeti Ne Vakit?	N. 35, S. 3
Küçük Muhavereler	N. 36, S. 4
Başlıksız	N. 36, S. 4
2.2.7.4. M. RIDVAN	
Başlıksız	N. 27, S. 4
2.2.7.5. R. M	
Başlıksız	N. 27, S. 4

2.2.8. DUYURU

2.2.8.1. HÜSEYİN RAHMİ

Arz-1 Mazeret N. 9, S. 1

2.2.8.2. İMZASIZ

İhtar N. 1, S. 1

İhtar N. 3, S. 1

Telgraflarımız N. 3, S. 3

Boşboğaz N. 3, S. 3

İhtar N. 5, S. 1

Telgraflarımız N. 5, S. 3

Boşboğaz'ın Mükâfatları N.7, S. 4

Başlıksız N. 8, S. 3

Mürebbiye N.8, S. 4

Ciddi Telgraflar N. 10, S. 3

Muharrerat N.11, S. 3

İhsan Kemalettin Beyefendi'ye N. 17, S. 4

İzmir'den Hıfzı Beyefendi'ye N. 17, S. 4

İhtar-1 Mahsus N. 20, S. 1

Milli Tiyatro N. 21, S. 4

Arz-1 Mazeret N. 22, S. 4

İhtar N. 23, S. 1

Program Tadili N. 23, S. 2 – 3

Tepebaşı Tiyatrosu N. 23, S. 4

Milli Tiyatro N. 24, S. 4

2.2.9. EKONOMİ

2.2.9.1. İMZASIZ

Tenkisat-ı Beytiyye	N.15, S. 1 – 2
Başlıksız	N. 28, S. 3
Başlıksız	N. 30, S. 2
Müktesebat	N. 30, S. 3
Başlıksız	N. 30, S. 4

2.2.10. ELEŞTİRİ

2.2.10.1. DENİZ MÜFTÜSÜ TORİK

Başlıksız	N. 10, S. 3
-----------	-------------

2.2.10.2. İMZASIZ

İkdam Gazetesinin İnkılap ve İhtilal Üzerine Makalesi	N. 2, S. 4
Muhavere	N. 6, S. 1
İttihat ve Terakki Gazetesine Hitabımız	N. 7, S. 3
Yeni Gazete/ Efkar-ı Umumiyyemizden	N. 7, S. 3
Hasköy	N. 10, S. 2
Havadis-i Müteferrika	N. 12, S. 2
Bir Makale-i Mühimme	N. 12, S. 3
Muhadderat-ı İslamiyenin Mizan'a Karşı Tessüfleri	N. 13, S. 3
Cümel-i Müntehibe-i Ceraid	N. 16, S. 3 – 4
Başlıksız	N. 23, S. 3
Gazetelerden	N. 23, S. 3 – 4
Matbuat Çığı	N. 24, S. 3
Sabah	N. 25, S. 3
Muktebesat	N. 34, S.

2.2.11. FABL

2.2.11.1. İMZASIZ

Heybeliada Merkeplerinin Grevi	N. 7, S. 2
Heybeliada	N. 7, S. 4
Zafer ile Tekir	N. 35, S. 1
Başlıksız	N. 22, S. 1

2.2.12. FIKRA

2.2.12.1. MEKTEB-İ SULTANİDEN AHMET

Küçük Fıkralar	N. 20, S. 3 – 4
----------------	-----------------

2.2.12.2. İMZASIZ

Basma Kalıp	N. 14, S. 3 – 4
Fıktrat-1 Müdhik	N. 15, S. 4
Hikâye	N. 16, S. 2
Şerh-i Hoca Nasrettin	N. 17, S. 2 – 3
Dilencinin Cevabı	N. 18, S. 3
Küçük Fıkralar	N. 18, S. 3
Başlıksız	N. 18, S. 4
Fıktrat-1 Mütenevvia	N.19, S. 3
Tiyatro Münekkitlerinin Zekâsına Misal	N. 19, S. 3
Merasim Meraklısı Bir Hanım	N. 20, S.3
Şerh-i Hoca Nasrettin	N. 20, S. 4
Başlıksız	N. 20, S. 4
Şerh-i Hoca Nasrettin	N. 20, S. 4
Küçük Fıkralar	N. 21, S. 3
Başlıksız	N. 21, S. 3

Fıktrat-1 Mütenevvia	N. 22, S. 3
Fıktrat	N. 23, S. 4
Cehalete Misal	N. 23, S. 4
Fıktrat- 1 Mütenevvia	N. 28, S. 2

2.2.13. HABER

2.2.13.1. İMZASIZ

Havadis/ İstiğmal-i Ahire Tahsisi	N. 1, S. 2 -3
Havadis	N.1, S. 2 – 3
Havadis	N. 1, S. 2 – 3
Havadis	N. 1, S. 2 – 3
Havadis	N. 1, S. 3
Havadis	N. 1, S. 3
Havadis/ Şehir Mektubu	N. 2, S. 2
Havadis	N. 2, S. 2
Havadis	N. 2, S. 2
Havadis	N.2, S. 2
Şayan-1 Dikkat Bir Vakıa	N. 2, S. 3
Metin gazetesi	N. 2, S. 3
Havadis/ İki Sansür Arasında	N. 4, S. 2
Havadis	N. 5, S. 2
Havadis/ Sabah	N. 5, S. 2
Havadis/ Metin Pazar: Hanım Cemiyeti	N. 6, S. 2
Sirkeci	N.7, S. 4
Açık Mektup	N.8, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 2

Başlıksız	N.8, S. 2
Selim Mülhime	N.8, S. 3
Muktebesat	N. 10, S. 3
Telgraflarımız	N.11, S. 3
Başlıksız	N.12, S. 4
Tiyatro Havadisi	N. 12, S. 4
Başlıksız	N.14, S. 1
Tuhaf Bir İmtihan	N. 14, S. 1
Başlıksız	N. 14, S. 3
Büyükada M. Miçe'nin Rasat Kulesi	N. 15, S. 3
Tuhaf Bir Mülhaza	N. 15, S. 4
Fıktrat-1 Mütenevvia	N.15, S. 4
Hürriyet Marşı	N.15, S. 4
Milli Osmanlı Tiyatrosu	N.16, S. 4
Kadınlar Akademiyası	N.18, S. 4
Başlıksız	N. 21, S. 4
Milli Tiyatronun İkinci Oyunu	N. 22, S. 4
Galata Köprüsü	N.23, S. 3
Başlıksız	N. 23, S. 3
Başlıksız	N. 24, S. 3
Havadis	N. 24, S. 3
Bulgaristan'ın Hafı Bir Muamelesi	N. 25, S. 1 – 2
Başlıksız	N. 25, S. 3
Başlıksız	N.25, S. 3
Hane Numaraları Hakkında	N. 25, S. 4

Sahte Doktor	N.26, S. 1
Başlıksız	N. 30, S. 2
Başlıksız	N. 30, S. 2 – 3
Sulukule Muhabirimizden	N. 30, S. 3
Beyoğlu Muhabirimizden	N. 31, S. 4
Boykotaj ve Sarı Bir Nar	N.32, S. 2
Yeni Bir Deva-1 Acil	N. 32, S. 2
Başlıksız	N. 32, S. 2
Başlıksız	N. 32, S. 2 – 3
Başlıksız	N. 32, S. 3
Başlıksız	N.33, S. 2
Başlıksız	N. 33, S. 4
Başlıksız	N. 34, S. 3
Başlıksız	N. 34, S. 3
Mikroplar Hakkında Kısa Bir Konferans	N. 35, S. 1
Başlıksız	N. 35, S. 2
Havadis	N. 35, S. 3
Muktebesat	N. 35, S. 4
Kılıç mı Kalem mi?	N. 35, S. 4
Tuhaf Bir Nevi Cennet	N.35, S.4
Muharrerat	N. 35, S. 4
İlm-i Elsine Mebahisinden	N. 36, S. 1 – 2
Başlıksız	N. 36, S. 3
Bir Sebilin Çorbacıya Dönüşü	N. 36, S. 3
Celal	N. 36, S. 4

2.2.14. HİKÂYE

2.2.14.1. İMZASIZ

Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N.12, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 13, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 14, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe,	N. 15, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 16, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 17, S. 2
Kadınlar Mebusu	N. 18, S. 1 – 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 18, S. 2
Sirkeci Lokantasında İftar	N. 19, S. 1
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 19, S. 2
Sonbahar Göçleri	N. 20, S. 1 – 2
Boykotajın Telakki-i Diğeri	N. 21, S. 1
Sokak Köpekleri Konseri	N. 21, S. 2 – 3
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 21, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 22, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 23, S. 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 24, S. 2
Ters Konuşma	N. 25, S. 1 – 2
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 25, S. 2
Bir Muamma	N. 26, S. 2 – 3
Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe	N. 26, S. 4
Bir Muamma	N. 27, S. 2 – 3
Rahibin Merkebi	N. 28, S. 1 – 2

Muharrerat	N. 28, S. 4
Başlıksız	N. 34, S. 2
Bir Muamma	N. 35, S. 2 – 3
Bir Muamma	N. 36, S. 2 – 3

2.2.15. KARİKATÜR

2.2.15.1. İMZASIZ

Boşboğaz ile Güllabi	N.1, S. 1
Düvel-i Muazzama	N. 2, S. 4
Başlıksız,	N. 3, S. 4
Başlıksız	N. 4, S. 4
Başlıksız,	N. 4, S. 4
Başlıksız,	N. 5, S. 4
Başlıksız,	N. 6, S. 4
Başlıksız,	N. 7, S. 1
Başlıksız	N. 8, S. 4
Başlıksız	N. 9, S. 1
Başlıksız	N. 9, S. 3
Başlıksız	N. 9, S. 4
Başlıksız	N. 10, S. 4
Mizah Gazetelerinden Birinin Panayırda Oynatılması,	N. 11, S. 1
Başlıksız	N. 11, S. 3
Başlıksız	N. 11, S. 3
Başlıksız	N. 11, S. 4
Başlıksız	N. 11, S. 4
Başlıksız	N. 12, S. 4

Başlıksız	N. 13, S. 1
Müsavat	N. 13, S. 1
Başlıksız	N. 13, S. 3
Başlıksız	N. 13, S. 4
Başlıksız	N. 14, S. 3
Başlıksız	N. 14, S. 4
Nuruosmaniye'deki Üfürükçüler	N. 15, S. 4
Başlıksız	N. 16, S. 3
Başlıksız	N. 16, S. 4
Başlıksız	N. 17, S. 3
Meclis-i Mebusan	N. 18, S. 4
Başlıksız	N. 19, S. 3
Başlıksız	N. 20, S. 4
Başlıksız	N. 21, S. 3
Başlıksız	N.21, S. 3
Başlıksız	N. 22, S. 3
Başlıksız	N. 22, S. 4
Başlıksız	N. 23, S. 3
Başlıksız	N. 23, S. 4
Başlıksız	N. 23, S. 4
Başlıksız	N. 24, S. 2
Başlıksız	N. 24, S. 3
Başlıksız	N. 25, S. 3
Başlıksız	N. 25, S. 4
Başlıksız	N. 26, S. 4

Başlıksız	N. 27, S. 2
Başlıksız	N. 27, S. 3
Başlıksız	N. 27, S. 4
Başlıksız	N. 28, S. 3
Başlıksız	N. 28, S. 4
Başlıksız	N. 29, S. 4
Başlıksız	N. 30, S. 4
Başlıksız	N. 31, S. 3
Başlıksız	N. 31, S. 4
Mündericatsız Hikâye	N. 32, S. 3
Başlıksız	N. 32, S. 4
Başlıksız	N. 33, S. 3
Loid Kumpanyası'nın Vapuru	N. 33, S. 4
Hürriyet	N. 33, S. 4
Başlıksız	N. 36, S. 3
Başlıksız	N. 36, S. 4

2.2.16. KÖŞE YAZISI

2.2.16.1.AHMET RASİM

Şehir Mektubu	N. 6, S. 2 – 3
---------------	----------------

2.2.16.2. İMZASIZ

Muhtelif Bir Boykotaj	N. 21, S. 1
Sokaklarımız	N. 22, S. 3
Başlıksız	N. 22, S. 3
Başlıksız	N. 22, S. 3

Başlıksız	N. 22, S. 3
Mahlulat Kapatmaları	N. 24, S. 4
Bayram Sirkatleri	N. 24, S. 4
Tetkikat- 1 Mühimme	N. 25, S. 3

2.2.17. MAKALE

2.2.17.1. HÜSEYİN RAHMİ

Boşboğaz'ın Ciddi Makalesi	N. 1, S. 2
----------------------------	------------

2.2.17.2. İMZASIZ

Hukuk-u Umumiye	N. 15, S. 2 – 3
Mukaddime	N. 16, S. 2
Zamana Uymalı	N. 32, S. 1 – 2

2.2.18. MEKTUP

2.2.18.1. AYASTEFENOS BESİME TE

Başlıksız	N. 18, S. 4
-----------	-------------

2.2.18.2. HADİYE

Muharrerat	N. 16, S. 4
------------	-------------

2.2.18.3. HAKKI

Tatlıdan Mektup	N. 11, S. 4
-----------------	-------------

2.2.18.4. HIFZI

Rahmi Bey'e	N. 10, S. 3 – 4
-------------	-----------------

2.2.18.5. İMZASIZ

Edib-i Muhterem	N. 8, S. 4
Muharrerat	N. 10, S. 3

Osman Saffet Bey'e	N. 11, S. 3
Bir Hafiyeden Diğesine Mektup	N. 14, S. 3
Muharrerat	N. 18, S. 4
Muharrerat	N. 21, S. 4
Başlıksız	N. 23, S. 4

2.2.18.6.M. NECATİ

Boşboğaza	N. 17, S. 4
-----------	-------------

2.2.18.7.M. SALİM

Muharrerat	N. 27, S. 3
------------	-------------

2.2.19. MEMURİYET

2.2.19.1.İMZASIZ

Boşboğaz	N. 1, S. 4
Şimendüfer Direktörleri	N. 7, S. 4
Merci Tayini	N. 17, S. 3
Şura- yı Ümmet	N. 24, S. 3
Başlıksız	N. 28, S. 3
Başlıksız	N. 32, S. 4
Başlıksız	N. 32, S. 4
Küçük Muhavereler	N. 35, S. 2

2.2.20. MEŞRUTİYET

2.2.20.1. İMZASIZ

Sokak Ortasında Bir Nutuk	N. 1, S. 3 – 4
Havadis	N. 2, S. 2
Havadis	N. 2, S. 2

Yeni Usül Tedavi	N. 2, S. 3
İki Hafiye Arasında	N. 3, S. 3
Muhavere	N. 4, S. 1
Havadis	N. 4, S. 2
Havadis	N. 5, S. 2
Başlıksız	N. 5, S. 2
Havadis/ Yangın	N. 6, S. 1
Garip Sual Cevap	N. 10, S. 2 – 3
Havadis-i Müteferrika	N. 12, S. 2
Muktebesat	N. 14, S. 1
Ressam ile Şair	N. 18, S. 3
İki Hafiye Arasında	N. 19, S. 3
Başlıksız	N. 24, S. 4
Başlıksız	N. 25, S. 4
Başlıksız	N. 26, S. 2 – 3
Başlıksız	N. 29, S. 2
Meşrutiyetten Evvel Endaht Talimlerinde	N. 28, S. 2
Başlıksız	N. 29, S. 3
Boşboğazın Takvimi	N. 29, S. 4
Yemek Listesi	N. 30, S. 3
Muhavere	N. 31, S. 3
Dama Tahtası	N. 33, S. 4
Başlıksız	N. 33, S. 4

2.2.21.ÖZDEYİŞ

2.2.21.1. İMZASIZ

Akval-i Hakimane	N. 14, S. 4
Hükema Neler Demiş	N. 18, S. 3
Cümel-i Hikemiye	N. 27, S. 3
Meşhur Moliere'in Bir Sözü	N. 35, S. 3

2.2.22. REKLAM

2.2.22.1.İMZASIZ

Demet	N. 16, S. 4
Hatırat-ı Niyazi	N. 23, S. 4
Edeb Ya Hu	N. 25, S. 4
Osmanlı – Rus Seferi	N. 28, S. 4
Başlıksız	N. 28, S. 4
Eyyam-ı Girizan	N. 32, S. 4
Osmanlı – Rus Seferi	N. 32, S. 4

2.2.23. SAĞLIK

2.2.23.1. İMZASIZ

Eskiden Pazarlık Nasıl Olurdu?	N. 36, S. 2
--------------------------------	-------------

2.2.24. SİYASET

2.2.24.1. ALİ RIZA

Başlıksız	N. 27, S. 4
-----------	-------------

2.2.24.2. İMZASIZ

Boşboğaz	N.1, S, 3 – 4
Mevkuflardan	N. 1, S. 3

Mülâhaza	N. 1, S. 4
Şevket Mehâp Efendimiz	N. 2, S. 1
Boşboğaz	N. 2, S. 3
Denaete Bir Misal	N. 4, S. 1
Havadis/ Sabah	N. 5, S. 2
Havadis/ Sabah 11 Ağustos	N. 6, S. 2
İdare-i Mahsusa Müdür-i Cedidi	N. 6, S. 2
Şehrimizdeki Mütéhaddid Fırkalar	N. 6, S. 3
Sihhiyece Olan Islahat	N. 6, S. 4
Muktesebat/ İkdâm Cuma	N. 7, S. 3
Başlıksız	N. 8, S. 3
Muktebesat	N. 12, S. 4
Bir İstiğrab-ı Hak	N. 15, S. 4
Hürriyet Marşı	N. 15, S. 4
Başlıksız	N. 25, S. 3
Başlıksız	N. 27, S. 2
Başlıksız	N. 27, S. 2
Başlıksız	N. 27, S. 3
İki Mebus Arasında	N. 28, S. 2
Muktebesat	N. 28, S. 3
Başlıksız	N. 29, S. 3
Başlıksız	N. 29, S. 4
Başlıksız	N. 29, S. 4
Baron Erentol Hücre-i	N. 32, S. 3
Başlıksız	N. 33, S. 4

2.2.25. SOSYAL HAYAT

2.2.25.1. İMZASIZ

Sultan Ahmet Meydanında Tahsil Görmemiş Genç Kürtler Kulübü	N. 1, S. 4
Şimdiki Modalardan/Yankesiciler Kulübü	N. 3, S. 2
Tebdil-i Lakap	N. 3, S. 3
Şimdiki Modalardan/ Yankesiciler Kulübü	N. 4, S. 2
Havadis/ İki Polis Arasında	N. 4, S. 2
Başlıksız	N. 8, S. 4
Şimdiki Modalardan/ Yankesiciler Kulübü	N. 9, S. 2
Şehir Emanetinin Nazar-ı Dikkatine	N. 10, S. 2
Şimdiki Modalardan/ Yankesiciler Kulübü	N. 11, S. 2
Başlıksız	N. 14, S. 3
Başlıksız	N. 15, S. 4
Samatya Tramvayında Topa 20 Kala	N. 16, S. 1 – 2
İzzetin Mektubu	N. 18 S. 2 – 3
Şura-yı Ümmet	N. 24, S. 3 – 4
Bir Polisin Nutku	N. 28, S. 3 – 4
Sokakta	N. 34, S. 2
Unkapanı Köprüsünden Telgraf	N. 34, S. 3
Dertleşme	N. 36, S.2
Başlıksız	N. 36, 4

2.2.26. SÖZLÜK

2.2.26.1. MİTHAT CEMAL

Kamus-1 Hürriyet	N. 14, S. 2 – 3
Kamus-1 Hürriyet	N. 15, S. 3 – 4
Kamus-1 Hürriyet	N. 17, S. 4

2.2.26.1. İMZASIZ

Başlıksız	N. 5, S. 3
Başlıksız	N. 14, S. 3
Fındıkçı	N. 21, S. 1
Yeni Kamus	N. 27, S. 1 – 2

2.2.27. ŞİİR

2.2.27.1. FAHRİ

Piyasada Kuruntu	N. 20, S. 3
------------------	-------------

3.2.27.2. İMZASIZ

Şathiyat/Sadayı İnkılap Hainindir	N. 4, S. 3
Muharrerat	N. 9, S. 4
Terane-i Külebi yahut Kudurmak	N. 32, S. 4
Eşeklik	N. 33, S. 2 – 3
Başlıksız	N. 35, S. 3
Fes, Kalpak	N. 36, S. 2 – 3

2.2.27.3. M. SERVET

Müflislik	N.33, S. 3
-----------	------------

2.2.27.4. SADI

Üsküp'ten	N. 19, S. 4
-----------	-------------

2.2.28. TEŞEKKÜR VE TEBRİK

2.2.28.1. İMZASIZ

Arz-ı Şükran	N. 2, S. 4
Başlıksız	N. 3, S. 3
Teşekkür ve Tebrik	N. 4, S. 2
Hamiş	N. 5, S. 4
Muharrerat	N. 8, S. 3
Başlıksız	N. 15, S. 3
Muharrerat	N. 17, S. 4
New York Başhehbenderi	N. 17, S. 4
Resimli Kitap	N. 17, S. 4
Mehasin	N. 19, S. 3 – 4

2.2.29. TİCARET

2.2.29.1. İMZASIZ

Beyoğlu 30 Temmuz	N. 2, S. 3
Tuhaf Bir Alım Satım	N. 5, S. 3
Telgraflarımız – Sirekeci'den	N. 10, S. 2
Başlıksız	N. 11, S. 4
Başlıksız	N. 11, S. 3
Havadis-i Müteferrika	N. 12, S. 2
Tuhaf Bir Yafta	N. 20, S. 3
Keçe Külahlar Hakkında Bir Fikir	N. 20, S. 4
Mantıksız İlanlar	N. 23, S. 4
Başlıksız	N. 32, S. 2
Mahmutpaşa Başında	N. 36, S. 2

2.2.30. TİYATRO

2.2.30.1.İMZASIZ

Kayınpeder Kayınvalide Kendi Odalarında	N. 17, S. 1 – 2
İdare-i Mahsusa Vapurlarında	N. 25, S. 2 – 3
Çocuklara Yasak	N. 24, S. 1 – 2 – 3

3. BÖLÜM

3.1. SEÇME METİNLER

3.1. 1.HİKÂYELER

3.1.1.1. Küçük Hikâye/ Bir Seyahat-i Acibe

İmzasız

Odacının yeğeni İrfan ile kömürçünün biraderi Mahir pek sevişirler. Edirnekapı'sı civarındır. İbtidâ-yı meveddetleri iki seneyi tecavüz eylediği halde henüz birbirinin ismini doğru söyleyemezler. Mahir ötekine (İfran) o da ona; he'yi meftuh telaffuz ederek (Mahir) der.

Boş vakitlerini mahalle kahvesinde geçirirler. Tavlaya bayılırlar. Fakat zihn-i evvel oldukları için uğraşırlar, uğraşırlar bir türlü beceremezler. İkisi birbiriyle oynarlar, bir diğeriyle oynamazlar. Tavla oyununda bazen beynlerinde ihtilaf zuhûr eder.

Mesela:

-İşte bana dört altı geldi. İfran pulunu kaldır, işte vurdum. De hadi kaldır.

-Ulan ne diye vurursun? Bak hele bir pul parmakla da bak. On sayı lazım ki vurasın?

-İyi ya, ulan bana dört altı geldi. Hepsini toparlasak yirmi sekiz etme mi? İşte onun on sayısıyla vurdum. Fazlasını da sana bağışladım.

-Şu tavlayı öğrenemedih, gitti! Dört altı yirmi sekiz mi eder? Üç altımız eder yirmi, bir de daha yirmi altı...

-Çok laf istemez. Pulunu vurdum kaldır.

-Beni yanıltmaya savaşıma! Vurulmaz.

-Hele bir bilene danışalım bak.

Giderler iyi bir tavla bilenden istizâh-ı madde ederler. Bunların oyunlarına, hesap aşınalıklarına kahvede gülmedik kimse kalmaz.

İrfanla Mahir bir gün mahalle kahvesinde iken kahve müşterilerinden yine o sentli bir yorgancı içeri girer. Birkaç gün kadar mahalleden nereye gaybûbet ettiğini yorgancıdan sorarlar.

Yorgancı bir kahve ısmarlayıp sigarayı da ağızlığı geçirdikten sonra anlatmaya başlar.

-Bir hane döşemek için birkaç arkadaş Büyükada'ya gittik. İş bir hafta kadar sürdü. Orada kaldık. Şimdiye kadar kısmet olup da nasılsa gidememiştim. Söylerler idi de inanmazdım! Birader neler gördüm neler! Dil ile tarif olunmaz akçe ile meydana gelmez.

Yorgancı sözü bu zeminden tutturunca İrfan'la Mahir ağızlarını açıp karşısına oturarak kemâl-i dikkatle kulaklarını verirler.

Yorgancı devam eder:

-Öyle köşkler var ki kapılarının önünde mermerden cansız bekçiler duruyor. Arabaları hep fayton fakat körük yerine üzerlerinde saçaklı iri şemsiyeler açılı...

İrfan usulca Mahire:

-Ne diyi? Şemsiyeler tekerlekli mi diyi?

-De bırak ki anlayayım!

Yorgancı:

-O bahçeler, o kameriyeler, o kuleler vapur çarkı gibi dönen yel değirmenleri kestaneli küçük köşkler...

İrfan yavaşça arkadaşının kulağına:

-Fistanlı köçekler mi diyi?

-Kulağını uzat ki iyi anlayasın. Ben ne bileyim?

Yorgancı:

Hele çam ağaçları bu bizim civarda yetişen baldıranlardan daha çok daha sık... Oranın tuhfecileri dükkânlarını merkeplerin üzerlerine yükletip sokaklarda dolaşarak mal satıyorlar.

Yorgancı işte böyle mübalağalı hem de tarifât-ı garîbe ile adayı uzun müddet tavsif eder.

İrfanla Mahir dikkatle dinleyip dinleyip bu tavsifâttan anlayışları nispetinde meâl-i istihraç ettikten sonra bir köşeye çekilip:

-İfran orası nere ki?

N. 12, S. 2

-Ben de bilmiyim büyük oda deyi.

-Senle beraber para koyak da oraya gidek mi?

-Çok uzak mı? Karadan mı gidiliyi, denizden mi?

Anlayamadık ki... Hele bir sorak...

Büyükada'ya sûret-i sefer hakkında yorgancıdan malûmat-ı mufassâla aldıktan sonra Mahir fesi çıkartıp tatlı tatlı ensesini kaşıyarak:

-Ulan niye gitmeyek? Gidek çok âlâ eğleniriz. Feslerimizi birer kalıp ettirerek potinlerimizi yağlatak. Taranak, kokulanak, bayramlık urbalarımızı giyek, boyunluklarımızı takak, takıştırak. Dayılarımızın gümüş kösteklerini alıp boyunlarımıza dolayak. Öyle bir vardakosta olak ki görenler de diyeler ki odacının yeğeniyle kömürcününki iki okka bir çeki olmuşlar.

Gidecekleri pazardan daha iki gün evvel bu iki delikanlıda tuvalet hazırlığı başlar. İşportadan ellişer paraya mintan, lekeli birer yüksek yakalıklı kırmızılı sarılı ve enseden tokalanır birer boyun bağı alırlar. O sûretle takılan kravatın o yakalığa geçirilemeyeceğini hesaplamazlar. Basma mintanlarını yıkatıp yakalarının ense tarafına yakalık takmak için birer düğme diktirerek Frenk gömleği haline ifrâğ ederler. Kenarları yağlı tepesi başka, aşağısı başka renk peyda etmiş eski feslerini birer onluğa sıkı sıkıya kalıba vurdururlar. Başlama üstüne başlama, vurula vurula altları ikişer parmak sahn peyda etmiş potinlerini ustura değil âdeta kalafat ettirircesine delikleri deşikleri kapatarak parlatırlar.

Cumartesi akşamı Yeni Camii civarındaki seyyâr berberlere saç kestirip tıraş olurlar. Saçlarına tarçın lavantasını bıyıklarına kalemisk yağı fazla sürmesi için berbere mutâd olan fiyattan birer onluk ziyade verirler.

Pazar sabahı ale's-seher kalkarlar. İrfan, odacı amcasının kalem efendilerinin birinden yeğenine bayramlık için rica ile almış olduğu etekleri, kolları uzun soluk redingotu giyer. Mahir de bidpazarından alınmış ceketiyle tezeyyün eder. Yakalıkları, arkadan mintanların düğmelerine geçirirler. Fakat enseden rabt edilen boyun bağlarını, bir türlü o iki kat yakalığın ortasına geçirip tokalayamazlar. Mahir der ki:

-Ulan ortalık aydın oldu. Vapur kaçacak. Bunu bağlayamayacağız.

-Ziyade süslü olmak istemi misin?

-İsteyim.

-Bak bu boyunluk ipekli... Niçin yarısı içeride kala da gözükmeye? Bunun yularını boyunluğun üzerinden dolayıp bağ edelim.

-He iyi didin İfran, bazen çok akıllısın.

Bu tensip üzerine kravatların bağını yakalığın üzerinden geçirerek arkadan tokalarlar.

Daha ortalık alaca karanlık iken jimnastik adım inerler.

Rasgeldiklerine:

Bizim vapur nerede duriyi? Kaçta gidiyi ki hemşehri?

-Nereye gideceksiniz?

N.13, S. 2

Birbirlerine tevcîh-i kelâmla

-İfran orası nere idi ki?

- Gidiyik, amma nere olduğunu biz de bilmiyik.

Bunlara muhatap olanlar gülerek birbirlerine:

-Baksanıza şunlara, amma zihn-i evvel şeyler ha!

Tuvaleti uydurmuşlar. Fakat gidecekleri yerin ismini unutmuşlar. Oğlum siz, mahallenize dönünüz de nereye gideceğinizi öğrenip sonra buraya geliniz.

-İfran baksana şu adam bize akıl örkedi. Burdan mahalleyecek dönecekmişiz de...

-Haydi, işine, haydi işine bizim aklımız bize yeter de artar bile kalır.

Köprüye yürürler. Köprü memurlarına:

-Bizim panpur hagisi ki?

-Vay yosmalarım! Allaha emanet ne tarafa?

-Ne tarafa olduğunu hatırlasak sana ne soralım?

-Öyleyse elbette hatırlarsınız.

Köprü memuru diğer refiklerine işaret ederek:

-İki şık gidiyor gördünüz mü? Ne tarafa olduğunu hatırlayabilirlerse bir tarafa gideceklermiş. Bunlar Göksuda veya Mama'da Zuhuri'ye gidiyorlar zannederim. Fakat acele edip oyun esvâbını erken giyinmişler. Kravatların bağları yakalıkların üzerinden dolanmış. Oyunda ne rolüne çıkacaklar acaba?

-Mirasyediye...

-Hayır Külhaniye...

-Bilemediniz bunlar natural, rolleri olan abdalardan başka bir şeye çıkamazlar.

İki arkadaş bu sözlere kulak verdikten sonra:

İrfan – Mahir bu herifler bize laf atıy. Ne diyi? Anlami misin?

Mahir – Mirasyedi diyi...

İrfan – Mirası kim yedi ki?

Mahir – Ben ne bileyim? Bakıy ki giyimli, kuşamlı, kıyafetli, şanlıyk. Bizi mirasyedi saniyi. Acele giyinmişler de oyuna gidiyler diyi...

İrfan –İki abdalı bırak ki söylensün.

Mahir – Bir şey dediğimiz yok a varsun dırlansın.

Köprüyü biraz yürüdükten sonra Mahir:

-İrfan nereye gidiyik böyle? Bir yol bilene danışak olma mı? Na işte şu efendiye sorak.

Efendi biz dayılarımızdan izin aldık da gezmeye gidiyik. Hangi panpura binelim ki bizi ta oraya ilete?

Yolcu efendi şaşırarak:

-Nereye gidiyorsunuz?

İrfan – Yorgancı Sadık Amcanın vardığı yire.

Yolcu – Neresi orası?

İrfan – Mahir hele hele bir yol söyle neresi idi ki ora?

Mahir gayet sa'bu't-tahattür bir şey bulmağa uğraştığını gösterir bir işmizâzla ensesini kaşıyıp:

-Büyük odaya...

O zat gülerek!

-Hangi büyük odaya?

N. 14, S. 2

İrfan – Canım köçekler oynami mi? Tekerlekli fırıldakları dönmeyi mi? Kapılarında cansız bekçiler dikilmeyi mi?

O zat – Bu dedikleriniz burada, bizim memlekette mi?

Mahir – Anadolu'da, bizim memlekette değil a... Ahan burada, sizin memlekette.

O zat – Acayip! Cansız bekçi olur mu?

İrfan – Biz ne bilelim ki ola mı, olma mı? Ahan biz de görmeye gidik.

O zat – Büyük odada cansız bekçi! Bir yanlışlık var, size bilmece söylemiş olmasınlar? Ay, ay dur! Büyükada olmasın?

Mahir – Aman Efendi ağzınızı öpek! İşte ura... De hele bir yol daha di ki biz de örgenek.

O zat – Büyükada...

O zâtın tarifi üzerine pek müşkilâtle Büyükada'ya bilet alıp vapurlara girerler. Mevkide baş sedire kurulurlar. Bunların şıklıklarındaki garâbete manidar birer nazar fırlatmadık yolcu kalmaz. Ve toylakları safvetleriyle beraber bu enzâr-ı istihfafi hissederek sıkılırlar. Nihayet mevki memuru gelerek:

-Haydi aşağı... Burası mevkidir.

İrfan Mahir'e hitaben:

-Bu da ne diyi?

Mahir – Burası menfidir. Haydi, aşağı diyi.

İrfan hiddetle:

-İttiği lafa bak! Neden menfi olak? Biz Büyükada'ya gidiyik (biletleri göstererek). İşte yolluk için yazılı mukavvâları aldık. Daha ne istiyik?

Memur – Hemşehri burada otursanız fazla para verirsiniz.

Fazla para vermeye bir türlü razı olmayıp aşağıya inerler. Mahir usulca İrfan'ın kulağına:

-Az kaldı ki herif bizi menfi idiydi. Hafiye miydi ki o?

İrfan – Ne ise geçti. Sus ki kimse duymaya. İkinci mevki yolcuları arasında birer yer bulup otururlar. Vapur Fenerbahçe açıklarına doğru yollanır. İrfan denizin âfâk-ı vesîasına doğru bakınıp:

-Biz gidiyik ama memlekete mi gidiyik? Nere gidiyik? Bir yanlış iş itmeyek! Şehirden uzaklaşıyık.

Mahir – Benim içim geçiyi. Açlığım geldi.

İrfan – Naha bak. Herif tepsinin içinde bir şey satiyi. Kurabiye ispanya diyi. Birer kalıp ispanya yesek olma mı? Bahalı mı acep?

Birer onluk pandispanya yerler. Hoşlarına gider. Birer onluk daha alır. Vapur açıldıkça güya avdeti müşkil bir semt-i meçhûle gidiyorlarmış gibi kalplerine bir nevi korku âriz olur. İstanbul'dan tebâüdleri kendilerini neticesi meşkûk bir

seyahate düşürecekmiş gibi bir telaşla yanlarındaki kimselerden istizâha kalkışrlar. Pek az Türkçe bilir bir Rum'a hitaben Mahir:

-Hemşehri sen nereye gidiysin?

-Ben Antiguni gidecek.

Her ikisi birden kemâl-i istiğrâbla:

-Ne didin? Hele bir yol daha mırıldı ki anlayak.

Rum – Kim mırıldayacak. Ben kedi değil. Sen bilemezsin Türkçe laf, nasıl söyleyecek?

İrfan şaşırarak:

N. 15, S. 2

-Bu adam Türkçe bilmeyi de bize kıziyi.

Rum – Sen bilersen çok Türkçe güzel. Ben bilmeyecek.

Mahir – Hemşehri kızma! Biz sana soruyuk ki nereye gidisin?

Rum – Ben Antiguni'ye gidiyor.

İrfan telaşla:

-Artık köyüne mi gidiy?

Mahir teaccüble:

-Bir halt didi ama anlamiyim! Bizim gibi güzel layıklı Türkçe bilmiy ki anlaşak. Hemşehri hele bir yol daha di (Artoköyü) neresi ki?

Rum – Ki Antiguni... Orada ki nerede bu olmuş? Yine orada duruyor.

İki refik meyûsane birbirine:

-Biz yanlış panpura bindik. Yorgancı bize hiç (Artoköyü) lafı etmedi. Bu panpur bizi sakın Karadeniz'e götürmeye? Biz Büyükada'ya dirken Samsun'a ulaşmayak? Acele itdik.

İşte böyle karışıklığa uğradık. Bu herif de lakırdı anlamıyı ki... İşte sucu geliyi bir daha danışak. Bu panpur Karadeniz'e mi gidiyi? Biz yanlış bindik. Sucu elinden bardak tepsisini yere bırakarak iki böğrünü tutup güle güle:

-Ah matufelu o! Ne adamlar da var! Cenabınız Karadeniz'e gidecektiniz? Yanlışlık oldu.

İki refik büyük bir telaşla:

-Yanlış ittik öyle mi? Öyle ise kapudana söyleyek. Bizi şuraya bir yere çıkara.

Sucu – Nereye çıkaracak? Böyle iş olur mu hiç? Bu vapur değil, pazar kayık ki müşteri nerede istiyor orada yanaşacak. Durunuz bir parça şimdi, vapur şimdi Kınalıada'ya yanaşacak, çıkarsınız orada hani yukarıdan gelecek bir vapura binersiniz gidersiniz İstanbul'da...

İrfan – Panpur şimdi kınalı ata yanaştıktan sonra mı Samsun'a varacak?

Sucu – Yok yere kaymeni... Samsuna gitmez bu vapur. Ne laf eder bu âdem? Siz kaç para bilet aldınız.

İrfan – Mahir'e sorarak:

-O kalın kâğıt parçalarını kaçta aldık ki, üçlüğe mi, yüzlüğe mi?

Mahir – Ulan sen bana niye soruyun? Hele çıkar kiseyi, kaç paramız kaldığını sayak da virdiğimiz anlaşıla.

Bu muhavereye karşıdan kulak misafiri olan Yahudi yanındaki Ermeni'ye:

-İşitiyorsun Ermeni kardeş. Ne antika yolcular da var? Biletin adını bilmiyor, vapura binmiş gidiyor. Kaç para verdi? Yüzlük mü, üçlük mü? Kim bilecek? Tiyatroya gitmek lüzumu yok. Dikkat olunursa bu kalabalıkların içinde ne komediler oynuyor?

Ermeni yolcu – He dikkatinde olmuşum. Kıyak akıllı şeylerdir. Bilete yüzer para vermişler. Vapur Samsun'a gitmesin deyi kalplerine korku düşmüş.

Yahudi – Ey dîvâne oğlusu dîvâneler! Birer yüzlük verseler Odesa'ya kadar gidecekler.

Ermeni – Zu... Yahudi patırdı etme! Bize bakarlar. Ağnarlasa ki muhatap ediyoruz deyî... Korkaram ki bir hır çıkarırlar. Gözlerinin bakışını beğenmiyorum.

N. 16, S. 2

Ne bilirsin? Belki tımarhane kaçkınlarıdır. Yakalıklara, kravatlara, feslerin kalıplarına bak. Hediyelik şeylerdir. On para versen belki üstünde kalır. Altından çıkamazsın sonra.

Yahudi – Ağzını bozma hadi. Altını üstünü ne karıştırırsın?

İrfan – Sucuya, Yahudi'yi göstererek:

-O çift bize mi laf ediyi? Eğinli yumruğu yemiş mi ki hele bir yol sor.

Yahudi – Bu istifhâm-ı gayr-i nazikâneyi işiterek:

-Yok, hemşehri yok. Karnım tok. Biz Odesa'ya mal gönderdik de ona laf ediyoruz. Sen işine bak.

Ermeni – Ona, yumruk lafı idorsa adalet, müsavat var olduğunu ağnatsana...

Yahudi – Bunlara anlatacağım. Ben diyeceğim bir adalet, o bana indirecek üç yumruk. Ben diyeceğim bir müsavat, onlar atacak iki tepme. Ben onlara anlatacağım laflan, onlar bana ders verecekler ellen, ayaklan.

Sucu – (İrfana hitapla) Yahudi size laf söylemedi. O başka ticaret lakırdı ediyor. Şimdi siz çıkacaksınız Kınalıada. Yukarıdan hani Kartal'dan geliyor bir vapur, uğrayacak Kınalı. Bineceksiniz, gideceksiniz İstanbul. Sonra nerede canımız istiyor orada gideceksiniz.

İrfan – Kınalı ata nerede bineceğin ki?

Sucu – Şimdi... Şimdi... Vapur orada gidecek, ben size haber vereceğim.

Mahir İrfan'ın kulağına:

-Kınalı ata kaç paraya binilir sorsana ki? Ya çok bahalı ise?

İrfan – (Sucuya) Kınalı ata kaç bindiriler?

Sucu – Korkma çok para değil.

Mahir (telaşla) ya bu kınalı at çok çifteli ise? Bizi üzerinden atarsa?

Sucu yan gözle Yahudi'yle Ermeni'ye bakar. Yahudi yavaşça:

-Bu mirasyedi müşteriler Kınalı' da merkebe mi binecekler?

-Ne edeceklerini kendileri de bilmiyorlar aceb?

Vapur Kınalı' ya yanaşır. Bütün müşterilerin enzâr-ı istiğrâbları üzerlerinde olduğu halde Mahir'le İrfan Kınalı'ya çıkarlar. Bin türlü müşkilatla ifhâm-ı meram ederler. Kınalı'daki biletçi bunların Büyükada'ya tenezzüh etmek niyetinde iken bir su-i tefehhümden dolayı hatâen oraya çıkmış olduklarını anlar. Tekrar Büyükada'ya gitmeleri için bir sandal tutar. Ve sandalcıya:

-Bu mirasyedi müşterilere güzel dikkat et, rahatsız olmasınlar; tenbihinde bulunur. Denize biraz açıldıktan sonra sandalcı bu iki refik-i âcibin belâhet-i mükâlemelerinden ne mal olduklarını anlar. Büyükada'ya kadar kürek çekmeyi bî-lüzum görerek:

İşte Büyükada burasıdır, diye müşterileri Heybeli'ye çıkarır.

N. 17, S. 2

Ve iskele civarında dolaşan dellâl Yanko'ya Rumca lisanla:

-Kıyafetlerine bakma cepleri para dolu. Eğlenmeye çıkmışlar. Dostsun bari sana kısmet olsun, dolaştırıver; tavsiyesinde bulunur. Mahir ile İrfan bu tavsiye-i dostanenin asla farkında olmadıkları halde karşılıklarına vehleten bir herif çıkıp da eski ceketinin teedüben önünü kavuşturarak ancak komedilerde görülecek bir vaz'-ı mudhikle eğilip bir sıraya birkaç temennayı birden çaktıktan sonra:

-Efendim, dellâl Yanko kulunuz. Arzularınızı icrâya muntazırdır. Ne emir buyururlar?

İstisfâr-ı nazikânesinde bulunca, zaten hiç tanımadıkları bir insan kalabalığı içine çıkmış olmalarından dolayı çehrelerine birer belâhet-i garibâne gelmiş bulunan İrfan'la Mahir büsbütün alıklaşarak ne düşüneceklerini, ne diyeceklerini külliyen şaşırırlar.

Yanko yakaladığı bu iki şikârı diğer dellâllara kaptırmamak telaşıyla:

-Buyurunuz efendim. Zannederim ki bugün kulunuzdan çok memnun kalacaksınız.

Bunları caddeye doğru yürütür. Zavallı mirasyediler sonu neye çıkacağını bilemedikleri bu teklife karşı manyetizmaya tutulmuş gibi gayr-i irâdi bir meclubiyetle yürürler. Caddeye çıkınca Yanko faytonların birine işaret eder. Araba gürül gürül gelir. Önlerinde durur. Yanko evvela İrfan'ın badehu Mahir'in kemâl-i nezâketle kollarından tutarak yan yana faytona bindirir. Kendi de karşılıklarına oturur. Arabacıya:

-Çam Liman...

Emrini fırlatır. Bir kırbaç şaklar. Araba çaka ile yola düzülür. Müddet-i ömürlerinde bu kadar büyük bir ikrama, i'zâza uğramamış, böyle müdebdeb bir seyrana çıkmamış bulunan sahte mirasyedilerin çehrelerini öyle bir tebessüm-i belâhet, öyle bir istiğrâb-ı mecnunâne istilâ eder ki vech-i vürudlarınkendileri de bilemedikleri halde gözleri âdeta acib birer gurur, bitabane birer sürûr ile küçülür, küçülür. İkisi de fart-ı hazdan âdeta sermest olurlar. Bunun neticesi neye çıkarsa çıksın. Sonunda ölüm yok ya... O günkü talihlerinin bu gayr-i me'mûllütfundan müstefit olmak isterler. Araba haldır haldır Livadiye Caddesi'ni tutturur.

Bir yere gidiyorlar ama nereye? Mahir'le İrfan bunun herhalde bir mahall-i zevk u sefa olduğunu dellâlin hemen her lakırdı başında çaktığı patilerinden anlarlar.

Halki Palasi Ticaret Mektebi'ni geçerler, (Tur) yoluna girerler.

N. 18, S. 2

Müsâdif oldukları menâzır-ı tabiiyenin bir de cihet-i şairânesi olduğunu hiç akıllarına getirememiş olan bu iki mirasyedi denizleri, çamları, o geniş ufukları gördükçe sebebini anlayamadıkları halde bir ferahlık hissederler. Arabanın içinde kalkıp oynamak, memleket türkülerini bağıra bağıra söylemek hevesine düşerler. Fakat yolda arada bir rasgeldikleri insanlardan, karşılıklarında oturan dellâldan sıkılırlar.

İrfan etrafına bakıp alık alık sırtarak ikide bir Mahir'in kulağına eğilip yavaşça:

-Zıplayasım geliy.

-Benim de içim istiy ki bağırım.

Araba Çam Limanı'na gelir. İki gazinodan birden müşteri celbi için çığırkanlık eden laternalar dangırdamaya başlar.

Dellâlin işareti üzerine araba eski gazinonun önünde durur. Müşteriler inerler. Gazino bahçesinin hususi gibi olan kısmına girerler. Garson gelir, karşılarna dikilir; dellâl sorar:

-Ne emir buyurulur?

Mirasyediler bu suale verilecek cevabı tayin için birbirinin yüzüne bakarlar. Her oturuşta yarımşar okka ekmek öğütmeye alışkın olan o midelere vapurda yedikleri ikişer (ispanya) vız gelmişti. Denizin saf havası tesiriyle şiddetli bir açlık hisseden iki refik birbirinin yüzüne bakışarak kendi zevklerine olan et'meden bir şey intihâbını düşünürler. Nihayet Mahir der ki:

-Bolca bir işkembe çorbasıyla birer baş olsa.

İrfan hemen itiraz ederek:

-Yoğurtlu kebab daha iyi olma mı?

Dellâl talep edilen et'meden biraz istiğrâb etmekle beraber:

-Burada baş, işkembe çorba bulunmaz. Yemekten evvel bir iki kadeh duziko, mastika, nasıl isterseniz, böyle bir şey almak istemez misiniz?

Bu suâle karşı bizim mirasyediler âdeta alıklaşarak birbirinin yüzüne bakakalırlar. Mahir yavaşça İrfan'ın kulağına:

-Ne diyi bu herif?

-Mastiha diyi. Hani oğlan, dayımız bizi geçende orada iş görek diye bir düğüne götürmedi miydi? Efendiler, beyaz bir su içinde türkü çağırıydılar mı? Bağırıydılar mı? Ahan son birbiriyle gavga eylemediler miydi? Sirkeci taraflarında herifler içip içip çıldırmılar mı? İşte bu âdem istiy ki biz de ondan içek.

N. 19, S. 2

-Mastihayı anladım a... Bir laf daha idi. O ne ola ki?

Dellâla hitaben:

-Mastihayı biliyik. Bir şey daha mırıldandın o ne ola ki?

Dellâl – Duziko.

Mahir – O, iyi bir şey mi ki?

Dellâl – Burada var bir duziko? Mensör!

Sade üzümden yapılmış.

İrfan – Tatlı mı ki?

Dellâl – Yok... Yok... İçeride şeker yok. Ama var bir güzel koku. Göreceksin...

İrfan'la Mahir yekdiğerini istinzâcen bakıştıktan sonra ikisi birden:

-Ne ola ki? Hele birer içek de görek.

Garsona emir verilir. Mezelerle donanmış bir tepsi gelir. Bizim iki refikin hayret ve hatta hiddetini celbeden şey meze tabaklarının küçüklüğüyle yiyecek nâmına bunların derinlerine konulan şeylerin azlığı olur. Küçücük bir tabak içinde iri taneli, fakat üç zeytin... Diğer tabaklarda fasulyelerin adedi yek nazarda sayılabilecek kadar az pilaki, bir iki tane kırmızı pavurya bacağı. İnce dilinmiş koyu yeşil şişe turşusu, üç tane yalancı dolma, iki tanecik mini mini gümüş balığı tavası... Yine öyle küçük bir tabakta muntazam kesilmiş ekmek lokmacıkları...

Mahir, İrfan'ın kulağına eğilerek:

-Bu herif bizimle eğleniy mi ki?

-Ben ne bileyim? Bizi nazik şehir uşağı sanıy da kuşlara yem verir gibi ufah tabahlara çimdik çimdik ehmah koyiyi. Dört tane fasulye koyiyi. Bir âdeme bir zeytin koyiyi. (dellâla hitaben) Arhadaş disene ki... Bu herif bize bir iki okka ekmek getire. Hep bunları dişlerimizizin govuhlarına goysah yine doldurmaz. Acıhdıh; biz taze şehirli değilih, Anadolu uşağıyih.

Söyle tencerelerde ne varsa getire. Biz acıh. Bu tabahların içindeki şeyleri enfiye deyi burnumuza mı çekek? Nidek?

Dellâl müşterilerin bu şiddet-i iştihâlarını me'külâtın serumu için bir fâl-ı hayır addederek:

-Efendim bunlar mezedir. Doymak için değil. Birkaç tane attıktan sonra başka yemek bulacağız. Açlık bizim yiğitlerin âdeti başlarını döndürüyor.

O birer ikişer çimdik mezelerin pek meşâm-nüvâz gelen kokuları artık tahammüle tâkat bırakmadı. Bu kırıntıların ekli, o kadehlerdeki maiyânın şürbüne vabeste olduğunu anladıklarından her ikisi de kadehlere yapıştılar. Yanko da kendisininkini aldı. Dellâl kadeh tokuşturmak istedi. Mirasyediler bundan bir meâl-i istihârâc edemediklerinden birbirine sordular:

-O ne idiy ki öyle? Yumurta mı bu ki tokuşiyi?

-Bardahlar sağlam mı işte onu anlamah istiyi.

Dellâl – Yok bire âdet bu. Kadehler birbirine tirinin yapacak. Böyle daha keyifle kaçacak.

Üçü de dikerler. İki acemiye bu duzikolar o kadar sert gelir ki ateş yutmuş gibi birer humret-i simâ ile biri iskemlesinden yere devrilir, öteki dolap beygiri gibi orta yerde dolaşmaya başlar. Dellâl şaşırır, evvela düşeni yerden kaldırır, sonra kaçanın arkasından koşar.

Yanko – Meze yiyiniz meze.

Bu teklif mirasyedilere biraz ağız yanmasını unutturur. Ellerini, beş parmaklarını birden isti'mâl ile tabaklara daldırırlar.

N.20, S. 2

Lisanımızdaki sömürmek tabirine tamamıyla bir misâl teşkil eder sûrette birinci dalıştan sonra tabaklarda bir şey kalmaz. Dellâl birer kadeh içkiyle meze ısmarlar.

Müddet-i ömürlerinde ağızlarına hiç müskirat girmemiş olan İrfan'la Mahir'in bu kallavi kadehlerin muhteviyâtı iyice başlarını döndürür. Bir nevi neşe ile beraber sersemlikleri tezayüd eder. Bu ilk ağız yangınını mütakıben ikinci

kadehlere pek raġbet göstermek istemezler ama Yanko'nun ikramına karşı bir redd-i kati muâmelesini de kendilerince tevehhüm ettikleri nezakete mugayir bulurlar. İkinci kadehler de yuvarlanır.

Mirasyedilerin şerefine la-yenkati manivelası dönen, akordu bozuk laternanın notaları birbirine giren âheng-i şemâtet-gnâsı, kesret-i tekerrürden yorgunluğu hissedilen gevşemiş, çorbalaşmış bir pavlika, bizim EĞinlilere dangırtıdan başka bir Şey ihsâs etmediği için hafiften memleket havalarna girişildi. Lâ ale't-tayin bir makam tutturulup hakiki güfte bulununcaya kadar çekilen “adam aman” lar, ahlar, vahlar, iniltiler başladı. Üçüncü kadehlerden sonra:

O kuşa de, ötmeye

Yüreğime değmeye

Gftelerine girilip çıkıldı. Ahların medleri uzadıkça uzadı, nihayet ceplerinden çıkardıkları mendillerin birer tanesi kuşak gibi sarıp feslerinin üzerine doladılar. Diğer bir mendili de burup burup birer avucundan tuttular. Laternanın çaldığı bozuk maıa ile bu Anadolu raksının adem-i tevâfukundaki garabeti asla nazar-ı itibara almaksızın bütün vücutlarıyla sağa sola uzun uzun inhinâlar göstererek sıçramaya başladılar.

Bu hal, dellâl ve garsonlar için hiç ömürlerinde msadir olmadıkları bir manzara-i nadire idi. Yalnız sıramıyorlar “hırpani” ye benzer bir havayı bütün kuvvet-i hücreleriyle terennüm ediyorlardı.

Merkebcilerden, sandalcılardan, civar bahevanlardan, garsonlardan, oradan buradan peyda olan insanlardan mürekkebi bir seyirci alayı derhal gazinonun kara tarafından bir nısf-ı daire teşkil etti.

Laternanın dangırdısı, oynayanların âvâze-i şevk-i mestâneleri, seyircilerin el şakırdıları, am Limanı'nı bir panayır mahalline çevirdi.

Birkaç kadehten sonra dellâl Yanko da kafayı tuttu. Bu garip müşterilerin tahkik-i hüviyetleri hakkında Rumca vâki olan suâllere karşı yine Rumca olarak şu cevabı veriyordu:

-Haydi, bre haydi... Bugün bir av yakaladım. Bunları bana Kınalıadalı sandalacı Panayot tavsiye etti. Mirasyedi imişler. Para çok, akıl yok. İşte bunlar öyle... Haydi, içiniz bizim hesabımıza siz de içiniz.

Bizim mirasyedilerin hesabına derhal ayakta elden ele devr-i akdâh başladı. Derhal bir iki masanın başına meclis-i işret kuruldu.

Kıyafetleri sia-i hallerine delâletten pek uzak görünen bu mirasyedilerin hesabına bir bezm-i nûşânûş-ı umumi başladığı esnada yalnız gazino sahibi netice-i te'diyât hakkında biraz şüpheye düşerek Rumca olarak dellâl Yanko'ya:

Masraf seksen beş guruş oldu.

N. 21, S. 2

Şu küçük hesabı görelim. Sonra istediğiniz kadar yine içiniz.

İhtarında bulundu.

Bizim İrfan ile Mahir'in kuvve-i maliyelerinden, hiç bahsetmedik. Bunların ceplerinde otuz kuruş kadar paraları vardı. Yevmiye otuz parayı tecavüz etmeyen sarfiyat muktesidânelerine nisbeten bu otuz kuruş kendi nazarlarında hemen hemen devr-i âlem seyahatine kifâyet edebilecek ehemmiyette birer meblağ idi. Bu paradan mâada yalnız İrfan'ın cebinde, çantasının en derin bir köşesinde hazine-i mevkûte vardı. Bir İngiliz lirası. Bunu adeta bir hiss-i perestîşkârane ile oraya gizlemişti. Arada sırada تنها pek hafî bir mahale çekilir, çantasının ufak gözünü açar, mini mini bir bez düğümü çıkarır; bu bezi çözer. Evvela gazete parçasına badehu sigara kâğıdına sarılı olan bir İngiliz lirasını sabunla yıkanmış, ovalanmış, belki çok defa yalanmış, taamina bakmaya uğraşılmış bir İngiliz lirasını böyle iki gılâfından tecrit ettikten sonra mütéhassirâne ziyaret eder. Eliyle sıkıca temastan liranın şeklinden kıymetinden bir şey zâil olacakmış gibi adeta ihtiraz ederek bu sikke-i ecnebiyeyi incinmeksizin evirir çevirir. Yüzüne bakarak onun haiz olduğu kuvvete hayran olur. Böyle dakikalar geçirir. Sonra aynı itina ile sarıp sarmalayıp yine onu yerine koyar, cebine ittirir. Düşmemesi için cebinin üstünden birkaç defa yoklar, bastırırdı.

İşte İrfan'ın cebinde bu kadar mûtena bu kadar muazzez bir lira vardı. Bunun vücûdundan Mahir de haberdar idi. Böyle bir hazineye malik olmak için Mahir yetmiş kuruşa kadar para biriktirmiş nasılsa üst tarafını bir türlü getirememişti. Arkadaşının تنها, mahfi mahallerde lirasını çıkarıp gizli gizli perestiş eylediğini bildiğinden zavallı Mahir bazen:

Haydi, İrfan İngilizi çıkar ki beraber görek, beraber sevek, ohşayak olma mı?

İstirhamlarında bulunur. Her ikisi de enzâr-ı cihândan hafî bir iş görmeye hazırlananların itinâ-yı endişe, kârâneleriyle bir köşeye, bir bucağa çekilirler. İngiliz dest-i ihtirâma alarak temâşâ ederler idi.

İşte her ikisinin de bu kadar mahbub kalpleri, işte böyle adeta tapındıkları bir İngiliz liraları vardı. Bizim mirasyedilerin âhvâl-i mâliyeleri bu merkezde idi. Gazinocunun ihtarı üzerine artık bu paralı müşterileri sızdırmak zamanının tamam kıvamı gelmiş olduğuna hükmeden Yanko, İrfan'ın kulağına eğilerek:

-Beyefendi, gazinocu para istiyor. Versen de sonra da yemek ısmarlasak.

İrfan sağa sola bi-lüzum sallanarak süzen bir bakışla:

-Ne istiyi?

-Para...

-Acelesi ne ki! Patli mi? Böyle aç karnına para verilir mi ki? Bize ne yidirdi ki, ne istiyi?

Mahir bayık bir ağızla:

İfran vir gitsin. Ne olacah ki? Bak altmış para mı idi, iki guruş mu?

-Ne ittiğini bildiğim yoh a.... Üç zeytine altmış para virilir mi ki? Bu bolluğu nerede bulduk? Babıali'de otuzar paralıh piyazla ciğer kebabı yiseh eşek gibi doyarıh. Bu acı suyu içdih. Büsbütün açığım geldi.

İrfan dellala:

-Kaç para vereceyih?

-Seksen beş guruş.

Mahir İrfan'a:

-Ne diyi?

-Sekiz ile beş guruş diy.

-Bizimle şaha idiy.

Sekiz guruşluk yemah kim yidi? Bir de üzerine beş guruş ilave idiy.

-Aklımız üzerimizden gitti mi kaldı mı? diye bizi deniy.

-Aklımız üzerimizden niye gide? (dellala hitaben)

Baksana arhadaş! Sekiz guruşluk ne yidik ki?

Dellal bu şakaya gülerek:

-Yok sekiz guruş. Seksen beş guruş

Dellalın bu şakası bizim mirasyedilere o kadar tatsız, o kadar heyecanâver geldi ki şaka olduğundan henüz şüphe etmedikleri halde bu söze karşı biraz benizleri attı. Biraz ayılır gibi oldular.

N. 22, S. 2

Bu cidden efzûn, bu nâ-ma'kûl latifenin tekrarına meydan vermemek üzere İrfan dellala:

-Sekizi kaldır, beşin de yarısını kes. Ahan bir yüzlük toka idek.

Bu sefer ayılmak nöbeti dellala gelerek:

-Yok, bre kaymeni sen ne söylüyor? Anlamıyorum? Yüz para kime verecek? Garsona bahşiş verecek?

İrfan gözünün birini büyütüp diğerini küçülterek yarı belinden yukarı vücudunu çarpıtır. Adeta kavgaya hazırlanan bir horoz vaziyeti alır. Boynunu uzatarak başını dellalın yüzüne bi't-takarrüb hasmının gözbebeklerine nasb-ı niğâhla:

-Yüz paralık bahşişi kime virek ki? Biz Babıali'de efendilerin bir ay işlerini göreyik de yine bir yüzlük bahşiş almiyih.

Dellâl bu mirasyedileri kendilerine takdim eden Kınalıadalı sandalcı dostunun latifesini biraz anlar gibi olarak sorar:

-Siz mirasyedi değil? Babıali'de hizmetçi?

Mahir söze atılarak:

-Neye hizmetçi olah? Biz odacı amcamızın yeğeniyih.

Yanko'nun ayakları suya erer. Etrafında bizim mirasyedilerin hesabına devam eden ayş u nûşa nihayet verdirmek için Rumca birkaç söz fırlatır. Bu parasız mirasyedileri yakından tedkik-i merakla kalabalık etraflarını alır. Bu yağlı kaslı beylerin aleyhinde istihzâlar başlar. İşin reng-i diğer almaya başladığını görünce İrfan'la Mahir beylerinde müzakereye girişirler:

-Beş guruş virek de laf bite olma mı?

-Divanelenme İfran! Ekmeğin okkası bir guruşa biz burada lokmasını yirmi guruşa mı yiyek?

-Pazarlıhsız yidih. İşte böyle olur!

-Ulan biz ekmeği İstanbul'da pazarlıhla mı yiyik?

-Burası İstanbul mu ki? Sulah yerin ortası. Bize yorgancı burayı böyle mi tarif etti? Ekmeğin okkası burada kırk guruşa olduğunu bize niçin dimedi? Haniya kestaneli bostanlar, kapıların önünde cansız çılbah bekçiler nerde?

Uzak masaların birinde oturan mektep hocalarından İngiliz Mister Kalaksin anlayamadığı bir lisanla cereyan eden bu gürültüyü karşıdan seyir ile meşgul bulunuyor ve neticenin nâhoş bir vadiye yollandığına dikkatten de hâlî kalmıyordu.

Müşterilerle dellal ve gazinocu(nun) beyninde bu hesap meselesi büyüdü. İşin kesb ettiği ehemmiyete nazaran İrfan'la Mahir - ula sekiz guruşu badehu- kendi anlayışlarına nazaran ona zammı lazım gelen beş guruşu vermeye razı oldular. Fakat iş bununla bitmiyordu. Bin türlü bağırma çağırma ve şütümdan sonra borcun miktar-ı hakikisi seksen beş guruş olduğu pek vâzıhan ifhâm edildi. Asıl polkanın âlâsı ondan sonra başladı. Seksen beş kuruş sözünü tekrar ede ede karşı karşıya İrfan'la Mahir, kuyu kovası gibi biri inip biri çıkarak sıcıyorlardı. Buna bir de otuz guruş araba parası ilave edildi. Miktâr-ı deyn yüz on beşe bâliğ oldu.

Bu deyni tesviye edemedikleri surette kendileri için edilecek cezanın neden ibaret olabileceğini Yanko'dan sorarlar. Kendilerinin polise karakola teslim edileceği bildirildi.

Bu safdil delikanlılar polis, jandarma, zabtiye, hükümet sözlerinden o kadar düçar-ı haşyet olurlar idi ki netice-i tenezzühün böyle polise, karakola çıktığını görünce der ki:

N. 23, S. 2

-İşidi misin? Karahol diyi. Paramıza kıyak da amcamızın namusunu kötölemeyek olma mı?

-Ulan hangi paramıza kıyak?

-İngilizi parçalayah olma mı?

-Divaneliğin lüzumu yoh. İngiliz neye parçalayah?

-Onu paralamayınca bozukluğu nereden bulah?

-Maksat, İrfan'ın cebindeki ma'hûd İngiliz lirasını bozdurmak. Fakat birçok tabirât-ı menuseye bigâneliklerinden bozdurmak yerine parçalamak masdarını isti'mâl edince bu müşâfeheye kulak misafiri olan dellalın nazar-ı dikkati açılır. Rumca garsonlara der ki:

-Bu hışırlar üçer kadehle sarhoş oldular. Şimdi de başımıza cinayet çıkarmayı konuşuyorlar.

Garson – Cinayet mi?

Dellâl – Evet.

Garson – Kimi öldürecekler?

Dellâl – İngiliz'i.

Garson – Niçin?

Dellâl – Parası çok olduğu için. Yahut burada en zengin onu add ettikleri için. Haydi, git ustana haber ver.

Garson gider. Ustasıyla birlikte gelir. Gazinonun patronu telaştan adeta gözleri büyümüş bir halecan halde dellaldan Rumca sorar:

-Bu ne rezalet! Yediler içtiler para vermediler. Şimdi de bir cinayet mi tasavvur ediyorlar?

Dellâl – Dur! Telaş etme! Bir yanlışlık olmasın! İşte konuşuyorlar. İkimiz de dinleyelim. Fakat çaktırmadan, onların sözlerine hiç dikkat etmiyormuşuz gibi kayıtsız bir tavır göstererek dinleyelim.

Gazinocu – Peki seninle konuşuyorum ama kulağım onlarda.

İrfan'la Mahir muhaverelerinde devam ederler. Mahir'in bu teklifi İrfan'ın çok canını sıktığı için der ki:

-Ulan Mahir yere batasın. Bulun bulun da benim ingilizi mi bulun? Gözün çıha!

Mahir etrafa mahremâne bir nazar göndererek:

-İngilizi parçalamahlayın olmaz. Onu paralayah ki bu iş bite.

-Ulan nerede paralayah?

-Ahan burada.

İrfan Mahir'in kulağına ziyadece eğilerek dellâl ile gazinocunun işitemeyeceği sûrette yavaş:

-Onu burada parçalayacak para bulunur mu?

-Neye bulunmaya ulan?

Bu fısıltı müstemi'leri büsbütün meraka düşürerek:

Dellal – İşittin mi?

Gazinocu – İşittim. Fakat bu katillerin biçare misterin üzerine hücum etmelerine kadar bekleyecek miyiz? Zabitaya haber gönderelim. İngiliz'e de keyfiyeti anlatalım.

Garsonun biri zabitaya koşar. Diğeri de cinayet-i mutasavvereyi İngiliz'e ihbara gider.

Mister Kalaksin bir kelime Türkçe bilmediği için garsonun o kuvvetsiz Türkçesinden, müteakiben Rumcasından hiçbir şey anlayamaz. Garson ifhâm-ı meramdan nihayet muztarr kalarak pandomimaya başlar. Eliyle mirasyedileri gösterip sonra bir rovelver işareti yaparak buvvvv... diye İngiliz'in suratına patlatır.

Mister garsonun bu hareketini evvela lüzumsuz bir latifeye haml ile hafif bir iki tebessüm gösterir. Fakat garson ifhâm-ı hakikâte muvaffik olamadığını görünce bu defa mühim rovelveri bir kamaya tahvil ile eline pala şekli verip İngiliz'in göğsüne batırır gibi bir iki saldırınca bu küstahlığa karşı mister biraz hiddetlenerek garsonu karşısından def için eliyle git işareti eder.

N. 24, S. 2

Garson revolverden, paladan, kamadan sonra ifâde-i maksadını teshil için taklidi yapılacak âlât-ı katlden daha ne kaldığını düşünerek nihayet İngiliz'i boğacak imiş gibi boğazına doğru saldırır.

Mister, garson çıldırdı zannıyla ayağa kalkar.

Buradaki pandomima şu suretle devam etmekte iken bir yanda İrfan'la Mahir de işi azıtır. İngiliz lirasını bozdurtup buradan kurtulmak için zavallı Mahir olanca talâkatini sarf eder. İrfan oralara yanaşmak istemez. Söz aza aza, nihayet iki refik birbirinin yakasından tutup te'sîr-i mestî ile yekdiğerini tartaklamaya başlarlar. Gözler büyür. Burunlarından soluyarak:

-Paralayah.

-Paralamıyah.

Kelimât-ı garibesi beyinlerinde la yenkati tekrar eder. Muayyen bu mücadeleyi hayretle temaşadan başka esas keyfiyetten bir şey anlayamaz.

Bir taraftan da İngiliz artık soğukkanlılığını muhafaza edemeyerek garsonun yakasına yapışır. Her ikisi de sarf ettikleri sözlerin bir kelimesini anlamamak üzere birbirine pek çok şey söylerler.

Bu esnada polis komiseriyle jandarmalar yetişirler. Artık mirasyediler arasında mücadele pek kızışmış İrfan, Mahir'i yere yatırmış bulunur.

Komiser:

-Paralıyah.

-Paralamıyah.

sözlerinden başka ağızlarından bir şey çıkmayan bu garib münazileri birbirinden ayırtarak sorar:

-Arkadaş kimi paralayacaksınız?

Mahir – İngiliz'i.

Komiser – Niçin?

İrfan – Öyle ya! Niçin paralıyah? Yazılı değil mi? Amcam duyan da bize nedir?

Komiser – İngiliz size ne yaptı?

İrfan – Hiç... Kuzu gibi oturiyi yerinde. Her gün suratını öperih. Onu paraladıhlayın kimi seveciyah ki?

Komiser hayret içinde kalır. Gazinocuya hitaben:

-Bunlar hangi İngiliz'i paralayacaklar?

Gazinocu mister Kalaksin'i göstererek:

-İşte bunu... Bizim misterî...

-Sebepe? Kendisini evvelden beri tanıyorlar mı imi?

-Orasını bildiğim yok. Ben bu yadigârları bugün gördüm.

-Bunları tanıyan yok mu?

Gazinocu dellal Yanko'yu göstererek:

-İşte bunları tanıyan, gezdiren buraya getiren bu âdem.

Komiser – (Yanko'ya hitaben) Bunlar kim?

Yanko – Efendim bunlar o ki bana dedi sandalcı Panayut: Bunlar mirasyedi fakat sonradan anladım ki böyle değil. Bunlarda para yok.

Komiser – Bunlar Heybeli'ye bir cinayet ikâ'ı kasdıyla mı gelmişler?

Dellâl – Yok. Bre efendim bana sorma böyle mi? Ne bileceğim ben? Gelmiş bana. Burada bana gezdir demiş. Gezdirdi. Ben başka ne bilecek!

İngiliz lisanına vakıf bir Rum tercüman buldurarak misterden izah-ı keyfiyete girişilir. Fakat İngiliz garsonun terbiyesizliğine karşı o kadar çıldırmış bulunur ki herifin sıkı sıkıya tuttuğu yakasını elinden salıvermek istemez.

Komiser tercümana hitaben:

-Mistere sor bakalım bu iki mirasyediyi tanıyor mu?

Tercüman bade'l-istifsâr:

-Hayır, tanımıyor.

-Kendisinin kimseden davası var mı?

Tercüman sorduktan sonra:

-Evet, var.

Komiser – Kimden?

Tercüman – Yakasından tuttuğu bu garsondan.

Komiser – Garson mistere ne yapmış?

Tercüman – Evvela şahsına karşı revolver, sonra kama işareti göstermiş, daha sonra boğazına doğru saldırmış.

Komiser – O iş karıştı. Şimdi şu mirasyedilere bakalım.(İrfan'a hitaben) Arkadaş sizin İngiliz'i parçalamak niyetinde olduğunuzu söylüyorlar. İngiliz'i parçalayalım diye birbirinizle çekişir iken demin ben de gördüm. Buna sebep nedir?

İrfan – Sebep ne ola efendim! Benim paralamak istediğim yoh a!(Mahir'i göstererek) İşte bu, illa paralayah! diye tutturdu.

Komiser – (Mahir'e hitaben) Sen neden bu fikirde bulunursun? İngiliz'i niçin parçalamak istiyorsun?

Mahir – Efendim onu paralamadıhlayın buradaki seksen beş guruş borcumuzu kim virecek? Kepaze mi olah bunun burasında?

Komiser – Demek ki bir menfaat-i nakdiye sebebiyle böyle bir fiile cüret gösteriyorsunuz?

Mahir İrfan'dan sorarak:

-Efendi, ne diyi anlad, kimi diyi ki? Nehudi mi diyi?

İrfan – Ben ne bileyim? Kulağın yok mu anla!

Komiser – Demek ki siz İngiliz’i para için telef etmek istiyorsunuz?

Mahir – Öyle ya para için...

Komiser – Parçalamak istediğiniz İngiliz’i bana eliniz ile gösteriniz bakayım.

Bu teklife karşı İrfan'la mahir yekdiğerine bakışıp:

-(Ulan göstertek mi?)

İstizâhında bulunurlar.

Komiser bunların tereddütlerini görünce:

Ben zabıta memuruyum. Size emrediyorum. Göstereceksiniz!

Bütün hâzirun bizim mirasyedilerin ellerini uzatıp işaret parmaklarıyla mister Kalaksin’i göstereceklerine intizarda iken İrfan bir ıztırâr-ı fevkalade irâe eder. Sıkıntılı, buruşuk bir çehre ile elini pantolon cebinin en derin bir köşesine indirerek ağır ağır çantasını dışarı çıkarır. Herkesi bir hayret alır. Zavallı İrfan o zamana kadar enzâr-ı cihandan kıskanarak gizlediği maşuka-i ruhunu titrek bir el ile çantadan alır. Birinci kat bağı çözer. Birbiri ardınca kâğıt sargıları da açar. Komisere doğru parlak bir İngiliz lirasını uzatarak:

-İşte efendim.

Komiser – Bu ne?

İrfan – İngiliz!

Komiser – Parçalamak istediğiniz bu muydu?

İrfan – Evet.

Tekmil-i hazirun tarafından bir el çırpması... Şiddetli bir furyadır gider.

(Hitam)

N. 26, S. 2

3.1.1.2. Kadınlar Mebusu

İmzasız

O gece nevbet-i ictimâ', Yağlıkçı Baha Efendi'nin hanesinde idi. Pek de büyük olmayan oda bir mahalle kahvesi kadar doldu. Genç, ihtiyar, süslü, babayani türlü türlü hanımlar vardı. Bu kalabalığın hemen bir sülüsünü de çocuklar teşkil ediyordu. Gürültüden başlarını kurtarmak için "Haydi orada, kendi kendinize oynayınız." diye bu yaramazları diğer bir odaya doldurdular. Yalnız bir iki aylıktan iki iki buçuk yaşına kadar olanlar kucakta, diz arasında bulunuyor; muhabbetin en tatlı yerinde bir vızıltı, bir ağlama tutturarak lezzet-i mübâhaseyi ihlal ediyorlardı.

Herkes ahz-ı mevki etti. O günün dedikodusunun icmâline girildi. Nöbet, politikaya, idâre-i hâzıraya geldi. Bunun için Kavvas'ın Zehra Hanım'la İmam'ın Nuriye Hanım'ın vücudları elzemdi. Çünkü biri Babıali'den, öteki ahval-i âlemden havadis getirirlerdi.

Nihayet cüz'î fâsıla ile ikisi de sökdü. Âza-yı meclis tamam oldu. Nuriye Hanım odaya girip elindeki küçük cam feneri üfleyerek bir köşeye koydu. Üzerine teveccüh eden enzâr-ı tecessüse karşı iki dudağını birbirine sıkıştırıp güya söyleyecek pek çok şey varmış da söylemeden çekiniyormuş gibi (hımı) diye bir ses çıkardıktan sonra başını sallayarak:

-Aman kardeşler ortalığı pek fena söylüyorlar. Bir yiyelim de bin şükredelim. Allah cümlemizin erkeğini kazadan saklasın! Bizimkinin söyleyişine göre iş fena. Ağzını sıkı tut diye tenbih etti.

Köşede oturan ihtiyarca bir hanım söze atılarak:

-Benim rahmetli efendim bunu bana ölmeden kaç sene evvel haber veriydi. Türbedarın vasiyetnamesi çıktı... Katırlar doğurmaya başladı. Bina, yapı çoğaldı. Erkeklerimizi, bütün âlemi, hırs bürüdü. Birbirini jurnal etmek, sürdürmek, öldürmekten âlemin ırzına musallat olmaktan başka iş kalmadı. Kadınlar azdı mı azdı. Ne idi o guguruklar! Ne idi o ince peçeler! O düzgünler, sürmeler. Elbette o azgınlığın sonu böyle olur!

Bir genç hanım:

-Hacı hanımcığım! Azıcık susunuz da bakalım Kavvas'ın Zehra Hanım ne söyleyecek?

Zehra malumatına müracaat edilmekten mütevellid bir gururla başını sallayarak:

Bulgarlar ayaklanmışlar. Bundan sonra kimseyi şimendifere bindirmeyiz demişler.

Orta yaşlı bir hanım – Bulgarlar şimendiferlere ne karışıyorlar canım?

Bir diğeri – Bütün dünyadaki kara vapurları güya onlarınmış.

Bir başka hanım – Ay oşt! O da lakırdı mı?

Diğeri bir hanım – Ben bizim evin altındaki sütçü Bulgarın karısına sordum. Şimendiferler bizimdir dedi. Hem bütün bu gürültüler neden çıkmış biliyor musunuz? Buraya Bulgarların başı gelmiş. Yemeğe çağırılmışlar. Al sana kuzum öfkelenmiş mi öfkelenmiş!

-Aceba niçin çağırılmışlar?

-Sofrada yer yokmuş.

-Biraz sıkışa idiler a canım!

Zehra Hanım – Bizimkinin söylemesi, sofrada yer darmış ama elçilerden biri onunla dargınmış.

-Darılırsa darılsın. Sekiz sütçü Bulgar'ıyla mı başa çıkamayacağız? Allah zeval vermesin! Geçen cuma günü çarşıya çıkmıştım. Dönüşte askerlere rast geldim. Canım öyle askerimiz var, öyle askerimiz var ki bir ucu Bayezid'de bir ucu Koska'dan aşağıya gidiyor. Nerede olduğu görünmüyor. Maaşallah mı Maaşallah! Hepsi kapı gibi babayiğitler. Hepsi birer tosun. Böyle celasın celasın atlara binmişler. Allah nazardan saklasın. Onları da ana doğurmuş canım. Muzıka da çalıyordu. Bilmem, asker çalgısı bana çok dokunur. İçim bir garipsedi. Başladı peçemin altından gözyaşlarım akmaya. Çocuk yanımda, anne ne ağlıyorsun diyor? Büyük babam aklıma geldi. O, ta eski muharebede şehit oldu ya... Setresiyle nişanlarını götürdüler idi. Oğluna kalırmış.

-Hanım sus muharebe lakırdısı etme! O büyük Moskof muhârebesinde ben çocuktum. Annem bütün komşu hanımlar toplanırlar geceleri don gömlek hırka dikerler, tiftik diderlerdi.

-Canım artık dünya düzeliyormuş. Hiç merak etmeyiniz. Mebus efendiler intihap olunuyormuş.

-Onlar ne yapacaklar hanım?

-Ortalığı düzeltecekler. Her şeye karışacaklarmış.

-A, Karışsınlar! Karışsınlar!

-Bumarya etlere, sulu sütlere, fena yağlara, kadınların kıyafetlerine de karışacaklar mı?

-Hepsine.

-Aman karışsınlar!

-Muhsine Hanım nerede, Allah'ını seversen? Kaç zamandır gözüküyor.

-Ah, sorma onun başına geleni! Erkeğini kaleminden çıkardılar. Zavallı, üç çocuk, ev kira! Halleri içler acısı oldu.

-Geçen akşam efendiye ‘‘Mebus efendiler sizin işlerinizi düzeltecekler. Fakat kadınların işlerini kim düzeltecek?’’ dedim. Güldü. Siz de içinizden bir mebus intihâb ediniz de işlerinizi yoluna koyunuz, dedi.

Genç bir hanım lakırdıya atılarak:

-Ay haydi intihâb edelim abla!

Hacı Hanım – A! Bundan da al lafı, otur aşağıya.

-Ne var ya edelim!

-Sonra efendi öyle kadını nerede bulmalı? dedi.

-Nasıl kadın olacakmış bu?

-Yaşı otuzdan aşağı olmayacak, kocadan boşanmış bulunmayacak. Dillenmiş, söylenmiş olmayacakmış.

-Böyle kadın bulunmaz değil ya! Haydi içimizden birini intihâb edelim.

-Ben Sabire Hanım'ı ettim.

Sabire Hanım hemen cevap vererek:

-A! Deli... Şunun sözüne bak! Benim yaşımı otuzdan yukarı diye sana kim dedi! Daha yirmi yedisindeyim.

-Atarlama kardeş! Demeyle otuzuna girmedik ya hemen. İşte ağızımdan çıktı.(Yanıdakinin kulağına eğilerek) Büyük teyzemle yaşıttır vallah! Sıkılmadan şimdi otuzunda yokum diyor.

Diğer bir hanım – Haydi içimizden birisi otuzundan yukarı olduğuna razı olsun da onu intihâb edelim. Nelere karar vereceğiz?

Bir genç – Evvela beylerimiz geceleri Beyoğlu'na gitmeyecekler.

Diğeri – Bunun da derdi yalnız beyiyle.

Diğer hanım - Beyoğlu'na gelinceye kadar karar verilecek şey çok. Bundan sonra erkekler kadınlarını değil, kadınlar erkelerini boşayacaklar diye karar vermeli. Benimki geçen hafta bana bir iş etti. Kadınların erkekleri boşaması eğer âdet olmuş ola idi; o saatte iraden elinde olsun deyiverirdim. Vesselam!

Orta yaşlı bir hanım – Ben öyle çarçabuk boşamazdım. Bundan sonra pişirmek, çamaşır yıkamak, ev temizlemek, çocuğa bakmak hizmetleri erkeklere aittir diye güzelce bir karar verdikten sonra bizim beyi öyle bir kullanırdım ki o da iş beğenmemeyi öğrensin.

N. 18, S. 1 – 2

3. 1. 1. 3 Sirkeci Lokantasında İftar

İmzasız

Ezana beş var. Lokantada bütün masalar dolmuş. Orada burada ayakta birkaç kişi bîtabî-i savmdan mütevellid bir rehâvetle oturacak yer araştırıyorlar. Garsonlar ellerinde çorba tabakları matbâhın deliğinden müşterilerin yanına mekik dokuyorlar. Birbirine çarparak koşuşuyorlar. Müşterilerin önlerinde birer ufak tabak reçel, zeytin, bir iki simit çörek kırığı, pide, okkalık firancala... Sigaralar alesta... Kimi kalıp kimi ağızlığa geçirilmiş... Ağızlar hafifçe aralık. Kulaklar topta. Başlar ikide birde sokak tarafına teveccüh ediyor. Her ağızdan bir söz çıkıyor. Birkaç nevi yemeği birden ısmarlamak telaşını gösterenler de var. Ayaktakiler birleşecek yer bulamıyor. Dışarıdan gelenlerin arkası gelmiyor.

Saatlerin birer ikişer dakika ihtilafâtı arasında top gümbürder. Eller zeytin tanelerine sokulur. Oruç bozduktan sonra tiryakiler sigaralara saldırırlar. Her sofradan mâi duman helezonları tereffu'a başlar.

İlk sigara nefeslerinin başlara verdiği o hoş dönme, o mesti-i kâsir esnasında dışarıdan kuvvetli adım sadâlarıyla karışık dik ve gür sesler:

-İlave... İlave... Yeni çıkan ilave...

Madeni kaşıkların çorba tabaklarına dalıp çıkmasından mütehassıl şakırtı vehleten düçâr-ı tatil olur. Herkeste bir merak... Henüz oruç sersemliği ile sallanan kafalar pür-cüst-i cû-yı sağa sola dönmeye başlar. Eller der-ceyb edilir. Onluklar çıkarılır:

-Garson yetiş ilaveciyi çevir!

Emirleri her taraftan tekrar eder.

İlaveler yetiştirilir. Birkaç masadan birden cehrî kıraat başlar. Herkesin kulağı ilavede fakat ne olduğunu bir türlü anlayamayan çok olur.

-Ne varmış?

-Okuyorlar ama anlayamadım ki...

-Canım ne olacak Bulgaristan ilân-ı istiklâl etmiş!

Lokantaya geç gelip de hâlâ bir şey anlamayanlardan biri garsona hitaben:

-Ne var? Ne olmuş? Çorba mı bitmiş?

-Hayır, Bulgaristan ilân-ı istiklâl etmiş.

-Allah Allah acayip şey! Bulgarlar istiklâl ilan edeli bir hafta oluyor. Gazetelerin rivayetine bakılırsa bu iş vukû bulalı bilmem kaç seneler oluyormuş.

-Şimdi ilave çıktı efendim!

-Çıksın! Vâkıa eski müvezzibr birkaç gün evvel ellerinde kalan ilaveleri sürmek için ahalinin aklı pek başında olmadığı böyle iftar zamanı gibi vakitleri kolluyorlar. Sokaklarda bir gürültüdür çıkarıyorlar.

Bu ilave gürültüsüyle yemek sona erer. Kahveler ısmarlanır.

Sûret-i kırâatları, okuduklarını, daha doğrusu hecelediklerini anlamaya gayr-i kâfi olan ve sûret-i telebbüs ve şive-i tekellümelerine nazaran vilâyât ahalisinden fakat tüccardan oldukları anlaşılan dört kişi oturdukları masada baş başa vererek politika bahsine girişirler.

İçlerinden şüphesiz en malumatlısı olacak elini yan cebine sokar, İkdâm'ı çıkarır. Kulak arkasından takılır o iki kollu gözlük de kılıfından çıkarılır. Göze takılır. Gazete ilk sütundan aşağıya kadar bir süzöldükten sonra besbelli en ehemmiyetli nokta olarak tayin edilen mahalden kırâat başlar:

-Telgraf... Belgrad bu şehrin altısı... Bulgaristan vekâyii hükümet mahafilinde büyük bir tesir hâsıl etmiştir.

-Ne etmiştir?

-Tesir.

-Nereye?

-Hükûmetlere.

-Elbette edecekler.

Devam ederek:

-Mahafil âid-i istifdâta âmin edildiğine göre Sırbistan hükümeti mesâil-i hâzırının herçi bâd...abad... Bir neticeyi eysâline...

-Orası neresi arkadaş?

-Bad abad?

-Karne bad'ın İstanbulcası.

-Mesûil-i hazırının icabı... Orası Sırbistan'a eysal olunuyor.

-Çok mühim keyfiyetler oluyor.

Kırâata devamla:

-Sükûn ve intizam hududundan hârice çıkamamasına dikkat ediyor. Bugün içtima eden Mefingi tertip eyleyen kumandan

-Kimdir o? Hani okudun?

-Hangi?

-(Mefingi)?

Orada giden İngiliz memuru.

Gazeteyi bu sûretle yukarıdan aşağıya kadar okuyup teâti-i efkâr eyledikten sonra mesâil-i hâzıra hakkında peyda eyledikleri bu neşve-i siyasiye ile lokantadan çıkıp giderler.

N. 19, S. 1

3.1.1.4. Sonbahar Göçleri

İmzasız

Birkaç haftadır sayfiyelerden göçler başladı. Tepeleme dolmuş bir manda arabası, borular, sandıklar, karyolalar, koltuklar, şilteler, hararlar, iskemleler, tel dolaplar, kovalar, yatak bağları, kornişlerin üzerine dürülmüş perdeler, bu kabilden daha birçok nevi eşya hanelerdeki mevki-i mahsusları hilafına bir nisbetsizlik ve hercümercele birbirinin yanına, üstüne yığılmış.

Bu şangıllı, boncuklu, püsküllü mandalar başlarını bir ahenk-i mahsusla sallayıp arabayı gacı gacı cer ettikçe o rehâvetli meşiiyetin veznine tebean bütün eşya güya inleyerek öne, arkaya, sağa, sola göbek ata göbek ata gider.

Bu arabaların arkalarında ekseriya kırılmaktan sıyânet edilen eşyayı eline almış, koltuğuna birleştirmiş ağalar, aşçılar, bağcılar filanlar da görülür.

İşte böyle bir araba, vapurdan çıkmış Sirkeci yokuşundan gidiyor.

Arkada aşçıbaşı koynu koltuğu dolu, elinde tasması aynalı bir gözünün ipi, yanında siyah Beşir. Onun koltukları hanımların uzun uzun mukavva mahfazaları, derûnunda şemsiyeleriyle dolu... Bir elinde papağan kafesi... Birtakım çocuklar, çocuk tabiatlı büyükler Beşir'in etrafını sarmış, papağana harf- endâzlık edip duruyorlar:

-Uuulan papağana bak! Kuyruğu kırmızı be! Arkadaş lakırdı söylüyor mu o?

Beşir – Söyler ama şimdi söylemez. Kalabalıktan utanıyor.

Herifler gülüşerek:

-Bu köle ne enayi şey! Hiç papağan utanma bilir mi?

(Beşir'e hitaben) Ne lakırdısı söylüyor?

Beşir – Çok... Türkü bile çağırır.

-Vay canına! Deme ya! Ne türküsü çağırıyor?

-“Aynalı penbe derler bana” işte onu söylüyor.

-Arkadaş azıcık yol versene söylesin, dinleyelim. Hiç kuş şarkısı işitmedik.

Tosun – Beşir önüne bak! Elin adamlarına söz ulaştırmaya uğraşma! Başa mı çıkar? Sokak bu... Her birine bir diyeyim desen çenen ağrır ulan!

-Ağa birader, müsaade et de şu kuşun şarkısını işitelim!

-Git işine birader ağa, haydi işine! O terbiyeli kuştur. Sokak ortasında sözüm ona çingene karısı gibi türkü çağırır mı? Beyefendi duyarsa akşama ne der?

Birtakım Rum çocukları takılarak:

-O... Kuş laf bağıyor?

Beşir başını çevirir. Aşçı ciddiyeti takınır. Çocuklar haykırarak:

-Rumeka ekseriz papağanı...

Tosun – Haydi (pedi) işinize varın! Günaha sokmayın insanı!

Papağan bu aralık kafesin içinde sağa sola biraz sallandıktan sonra:

-Kaymaklı yoğurt...

Nidasıyla haykırır. Etrafını alan halk öyle sürekli bir gülme koparır ki kimi kendini alamayıp yere çömelir öyle güler. Kimi iki burnunu tutarak kakhahalarını salıverir. Bu halk içinde en ziyade gülen başı tablalı bir Silivri yoğurtçusu şiddet-i dahkdan tabelayı bir ağaca çarpınca bir teneke yoğurt:

-Tileyi? Tileyi? Yoğurti funyari...

diye gülmeden katılan pedilerin yüzlerinden aşağıya boşalır. Çocuklar dillerini çıkarıp yüzlerindeki yoğurdu yalayarak yine kakhahada devam ederler.

Fakat yoğurtçunun neşesi bozulur. Tosun Ağa papağana yumruğunu uzatarak:

-Doğuz! Sana terbiyeli hayvan dediysem çarçabuk lafımı yalana çıkarasın diye mi dedim?

O aralık birisi Tosun'a hitaben:

-Birader ağa o kuzu tekfur dağı malı mı?

Tosun bir müddet:

-Haydi haydi öfkem var. Şimdi seninle dalaşırım ha! Tekfur dağı malı böyle mi olur ulan? Kuzudan anlamıyon da yine ne soruyorsun?

Papağan bir daha “yoğurt” diye bağırır.

Kazazede yoğurtçu papağana bu defa gazub bir çehre ile bakıp

-Zevzek göpek sus gayrım!

Tosun Beşir'e hitaben:

-Bu merede söyle sussun.

Beşir – O benim lakırdı dinler mi hiç?

Tosun – Dinler, o senin dilini anlıyor. İkiniz bir memleketlisiniz galiba. Konakta akşama kadar bıcıır bıcıır konuşursunuz. Bir daha yoğurt diye bağırırsa (eliyle göstererek) bak şu simitçiye gülmeden tabelayı çarpıttı. O da devirecek. Bu uşaklar fukaradır. Hepsi gündelikçidir. Kuşun yoğurt demesine böyle dellenceye dek gülecek ne var ya! İşte el uşağı bu, gülüyor.

Biraz daha giderler, tabelalı bir muhallebici yaklaşır. Tosun buna hitaben:

-Hemşehri sana bir insaniyetlik etmek isterim. Ya buraya yaklaşma, yahud şu kuş “kaymaklıdır” diye yoğurt satmaya bulaşırsa kendini sıkı tut. Çünkü hep gülenler tabelayı deviriyor. Muhallebilerin taze pişmiş acırım sana!

Bu kalabalığı görünce öteden bir lokmacı yaklaşır.

Tosun – Beşir buna da sen anlat. Ağzımda tükürüğüm kurudu.

Muhallebici kendine edilen bu ihtâr-ı hayır hâhânenin ne demek olacağına henüz zihin yatırmadan papağan:

-Kaymaklı yoğurt...

Muhallebici – “Iyş ana hele bak yoğurt satıyor” diye iki elini birbirine vurup kahkaha salıverince zaten şiddetli bir dahk tesiriyle rüzgâra maruz kalan bir ağaç gibi tabelanın altında inhinalar peyda eden lokmacı artık kendini zabt edemediğinden iki tabela beyninde “küt” diye bir karambol vukû bulup derhal bir tabak şakırtısıdır işitirler.

Tosun – Tövbe işte şimdik gördün mü olanı! Beşir bu fukaralara yazık. Daha biz köprüye varıncaya dek çok tabela devrilecek. Bu kuşu kafesten çıkarıp başka bir yere tıkalım. Ya cebimize ya bakır sandığına. Olma mı?

Beşir – Sonra da bunalır, olmaz, beyefendi ne der bize?

Tosun Ağa derhal cebinden koca bir mendil çıkarıp bununla kafesin bir hayli kısmını örterek, papağana yaklaşıp:

-Ne bakıyon hemşehri? O gördüğün kuş değil. Hani ya mani bağırın makine yok mu “grakokon” işte o. Frenk akli bu ya. Bunu öyle borulu yapmamışlar da böyle kuş biçiminde yapmışlar. Bizim beyefendi bunu Beyoğlu'ndan ala pazardan aldı. Çok marifeti yok. Yalnız kaymaklı yoğurt diye bağırıyor. Eğer yine bağırarak olursa sakın aklını şaşırıp da yere yıkılmayasın.

N. 20, S. 1 – 2

3.1.1.5. (Boykotaj) ın Telakki-i Diğeri

İmzasız

Yaşlı komşu hanımlar genç Şemsi Bey'in etrafını alarak bin türlü garip sualler iradına girişmişlerdi. Şemsi Bey hangisine cevap vereceğini şaşırarak nihayet dedi ki:

-Hanımlar siz susunuz. Sırasıyla ben size hepsini anlatayım.

Rabia Hanım – Dinliyoruz evladım. Erkeklerimiz birdenbire niçin böyle keçe külahlı oluverdiler? Bunun sebebini anlat.

Şemsi Bey – Bizim Rumeli kıtamızın ucunda üst tarafta Bosna - Hersek namıyla iki kıtamız vardı. Ta geçen Rus muharebesinde bi'l-icab bu iki kıtayı muvakkaten yani emaneten Avusturya'nın idaresine verdiler. Şimdi Avusturya bunları bütün kabullendiğini geçen gün ilan verdi.

Rabia Hanım – Demek emanete (hıyanetlik) etti.

Şefika Hanım – Oğlum lakırdını bal ile kestim. Bu iki kıta dediğin büyüklükçe Beykoz kadar var mı?

Şemsi Bey meyûsane tebessümle:

-Hanım teyze Beykoz'un lakırdısı olur mu? Bunların büyüklüğü ne Beykoz ne İstanbul ne Ayastefanos, Büyükçekmece ne Hadim Köyü... Elden giden bu iki kıta hemen hemen Sırbistan gibi bir krallık olur.

Nazime Hanım – Vah vah! Sus oğlum sus... Öyle ise beyaz fesler değil siyah fesler giyse yine nafiye...

Huriye Hanım – (Göğsünü dönerek) Ah gördünüz mü olanları biz burada aramızda bir avuç yer için beş on arşın arsa, birkaç dönümlük tarla için birbirimizi yeriz. Böyle dünyalar kadar yerlerimiz gider de bunun nerede olduğunu, kaç dönüm geldiğini, içinde ne mahsulat yettiğini, ne kadar insan olduğunu, sene de ne varidat getirdiğini, kadınlarımız değil ya erkeklerimizden bile çoğu bilmez.

Nadire Hanım – Ya bu vilayetimiz kaç senedir o yabancı devlette neden dolayı ise emanet imiş de bunu bugüne gelinceye kadar geri almayı niçin düşünmemişiz?

Şemsi Bey – Bunları geri almak için çok şeyler lazımdı. Onların hiçbirini bizde yoktu. Onları vücuda getirmeye uğraşmadık. Onları geriye almak fikrinde bulunmak değil zamân-ı istibdatta bu iki vilayetin ismini söylemek gazetelere yazmak bile yasaktı. Hatta hürriyet ilan olunduktan sonra bile bu iki büyük memleketin ismini söylemeyi biz kendi irademizde yasak etmiştik. Biz öyleyiz. Bir derdimiz varsa onu söylememeye, söyletmemeye uğraşmaktan başka onun için bir deva aramaya çalışmayız.

Mesela: Bir insan hasta olur, akraba ve taallukatını müteessir etmemek ve bu halin işaasıyla zuhuru melhûz olan bazı fenalıklara meydan vermemek için bu hastalığını gizler. Maraz artar. Hasta dişini sıkır. Gide gide iş o mertebeye gelir ki tahammüle imkân kalmaz. İşte o zaman her bir fenalık meydana çıkar.

Gizlemek, bir fenalığın izalesi için ciddi çareler ittihaz olunup da işaadan bu tedabire nakîsa ârız olmak kaygısına mebnî muvâfık-ı maslahattır. Yoksa diğer sûretle gizlemek, o fenalığın anbean tezâyüd-i vahametine sebep olmaktır.

Rabia Hanım – (dönerek) Aman Yarab, neler işitiyoruz? Yavrum bu vilayetlerimizi alan devletin adı ne idi?

Şemsi Bey – Avusturya. Yahut Nemçe yani Nemse dediğiniz.

Huriye Hanım – Ey Nemse mi? Eve gidince aşçıya söyleyeyim bir daha böreğini yapmasın. Nemse böreği diye yapıp da yerdik.

Vedia Hanım – Ya süte koyup da pişirdiğimiz Nemse arpası... O da onun değil mi?

Şemsi Bey konferansının mabadında hanım validelerini o kadar müteessir ve teheyyüc etti ki asıl validesi yani sahibesi hanım evin içinde ne kadar Avusturya malı varsa cümlesini kırıp yakıp parçalayıp sokağa atmaya yemin etti. Bu uhdelerini icra için ne kadar hanım varsa odaları dolaşmaya kalktılar. En mükellef odadan başladılar.

Odanın halısı yerli malı, döşemeler perdeler Şam kumaşıydı. Ayna eski duble İngiliz aynalarından, billur sürahi atik-i mâruf fabrikalar ma'mûlatından, bardakların hemen cümlesi Almastraş Saksonya imalatından, lambalar Amerikan'dı. Bu odada birkaç sigara masasından başka atılacak bir şey bulunmadı.

İkinci odaya girdiler. Keçeden tutunuz da döşeme yüzleri, kornişler, perdeler, lambalar, bardaklar, hemen hiçbir şey kurtulmadı. Diğer odada pek az şey kaldı. Yemek odasına indiler. Büfenin muhteviyâtı hemen umûmiyetle pencereden bahçeye fırlatıldı. Hizmetçi kadınlardan bir ikisi hanımcığım kullanacak bir tane olsun bırakınız. Bu akşam iftarda çorbayı ne ile içecek, yemeği hangi tabaklarla yiyeceksiniz.

Hanım – Hemen, bugün şimdi sahanları, tekmil bakırları kalaya gönderiniz.

Nöbet-i teftiş sandıklara dolaplara geldi. Bohça bohça, adi ve pazen basması (entariler) Pazartesi pazarı caddesinden tutturunuz da o Bahçekapısı civarındaki İslam, Hristiyan tüccârânın en maruf mağazalarından iştirâ edilmiş çamaşırlardan, eşyadan pek az şey kurtuldu. Hizmetçi kadınlar:

-Bunları yırtmayınız, atmayınız, bize verinizistirhamlarında bulunurlardı. Fakat hanım artık hiç kimsenin arkasında görmek istemiyordu.

Misafir hanımlardan bazıları bu işte bazı mertebe-i ifrât görerek

-Hanım, hepsini böyle yırtıp atarsak sonra ne giyeceğiz?

-Muhacir bezi, dokuma, alaca... İstimâl etmediğimiz için henüz isimlerini bilemediğiniz birçok yerli kumaşlarımız, ma'mûlâtımız var. Onları isti'mâl ederiz.

Bu hal cüz'î bir zamanda mahalleye sirâyet etti.

Keçe külâh giymekten ibaret zannolunan bu boykotaj mahalle halkına pek tuzluya oturdu. Bu yeni kelimenin telaffuzunu pek beceremeyen bazı mahalle ihtiyarları kahvehanede birbirlerine:

-Nasıl (baykuş) sizin eve de girdi mi?

-Sorma birader. İğneden ipliğe kadar. Hep Avusturya malı... Önümüz kıştır. Birkaç şey bırakınız dedim dinlemiyorlar.

-Bu baykuş bize Çırçır hariki kadar ziyan ettirdi ya!

-Hayır, ziyanı bize etmedi. Avusturya malı satan mağazalara etti. İnsan diğer metalden olmak üzere yavaş yavaş bir ev eşyası düzebilir. Fakat bu iş böyle devam ederse o büyük fabrikaların, mağazaların zararları ancak iflasla nihayet bulur. Bir müddet sonra bu keyfiyet-i mühimmenin piyasalarda mûcib olacağı hal pek dehşetlidir. Baykuş bize ötmedi. O fabrikaların o mağazaların sakflarında ref'-i âvâz şetamet etti.

N. 21, S. 1 – 2

3.1.1.6. Sokak Köpekleri Konseri

İmzasız

Aksaray'da tramvay merkezindeki aşçının evinde içtima ile orada yaz ve kış kurumayan çukurdan “aparatif” makamında biraz bulaşık suyu yalandıktan sonra tramvay beygirlerinin muzahrafât-ı müterâkimesi üzerine üşüşen sineklerden küllî miktarını şikâr edecekler badehu sürü ile Laleli yokuşunu saracaklardır.

Maarif nazır-ı esbakı müteveffa Zühdü Paşa'nın konağı önünde o kadar şiddetli bir nümayiş icra edeceklerdir ki Burhan -ı Terakki Mektebi Müdür'ü, sermubassır önde olmak üzere bütün hademe-i mektebi, matrak be-dest olarak ref'-i av'aveye koşturacaktır. Karşındaki kütüphanenin hafız-ı kütübü senelerden beri kütüphanenin kapısından başını uzatanlara:

-Haydi çekiliniz memnûdur. Sakın içeriye adım atmayınız, mesul olursunuz; diyen bu zevat ne olduğunu anlamak için koşarken raflardan birkaç sıra tozlu kitap devirecektir.

Her sokaktan iltihak vukûuyla sürü cesamet kesb ederek Vezneciler'den Direklerarası'na doğru yürüyecek, serasker-i esbak apartmanı önünde ulumalar fevka'l-had artacaktır. Parsaj' dan bir ihtiyar kelb çıkararak: Bu bina bir ikametgâh olmak üzere inşa edilmiş ise de bir jurnalcinin fitnesiyle bunun otele tahvil edilmiş olduğunu mücmel bir uluma ile hem-nev'ine anlatacaktır.

Sürü Hasan Efendi'nin tiyatrosu pişgahına kadar gidecek orada konser başlayacaktır.

Hasan Efendi'nin meşhur orkestra takımından istiâre edilmiş kanto notalarından, Virjini, Jamram, Piruz hanımlardan daha dik ve daha falsosuz bir sesle uluma tuğyanına ibtidâr olunacak, o civar tiyatrolarının şef-durkestroları gelip bu ahengi dikkatle bi'l-istima nota hatlarını tashih eyleyeceklerdir.

Bir taraftan sinematograf, diğer taraftan gramafoncular makinelerini kurarak bu konseri zabt edeceklerdir. Birkaç simitçinin simitleri yağma edilmekten başka şayan-ı teessüf bir hal vukûa gelmeyecektir.

3.1.1.7. Ters Konuşma

İmzasız

Asım ile Kasım, isimleri işte böyle hem-vezin iki arkadaştır. İkisi de alaycı, ikisi de safa... İşleri güçleri şuna buna azizlik etmek, insan kızdırmak, gülmek, eğlenmek...

Bunlar yalnız tanıdıklarına değil hiç tanımadıkları kimselere de şaka ederler. Zaten kendileriyle muârefeleri olanlar şerlerinden çekinirler. Uzak kaçarlar.

Asım'la Kasım bir gün yabancı bir semte gidip kalabalık bir gaziinoya girerler. Birer kahve ısmarladıktan sonra musahibelerini yanlarındaki kimselere işittirecek surette şöyle muhavereye başlarlar:

-Yeni aldığım potinler ayağımı sıkıyor. Ayakkabı darlığı da ne fena rahatsızlık imiş!

-O, bakkalın eksik vermek âdeti olduğunu ben çoktan tecrübe ettim. Herkese de söyledim. Bilmem ne hikmet. Kör değneğini bellemiş gibi alışveriş için oraya gidiyorlar.

-Birer saat fazla ile alınabilir. Bir fincan suyun içine üç damladan ziyade konulmasına dikkat etmelidir. Pek tehlikeli bir şey değildir. Ama miktâr-ı tabibîyi tecavüz etmemek elbette daha muvâfıktır.

-Rengi atıyor. İngiliz kumaşlarının bile boyası bozuldu. Zaman teceddüd ettikçe sanayiin de metanet ve safvet-i kadimesi zâil oluyor. Fabrikalar yekdiğerinden gördükleri rekabete karşı kesret-i î'mal ve ucuzluğu her şeye tercih ediyorlar.

-Tutar... Tutar ama aşının zamanını bilmeli. Çelikler de müddet-i medîde durmuş olmamalı. Vah bilmem ki bu aşı hususunda bazı zevâtın ellerinde âdeta bir nevi mazhâriyet vardır. Nereye daldırsalar hemen tutturuyorlar.

-Vazgeç... Husuf, küsuf mutlaka münhasıran ay intihâsıyla bedir zamanında olur. Şemsin, küre-i arzın, kamerin vaziyet-i felekiyyelerini nazar-ı i'tibâra alıp da öyle söz söyleyiniz. Şehr-i Arabînin yedisinde husuf... Bu saçma lakırdı a canım!

Bu muhâvereye kulak misafiri olan kır sakallı bir efendi baş sersemliği ile sözleri kendinin yanlış anladığına zâhib olur, ara sıra elindeki gazeteyi sağa, gözlerini de gözlüğün üstünden sola kaydırarak dikkatli dikkatli dinler. Fakat muhâtabanın bir türlü birbirini tutmadığını görür. Şaşkınlığından gözlüğünü birleştirir. Paltosunun üzerine dökülen tütün küllerini süpürüyor gibi elleriyle üstünü başını düzeltir. Nihayet kürek çeken bir kayıkçı gibi hiddetinden yerinden kalkıp oturmaya başlar.

Asım'la Kasım'ın maksatları da zaten işte böyle safdil bir âdemi dama düşürmekten başka bir şey değil. Biçare sakallının meraktan yerinde oturamaz bir hale geldiğini fark edince işe daha ziyade germî vererek:

Asım – Aman Yarab ne idi o günler! Sansür zamanında en geride muharrirlerimiz alamanadan, palamuttan, fesleğenden, saksıgüzelinden bahsederlerdi.

Kasım – Güya turşu abdestsiz iken kurulursa bozulmuş. Bu da lakırdı... Abdestsiz kurulmuş ne turşular bilirim ki misk gibi oldu.

-Parmak hesabıyla ben tenteni terelelliği bir türlü uyduramıyorum. Parmak deyince beşi birden mi oynayacak? Nasıl olacak? Anlamıyorum.

-Trenler, vapurlar hareket cetvellerine daima bir iki dakika temkin koymalıdır. Mesela beşi üç geçse. İşte bu üç dakika bazen insanların çok işine yarar.

-Onu tahkik edemedim. “gamzela” kelimesi Farsi midir? Yoksa İtalyanca mı? “Emperme Abel” demek Fransızca ‘içine sokuşmaz’ demekmiş.

Sakallı zat birkaç defa gözlüğünü düzelttikten sonra iki üç kere de yerinden kalkıp oturur. Daha iyi işitmek için konuşanlardan tarafa meyleder. Adeta çarpılır. Söyleyişlerine, tavırlarına dikkat eder. Latifeye delalet eder bir hal yok. Sûret-i mükemmelede anlaşıyorlarmış gibi bir ciddiyet-i müdâvele var.

Kasım – Ömrümde bir defa başıma geldi. İstanbul'a inmek üzere Fenerbahçe'sinden kayığa bindik. Hava birdenbire dönüverdi. Kınalıada açıklarına düştük. Aman ne çektik birader. Müthiş bir ölümden kurtulduk.

-Hayır, karga papağan kadar mükemmelen her lakırdıyı taklit edemez.

Sakallı efendi artık tahammül edemeyip beylere yaklaşarak:

-Affedersiniz, benim mi zihnimde bir fenalık var yoksa sizin mi? Bu ikinizden hali değil. Deminden beri boşa koyuyorum olmuyor doluya koyuyorum olmuyor. Bendenize sözleriniz tutmuyor gibi geliyor. Tententeni terelelli nerede? Abdestsiz turşu kurmak nerede? Beyne's-sema ve's-semek değil mi ya? Af edersiniz şu merakımı def ediniz.

Asım önüne bakıp derin derin düşündükten sonra:

-Dellalınız kim?

Sakallı – Efem?

Asım – Komisyoncunuz kim?

Sakallı – A iki gözüm şimdi komisyoncuyu da nereden çıkardınız? Maksud latife ise söyleyiniz de beraber gülüp eğlenelim.

Kasım - Amsterdam'a bir telgraf çekiniz şimdi cevabını alırsınız.

Sakallı – Acayip!

Asım – Trator ile pek iyi kaçır!

Sakallı – Ha anladım siz benimle alay etmek istiyorsunuz. Pekâlâ... Sorduğuma hata ettim. Yine siz tatlı tatlı konuşunuz.

Sakallı çekilir, gazetesini yine dest-i mütalâaya alır. Bu kadar yüz bulduktan sonra Asım'la Kasım biçare âdemin biri sağına diğeri soluna geçerek başlarlar:

Asım – Bizim feshanenin Ankara tiftiği kullandığından emin misiniz?

Kasım – İki taşım kaynadıktan sonra altından odunları çek, âheste ateşte bir zaman öyle bırak.

Sakallı – Ben o kadar şakadan hoşlanmam.

Asım – İçinde fıstık üzüm olsa da olur, olmasa da...

Sakallı hiddetle gazeteyi yüzüne yaklaştırır.

Kasım – İnkâr etmeyiniz canım. Biz de şimdi demiyoruz ya gençliğinizde... Bundan yirmi, yirmi beş sene evvel... Bunda saklayacak ne var?

Sakallı vehleten şaşırarak

-Ne?

Asım – Tereyağı maddesi...

Sakallı – Nasıl tereyağı?

Kasım – “Bir taş attım cumbasına tık dedi” yok mu?

Sakallı var kuvvetiyle çağırarak:

-Tımarhaneci! Yetiş! Bunlar bozmuş! Narasıyla bir kraathane halkını ayağa kaldırır...

N. 25, S. 1 – 2

3.1.1.8. Bir Muamma

İmzasız

Kami Bey zihninden şöyle söyleniyordu:

-Evli olmak bir bela, metresi olmak iki bela, parasız olmak üç bela... Bu üç muğlak muammanın girdâb-ı felâketi içinden insan kurtulmak için kıvrandıkça dibe çöker. Çabaladıkça ka'ra iner. Çırpındıkça daha ziyade batar. İnsanın bir davası olursa avukata mürâcaat eder, hastalanırsa tabibe gider. Aşk ile parasızlık için bir melce tayin etmemişler. Bir deva göstermemişler. Acaba niçin kadınlar birbirinden güzel yaratılmış? Sokakta daha bir güzelini görünce insanın canı öteki bacının yanına gitmek istemiyor. Kabahat kimde? Ben de değil gönlümde. İnsanın gönlü acaba kendinden başka bir şey midir? İşte buna bir cevap vermek lazım gelirse, ucu bulunmaz bir mesele açmış oluruz. Felsefeyi, psikolojiyi, metafiziği hiç sevmem. Filozof bir defa "İnsan nedir?" diye tutturdu mu, maddesinden evvel maneviyât-ı beşere girişti mi, bu meselenin içinden çıkılmaz. Sözün kısası birçok mesuliyeti yüklenmek için kalp, gönül, vicdan namlarında birçok şeyler uydurmuşlar. Onların hepsi insanın yine kendisidir. "Vicdanım bunu bana böyle emretti" kabilinden sözler bana manasız gibi gelir. Bunu ben böyle istedim demek daha doğrudur. Bu vadi de gayri pek uzatmaya gelmez. Herkesten başka türlü düşünmek diğerlerini kızdırmak değil midir?

Kami Bey, derûnu böyle söylene söylene Parmakkapı semtinden Taksim bahçesine kadar yürüdü. Zihnindeki muğlak bir keyfiyeti halletmek için tenha bir yere çekilip huzûr-ı bâl ile uzun uzun düşünmeye ihtiyacı vardı. Taksim bahçesinin kapısı önüne gelince bir tiyatro perdesi mürtesimâtından gibi görünen ağaçların, tarhların, geniş yolların, yeşilliklerin arasından içeri baktı. Yaprakların üzerinde henüz jaleler parlıyor, sabahın rutubetli serinliği âdeta insanın yüzüne vuruyordu. Dalgın dalgın duhûliye ücretini verdi. İçeri girdi. Sağ tarafa yürüdü. Yol kenarlarına mevzû' yeşil kanepelerin üzerinde kimi mütâlaa, kimi el işiyle meşgul genç, yaşlı birkaç kadın vardı. Çenber çeviren üç dört çocuğun âvâze-i lu'b ve şevkleri bahçenin sükûn-ı sabahisini ihlâl ediyor, kucaklarındaki uzun etekli, dantele takılı bebekler ağlamak mukaddematıyla

yüzlerini buruşturdukça bunları avutmak için hafif hafif hoplatan bir iki süt ana dolaşıyordu.

Artık renk-i hazan karışmış peride-i hayat yapraklarda, rutubetle meşbû topraklarda, ağaçlar arasından meşhûd olan semânın, deryanın levn-i kebûdisinde (akuaral) resimlerde görülen bir sükûnet-i zi-meâl sanki bir letafet-i musannaa vardı.

Kami yürüdü. Cesim kışlaların damlarından, dere içinden bostanlar arasından kayarak Dolmabahçe Sarayı'nı da atladıktan sonra, henüz hâbîde, henüz nevcivânî-i sabâhisinde çîn-i tehevür peyda olmamış düz bir denizin safvet-i harîriyesi, inşirah-bahş-ı mailiği üzerinden seyran eden nazarını Çamlıca'ya dûra-dûr ufuklara doğru sevk edebilecek bir nokta intihabıyla oturdu. Tefekküre başladı.

Evet, mütehhildi, bir de metresi vardı. Fakat bu günahı işleyen dünyada yalnız bir kendisi midir? Hem mütehhil hem metresli kim bilir daha ne kadar insan vardır. Meselenin yalnız bir ciheti kendinin bu hususta diğeriyle olan müşâbehetini biraz taklîl ediyordu. Kami Bey hem evli hem metresli hem de parasızdı. Zevcesinden çalıp çırpıp metresine yediriyordu.

İşte üç gün evvel zevcesi namına bankadan almış olduğu seksen beş lirayı eve götürecektir yerde bu para cebinde iken doğru metresinin nezdine gider. Âşıkının cebinde para bulunduğunu karı sezer. Kami'ye birkaç kadeh içirir. Damarına girer. Zayıf tarafını bulur. Bu seksen beş lirayı son habbesine kadar sızdırır. Delikanlıyı üç gün de yanında kapalı tutar. Şimdi Kami iki nevi yalan tertibine mecburdu. Birincisi paranın sûret-i sarfını göstermek, ikincisi üç günlük gaybûbete karşı bir guguk uydurmak... Zevcesi nazarında çoktan beri tezkiyeyi bozmuş olduğu için doğru bile söylese inandırmak kabil değil iken böyle kubbesi tamam gelmek ihtimali olmayan bir yalana o kadını ikna etmek nasıl kabil olacaktı? Fakat her halde yalandan tasnâttan başka bir sûretle bu işe bir cevap hazırlamak mümkün değildi. Zevcesinin parasını metresine yedirmek, sonra da bu hakikâti şekl-i diğerde göstermeye çare aramak. İşte bu husus Kami'ye garip... Biraz da ağır geliyor, adeta bir nevi can sıkıntısı veriyordu. Bu sıklet-i derûnla kendisine söylenerek:

Deminden vücudunu inkâr ettiğim vicdan denilen şey işte bu hal olmalı. Fakat bu vicdan azabı manevi bir sû-i hazma benziyor. Adi hazımsızlıklar karbonatla, maden sularıyla nasıl yatıştırılıyorsa bu vicdan bulantısı da bir metresin nevâzişleri, sıcak buseleri, akçenin servetin tehiyye edeceği huzurlar, eğlenceler, zevkler ile tedavi olunabilecek. Benim gibi derya-dil olanlarca pek o kadar endişe edilecek bir şey değil. Dünyadaki insanların yüzde ellisi sada-yı vicdanlarına teba'iyet gösterseydi şimdiye kadar bu keşmekeş-i cihan biraz düzelir, insanları adl ve nısfete davet için jandarmalar, mahkemeler, mahbesler, icad olunmazı, hükemâ, ukalâ, ahlakıyûn, avukatlar, muharrirler kimseye söz anlatamamak aczi içinde bu kadar velvele etmezler, bağırıp çağırılmazlardı. Kami'nin alelacele sâniâ-i halas bulmaya uğraşması lazım gelen şu sırada vicdanıyla uzun uzadıya mücadeleye girişmesine lüzum var mıydı? İşlediği, işleyeceği günah ne idi? Zevcesini aldatmak... Şöyle etrafına bir göz gezdirse zevce aldatmak fiilinde kendiyle fâil-i müşterek kim bilir kaç bin suçlu bulacaktı. Bu kadar umûmi olan bir kabahati kendine bu derece üzüntü etmek mânâsızdı.

Kami böyle düşünürken sokaklardan uzaktan uzağa kopan ve esmâ-i cerâidi bir biri ardınca ta'dât eden müvezzî sadâları zihnini ta'zîb eyleyen bu müşkile karşı –güya bir bilmecenin miftâh-ı halli gibi- kendine ani bir çare ilham etti.

Bulduğu çare şu idi. Cebindeki parayı, ya sokakta düşürmüş yahut yan kesicilere kaptırmış olabilirdi. Bu bir yalana benziyordu. Fakat vukûu da muhal denecek bir şey değildi. Bu gibi kazalar her gün yüzlerce kişinin başından gelip geçiyor. Böyle bir felakete ömründe bir defa da Kami Bey uğramış olabilirdi. Zevcesi bu sanâyaya inanmamış bile olsa bunu kat'iyen reddedebilmek için ne gibi bir bürhan ist'imâl edebilecekti. Zevcesini susturmak lazımdı, katiyyen ikna değil.

Hemen cebinden kurşun kalemi kâğıdı çıkardı bir gazete idarehanesine gönderilmek üzere varakâ-i âtîyi tasni eyledi:

“Derûnunda seksen beş adet Osmanlı lirasıyla iki İngiliz bir Fransız dört Mecidiye, altı Hamidiye çeyreği, sekiz on kuruş miktarında muhtelifü'l-cins bozuk para ile Ali Kami nâmına mahkûk mühr-i zatım bulunan gümüş tel örme kesemi, şehr-i hâlin on yedinci salı günü Osmanlı Bankası'yla Şişhane

Karakolu'na çıkan tramvay caddesi üzerinde kazaen zâyi eylemiş bulunduğundan her kim bulmuş ise... Nezaretinde ... Kalemî Mümeyyizi Kami Bey'e teslim eylediği halde kendisinin helalinden ve memulünden ziyade bir meblağla memnun edileceği ilân olunur.”

Bu ilânın birer sûretini kendi eliyle İkdâm ve Sabah gazeteleri idare hanelerine bıraktıktan sonra memur bulunduğu nezarete gitti.

Kami Bey sâniâsıyla zevcesine karşı iki nevi cevap hazırlamış oluyordu. Birincisi: Paranın elinde ne sûretle ziyâa uğramış olduğu, ikincisi de şu mahcubiyetten dolayı üç gündür hâne-i zevcesine gitmeye cesaret edemeyerek validesi nezdinde kaldığı beyanıyla gaybubiyete karşı da bir mâzeret-i muvâfik tehiyye etmiş olmağı.

Nebile Hanım etine dolgun, renkçe penbe beyaz, boyu posu orta, eli ayağı ufak, yirmi beşlik bir kadındı. Fakat gözleri puhu kuşu gibi müdevver, burnu pat, vechen yahni yanak, saçları kaşları bakır rengine çalar bir renkte kırmızı olması kendine o mahallece “nogay” güzeli namını verdirmeye sebep olmuştu.

Ağzı küçüktü. Fakat güya iri yarı birisi iki elinin en kuvvetli parmaklarını sokarak o küçük ağzı iki tarafa doğru son derece, aşağı kadar çekip gevşettikten sonra bırakmış gibi gaytanla büzülen kese ağızlarının buruşukluklarına meşâbih dudaklarında evvela pullanıp sonradan bozulmuşa meşâbih bir hal vardı. Alt dudağının ortası daima aşağıya doğru sarkık duruyordu.

N. 27, S. 2

Geçen nüshanın hülasası

(1) Bu hikâye (26) numaralı nüshamızdan ibtidâ ederek yedi nüsha kadar hasebü'l-mazere dûçâr-ı inkitâ olduktan sonra bugünden itibaren yine derc oluyor. Geçen nüshalardaki vâkıa şundan ibarettir:

Kami Bey isminde bir zat zengince bir kız ile izdivaç ediyor. Kendisi hilkâten hevâ-î meşreb olduğundan izdivacından bir müddet sonra hâne-i ailesini ara sıra uyutarak hovardalığa başlıyor. Birkaç gece gâib oluyor. Zevcesi nâmına bankadan aldığı seksen beş lirayı metresiyle kaynatarak sarf ediyor. Zevcesini aldatmak için paraları sokakta düşürmüş olduğu ve her kim bulmuş ise filan

mahale getirdiği halde helalinden kendisine ikram olunacağı hakkında gazetelere ilân vermek sanâsına kıyam ediyor.

Hulkiye var zannolunacak bir rehâvetle tekellüm eder, tarz-ı tefekküründe, telebbüsünde her halinde bir betâet görünüyordu. Başını misafirlikten misafirliğe tarar, yakasının iliği çözülse tekrar iliklemede dakikalarca müsamaha eder, bütün mânâsıyla tenbel, hayalet-perver bir kadındı. Yalnız kaldığı zamanlar pencere önünden çenesini avcuna dayar, saatlerce düşünür, fakat ne düşündüğünü kimseye söylemezdi.

Kendisi on iki yaşındayken vâlideynini gâib eylemiş, amcasının vesayeti tahtında kalmıştı. Bi'l-verese mâhiye kırk beş, elli lira kadar irada mâlik olduğundan sinn-i izdivaca geldiği zaman etraftan tümen tümen zuhûr eden talipler meyânından tab'a, maksada tevâfuk edecek bir hüsn-i hâl sahibini intihâb emrinde hayli uğraşmış, nihayet Ali Kami Bey kısmet olmuştu. Bade'l-izdivac aradığı zevcin Ali Kami olmadığını anlamıştı ama iş işten geçmiş bulundu.

Kami Bey tehhülün ilk aylarında, küçükten beri me'luf olduğu hovardalığa, gezginciliğe, zenperestliğe güç tahammül göstermiş, nihayet foyayı meydana vurmuştu. Güya hısım akrabada, teklifsiz arkadaşlarda geçirilen geceler yavaş yavaş çoğaldıkça çoğalmış, “hanım yarın on liraya ihtiyacım var” kabilinden taleplerde bulunmak yüzüzlüklerine başlamıştı.

Nebile Hanım zevcinin bu hercâi ve havâiliklerine karşı ibtidâları ketm-i teessür edememiş, beynlerinde hayli gürültü ve patırtılar olmuş, hatta bir defasında iş pek alevlenerek talak bile vukû bulmuştu. Fakat bu ayrılıktan sonra zavallı kadın gönlünün na-kabil-i şikest bir rişte-i muhabbetle zevcine merbut bulunduğu hakikat-i müellemesini anlamış, va'd-i salah ve bir tezarru'-ı nâdimane ile tecdîd-i nikâh teklifinde bulunan zevc-i bî-vefasını reddedemeyerek tekrar taht-ı izdivaca girmişti.

Bu tecdid-i nikahdan cüzi müddet sonra Kami yine reviş-i kadim hayatına atılmış ve vaâd eylediği hâl-i salahında bulunamamıştı. Fakat ilk talakın merâretini, zilletini bir türlü unutamayan Nebile Hanım, gönlünün zevcinden tamamıyla ve külliye soğuduğuna kanâât-i kat'iyye peyda etmedikçe eski maceranın tekerrürüne meydan vermekten başka bir fâidesi görülemeyecek

serzenişlere, kavgalara kıyamdan mücânebet lüzumunu hissetmiş, ileride zuhûr edecek bir fırsattan, bir hal-i fevkâladeden istifâdeye tarakkubla şimdilik adeta hakk-ı sârih zevciyetinden feragatle yaşamaya karar vermişti.

Nebile'nin Afet Kadın isminde bir habesî dadısı vardı. Efendileri berhayat iken vaktiyle kendisini cihazlayıp çemenleyip uzun çarşılı Tevfik Ağa isminde beyaz bir âdeme vermişlerdi. Herif o kadar huysuz, o kadar hayırsız çıktı ki zavallı Afet'in cihazını son habbesine kadar yiyip bitirdikten sonra işi gücü terk ederek ayyaşlığa vurmuş bed-mestliği her gece zevcesinin başını gözünü yarmak derecesinde artırarak nihayet bir gece işretten çatlayıp gitmişti. Afet kadının bu melâl-âver-i hâtır izdivacından mahsul bir oğlu vardı: Kadri. Açık sütlü kahverenginde bir mahlûk. Mektebe verildi okumadı. Sanata gönderildi gitmedi. Uçar, hevâî-meşreb, kabadayı, laf dinlemez, söz anlamaz, sarfiyatına para dayanmaz. Biçare validesinin başında bir belâ-yı mübrem, kovulmaz, atılmaz, kesilmez bir der-i ser... İşrete bi'l-verâse inhimâkı vardı. Tevfik Ağa oğluna bıraka bıraka mürüvvet-i übüvvet nâmına bu âdet-i kerihisini ceyrev edip gitmişti.

Afet Hanım dul kalınca bu hayırsız oğluyla hanımının cenâh-ı şefkât ve insâniyetine sığınmıştı. Nebile Hanım dadısını küçüklüğünden beri pek sevdiğinden onu kendine adeta bir vâlide-i sâniye ittihâzıyla kendisi için biraz erken başlayan merâret-i hayata karşı kalbinde bir kuvve-i makâme bulabilmek için dadısıyla baş başa vererek onun dostluğundan samimiyetinden bir nevi tesliyet duyuyordu.

Bu iki felekzede kadın Kami'nin bi-nâm ve şan olduğu geceler bunun çâre-i salâhı için uzun uzun düşünürler, Kadri'nin serhoş olup da cam kırdığı, kafa yardığı günler oğlanı zabıta elinden, mahkemelerden kurtarabilmek için ne yapacaklarını bilemezlerdi.

Afet kadın üstü başı bir hanım kadar temiz hatta zarif terbiyesi, sözü sohbeti yerinde Nebile Hanım'a cidden vâlidelikte layık bir kadındı.

İki kadın geceyi Kami Bey'in üç günlük gaybûbetinden mütevellid bir üzüntü adeta bir ye's ve nerede bulunabileceğine dair türlü ihtimâlât içinde geçirdikten sonra sabahleyin kalkıp bahçe üzerindeki odada kahvelerini içerken küçük

hizmetçi kız Servinaz dışarıdan uşağın vermiş olduğu İkdam Gazetesi'ni getirdi, minderin üzerine bırakıp çıktı.

Nebile Hanım pencereden bahçede ağaçların üzerinde cıvıldaayan serçelere dalgın dalgın bakarken Afet kadın Elhamdülillâh bugün de sabah oldu. Ah Tanrıma yüz bin şükür. Günler geçiyor. Döşekten kalk evin içinde gezin söylen, yemek ye. Akşam olsun yine yemek ye, bir parça konuş, yat uyu. Ertesi günü kalk yine öyle... İşte böyle böyle vademiz doluyor haberimiz yok. (Eliyle gazeteyi göstererek) kızım şu koca kâğıdı al, oku bakalım. Biz evde otururken dışarıda neler olmuş, anlayalım.

Nebile Hanım gazeteyi alır bir müddet orasına burasına göz gezdirir.

Afet Kadın:

N. 35, S. 2 – 3

-Neler yazıyor yavrum?

-Moskova'dan Kalküta'ye şimendifer yapılacaktı.

-Oraları nereleri kızım?

-Uzak yerler dadı.

-Uzaklar neme lazım! Bizim memlekette ne olmuş ondan haber ver.

-Frenkler bir parasız devr-i âlem yapıyorlarmış.

-İnanma yavrum inanma. Ben şuradan çarşıya gidemiyorum sekiz on kuruş yol masrafı oluyor. İki adımlık yol. Hiçbir parasız dünya dolanılır mı imiş?

-Daha ne olmuş?

-Tatavla'da yangın olmuş.

-Allah kazasından saklasın! Dün akşam bekçi bağıırıyordu. İstanbul'da o eksiksiz...

Nebile Hanım okuyarak:

-“Altışar parmaklı bir âdem” Aydın'dan iki saat mesafede kâin Baklacık Karyesi sakinlerinden Tabakoğlu Selim namında bir âdemin gerek elleri, gerek ayakları altışar parmaklı olduğu İzmir gazetelerinde okunmuştur.

Afet Kadın ellerini yüzüne kapayıp iki tarafına sallanarak:

-Ah hikmetine kurban olduğum Tanrısı...

Nebile Hanım birdenbire haykırırcasına:

-Ah dadı... Dadı...

-(Vehleten şaşırarak) Ne var kızım? Bir kara haber mi okudun? Betin benzin attı. Acıyacak bir şey var ise birdenbire söyleme! Artık içim hiç acı götürmüyor. (Halsiz halsiz haykırarak) kız Servinaz bir iki yudum su koştur. Yine benim serhoş oğlan kafa gözü mü yarmış? Belâ mı çıkarmış? Sen sakla Yâ Rabbim benimkini de cümleinkini de...Nerede böyle haylazlar, ataklar hayırsızlar varsa cümlesine akıl, fikir ihsan et!

-Merak etme dadı Kadri'ye dair değil.

-Ya kime dair? Eşten, dosttan bir ölen mi var?

-Hayır... Hayır... Ölüm mölüm...

-Oh öyle ise içime su serpildi. Ya sen kızım neye öyle birdenbire fena oluverdin?

-Bizimkine... Kami Bey'e dair yazıyor...

-Hay sus yine hafakan tutacak! Bak o aklıma gelmedi idi.

-Bizimki benim namıma olan parayı tel örme kesesiyle beraber sokağa düşürmüş. Kim bulmuş ise getirip kendine teslim ettiği halde helalinden bol bol ikram edeceğini gazeteyle yazdırmış.

Afet Kadın bir müddet gözlerini, ağzını açık ne düşündüğünü bilemeyecek bir tavırla şaşkın şaşkın etrafına bakındıktan sonra

-Ne! Dünyada ne olmaz! Ne diyeyim bilmem ki!

-Ne diyeceğiz! Yalandır vesselam! Hiç onun gibi bir kurd cebindeki parayı sokağa düşürür mü? Gitmiş bankadan parayı almış, cebine koymuş... İstanbul

tarafına geçse ya! Beyoğlu'na karakol cihetinde ne işi varmış? Beyoğlu'na ne yapmaya çıkıyormuş? Bizi kandırmak için bir yalan tertib etmiş ama acele ile ucunu kulpunu pek iyi uyduramamış.

-Belki düşürmüştür kızım.

-Vallah yalan, billah yalan! İşte yemin...

-Ben bilmem evladım. Böyle şeylere senin aklın benden iyi erer.

-Peki parayı düşürmüş de üç dört gündür hangi cehennemde imiş?

-Zahir mahcubiyetinden, sıkılamasından gelememiş olmalı.

-Dedim ya! Bize karşı bir oyun oynayayım demiş demiş ama önünü budunu düzeltememiş. Bak dadı sana anlatayım. Parayı düşürdükten üç gün sonra gazeteye ilan veriyor. Düşürdüğü gün aklı nerede imiş? Böyle bir para ziyâi işinde gazeteye ilan verilecekse üç günün mürûru beklenildikten sonra mı verilir?

-Benim aklım pek o kadar inceye ermez.

-Benimki erer. Bankadan paraları aldı. O murdar yerlere gitti. Pis karılar ile bir âlâ yedi içti. Bize karşı da bu planı kurdu. Bu gug'u uydurdu.

Bu esnada hizmetçi kız gelip beyefendinin vürûdunu haber verdi.

Beyefendinin haber-i vürûdu üzerine, yirmi dakika kadar geçen bir müddet zarfında dadıyla hanımı arasında derin bir sükût hüküm sürdü. Nihâyet Afet Kadın!

-Haydi kızım çixsana beyinin yanına! Geleli epey oldu.

-Aman nesini çıkayım! Artık sahte muhabbet, bir mürâiyane çehre görmeden yalan-ı dubââ dinlemeden bıktım.

-Haydi... Haydi çık... Ne kadar kötü olsa yine iyâlidir. Dünyada her şey olur yavrum. Bize

3.1.1.9.Rahibin Merkebi (Fransızcadan mütercem)

İmzasız

“Kasteles Klermun” un ihtiyar rahibi merkebe kurulmuş, boynuz saplı, balinalarının uçları fındık kadar iri madeni yuvarlaklarla müntehi, cesim mavi şemsiyesini açmış aheste aheste “Fornilas” yokuşunu çıkıyor.

Saat bade'z-zuhur beş var. Mevsim temmuz olduğundan henüz ufuktan hayli yüksekte bulunan güneş kızgın şuaâtını rahibin üzerine yağdırıyor, ortalığa ateş saçıyor. Muhterem ihtiyar bir elinde dizgin diğerinde dua kitabı...

Hem inân-ı merkûbunu idâreye, hem kırâât-ı duâya uğraşıyor. Kitabı gözlerinin hizasına kaldırmak için çok zahmet çekiyor. Harareten terliyor. Adeta bunalıyor. Bu hararet, bu kırâât arasında Papas efendiye bir de rehâvet ârız olur. Gitgide galebe-i nevm-e başlar. Aralık aralık gözler kapanır. Meşgûl-i dûa olan dudakların harekât-ı tilâveti sektedâr olur. Parmaklar arasından dizginler gevşer. Papas büsbütün nevm-i râhata dalacak belki de tepetlak hayvandan yuvarlanacak ama o kadar derin uykuya varmaya imkân yok. Birkaç şekerleme geçirir geçirmez merkebin ayağı bir taşa ilişiyor. Hâsıl olan sarsıntı râkib-i nâimi biraz uyandırır. Dizgin tutan parmaklar da birkaç kuvvetsiz hareket, dudaklarda rehâvet-kârâne bir iki mırıltı peyda olur. Fakat merkebin ayağı yola düzeline bu ufak kaza yine nevm-e inkılap ediyor. Ya nasıl uyusun? Rahibe ârız olan bu ağırlık yalnız hararet-i havâdan da mütevellid değil... Papas Efendi öğle taâmını meslektaşlarından birinin nezdinde etmiş. İki papas karşı karşıya hayli atıştırmışlar.

Sıcaktan bîzâr olan yalnız rahib değil, altındaki biçare himar da pür-hararet kesilmiş. O da terliyor. Onun da buharı tütüyor. Sıkça sıkça soluyor. Homurdanıyor. Savt-ı enkeriyle ara sıra uzun nâmeli feryatlar, şikâyetler salıveriyor. İkide bir de sendeliyor.

Yokuş diklendikçe eşeğin hareketi de batıleştüğinden o sarsıntılar ihtiyara aynı beşik sallantısı, o feryâdlar aynı ninni nâmesi gibi gelir. Zavallı Papas son yakazasında – bu dört ayaklı mehd zî-hayatın ihtizâzât-ı nevm-âverine teslim-i vücudda biraz daha devam etse, hele o asvât-ı kerîheyi ninni gibi telakkide beş on dakika daha gaflet gösterse – bütün bütün uyuyuvereceğini düşünür.

Dalacağı o nevm-i gîrânın bidârî-ı müteâkibi müdhiş bir sukut olabileceğini nasılsa akleder. Yuları koluna geçirir. Etrafındaki menâzır-ı latîfeye bir göz gezdirdikten sonra yine dua kitabını açar. Kitap elde, eşek yedekte meşgul-i mütâlaa, âheste-revân bir halde yola düzülür.

O vakitler “Kornilas” dünyanın en latif memleketlerinden mağduddu. Etraf bütün bağık... Henüz “fillü kısra” “osidyum” gibi hastalıklardan eser olmadığından kütükler, asmalar, dallarından sarkan dolgun salkımlarıyla bir zindeyi-i numûne, bir yeşil taravet içinde gözüküyor. Bu bağlar arasında meyvedar ağaçlar da celb-i enzâr ediyor.

Papas Efendi hâlâ yular kolunda, okuduğu Latincenin hâll-i gavâmızıyla meşgul, pek dalgın bir reftâr ile gidiyor. Artık ne etrafın letafetine bakıyor, ne de yolda tesadüf eylediği kimseleri görebiliyor. Yalnız hararet şimdiden bi'tesir arada bir mantosunun derin cebinden mavi santrançlı iri bir mendil çıkarıyor alından nohut tanesi gibi peyda olan terleri siliyor badehu yine kitabını açarak mütalaasına dalıyor.

İki serseri çingene; yol çitinin gölgesine oturmuşlar, ayaklarını hendeğe uzatmışlar, etraf bahçelerden aşırılmış oldukları meyvelerden mürettep bir taam ediyorlar.

Bu iki kara kuru çapulcu çingene oraya mâşiyen pek uzaktan gelmişler, geceyi orada geçirmişler fakat henüz etraftan bir şey çalıp çırpamamışlar. Civar ahali o mevsimde çingenelerin aşırıntıya çıktıklarını bildiklerinden merkep, at, koyun, keçi, kaz, hindi, tavuk nevinden hayvanatı kaparlar. Şiddetle taht-ı muhâfazada bulundururlar. Bu iki çingene fikr-i sirkatle o civarı beyhude dönmüşler, dolaşmışlar. Fakat o esnada tıknmakta oldukları meyvelerden başka bir şey bulamamışlar. İşin fenası nerede? O geceyi de bir samanlık yahut değirmen kovuğunda geçirdikten sonra yarın sabah “Valans” pazarına inecekler. Meydan-ı fûrûhta çıkaracak elde bir şey yok. Hiç öyle tehî-dest pazara gidilir mi? Ne yapmalı yapmalı, her halde bir şey çarpmalı.

İşte o aralık Papas Efendi eşiyle bu iki serserinin önünden geçer. Kıbtîler rahibi görünce ihtiramen ellerini şabka namına başlarında taşıdıkları murdâr serpuşlarına götürürler. Fakat midesi ağır bir fi'l-i hazm, zihni kırâât-ı dâua ile

meşgul bulunan papas dalgınlıkla ne kıbtileri ne de ettikleri harekât-ı ihtiramiyyeyi görebilir. Hiçbir şeyin farkına varmadan geçer gider.

Serserinin biri diğerine yavaşça:

-Görüyor musun ne güzel eşek!

-Eşek güzel ama yuları papasın kolunda...

-Aşırabilsek yarın pazarda cebimize hayli para girer. Şu eşek hiç etmese, hiç etmese yine su gibi on “pistol” eder sanırım.

-Aşıramaz mıyız?

-Aşıyoruz ya... Hayvan aynalı, papas hamîl... Biz işe başlayalım bak o hiçbir şey çakabilir mi?

İki çingene orada tiz elden ufak bir kumpaz geçerek merkebin sirkati hakkında seri bir plan tertib ederler. Birkaç kelime ile yekdiğerine ifhâm-ı merâmı müteâkiben çingenenin biri orada çarçabuk anadan doğma soyunur. Merkebe tekârrüble hayvanın başından yuları çevirir. Kendi boynuna geçirir. Palanı da söker. Onu da sırtına yüklenir. Çingenenin biri böyle yularlanıp semerlenince diğer kıbti de bittabî üryan kalan eşeğin üzerine atlayınca hayvanı bir saat mütehalifeye yani “Valans” yoluna doğru sürer götürür.

Dabbe elden gider. Fakat papasın arkasında asıl tuhaflık da ondan sonra başlar. Dalgın rahip yuların söküldüğü esnadaki birkaç ufak sarsıntıya hiç aldırılmaz. O yine kırâât-ı dúa ile meşy-i ahestesinde devam eder. Arkasındaki palanlı yularlı çıplak çingene yürüyüş-i hımarâne ile adımlarını efendisinin hutuvâtına uydurur. Arada bir homurdanıp yular silkerek eşekliğe beyaz verecek şivelerle yürür. Bu gidişle “Kastel” çeşmesi önüne vâsıl olurlar.

Ağaçlar yolun üzerinde nüfuz-ı nazara mâni sık bir kubbe-i hadrâ teşkil ettiklerinden yalnız bu yeşillikten masnû’ duvarın ilerisinde açılmış bir rahnedan şatonun kalın duvarlarıyla kilise çan kulesinin eşkâli berrak bir sema zemini üzerinde irtisam ettiği müşâhede olunur.

Papas eşeğine binip cemaat-i karyeye dabbe-süvar olarak görünmeyi vakâr-ı rahibanesine daha muvâfık bulur. Merkebe atlamak üzere geriye döner, sevimli kır eşekçiğinin palanı altında çeşmân-i hazini yerine matuf ince bacaklı

esmerü'l-levn, üryan bir vücûd-ı garib görünce hayretinden arkasına duruluvorecek gibi birkaç kere şiddetlice sendeleyerek mühtez bir sadâ-yı istifârla:

-Aman Yarabbi, bu ne hâl? deyince kıbti-i raht-dâr palanın sıkleti altında bitap kalmış, hele çıplaklığından pek utanmış gibi bir mahcubiyet ile iki elini yekdiğerine rabt edip bir vaz'-ı niyâz mendâne alarak:

-Heyhat papas efendi hazretleri arkanızdan gelen bu palanlı mahlûk dualarınızın kudsiyyet-i icabetine gayr-i müstahâk bir günahkârdır. Evet, ben bir mücrim kul idim. Cenab-ı Hak mücazaten beni şekl-i himâra sokmuştu. Bir hayli müddet kendim gibi günahkâr insanların ellerine düştüm. Çok renc u azar çektim. Nihayet besbelli vakt-i tecrübe hitam bulmuş olmalı ki sizin gibi mübarek bir zata satıldım. Günahkârlar hakkında gece gündüz taleb-i mağfiretten fâriğ olmayışınızın en büyük tesir-i manevisi işte bende görüldü. Duanız bereketiyle yine insanlığıma avdet ettim. Ey hürmetli zat! Cenab-ı Mevla'ya bir kul îade ettiniz. Fakat siz bir eşekten oldunuz. Bu zararınızı düşündükçe hiçbir vecihle müteselli olamayacağım.

Hüsn-i tesirât-ı ed'iyesinin bu numûne-i bâhrinden müftehir görünen papas himâr-ı sabıkını tesliyeye şitâbla:

-Müteselli olunuz kardeşim, gerçi eşeğimin elden çıkması benim için büyük bir keder ise de Cenab-ı Hakka bir kul kazandırdığımın meserret-i vicdaniyesi bence her şeyden büyüktür. Haydi, ikametgâhıma kadar gidelim. Yolu benden âlâ bilirsin, sana urba vereyim. Güzelce karnını doyurayım. Daha ahırda hayli saman, arpa var fakat onlar senden sonra gelecek eşeğin hakkıdır. Bilirsin ki yiyecek hakkında hiç buhl bulunmaz. Önünden yemi eksik etmezdim. Yine öyle seni bugün bol bol it'âm edeyim. Sonra çık git kendine bir vasıta-i mâişet bul. Lakin ba'demâ gûnahtan tevâkkîye çalış. Zira yine eşeklik senin için biçilmiş kaftan demektir.

Kıpti-i üryan birkaç saat sonra mükemmelen çulu düzmüş karnını doyurmuş, papasın eser-i samâhati olarak cebine birkaç mangır ittirmiş olduğu halde o duâ-gû-yı muhteremin hanesinden çıkar. Karar vermiş oldukları mahalle şitâbla refikiyle buluşur. Ertesi günü eşekçağız "Valans" pazarında hayvan canbazına on beş "pistol" a satılır.

Biçare papas eşeksiz kalır. Kendine bir dabbe uydurmak için bir hafta sonra pazara iner. Bakar ki satılık eşekler bir sıraya mahall-i teşhire dizilmiş. Hayvanları nazâr-ı dikkatten geçirmeye başlar. Fakat intihâb-ı himârda büyük bir tereddüde düşer. Öyle ya! Yine bunlar miyânında gazab-ı ilahîye uğramış bir günahkâr insan varsa? Yine edeceği duâların berekâtıyla şekl-i kadîm-i Âdemîsine avdet ederse? Papas efendi büyük bir tereddüt içinde iken birdenbire yanık yanık bir anırma işitir. Bir de bakar ki biraz ilerideki kafîle-i himâr içinde bir kır eşek zencir-i esâretini kıracak şiddetlerle tepiniyor. Oradan kurtulup papasa tekarrüb etmek istiyor. Yani lisân-ı hâliyle “beni bırakıp başka eşek alma” ricasında bulunuyor. Nazâr-ı ûlada efendisi, hizmetkâr-ı kadimini evet o günahkârı tanır. Eyvah! O uslanmaz mücrim yine gazâb-ı ilahîyi celb ile post-ı himâra girmiş.

Artık tereddüde mahal kalmaz. Bu himâr-ı pür-meâsiye yine para verip de nesl-i beşerîye avdetine vesâtatı papas bu defa’ muvâfık görmez. Fakat kendine karşı bir hiss-i hürmet ve sadakatle kulak sallayan emektârına birkaç nasihat vermek lütufkârlığından da bir türlü kendini alamayarak merkebin üzni-tavîline eğilip:

Behey uslanmaz hayvan? Geçirdiğin ilk eşeklik hayatından mütenebbih olmayarak bir ikinci günahı mı işledin? Zalim insanlar eline düş de geçireceğin azâb-ı hayattan tenebbühle tekrar âdem olmaya çalış. Fakat bu tahavvülün benim nezdimde vûkû bulmasın. Kulaklarını sallayıp yalvarma öyle! Seni alsa alsa tercüme-i haline gayr-i vâkıf bir ahmak alır. Artık ben almam.

N. 28, S. 1 – 2

3.1.1.10. Muharrerat

Üsküdarlı bir guguk Zehra Hanım vardı. Birkaç ay evvel vefat ettiği söyleniyor. Guguk'un arkasında siyah yeldirme üzerine bir kuşak bağlanmış; başında beyaz bir örtü, elinde uzunca bir ağızlığa geçmiş kalınca sigara, bir elinde de değneği ile birkaç hindi toka ve birkaç taneli karanfil, buruşuk yüzünü ekşiterek kendine mahsus bir kırtma ile "Hu! Sakın guguk demeyiniz, neler oluyor neler! Geçende beyin birisi Kadıköy'ünden vapura binerken arkasından gelen hanıma dönüp bakacağım diye denize uçtu da güç hal ile çıkardılar ya, Allah kazasından saklasın" diyerek bazı muazziblerin Allah aşkına guguk deyiniz diye vermiş oldukları kâğıdı etrafında toplananlara göstererek guguk denilince zavallı kadın pür hiddet reh-güzârında hangi kadınlar hamamı tesadüf ederse soluğu orada alır idi. Hemen karanfilin bir iki tanesini ana kadının mangalına atarak yakar. Allah kazadan saklasın; bak, neler oluyor neler diye kırım kırım kırtırdı. Ana kadın tarafından kendisine mürüvveten bir kahve sunulunca keyiflenerek: "Taze elden taze pişmiş taze kahve içilmez mi yahu!" diye güfte ve bestesi kendi tarafından tertip edilmiş anlaşılmaz maniler söylerdi. Zavallı Guguk her ne dense sıkıntı ile "kurdeşen" hastalığına giriftâr olarak ebe hanımın birisi. "Bakkaldan tartılmadık bir avuç fındık çal. Hepsini doldur, köşe başlarında dök; hastalığın geçer." demiş. O günü kahveyi içip maniyi bitirince parmaklarını yalayarak oynamaya başladığı esnada cebinden fındıklar hamamın taşları üzerine birdenbire dökülünce Guguk'un korku ve şaşkınlığı herkesi güldürmüştü. Zavallı fakir o kadar safvet-i kalbe mâlik idi. Rahmete vesile olmak üzere bazı müdhik hâllerinden sırası düştükçe yazacağımı arz ile takdim-i ihtirâm eylerim.

N. 28, S. 4

3.1.1.11. Efendi İle Hanımı Arasında

-Efendi, bugün köye mi gittiniz?

-Hangi köye?

-Üstünüze baksanıza, paçadan yakaya kadar çamur içinde!

-İstanbul'dan daha büyük köy mü olur? Divanyolu'ndan geçen bir adamın İstanbul'un merkez-i hükümet olduğuna inanması kadar budalalık olur mu?

N. 33, S. 2

3.1.1.12. Zabtiye Nezareti ve Şehremaneti Kervansarayları

İnkılap münasebetiyle şehrimize ilk defa gelen bir seyyah, Avrupa'da en muhteşem dairelerden ma'dûd olan Şehremanetleri gibi bir Şehremaneti dairesine, mâlikiyetimizi farz ederek evvelki gün Zabtiye ve Şehremaneti dairelerini ziyarete gider ve mensup olduğu gazeteye de şöylece yazar:

Kendinizi Avrupa ile Asya'nın nokta-i iltisakı bulunan İstanbul, şehri cesim ve latifinde değil, Anadolu'da iki vilayet arasında yahut Mançurî'de iki şehir arasında asırlardan kalmış iki harab kervansaray tasavvur ediniz.

Fakat binanın içine emniyet-i kâmile ile girmeniz, iğreti hasta dirsekler üzerine yaslanmış, mâil-i inhidam ahşap bir virane tasavvur ediniz, geniş ve pis bir merdivenden –belki otuz senedir bir defa yıkanmak nasip olmamıştır- on para pabuç parası vererek yukarı çıkınız. Fakat çıkarken tavanların çöküp de altında kalacağınızı aklınıza getirmeyerek birinci kattaki koridora vâsıl olunuz!

Duvarlar pislik içinde, ötesi berisi kırık ve senelerden beri silinmemiş camlardan aşağı bakmayarak –çünkü bir şey göremezsiniz- her türlü tezyinattan ve hatta sağlam bir sandalyeye malik olmayan odalara giriniz. Fakat içinde oturmayarak dışarı çıkınız. Sanat-ı ibtidâiye mahsulü olan ve içleri açılıp da bakılmayan defâtir ve evrak sandıklarını bu koridora gelişigüzel yayınız. Yek nazarda size bir göçebe hayatı, bir yolculuk hâli arz eder ki bu menâzır pişgâh-ı tetkikinizde adeta Asya-yı vusta çöllerinde bir kervansarayda bulunduğunuzu andırır. İşte koca Devlet-i Osmaniye'nin Şehremaneti ve Zabtiye Nezareti daireleri bu tarz-ı garibdedir.

3.1.1.13. Başlıksız

İmzasız

Gönderilen varakada zaman-ı istibdat adamlarından mahkemeye çağrılıp da gitmek istemeyenlerin maksatlarına bir misal teşkil etmek üzere fıkra-i atiyeye hikâye edilmiştir.

Kurt bir gün kırdan gezerken bir tilkiye rast gelir der ki: Gel bakalım tilki kardeş, beraber bir dolaşalım, elbette bir av buluruz. Tilki gitmem dese neticenin fena olacağını düşünür. İster istemez razı olur; peki, der. Başlarlar gezmeye. Dolaşa dolaşa tilki yorulur fakat ne yapsın, sesini çıkaramaz.

Bir aşağı bir yukarı... Şöyle böyle... Derken çayırdan bir beygire tesadüf ederler. Beygir işi anlar. Kaçmaya da vakit yok. Başlar yalvarmaya. Ne söyledi ise tabii kurt kulak asmaz. Zavallı hayvan kurtulamayacağını anlayınca: Siz beni yemek istiyorsanız benim de zaten yük taşıya taşıya canım çıktı. Artık hayatımdan bıktım, usandım. Bari bir ayak evveli ölürüm de bir kere canım yanar, kurtulur giderim, fakat size hakkımı helâl etmem. İlla bir şart ile helâl ederim, der.

Ele geçirdiği hayvanın böyle kolaylıkla yola geldiğini zahmetsizce karnını doyuracağını gören kurt sevincinden ne yapacağını şaşırır. O sevinç ile der ki nedir o şart, söyle bakalım? Olacak bir şey ise yaparız. Beygir der ki olacak şey efendim! Gayet ehemmiyetsiz... Bakınız nedir? Büyük pederim ben doğduğum vakit tarih-i velâdetimi arka ayağımın altına yazmıştı. Validem her sene ayağıma bakarak Ceylan altı yaşına basmışsın, yedi yaşına girmişsin, diye her vakit bana kaç yaşında olduğumu haber verirdi. Hâlbuki validem öleli çok oldu. O vakitten beri kaç yaşına bastım, bilmiyorum. Şu doğduğum tarihi bana bir okuyuverin de kaç yaşına girmişim anlayayım. Ondan sonra size de hakkımı helâl ederim, ne yaparsanız yapın. Kurt kendi kendine: Madem şu hayvanı parçalayıp yiyeceğiz, hiç olmazsa son demlerinde kendisinin gönlünü almış oluruz. Tarih-i velâdetini okuyuvermeden ne olur, mütalaasıyla muvâfakat edip peki, der. Lakin tilki işi çakar. Zaten korkudan kurtulmak da istiyor. Fikren planı hazırladıktan sonra beygire der ki valla ben cahilim, küçük iken ebeveynim beni mektebe yollamadılar. Okuma bilmem. (Kurdu gösterek) efendi okuryazar, kendilerinin tahsilleri pek mükemmeldir, deyince medh

edilmesinden dolayı pek ziyade koltukları kabaran kurt akl u muhâkemesini kaybederek hemen beygirin arkasına geçip amirâne bir tavır ile kaldır ayağını demesiyle var kuvvetini bazuya veren hayvan dehşetli bir çifte ile kurdu arkası üstüne yere serer.

Bu hali gören tilki hemen oradan sıvışarak yüksek bir kayanın üstüne çıkıp, sakalını da eline alıp elhamdülillah iyi ki cahil kalmışım eğer benim de okuyup yazmam olaydı, ben de şimdi kurda dönecektim, deyip yoluna gider.

N. 34, S. 2

,

3.1.2. MAKALE

3.1.2.1. Boşboğaz'ın Ciddi Makalesi

Hüseyin Rahmi (Gürpınar)

Bugün kaftanından şikâyet edilen hükümetin hayli senelerden beri yok olduğu bilinmiyor değildi. Şehir dâhilinde Gani Bey, Fehim Paşa, Baba Tahir vesairleri gibi eşkıya reisleri, çeteler halkı soyunca anonim şirketler türemesi ve bunların biraz tedkik ve tâ'mîk-i ahvallerine gidilse uçları bazı nezaretlere, mahûd-ı İzzet'lere, başkâtiplere, Faik beylere, Melhamelere kadar uzaması idaremizin bu yâre-i ifsâdı önünde bütün erbâb-ı hamîyyeti, dil-hûn ve nevmîd bırakıyordu.

Adliye vardı. Bab-ı zabtiye mevcuttu. Jandarma dairesi göz önünde duruyordu. İstanbul ve Galata ciheti şer'î, nizâmî mahkemelerle mâliydi. Bütün bunların kapıları üzerinde taşlara mahkûk yıldızlı elvah-ı cesime, bunların hangi kısm-ı umûr-ı hükümete mahsus olduğunu okuyanlara anlatıyordu. Fakat hep bu daireler faaliyetten kalmış, işlemez, yıkık dökük değirmenlere, edvâr-ı salıfeye ait paslanmış fabrikalara benziyordu. Derûnlarında bulunan bir kuru kalabalık, ecanibe ve herkese güya bu imalatgahların işlediği zannını vermeye çalışıyordu. Buna aldananlar, hüsn-i tedvir-i umûra muvaffak oluyoruz zannında bulunanlardan başkaları değildi. Biz ve ahâlden çoğumuz aldanmıyorduk. Fakat o paslanmış mahkemelerin, zabita heyetlerinin yalnız bizi çiğneyen, ezen, gaddar dişleri, hûnîn ve bî-hiss pençeleri karşısında aldanmış görünmek mecburiyetiyle nâlan pek muzdarib kalıyorduk.

Evet, yukarıda ta'dâd ettiğim umûr-ı inzibatiyeye ait her şeyimiz vardı. Fakat İpekçi Gani'yi güpegündüz soyuyorlar. Haçapolu Mağazası'na, Şişman Yanko'ya İstanbul'da ve Beyoğlu'ndaki büyük mağazalara tehditnameler göndererek yüzlerce lira fidye-i necât talep ediyorlardı. Vermeyenlerin mağazaları önlerine hafiyeler, polisler, ikâme ediyorlar ve sahib-i ticareti dadüsiteden alıkoyacak bahaneler, tedbirler icadıyla nâil-i maksad oluyordu. Bu bahaneler, bir ehl-i namusu beş dakikada lekeleyip prangalara, menfâlara gönderecek birer kuvveti haiz olmakla beraber sokaklarda adi kileftecilerin oraya buraya keseler atıp bazı sâde-dilânı soymaya uğraşmaları kabilinden herkesin öğrendiği, bildiği, bıktığı veba gibi kaçtığı tasniât-ı adîye-i cinaiyeden

idi. Bazı ticarethaneler, dükkânlar, müesseseler var idi ki oraları adeta cinler tutmuş zannolunurdu. Çünkü bunların duvarlarına, camekânlarına kazara sürünenler kapısından bakanlar nefyedilir, türlü bellara uğratılırdı. Çerkes Mehmet Paşa, mesleğindeki edânî gece yarılarında canavar sürüsü gibi avenesiyle geliyor, evvela mahallenin imamı uykudan kaldırıyordu. Filanın hanesi tarif olunuyor, bir kapı çalınıyor. Bir peder firâş-ı âilesinden alınıyor, bir delikanlı zevce ve evlâd sühunet-i muhabbetinden ayırdılıyor, leylin sükûnet-i muzlimesi içinde hâbîde bir hane derhal rûz-i haşre dönüyordu.

Biz ekseriya ecnebi gazeteleri okumaktan men ediliyor idik. Biz kendi halimizi Frenklerden öğrenmeye mi muhtaç idik? En derin, en gizli yaralarımızı onlar bizim kadar bilebilirler mi?

Makamlarında senelerle eskiyen vükelâ efendilerimiz bu hallere bizden az mı vâkîf idiler? Neden vatan hakkında bu gibi hıyanetleri kabul edip jurnaller ile tahkim-i mevki etmekten başka şeye ehemmiyet vermediler, bu uygunsuzlukları. Evet, bakınız ne kadar hafif tabirle anlatmak istiyorum. Bu uygunsuzlukları Yunanistan'dan, Fransa'dan, Almanya'dan gelecek menestrolar mı düzeltereklerdi?

Bugün tezkireler ile sûtûn-ı ceraidde millete karşı berâat istihsaline uğraşmak derekesine inenler niçin on beş gün evvelisine kadar istifa ile muhafaza-i namus eylemeyi hatırlarına getirmediler. Dâhiliye nazır-ı sâbıkının nezaretten hîn-i infikâkında yirmi günlük matlûbunu şu aralık unutmaması hâlâ zihni ne ile meşgul olduğunu efkâr-ı umûmiye muvâcehesinde isbât ediyor. Bizde alınan maaşın sarf edilen emekle ölçülmesi âdet olmadığından iki yüz liradan hesap görüldüğü mağdurâne bir mahviyetle bildirilen o paranın aybaşıdan beri hangi hizmet istihkâkıyla karşılaştırılacağı câ-yı sual-i hamiyetmendânedir?

Hiç his kalmamış. Vükelâmız o kadar şaşırılmışlar ki bizde hiçbir müsâvî-i idâre cereyan etmemiş gibi davranmak istiyorlar. Memleketin her köşe bucağında en vahim mesâil-i idare top tarrâkasıyla etrafa intişâr ederken umûr-ı idare sandalyelerinde oturanlar kimlerdi? Siz muhteşem arabalarınızın çamurlarını yüzümüze sıçratarak meclislere gelir gider ve yuvarlak camların arkasından halktan selâm-ı ihtiram beklerken biz sizin ahvâl-i rûhiyenize tamamıyla hulûl etmiş, ne olduğunuzu çok eskiden tanımiştık. Bugün öğrenmek istemiyoruz ki

pek sâdedilâne ifâdâtla isbat-ı masumiyet külfetine kalkışıyorsunuz. Bu zamana kadar Matbuat İdaresi'nin ağızlarımıza kalemlerimize vurduğu kılıçları daha evvel kaldırmış ola idiniz; bu râh-ı savaba daha çabuk girer, âdem olmak istidadını peydâda bu kadar gecikmezdik.

N. 1, S. 2

3.1.3. TİYATROLAR

3.1.3.1. Kayınpeder Kayınvalide Kendi Odalarında

İmzasız

Kayınpeder – Hanım nedir, bu elinizden çektiğim?

Ramazan demezsiniz, bayram demezsiniz, birbirinizi yersiniz; evin içinde bir dırıldır, bir dedikodu, bir kavga, bir münasebetsizliktir gidiyor. Çok şükür Cenâb-ı Hak rızkımızı ihsân etmiş, biraz dünyalık vermiş. Fakat bir gün hâlinize şükrettiğiniz var mı? Her gün bir dırıltı arar bulur, hiç yoktan icat eder, kaynana gelin birbirinizi bitirirsiniz. Bu nedir sizden çektiğimiz? İnsaf edin yahu! Bakınız saat sekiz, bu akşam iftara misafirlerimiz gelecek. Hâlâ ortada od yok, ocak yok. Davet ettiğime bin kere pişman oldum, rezil olacağım. Sen elini bir şeye sürmezsin, gelin yapsın diye bakarsın. Gelin hiçbir şeye aldırılmaz, kaynanam koşsun diye bekler. Ara yerde ne olursa bize, oğlanla bana oluyor. Yine başına çatkıyı çatmış güya yapılacak hiçbir iş yokmuş gibi köşeye çekilip oturmuşsun.

Kaynana yaslandığı yerden doğrulup makamla bir şey okumaya hazırlanır gibi iki tarafına saklanarak:

Efendi, mübarek günde açtırma ağzımı! İçim, yüreğim, dolu mu? Dolu mu dolu! O kahpe gelinin bana ettiklerini kırk yıl söylesem bitmez. Eğer yazacak olsam kâğıtlar, defterler almaz. Kalemler mürekkepler yetişmez. Aradık taradık, döndük dolaştık, İstanbul'un gözünü çıkardık da nihayet o soysuza düştük. Aman Yarabbi ne metâ imiş, ne malmış, ne malmış meğerse! Eşim dostum bana acıyor. Ah o karı beni içler acısı etti. Gâvuru, çıftı bana acıyor.

Efendi – Yetişir Hanım! Bunlar yevmiye dinlediğimiz lakırdılar... Artık şimdi hepsini sıralama. Sana iftara davetlilerim gelecek , diyorum.

Kayınvalide bulunduğu yerden şöyle bir irkilip:

-Bağırtma beni Efendi! O karı sülük gibi, leş gibi odasında otursun da ben mi iş göreyim? Hay Rabbim esirgesin! Elimi bir şeye sürmem. İftarımız varmış, davetliler gelecekmiş, kimin umurunda? Bak odasından çıkıyor mu? Fit fit fit oğlanı benim aleyhimde tıkıyor, dolduruyor. Hay soyu soppu fitten gitsin. Her

tarafına fitiller işlesin. Son nefesinde eline bir bardak su veren olmasın, yine ben vereyim inşallah. Fitne kumkuması kâfir.

Efendi – Yetişmedi mi Hanım? Bunun yarısını da yarın söylemeniz. Bugün biraz işe güce baksanız.

Hanım – Şuradan şuraya kımıldamam son cevabım bu.

Efendi – Aman Hanım, rezil olacağız!

Hanım – Ne olursak olalım, o gelin bu evde iken biz rezil de oluruz, kepaze de oluruz. Daha çok şey oluruz.

Efendi – Hanım, bırak bu sözleri şimdi, rica ederim!

Hanım – Efendi üstüme varma, yangın var diye şimdi direk direk haykırırım.

Efendi – (Hiddetle) Senin gibi kadın hay yok olsun!

Hanım – (Haykırarak) Öyle ya, senin de zulmün bana, gelinine toz kondurmazsın şöyle!

Efendi – Gelinin de boynu altında kalsın, senin de.

Efendi hiddetle odadan çıkar. Hanım düşer bayılır.

Mahdum Bey Zevcesiyle Odalarında

Bey – Hanım, vakit geçiyor. Bugün şeytanın ayağını kır da kalkıver. Bizim hatırımız için kaynanalığı gelinliği bırakınız da bugün de hanımlık ediniz.

Hanım – Bey, şimdi ağzımdan fena bir lakırdı çıkar ha! (tâbe hulkum) doluyum. Deşilecek yek yer arıyorum. Hay bu eve gelin geleceğime çift kapısına esir düşse idim. Gezdiğim kabahat, oturduğum kabahat, söylediğim kabahat, hep kabahat. Anan ama vallahi o kadının soyunda bir şey var. Kör olayım bir bozukluk var. Hâlime yalnız insan değil, kurt kuş acıyor. Nedir çektiğim? İllallah artık! Pençikli esir olsa dayanmaz. Eve bir misafir gelse teklifli mi, teklifsiz mi demez; yakasından bir kenara çeker, beni çekiştirir. Hay mezarda kemikleri çekişsin. Son nefesinde ağzına suyunu akıtayım inşallah!

Bey – Hanım, iki gözüm. Bugün neye lazım bu lakırdılar? Akşama bir şey kalmadı. Misafirler gelecek, efendi babam da ben de mahcup olacağız. Haydi, bugün olsun birbirinize infîali bırakınız.

Hanım – (Asabi bir kahkaha salıvererek) Hay Rabbim esirgesin. Kaynanam odasında minder çürütsün de ben sıvanayım matbaha gireyim. Üstüme iyilik sağlık... Konuya komşuya, dediye, koduya, ekşiye, tatlıya, soğuğa, sığağa her şeye hepsine eriyor yetişiyor; ev işini de görsün efendim. Yalnız öyle bört bört böğürmek para etmez. Sırası gelince kadınlığı kimseye vermez. Çıksın bakalım meydana da iş görsün. Ben bu evde olmasam onun hâline köpekler güler. Kıymetim biliniyor mu? Bu günlük de o, yüz ağartsın. Haydi, bakayım göreyim hamaratlığımı, kadınlığımı! Sade çene para etmez. Yalnız ben değil onun dilinden yedi mahalle el-aman çekiyor. Mahalleye yeni komşular geldi. Muhasebecininkiler diyorlar. İşte onların halaları mıdır iyidir, teyzeleri midir? O hanım dün buraya uğradı. Daha ikinci görüşümüz... Kaynanam sen kadını daha merdivenden çıkarken çek odana al. Ama ben başıma geleceği bildim, vaktiyle yetişemedim. Yoksa onu, misafiri ben kendi odama alacaktım. Ah! Ne ise olan oldu, daha misafir peçesini kaldırır kaldırmaz gelini alır ele, girer yola. Bey bu kadında ne din vardır ne iman. Gelini çekiştirmeye başlar. Artık çenesi açılır. Ta ben bu eve gelin geldiğim günü yüz görümlüğünü beğenmemişim. Peçe günü kaynanamın elini öpmek lazım gelir iken hafif bir temenna ile işi geçiştirmişim. Ta oradan tutturur söylenir söylenmez, ağıza alınır alınmaz ne kadar ev esrarımız varsa daha iki dakika gördüğü yabancı bir kadına mine'l-bâb ile'l-mihrâb sen hepsini anlat... Hizmetçi geldi bana, hanım iş böyle böyle dedi. Kahve götürdüğü zaman işitmiş. Beynimden aşağıya kaynar sudur boşandı. Elim ayağım titreyerek hırkamı giydim. Bari hiç olmazsa sözü kısa kestirmek için yanlarına gittim. Kaynanam köpürmüş köpürmüş... Beni görünce sözü kesti ama kalbinden ifrite döndü. İkisi de etbend oldular.

Bey – Hanım, rica ederim yetişir artık. Vakit yok akşam oluyor.

Hanım – Bey, sen benimle eğleniyorsun galiba! Daha dün sinirlerim oynadı kendimi bulamadım, bugün matbaha ineceğim? Vallah, elimi hiçbir şeye sürmem. İşte sana bir de yemin!

Bey artık muhafaza-i metanet edemeyerek:

Bey – Senin zulmün anama değil bana. Ne oluyorsa efendi babamla bana oluyor. Siz birbiriniz ile dalaştıkça diliniz vücudunuz çelikleşiyor. Kavga, dedikodu size bir gıdâ-yı manevi yerine geçiyor, yarıyor.

Hanım – Daha neler... Daha neler... Anandan işittiklerim yetmiyormuş gibi bir de senin bu çekilmez hakaretlerine uğrayayım öyle mi?

Bey – Hanım bizim sizden gördüğümüz muameleye karşı bunun neresi hakaret? Ne koca tanırın ne kaynana, ne kayınpeder.

Hanım – Bey ağzından çıkanı kulağın işitsin, günahtır vallahi! Bana o ediyor, bu ediyor; bari sen etme! Fena oluyorum.

Bey – (Hiddetle) Kahrol! Geber!

Hanım – Hay... Hay... Hay...

diye bağırırken Bey dışarı çıkar.

Bir müddet sonra hizmetçi kadın oda kapısından içeri bakarak:

-Nah işte bu da bayılmış! Vallahi yalan! Yapma bayılma! Bıktım ben bunların ayılmalarından bayılmalarından, kısa günde iki defa... Aşağıda et, sebzevât her bir şey gelmiş duruyor. Gideyim yapayım desek beğenmezler; türlü kusur bulurlar. Kendileri sen yapacaksın ben yapacağım iddiasıyla bir şeye el vurmazlar, aralarında bir zıtlıktır gider. Yazık, günah değil mi canım bunların erkeklerine? Varsınlar bayıldıkları gibi kendileri ayılsınlar. Hay bıktım artık!

N. 17, S. 1 – 2

3.1.3.2. İdare-i Mahsusa Vapurlarında

Mevki Memuru – Biletiniz...

Müşteri – (Bileti uzatarak) İşte...

Memur – (Bileti zımbalayarak) Efendim affedersiniz cebinizde kaç kuruş var?

Müşteri – (Büyük bir istiğrâbla) Anlayamadım.

Memur – Cebinizde kaç para var, diyorum.

Müşteri – (Biraz hiddetle) Ne vazifen?

Memur – Nasıl ne vazifen? Siz nizama karşı mı geliyorsunuz?

Müşteri – (Gayr-i iradî gülerek) Allah Allah, neler işitiyoruz! Bu herif bozmuş mu, ne yapmış?

Memur – Akılını başına topla efendi. Bende bir bozukluk yoktur.

Müşteri – Senin şuurunda bozukluk olmasa müşteriden kesesindeki paranın miktarını ne cür'etle suâl edebilirsin?

Memur – Efendi ben sizden bunu kendi keyfimle sormuyorum. İdaremizin şimdiki nizâmı böyle.

Müşteri – (Bir kahkaha salıvererek) Bugün de bu herifle belaya çattık.

Memur – (Biraz kabarak) Efendi ağzını topla, herif diye kime diyorsun? Affedersin sen onu. Şimdi hürriyet var. Herif sensin, ben ne isem sen de osun.

Müşteri – Lâ havle...

Memur – Lâ havle ya! Evvel idi o hakaretler. Haydi uzatma! Üzerinde kaç paran varsa haber ver.

Müşteri – Ciddi mi söylüyorsun?

Memur – Ciddi söylüyorum. Eğlenmeye vaktim yok.

Müşteri – Sahiden çattık be!

Memur – Haydi haydi çabuk ol!

Müşteri – Farz et ki üzerimde otuz lira var, ne yapacaksın?

Memur – Sizi kaçakçı addiyle hakkınızda idarenin yeni nizamnamesi hükmünü icrâ edeceğim.

Müşteri – Ne kaçakçısı?

Memur – Para...

Müşteri – Vay, para, tütün gibi inhisar altına mı girdi?

Memur – Çoktan... Bu iş evvela bozukluktan başladı.

Müşteri – Haydi, haydi beni günaha sokma!

Memur – Siz nizam tanımaz mısınız efendi?

Müşteri – Canım bu nasıl nizam?

Memur – Elinizdeki biletin zahrını okusanıza.

Müşteri – (Okuyarak) –Hâmil-i bilet- zîrde münderic kaide ve nizâma tamamıyla riâyete mecburdur. (kendi kendine) Sahih be!

Memur – Yalan mı söylüyoruz zannediyorsun?

Müşteri – Bu ne demek?

Memur – Efendi sen hangi dairedesin ki böyle şeye aklın ermiyor.

Müşteri – Benim akıl ermiyorsa erdir bakalım.

Memur – Bunu bizim idarenin azaları uydurmadılar, bu nizâmı Avrupa'ya takliden vaz'ettiler.

Müşteri – (Şaşırarak) Nasıl?

Memur – Kıymeti iki bin kuruşu mütecâviz bir eşyayı gümrükten geçerseniz bir gümrük resmi vermeyecek misiniz? Bundan sonra paraya da gümrük verilecek.

Müşteri – Bilâd-ı selâse dâhilinde gümrük olur mu?

Memur – Efendi bu işin kabacası... Bankaların birinden sizin namınıza bir çek olsa... Kıymet-i ma'lume üzere posta vasıtasıyla bu parayı alsanız, banka ve posta idareleri size bu hizmeti bedava mı görürler. İşte idare-i mahsûsa da bundan sonra akçe naklinden ayrıca bir bedel istifa edecek.

Müşteri – Pekâlâ ama müşteri size kendi üzerindeki paranın miktarını doğru haber verir mi bakalım?

Memur – Biz para kimde var, kimde yok çoktan öğrendik. Bak şurada kaç kişi oturuyor? Cebinizde kaç para vardır diye gidip de onlara sormam bile. Çünkü onların da benim gibi para tutmadıklarını yüzlerinden anlarım. İdare-i mahsûsa tezyîd-i menba' için daha başka vâridat yolları da buldu. Yakında onları da mevki-i tatbîke koyacak, mesela müşterilerin üzerindeki altın saatlerden, kordonlardan bozuklardan, madamların mücevheratından ayrıca nevl ahz edecektir.

Müşteri – Tuhaf şeyler... Tuhaf şeyler... Daha neler işiteceğiz...

Memur – Tuhaf şeyler ya! İdare vaz' ettiği bu yeni nizam sâyesinde yalnız Büyükada'daki paşalara gelip gidenlerin ceplerindeki paralardan resm ahz etmek sâyesinde şu birkaç gün zarfında ne kadar para kazandı...

Müşteri – Ben o paşalara mensup bir kimse değilim. Benim üzerimde iki bin kuruşu mütecaviz para yok, şaka söyledim.

Benim vazifem bu nizâmı size ihtar etmek. Kaçakçılığınız bir muhbir tarafından ihbar olunursa sizden iki kat nevl ahz edileceğini biliniz.

Müşteri – Haydi işine haydi. Cenâb-ı Hak size de bize de cümlemize de akıllar ihsan etsin!

N. 25, S. 2 – 3

3.1.3.3. Çocuklara Yasak

İmzasız

Hanım – Aşağıda bir gürültü var, nedir?

Hizmetçi Kadın – Küçük bey ağlıyor, haykırıyor...

Hanım – Bu oğlan da ne kadar densiz oldu. Büyüdükçe akıllanacağına büsbütün çılgın oluyor. O, deminden beybabasıyla beraber Şehzadebaşı'na sinematografa gitmedi miydi?

Hizmetçi – Gittiydi. Bilmem ne olmuş? Geri geldi, orada da bir huysuzluk etmiş olmalı.

- Beybabası nerede?

- O yok. Yalnız uşakla çocuk geldi.

- Şekib'i bana çağır bakayım. Ne olduğunu anlayayım.

Validesi – Şekib, neye geldin yavrum?

Şekib – Beni oyuna koymadılar...

- Ay niçin?

- Koymadılar anneciğim.

- Neden canım?

- (Ağlayarak) Bu gece içeriye çocukları koymayacağız diye bir kâğıda yazıp oyun kapısının önüne yapıştırmışlar.

- Kim bilir içeride ne kadar gürültü ediyorsunuz da âlemin başı dinç olmak için işte çocuk almamaya karar vermişler.

- Öyle değil anneciğim. İçeri giremeyen başka çocuklar da benim gibi ağlıyorlardı. Bizi niçin içeri koymadıklarını onlardan sordum. (Mahcubane önüne bakarak) şey dediler ki...

- Ey, ne dediler?

- (Sıkılarak) Nasıl söyleyeyim?

- Söyle canım.

- İçeride ayıp şeyler gösteriyorlarmış da...

- Sus kepaze ağzını yırtarım şimdi. O nasıl lakırdı öyle!

- ...

- Böyle yalan uydurmaya utanmıyor musun?

- Yalan söylemiyorum vallahi!

Hizmetçi kadın hanımın kulağına eğilerek:

- Çocuğun sözü doğru. Ben bunu başka yerden de işittim. Bizim komşu efendi gitmiş de hanımına söylemiş.

- Zihnimi karıştırma kadın. Sen ne dediğini bilmez misin ki... Receb'i çağır, orta kapının önüne gelsin.

Hanım – Çocuğu niçin oyuna koymadınız?

Recep – Bu akşam oyun çocuklara yasakmış.

Hanım – Neden?

Recep – Neden olduğunu pek bildiğim yok.

Hanım – Hiçbir şey duymadın mı?

Recep – ...

Hanım – Söylesene...

Recep – Herkes bir gûnâ laf söylüyor da...

Hanım – Ne diyorlar?

Recep – İçeride pehlivan karılar varmış da birbirinin ümüğünü sıkıyorlarmış da...

Hanım – Karıdan pehlivan olur mu?

Recep – Oluyor hanımefendi oluyor, ahir zamana geldik artık her şey oluyor.

Hanım – Sen hiç içeri girip ne olduğunu seyrettin mi?

Recep – Hayır girmedim. Komşunun uşağı girmiş de o anlattı.

Hanım – Ey ne varmış içeride?

Recep – Pehlivan karılar dolaşıyorlarmış efendim.

Hanım – Daha...

Recep – Dahası Efendi, girenin abdesti bozuluyormuş. Ne bileyim ben...

Pencereden:

- Komşu hanım hû!

- A canım...

- Efendin evde mi?

- Evde. Şehzadebaşı'na o maskaralar geleli bizimkini geceleri bir yere salıvermiyorum ki...

- Hay Allah senden razı olsun. Ben de sana onu soracaktım. Bizim bey bu gece orada.

- Nerede?

- Şehzadebaşı'nda oyunda.

- Ey kardeş niçin salıverdiniz?

- Ne bileyim ben. Odada yalnız mısınız?

- Yalnızım. Sokağa salıvermediğim için bizimki suratı bir karış astı. İçeride oturuyor, gazete okuyor.

- Oyunda ne varmış kardeş? Bizim çocuğu bu akşam içeri koymamışlar. Geri eve göndermişler. Ağlayıp duruyordu.

- İsalet... İsalet... Çoluğun çocuğun göreceği şey değilmiş maazallah!

- Ne imiş... İmiş ne? Ne imiş bu canım?

- Her türlü beyinizi bir daha oraya salıvermeyiniz. İşte o kadar...

- Hele bu akşam eve gelsin de ben ona göstereyim...

Beyin sinematograftan avdetinden sonra:

Bey – Hanım nedir o suratınız? Hasta mısınız?

Hanım –

Bey – Bir cevap verecek kadar da hâliniz yok mu?

Hanım –

Bey – Bilmeyerek bir kusurda mı bulunduk?

Hanım büyük bir eda ile:

- Estağfurullah! Siz kusurda bulunur musunuz hiç? Siz erkekler ne yapsanız ayn-ı kerâmettir. Kusur sadır olsa olsa bizden, kadınlardan, sadır olur. Hemen benim azıcık levnimi dönük görseniz hemen hastalığa yorarsınız. Niçin bilmem ki? İnsanın biraz canı sıkılırsa hasta olması lazım gelmez ya!

Bey – Ne var can sıkacak bir şey mi oldu?

Hanım – Hayır size dair değil, kadınca bir iş...

Bey – Can sıkıntısının kadıncası erkekçesi mi olur? Söyleyiniz de anlayayım.

Hanım – Bizim oğlan, Şekib, canımı sıktı. Tutturdu ağladı, ağladı...

Bey – Hay yaramaz hay!

Hanım – Sizinle beraber oyuna gitmişti. Niçin geri gönderdiniz bilmem ki?

Bey – İşte aksi olacak bu akşam oyuna çocuk almıyorlar.

Hanım – Neden?

Bey – Sokaklara yapıştırdıkları ilanlarda gece içeri çocuk alınmayacağını yazmışlar da...

Hanım – Sebebini beyan etmemişler mi?

Bey – Hayır.

Hanım – Siz içeri girdikten sonra sebebi ne olduğunu keşfedemediniz mi?

Bey biraz tebessüm ederek:

- Hayır.

Hanım – Neye gülüyorsunuz?

Bey – Gülmek de kabahat mi?

Hanım – Fakat mânâlı bir gülüş...

Bey – Haydi bakalım! Bir gülüşten de bin mânâ çıkardınız.

Hanım – Tavrını vehleten pek ciddileştirerek:

- Bu gece sinematografda size ne gösterdiler Allah aşkına?

Bey – Hiç canım... Saçma sapan şeyler... Kırlar, denizler, memleketler...

Hanım – Bu saçma sapan şeyleri çocuk da sizinle beraber seyredemez miydi?

Bey – Ederdi ama ne bileyim ben, işte onları koymadılar.

Hanım – Siz istediğiniz kadar saklayınız. Bizim komşu efendi gitmemiş. Ne gördüyse eve gelince hanımına anlatmış. İşte evde bir daha erkeğini öyle yerlere salıvermiyor...

Bey hanımın sebep-i infîâlini şimdi anlayarak:

- Çatıklığınızın sebebi bu muydu?

Hanım – Bundan büyük bir sebep daha ne olabilir?

Bey – Hah i'zâm ediniz bakayım...

Hanım – İ'zâma lüzum var mı? Mert bir âdem iseniz ne gördüğünüzü anlatınız bakalım?

Bey – Her şey kadına anlatılır mı?

Hanım – Her şey kadına anlatılmaz, çocuğa gösterilmez, kim bilir ne kepaze şeyler...

Bey – ...

Hanım – Ne sükût ediyorsunuz?

Bey – Aman hanım, sıkma beni!

Hanım – Sıkacağı mıkacağı var mı? Gördüğünüz kepezelikleri mutlaka bana anlatacaksınız.(büyük büyük andlar verip yeminler ederek) Mutlaka

söyleyeceksiniz. Bu ukde gönlümde kaldıkça sizinle yaşayamayacağım. Anlatınız, işime gelirse affederim.

Bey – Şakaya bulaştırarak:

- Ya gelmezse?

- O zaman ne yapacağımı ben bilirim.

- Haydi hanım, haydi çılgınlığın lüzumu yok, diyorum size.

- Bu kadar and verdim. Yine söylememekte ısrar ediyorsunuz. Demek ki bulunduğunuz hâl, gördüğünüz şey ağza alınır kepezeliklerden değil. Ben biliyorum biliyorum, saklama; evvela pehlivan karılar birbiriyle (gülüşmeler)

- Evet...

- Yarı çıplak bir halde karılar birbirleriyle alt alta, üst üste güleşirken siz seyrettiniz ha!

Bey gayet mahcubane:

- Evet...

- Hay Allah'tan korkmaz! (ihtizâzlı bir sadâ ile) Daha ne gördüğünüz...

- Aman hanım!

- Bey, işte görüyorsunuz ki fena oluyorum. Hepsini anlamadıkça benim için bu gece uyku, rahat hiçbir şey kabil olmayacağını anlayınız işte!

- Mademki bu kadar ısrar ediyorsunuz ne gördümse dosdoğru söyleyeceğim.

Hanımın birdenbire benzi açarak:

- Söyleyiniz.

- Sinematografa bir kadın soyundu. Banyoya girdi. Bir erkek de bu hâli paravanın üstünden seyretti.

Hanım bayılır gibi bir halde:

- Siz de seyrettiniz mi?

- Tabii...

- (Kıpkırmızı bir çehre ile) Tuuuu utanmaz! (iki eliyle yüzünü örterek) Sus sus, yeter artık! Fena oluyorum...

Hemen oda kapısından dışarı fırlar. Bey neye uğradığını bilemeyerek alıklaşıp zevcesinin arkasından bakakalır.

N. 24, S. 1 – 2

3.1.4. ŞİİRLER

3.1.4.1. Piyasada Kuruntu

Fahri

Patlak potinle işte, meydân-ı aşka çıktım.

Güzellik gözümde varken, bundan zarar umulmaz.

Billâhi ben eminim, simâma göz yumulmaz.

Meftun hanımlar te'sir-i câzibemle,

Her kız gelir çekinmez: enzâr-ı câlibime,

Hüsnümle ben de bilmem, kaç hânumâna yıktım.

Yoktur cebimde onluk! Lazım değil ki zaten,

Lazım olan muhabbet, kâfi değil mi sevmek?

‘‘Düşmüş derim, saklamam icap ederse vermek...

Kostüm biraz baharlık, baston da kampiyondan,

Lakin boyun bağım şık, almış idim ‘‘Liyon’’ dan

Kızlar şaşar kalır mutlak zarâfetimden...’’

Diyerek böyle hep döner dolaşır.

Bakan olsa gider gider sataşır

Laf atarken, elinde elavfürük

Ya dayak yer, sonunda ya tükürük

N. 20, S. 3

3.1.4.2. Şathiyyat

Sada-yı İnkılâb Hainindir

İmzasız

Vâkıf-ı ahvâl-i âhir-kâr olaydık keşki

Millete hakkıyla hizmetkâr olaydık keşki

Bir sukut-ı manevî olmuş biz mecnûn-ı irtikâ

İrtikâ maksûd ise berdâr olaydık keşki

Görmeden yeksân-ı zebân intikâm-ı ümmeti

Hak-sâr-ı vahidü'l-kahhâr olaydık keşki

Kahrolup da gelmeyeydik âh ey hâb-ı gurur

Çeşm-i mazlumân gibi bîdâr olaydık keşki

Cânişîn-i kasr-ı istibdad olmaktan ise

Kaldırımlarda gezen simsar olaydık keşki

Âdemiyetten teberra eylemek azdır bize

Fundalıklarda biten mantar olaydık keşki

Devr-i sabıkta ser-hayl-i erâzil olmadan

“Loncada Kıptîlere serdar olaydık keşki”

Hırs-ı nû-meşrûumuzla benzedik Kârûn'a vâh

Azla kân'i-i sâ'il ve cerrâr olaydık keşki

Sâ'il ü cerrâr idik hem sârik ü gaddâr idik

İffet ehli bir fakir attar olaydık keşki

Düşmen-i ikbâl-i millettik dem-i ikbâlde

Kâselîs-i sofrâ-i idbâr olaydık keşki

Âkîbet kan ağladık vaslınla ey mahbûb-ı zer

Derd-i hicrânınla evvel zâr olaydık keşki

Âteş-İ hürriyete âhın dayanmazken, dirîğ

Böyle durmaktansa yüz yakar olaydık keşki

Elfirak ey devr-i istibdâd! Ey zalim-i zaman!

Biz de zulmünden senin bi-zâr olaydık keşki

N. 4, S. 3

“Edep Yahu” Gazetesi'nde devr-i istibdad eşeklerinden kardeşim “G.K.”

3.1.4.3. Eşeklik

Merzifoni: S. Himari

Ne oldum sanki ben oldumsa insan
Yaşar benden daha rahatta hayvan,
Bu hâl en çok eşeklerde nümâyân,
Bela oldu bana bu kesb-i irfân

Değersiz bence insanlık, mülkün
Eşeğin, ah eşeğin, ah eşeğin!

Eşek yer, taze otlar hiç gidersiz
Bütün âlâm-ı dünyadan habersiz,
Yutar dağlarda, kırlarda sehersiz,
Değersiz zevki vardır pek değersiz

Bu dünyada eşekler feylesoftur,
Fakat insanların derdi hep “of” dur

Anırmak neşeye eyler delalet,
Yazık insanda yoktur böyle hâlet!
Bugünkü zevkin ardınca melâlet,
Gelir mutlak bu insanlıkta âdet.

Eşeklikten büyük nimet mi vardır?

Beşerlikten büyük nekbet mi vardır?

Ne olsam ah eşekle kardeş olsam!

Çayırlarda, bayırlarda eş olsam!

Yük altında dahi bir yoldaş olsam!

Dayakları yedikçe serkeş olsam.

Bu insanlıkta bin türlü cefa var.

Eşeklikte fakat başka safâ var.

Eşekler ey! Cihân-ârâ eşekler!

Bahar olsun hele açsın çiçekler!

Gönül sizle bu dem seyrâmı bekler!

Haset eyler bize elbet melekler!

Eşeklerde hayat var şairâne!

Beşerlerde hiyel var mahirâne!

N. 33, S. 2 – 3

3.1.4.4. Muharrerat

Karaköy Köprüsünün Feryadı

İmzasız

Ukûla hayret-âver enfes-i âsâr idim gûyâ

Cihânda misli ender, matmah-ı enzâr idim gûyâ

Temeddün âleminde reşk-i vahşetzâr idim gûyâ

Atâletten doğan bir sefele-zâd-ı dâd idim gûyâ

Mecazî nâm ile ma'ruf olan cîsr-i cedîdim ben

Hakikât-i suret ü ma'nâda bitmiş bir kadîdim ben

Düçâr-ı erzel ömrüm, nâ-ümidim ben

Gunûde bisterinde dehrden bîzâr idim gûyâ

Çatıp bazen ben bitâba bir keştî-i âvâre

Yetişmezmiş gibi zahm açardı bir yeni yâre

Hemen tamir derler var idi dermânıma çare

Hayatım hıfza şâyân bir aziz bimâr idim gûyâ

Vururlar sîne-i mecrûhuma gâhice balyozlar

Çıkar eflâka dûd-ı âhım-âsâ câ becâ tozlar

Yüzümden ehl-i servet oldu yüzlerce uğursuzlar

Tasarruf maksadıyla kâbil-i îmar idim gûyâ

Vücudum sanki olmuş buk'a buk'a ma'raz-ı eskâm

Serâpa sâilîn-i nâkisû'l-âza ider âram
Beni dâru'l-karâr-ı illet etmiş baht-ı nâ-fercâm
Heva-yı bahre muhtaç hasta-i nâçar idim gûyâ

Uzunçarşî benim şanımdaki unvân-ı elyaktır
Küfe, işporta, tabla canibimde muallaktır
Edâ-yı resm-i muğber gerçi kim bir emr-i mutlaktır
Mürûru gayr-i mümkün özge bir bâzâr idim gûyâ

Yaman hırsız odur kim sürmeyi gözden çalar derler
Bence bin çeşm-i halkı kıldı a'mâ devr-i efsunger
Ben oldum merci'-çün cer-i eskâl fennine rehber
Elinde na-kesânın yağlı bir kantar idim gûyâ

Nedir cürmüm? Dururdum pîş-i enzâr-ı hakârette
Vücuda gelmişim hayfâ diyâr-ı fakr u zillette
Demirden tahtadan mamul idim ama hakikâtte
Atılmış sû-yi bahre bir çürük mantar idim gûyâ

Refikim yetmiş üç yaşında bir fertût-ı bî-tâkat
Çekilse kimse yokken ka'r-ı bahre eylese rahat
Beni hıfz eyleyin bir kûşede halimle ey millet!
Ki eski devr için bir heykel-i idbâr idim gûyâ

3.1.4.5. Fes, Kalpak,

İmzasız

Güllâbî:

Üç ay oldu başımızdan biz atalı fesleri

Nemseliler çıkarıyor şimdi garib sesleri

Vatandaşlar! Benim size bir ufacık sözüm var

O söz şu ki: İttihâda, ittifâka lüzum var

Bu sayede kapatsınlar Aştayn'lar Mayer'ler

Biz almasak Nemseliler bilmem aceb ne yerler

Hep çürüktür Nemse malı baştan başa hep çürük

Kumaşları, esvabları, fesleridir püsürük

Hep çürükdür pamuklular, ipekliler, alpaklar

Zannedirim pek yakışdı bize siyah kalpaklar

Yeminliyiz Nemse malı almamaya biz bugün

Boykotajdır, boykotajdır bizim için bir düğün

N. 36, S. 2 – 3

3.1.4.6. Başlıksız, İmzasız

Mülevveslik eğerçi eskiden mu'tâda dönmüştür

Şu yolsuzluk o mu'tâdı yine icâda dönmüştür

Bakın çarşı, pazar hep bir yaban-âbâda dönmüştür

Çamurlu yolları İstanbul'un berbâda dönmüştür

Yayan gitmek muhal olmaktadır artık sokaklardan

Nümâyân her tarafta bahr-i balçık ta uzaklardan

Geçerken, kaldırımlarda zuhûr etmiş bataklardan

Ahali gölde ördek avlayan sayyâda dönmüştür

Yazık şehri latife gark-i derya-yı tîn olmuş

Ki her râh-ı telâtum-hîz-i emvâc-ı nevîn olmuş

Bütün yollar mezarlık, dâm-ı pâ-yı âbirîn olmuş

Düşen halkın şütûmu bank-ı istimdada dönmüştür

Öten memurlar vardır bakılsa çok horozlardan

Fakat yaptıkları yollar ibarettir molozlardan

Sıyânet eyleyüb akşamları üstün sifozlardan

Eve sâlim dönen bî- şübhe fevkalâde dönmüştür

Eğerçi âb u kül sermaye-i tahmîr âdemdir

Taharet lakin evladı için bir emr-i muhkemdir

Temiz pak olmak ister memleket, millet bu elzemdir

Bunu icrada ta'vîk eylemek bîdâda dönmüştür

N. 35, S. 3

3.2. SONUÇ

II. Meşrutiyet'in ilanı, yönümüzü her anlamda Batı'ya döndüğümüz 19. yüzyılın başından beri yaşanan Islahat, Tanzimat ve Meşrutiyet hareketlerinin zirve noktasıdır. II. Meşrutiyet hem devlet yapısında hem de sosyal hayatta bir dönüşüm yaratmıştır. Kuşkusuz bu dönüşümü işlemede ve halka ulaştırmada basının önemli bir rolü olmuştur. Bilindiği üzere ülkemizde basın hayatı Tanzimat Dönemi'nde başlamıştır. Bu dönemde çıkarılan dergi ve gazeteler dönemlerini en iyi şekilde yansıtan önemli bilgi kaynakları olmuşlardır. Ancak 20. yüzyılın başlarında basın faaliyetleri üzerindeki baskının artması nedeniyle halkın haber alma ve bilgi edinme özgürlüğü sekteye uğramıştır.

II. Meşrutiyet'in ilanı "hürriyet" in ilanı olmuş, basına hem doğuş hem de düşünce özgürlüğü sağlamıştır. Böylece pek çok gazete ve dergi yeniden yayın sahasına atılmıştır. Siyasal yayınların yanı sıra mizahî içerikli gazete ve dergilerin de sayısı artmıştır. Bu gazete ve dergilerde belirli bir birikime sahip, dünya görüşleri farklı pek çok yazar ve şair düşüncelerini ifade etme ve eserlerini yayımlama fırsatını bulmuştur. Bu hareketli dönemde yayın hayatına atılan *Boşboğaz ile Güllabi* dergisi, kısa ömürlü olmasına rağmen döneminin dikkat çeken süreli yayınlarından biri olmayı başarmıştır. II. Meşrutiyet öncesinde II. Abdülhamit'in sağladığı olanaklarla yayın hayatını sürdürebilen basın, II. Meşrutiyet'in ilanından sonraki özgür ama aynı zamanda başıboş ortamda maddi destek bulamamış ve çok sayıda gazete ve dergi maddi imkânsızlıklar nedeniyle kapanmak zorunda kalmıştır. Dolayısıyla dönemin dergi ve gazeteleri uzun ömürlü olamamıştır. *Boşboğaz ile Güllabi* dergisi de 36 sayı çıkabilmiştir

Boşboğaz ile Güllabi dergisinin her sayısı 4 sayfadır. 36 sayı çıkmıştır, toplamda 144 sayfadır. *Boşboğaz ile Güllabi*, nüsha ve sayfa sayısı bakımından canlı durmasa da değişik alanlarda, farklı başlıklarda çok sayıda yazı yayımlamış, içerik bakımından zengin bir dergidir. 144 sayfada 600'e yakın yazı incelenmiştir. Bu yazıların çoğunluğunu edebiyat dışındaki yazılar oluşturmaktadır. İncelenen 36 sayı sonucunda ortaya çıkan 30 ana konu başlığının 10'u edebiyat ile ilgili, 20'si edebiyat dışında kalan yazılardan oluşmaktadır. Dergide edebiyat dışında kalan başlıklar altındaki yazılarda en dikkati çeken konu basındır. Bunun dışında haber, siyaset, Meşrutiyet vb. öne çıkan diğer başlıklardır. Bu yazıların da önemli bir kısmını başka gazete ve dergilerden alıntılanan yazılar oluşturmaktadır. Edebiyat alanında ise öne çıkan tür hikâyedir. Bunu şiir ve tiyatro takip etmektedir.

Derginin tartışmasız ilk ve en dikkati çeken özelliği şudur: Alıntılanan ya da derginin paylaştığı hemen her yazının ardından “*Boşboğaz*” başlığı altında bu yazılara mizahi yorum yapılmasıdır.

Dönemin mizah dergilerinin genel özelliği, yazılarının büyük çoğunluğunun imzasız olmasıdır. *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde yer alan yazı ve karikatürlerin de çoğu imzasızdır. İmzalarla genellikle mizah dışına çıkan yazılarda karşılaşılmaktadır. Bulunan imzaların büyük çoğunluğu derginin sahibi ile başmuharririne aittir. Ayrıca herhangi bir olay veya yazıya cevap verilme durumunda imza görülmektedir.

II. Meşrutiyet Dönemi mizah dergilerinde görülen ortak nokta, imzaların tamamına yakınının takma isim kullanmış olmalarıdır. Ancak *Boşboğaz ile Güllabi* dergisinde dönemin mizah dergilerinden farklı olarak yazarlar gerçek adlarını kullanmışlardır. Dergide Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi, Midhat Cemal, M. Rıdvan yazmışlardır.

*Boşboğaz ile Güllabi, İlk İfade*³² başlıklı manifestosunda belirttiği matbuat ilkerine bağlı kalmış, benimsediği ilkeler ile yaptıkları hem bir bütünlük hem de tutarlılık göstermiştir. Bir basın-yayın organı olarak üzerine düşen sosyal sorumluluğun bilinci içerisinde gerçekleri ortaya çıkarmayı ve bunu halka duyurmayı başarmıştır. Ele aldığı konu ne olursa olsun – siyaset, basın, sosyal hayat- onu mizahın tüm olanaklarını kullanarak en etkili biçimde işlemeyi bilmiştir.

Boşboğaz ile Güllabi, II. Meşrutiyet’in ilan edildiği, Abdülhamit devrinden İttihat ve Terakki devrine geçişin sancılarının yoğun hissedildiği bir devrede kısa yayın hayatına rağmen görece yüksek tirajı ve zengin içeriği ile hem Türk basın tarihinin hem de mizah edebiyatımızın dikkatleri üzerine çekebilmiş, önemli degilerinden birisi olmayı başarmıştır.

³²a.g.e, N.1, S. 2

KAYNAKÇA

1. Aktaş, Şerif, *Ahmet Rasim*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.2, S. 117 – 119, (1989)
2. Aydın, Hakan, *İkinci Meşrutiyet Devrinde Basın ve Siyaset*, Palet Yay. (2010)
3. Atabay, Mithat, *Türk Basın Tarihi*, Paradigma Akademi Yay. (2015)
4. Balcıoğlu, Semih, *50 Yılın Türk Mizah ve Karikatürü*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, (1973)
5. Chatmen, S., *Öykü ve Söylem Filmede ve Kurmacada Anlatı Yapısı*, De Ki Yay.
6. Durmuş, İsmail, Mizah, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, (2005)
7. (Gürpınar) Hüseyin Rahmi, *Cadı Çarpıyor*, İstanbul 1329, S. 1
8. Göçgün, Önder, *(Gürpınar) Hüseyin Rahmi*, Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 14, S.324 – 1 – 2 – 3
9. İnuğur, M. Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, Der Yayınları, İstanbul, (2005)
10. Koloğlu, Orhan, *1908 Basın Patlaması*, İstanbul, BAS-HAŞ Yayınları, (2005)
11. Koloğlu, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınları, (2006)
12. *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, (2005)
13. 8. Özbilgen, Füsun, *Skylife*, Sayı 118, Şubat 1993
14. Özbay, Cahit, *Dünyada ve Osmanlıda Basının Tarihsel Gelişimi*, Doğu Kitabevi, (2014)
15. *Yeni Adam*, N. 457, 30 Eylül 1943
16. Yıldırım, Tahsin, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis Kitaplar, İstanbul, (2015)

3.3. EKLER

توسعه

نومرو ۱

۲۴ توموز ۱۳۲۴

ناشرى: نجات زاده ابراهيم حلى

صاحبى: حسين رحيمى

برسته لك آيونه بدلى ۷۵ اتى آيايى ۴۰

غزى شيدى

محررلى:

احمد راسم حسين رحيمى

مسلكده موافق غزىه نيك عييله متناسب هر نوع

محررات مذكره اول و درج اولور

كوئدريله جيك اوراق صاحبي نامه ارسال

ايڭلليدير

اداره شاهسى: جنيرلى طاشنده ۹ نومورولى

مطبعة غزىه نيكه دارى مخصوصه در

آيونه وسائلى حسابلى ايچون (مات) نيمه سى

اداره خانه سلامت اولور

درج اولتيمان اوراق اعاده اولتياز

تاريخ تأسيسى

۹ رجب ۱۳۲۶ ۲۴ توموز ۱۳۲۴

هفته ده ايكى دومه بازار ايرتسى و بيشنه كوئى نشر اولور

نسخه سى (۲۰) پاره در

شطحيات ايچينده مدافعه حقوق وطن و ملتہ خادم مصور مزاح غزىه سيدر

نسخه سى (۲۰) پاره در

<p>— آرقداش برسويبا ايندرده آياق آلتدن</p> <p>دفع اولسون .</p> <p>— سن ايندر . دها بكا صالحدرمدى .</p> <p>— كوزلى بكنه ميورم .</p>	<p>— فرصت بكيور غالباً . ايچريده برچوق</p> <p>ايرى يارى حاملل وار . بونلى نه اينده قوللا .</p> <p>نيور ويا قوللاهچق ؟</p> <p>— نه خلط ايدرسه ايسون ... فهم باشلاك</p>	<p>اوغرادنى سوه عاقبت اله امثاله موجب عبرت اولور .</p>
--	---	--

اخطار :

غزىه نيك بيشنه كوئى نشر ايڭل اوزره تحرير و ترتيب ايڭلدى . قنط « ملت » ك بعلالانشار كودمىكى رغبت ماكنه لرى زياته مشغول ايڭلكندن « بوش بوغاز » ساحه مطبوعه آيڭلدى . بوكون اوزرندهكى تارخندن نيش كونسوكره اوزجنى اسكيش بر كسوه ايله ايچق لرحه باب انشا اولمىلدى . هر تشيك ابتداستنده حصول طبي ازلان بوسور بزرگ عفوئى احترام ايله بدمما انتظام لىرته امتنا ذله جنى بيان اولورده

جهينه اولان اسلامات
رئيس باشناك عزليه سانسكي دوكله پوست-
تشيكلكتنه نصيقي
حلم باشناك قيونده زه دارلنه تحويل مامورق
آچقده قان شمه مدرلرله ديكردوكلك طوب
آنان قوونى تجارته باشلادقارى مسوعدر .

بوش بوغاز - كلانى كوردكمي ؟

كلانى - نهني ؟
- مشهور خيالى صالح قندى دوة ورلنه باشلا-
مش ، ديوان بولندهمك اجزا خاترك برده برمعانير .
شاخ آجيش ، سياه زمين اوزرسيه باليرزلى حروفله محور
بولوچه ايله اعلان طبات ايتش ...
- هايدى زوزوك ! كوزلككي طاقده دقتلى
اوقو . خيالى صالحى او ؟ ايجيا صالح ...

رؤى حنده
سؤال جواب
بوش بوغاز - كلانى اولارى رؤى شيركتنه
مشرك المنعمه ريشيردى . شمدى ايشتمبكمه كوزه بوئم
سوروت آخيره منقلب اولمش .
كلانى - اوت شمدى شيركتك بناسى دكشدى ،
قنه چتنده مشاركت ايجون اولدى .
بوش بوغاز - اول كيلر معلوم بوا چنجهي حصه دار
زه دن چيقدى ؟

كلانى - زه دن جقديفنى نه ده . بليسيورم لكن
ظهوري زمان حريشه صادق اولسي بك خوش قاجدى .
بوش بوغاز - حركت بوليه ظهور نا كهايسى
نه قدر آدمك ايتشى بوردى .

رؤيك « جلادلى و قريابازى »
الاقو قوروكدن :

حكايه نويس شمير عشاقى زاده خالد ضيا بك

افدينيك « رؤيك جلادلى و قريابازى » ناميه
يازمش بولنده قارى بر زرمهني « نسل اخيره » قندنيا
انسر ايله چكلىر جمله مسوعانمز دندور .
بوش بوغاز
- نسل اخير حكايه سنده نهل وارمش ؟
- هرشي ... حتى محردك كندى بيله ...
- نسل اولور ؟
- محرد كندى ذاتك انسان اولين ويا مستقبليه
عاند االديني ادنا ايدمزا !

محردات

خارجيه غيبريزدن :
مقدما قيد حيات شمدى ايسه قالميايه ، موقوف
برماموريت ،

بدر لرليك زير جناحنه صيفتمشده يونسيقاده
دخى ترقى ايتش مخدوملر ، من غير لياقه وردكلىرى
ياردين آرزو كوروب صادق تعجيز ايدن بوزسوزلر ،
مقدما ميز ايكن ايرادن غائب ايتسون ديه خلفا
كوستريلانلر ،

(قادرو) خارجنده قليم ديه اولانجه قوتى
صرف ايدن انا زاده لر باشا زادلر ، طيليلر ،
سكز اون سالك آدنده رغما معاشى دزت بوز
شروش ابلان ايدلين بيجاردرلر ،
اون سندن برى يازده (نورمول) اوكر نه بيان
برنجى (قندو) مرتبانى ،

قاعداك زمانى كجديكي حالده كيسه يه برى
بر قانق ايجون كيج كورونك آرزوسيله بوياجيه
مراجعت ايدنلر ،
بو قارودن خارجيه دوشنلك حايه كرده لرى .
ذاتاً طولديني كورنيان بوشالمش قلملر ،
باخيره جانغيره ديكريك آياغنى قايدير درق كنديسى
ترقى ايتش حصورلر ،

دراني شمدى جارانلرله عتف ايدن آمرلر ،
اولجه مشنكي ايكن ايتدكلكرينك مافوقه نال
اوله رق بونعمتى الين قاجير مامق ايجون شو آرملق غش
آلمنهييه نورقان خود بيلر وار .
دها جوق شيلر وار اما نه بن سوباييم نه ده سن
دكله .
نار بوق اولديغنده سكره سولرم .

امنا
X

مطبعة عثمانيه - ماش غزنه ناسى . - حنين رحى

يوكم ؟ بوقولنده حريت روزون ، ديكريمه تومديسى وار ...
- اتحاد دترقى عيبتى اعضاستنق اولدى
- غالباً سوك تومير ايله بن .

مترجمی ازوب غزته می صاحب امتیازی مهران
 آفندی.
 اداره مخصوصه تک درت نومرولی واپوری حقدہ
 ای و ستم آفانده اوریا کورہ دک اوتقوجی
 کورپوکان اوزرنده سیدار دور
 ددلیکی قرغانسک اتغیری ایصافی دویدم .
 شوزمانہ طفل انک باڈکار لری قیامده طوغورتک
 یقی باغزہرق بشکده زردیفنی سالالایان والہہ کی
 ایتک ایسترسک ؟ . . .
 دریا بوقدہ لاطیف کوک بوکو کر تہ نازک اولدینی
 برزمانده طو نہ ایچون قوشمق ایسترسک ؟
 ای فوجہ مفرط مارطی قوش اولتی ایچون سکا
 برقاد الویر .
 فکریمه قویوم کہ برافشام سنک او اغلاچی
 ماکنہک بیغیر بیغیر ایستدیسہ بولجیلر فریاد ایدیورلر ،
 دکتر چیلدیریور ایدی سن ایسہ شرقی باغزیریور
 ای دک .
 فقط شرق سکا بر نازک روح یغورمشدر کہ
 یواشجه عجلہ ایده رک اوزرندن کچدیکک دالغہنی
 ایختمہ بسک دہنی .
 سن یوردیجہ مملکت کیشلمش مفرط بی پان
 اولش کورور .

سنی یوانمش کورونجہ حضرت نوحک
 سسقیہ سی در دہنی طن اولنورسک
 هر کس سندن ایسترکہ فضہ ایش ایدهسک .
 فقط بن حالکہ کورہ طلبورده بولنورم .
 ایواہ کہ اونار سنک بالکتر سو اوزرنده یوزہ بیلیر
 اولدینکہ نمون اولمہرق نہ میز میز کیدہرسک دہنی
 لای ایدرلر .
 ای فوجہ ظلمہ بدہ سال نہ وقت قاعده اوطلو .
 رہ جقسک ؟
 بکلہ . . بکلہ کہ برعلامت قامیرغہ برقب قاعده
 بورا قویوب سنی یودارق حاب ایسین .
 فقط قانون اساسی ظلومہ می کہ چارہ سز سنی
 قایہ بیلیر .
 ای کیری قالان خمیل بزم کی چاقق ایدوب ایلیری
 وارہسک . . یاخود کہ پوف دہنی اطلایہسک . . .
 فرانسزجہ ناطلی علی سامی
 مترجمی زبرزوب صاحبی مهران
 اصلہ مطابقدر
 ناعمہ نظارتک تنسیفاتی اساس اولتی اوزرہ
 اورویادن مهندس جلی تشبندہ بولندیفنی جراندہ

اوقویان باب عالی جواری سکنہ سندن مهندس مادر
 زاد مشهور قندق نالی بک در سادت کورپورلی ،
 چارسو ایچی و قیز توامسک تبدیل موافقی حقدہ کی
 تدقیقات عمیقہ قہنی حاوی راپور لری مستصحباً
 نظارت مشارالہا بہ المراجہ کلجک مهندس الہ
 مساعفہ امتحانہ داخل اولجینی بیاتہ دفتر مخصوصہ
 اسعی قید ایندیرمشدر .
 حربیہ نظارتہ کی موٹورک تخلیہ سیلیری
 ابوالہدی بیوک اطہدہ سابق پولیس قومیسری
 نوری بکک المیتولا طرفلرندہ مزارستان قریبہ کی
 خانہسہ
 رشید و تحسین یاشارک سمیح بکک مستأجراً
 اقامت ایندیکی ساخخانہ جواردہ کی قرونائیک
 خانہسہ
 مدوح یاشا اوغلی مظلوم بکک نظام طرفدہ کی
 خانہسہ
 زکی یاشا دخی آزادیلرندن اشترای ایش اولدینی
 نظام یولندہ کی کندی خانہسہ کوندلشدر .
 پوش بوغاز
 استانبولک فتحندن اول پرس آٹھ لریک برر
 منفا خدمتی کوردیکی روایتی واردرہ فقط اوزمانلر
 اطلارده بوکوسکی عمراندن اثر بولندینسندن بوکون

— آدک تہ
 — قار طوی
 — پانک آدی ؟
 — هانکی بابی سو دیورسک !

وھىق مەسايەتەن سو كره وچىنەننى بەدائەتتە
 وسايى آيەدە بولغۇز :
 برىش دىكلەسى برىال . . . خىستەن نائىرات
 شەھىدەن . مەكراتىستەمەلەن . فرط قەندىن مەن
 ائىلى . وجود ادمان قەلمەلىرى . سىاحت . تىتارو .
 قولسرى كى اكلەنەلر كى بىوك تەداوى برىنە كىر . . .

قىرات مەتووعە

علاج اېمك اېستەن برىخىستە بوغۇلە ولەسى آرمەندە
 والە - ھايدى باورم . . . ھايدى كۆرەم شونى
 اېچى ور . . .
 چوچق - اېچە مېورم . . .
 والە - ازىچق غىرت اېشە كى اعلە
 اېچە مېلەمك .
 چوچق - غىرت اېمك اېستە مېورم . . . آتە چىكم . . .
 عەكەدە رېشە مەظنون آرمەندە :
 دىس - پوش نىراب شېشەنى شو آدەك
 سوواتە چارىتەسك . . .

مەظنون - اقدم شېشەمك اېچى بى چارىدى
 مېشىنەدە اونى چارىش نە بايلىم ؟
 طوقايتان بىراخە . . . نەدە طعام اېمك اوزرە تېپە
 اېدلىش برىمادە باشدە بىكەبىكېرەنە . مەلومار . فرۇشاق
 اېمك اېستەن اېچى شىق آرمەندە فرانسىيەسى قوتلى
 اولان :

- « مەنولوزى » نى سورىمەكەن ؟
 - سورم فەقظ بو ائىشام اوقدر ائىشام بوق
 بىرە مەچىكم . . .
 ھوز يازى يازمە آليشان برچوچىمك باشقە بر
 عەلە بولان بىوك والەسە يازدىنى مەكتوبى غابت
 اېرى حر فەرايە نەخبر بر اېستىكى كورن بىوك قەدەنى
 سووار :
 - نېچون اوبە بىوك بىوك حر فەلە يازىورسك . . .
 - قەدىن نەم صاغردەدە اولك اېچون . . .
 اقوالە حكايە
 انسالرەما كى اولنە دىكل ھەرفەدە دېكېرىنك
 ھاكىتەن قور تولىچى قىوت ووسائىلى اوكرىنكە
 اوغراشكىز

جہات اسارتدە .
 اېكى آرمەن آرمەندە :
 - خىرك وازى برادر !
 - خېر بوق نە اولدى ؟
 - ھالى زىم قواعدەتەنە خۇاھەن بو قېدى ؟
 اېشە اوذات مەجان اعداسەنە كىرەكە اوغراشپورمەن . . .
 - يا . . . دېمك كە بو سە برىصفەدە بولە
 جىز .
 نوزاد دىنباھە كەلدىكى وقت اېھ قەدىلرەك باشنە
 باسدىرەرق برىنكلى عىصوص وىرەكە اوغراشەقەلەرى
 كورن برذات دېشكە :
 - دىنباھە كەلر كىز باشلرەنرەك اشكال خارچەسىنى
 اېھ قەدىلرە دوزلشور . براز بىوچە اېچىدە مەلومات
 وئەھىل اېھە دىكەدەرمەكە اوغراشپورلر شو قەلەرىز
 يد قەدەن چىقەدىكى كى قالسە نېختار اولەجەز اما
 برافىورلر كە . . .
 مەطىئە غەنباھە - مەلت غەنەسى . - حىس رەھى

- دوتور نە لېك خەتەنى نەدەر ؟ دىشىمى ؟
 - مەن اېتەك . برىش دىكل . . . چوچق غىرە اولدۇم . سوزى ھەقىم مەطبوخا اوغراش . دەھا طارىقىنى ادالەي مەلەھ اولس . دىچ جەرائدە بىلەن اعلە
 ھەد مەلۇش . بىلەن غىرە سەھارلە قىرە لاپە اولمەلى . اولدۇرۇكە تونى بىرەلى . اېلى اولور .

بدل اشترا: برسهک آبه بلی ۷۵ آبی آبی ۴۰

غیر و نشر

محرری:

حسین رحیمی

سلکمه موافق و غیره منک عمیله متاسب هر نوع هر دات منسکه کول و درج اولور

کوندر به جک اوراق صاحبی نامه ارسال ایدلیدر

بوس بوغاز

ایله

کلانی

اداره نامه سی: چمبرلی طاشده ۹ نومبرولی مطبعه عثمانیه داتره مخصوصه در

آپونه و ساتن حساساتی ایچون (ملت) قره می اداره نامه سه مهاجرت اولور

درج اولیمان اوراق اعاده اولور

تاریخ تأسیسی

۹ رجب ۱۳۲۶ - ۲۴ نوز ۱۳۲۵

هفته دیک دفعه بازار ایتسی و بخشه کونی نشر اولور

نسخه سی (۲۰) پارهدر شطحات ایچنده مدافعه حقوق وطن و ملتہ خادم مصور غزته سیدر نسخه سی (۲۰) پارهدر

— قارغه قاردهش زدهن کلپورسک؟
— بلغارستاندن ...
— اوراده نه وار نه یوق؟ ...
— آناق هیچ سوریه ... جام چوق صبتیلور.
— نه به؟
— استانبول خلقه ویریلن روس یا گلکش

حوادیره ... بواش انکزه بیه، فرانسه بیه هبیه دایشقلی، دوشوکلکی ... بلغار اعلان استقلال ایچرندن اول نه اوله جفتی دول متحبه هب بیلور. لردی، بلغارلرک بوخوسوده کی سوه نیتلرندن جرألرندن شبه ایتمن الکر باب عالی ایدی، بسون ترک دیپلوماتلری ترک قومیتلری ترک غزته لری، ممالک غنابنده قانون اساسیك اعلاسی متعاقباً بلغارلری کویا غنابلیرک بونسه حریتیه نشوه دار اولمش کئی کوستر دیرلر. احتمالاً کئیدیلر بده آلبانوب اوله ظن ایلدیلر. دول معظمه بلغارلرک بوجان باشی نصل بر اوسته لقه قوپاره جغه قارشیدن دقابه انتظارده ایکن کشف ائدینسک شیافت مسئله بیه ایش بطلایق بوردی، بوغفته بز قارغه لر بیه چوق ناسف ایبتک.

— سن بلغارلرک صمیمی فکر لرینه، نیتلرینه واقف مسک؟
— واقفم ... هیچ بوش طورم، بتون کزلی ماکر لر بی طامدن باجندن بچرهدن دیکلم.

— نه به قرار ویریبورلر؟
— قودور کورولتی ... اطرافه باخصوص ترکیابه نوز طاعی ویرمک ایستیبورلر. حاضر لغربی فوق العاده کوزمکله برابر، بلغارلر محاربه طرفداری دکلدلر. معلومیتندن قورقوبورلر، ذاتاً اعلان استقلال ایچون غنابلیرک محاربه به اک آذالوریشلی برزمانی بکلدیلر، بلغارلر ترکیلری بک ایش طابورلر، ناسل حقه بازلقه اعلان استقلال ایلدیلر سه ایبتک ایله اییته بیه

حقه بازلقه اداره ایبتک ایستیبورلر، هر ایک طرفده محاربه سوزلی خصمی اور کونک ایچون اور بیه سوربور بوقه حره جمدی برتایل یوقدر.

— یا اور دوا غزته لرینک بوخوسوده کی مابته لی نیتلری نه در؟ بوکون، یارین محاربه باشلا بجهتمش کئی کس ستریبورلر ...
— کچن کون اور و با قارغه لر بیه سبجلا آطاسده مذاکراده بولندق، فرانسه و انکلهز مکر بر طاقم نقاط نظر لری واردلر، مسئله به اک اول اول جوشندن برصوت تسویه آرایلر، بولسان چارمک ترکیا، ویا بلغارستانک آماله نوافق درجه نایه ده قایلر ...

— ریدیلومات انکلهز قارغه سی شوبه دیدی: « بز شون حکومتلرک اغز لر بیه بر دک طاقوب غنان سیاسی بی الیزده بولدر برقم ایستورلر، کم آلق ایستیبیلری زمانه بوله کتیر بریز ... سیاستور اولدر اوسته لقی و خیفدر که بعض غزته لرک مقصدی حکومتلرک شوبه یاخود بوله اولسی حقه کی کتفیات و تسویدات لرینک یزم ایچون نسمدن باشه بر دک لر ی یوقدر.

— بلغارلرک بو حقه بازلق لری زده قندوراره حق؟
— کچن کونی ترکیا به بر اولتیا ویرمک ایچون چوق دوشوندر لره نهایت صرف نظر ایتمک موافق بولدیلر.
— ترکیا ایچون، اک سلیم طریق سیاسی نه در؟
— اور و بولی دوستلر بیه بک کوه نیوب داتما کندی ایشتی باشاره بیه جک بر اقدار اکتسابه اوغرا شاق.
— قونفراندن ترکیا ایچون نه فائده تصور ایدیورسک؟
— هر فائده بر قوتله تأمین اولور، ترکیا قونفرانس لهته استعمال ایده بیلیمک ایچون نه قونی جائزدر.

بلغارستان اعلان استقلال ایبتکدن آوستریا بوسنه هر سکی یونددفن سوکره قونفرانسه کلوب صدر نشین اوله جقتلر ... تکرار اورا به خصم لر بیه قارشی ستم آمیز فقط بی حکم سوزلر سوبله مکمی کیده جکلر؟ زمانه حکومتلر ایچون اوله مستثنا احوال احدات ایدیورکه نه قونفرانسه ک، نه معاهده ک حکمی

قالبور، برابن معاهده سی احکامی بامک ایلدیکلری ایچون آوستریا ایله بلغارستانه، نایب لیت؛ نه بایله جق؟ و نه بایله بیلر؛ بو منکلو عهد دوله بالکر شفافی بوسیتون قنیه ایبتک، زبون دوشورمک ایچوندر، چونکه قوی الشوکه حکومتلر دن هیچ بری معاهده له کندی قولی آغان باغلا نماز، ایسته بلغارلر برابن معاهده نامه سی یا جلاندن سوکره اولسکده هورا تیورلر، هب بر دن بوله قونفرانس له، معاهده لره کوله ... غاق، غاق، غاق، غاق، غاق.

— امان قارغه قاردهش بکا اور و باین ما کدوتیان صبتجه صبتجه حوادث کتیر ...
— غاق ... غاق ...

عاوره

کلانی - بوش بوغاز نه اییورسک؟
بوش بوغاز - لغت از بیلورم.

ک - ناصل از بیلورسک باقیم؟ بر لغات کتابک ایلمک کئمشدز باشلا بون لغت سکدر مکسزین آتشی به طوغری هبستی در حافظه ایتمکی اوغرا شیورسک؟

ب - زیم ایرکسون، سنک دیدیککی زمانه اولده عالم کورده که اوغراشان مجلس معارف، انجمن اعضا لری با بوردی، اوله اعلان انعامی بیلمه دن راطب یابس لغات از بیلرکله ذهن آچیلر می هیچ ... بوخال بر جا برده اولار ک نافع اولور آرمسنده بر چوق ایصرغان؛ باشقان فلان بی بن جوار لرک قرن طوبورمسه بکرده ...

ک - سن ناصل لغات از بیلورسک باقیم؟
ب - بن لغتی برکتایده عیاره آرمسنده کورورم مناسی آکله مز ایسم لغات کتابه مراجعت ایدرم ...
ک - شمعی اوکرتمک اوغرا شیدنگ کله هانکیسی؟
ب - طفیل ... جمعی طفیلات،
ک - معناسی؟

هيوئولر دولك بون ايشلرني دوشونه چك، كه چك،
بيجه چك ...

بوش بوغاز

دهشت ...

شوراي امت :

ايشته بوكون كرسته آيپوز . بو ، هر شينه مقدم
وهر شيند مهم برني . چونكه فا كرسته ايله اوني بنا
يايله ماز . برده بوني آلق ايش ... كرسته مك ايشني
ييلمتيز . آلماسني ييلمتيز ايسه كه نه پارا ؟

بوش بوغاز

حقيقه بازك مسله .. فقط بوياي مشروطيت ترده
اقتا اوله حقي ؟

ادب ياهو

بواسمه از ميرده انشار ايند رفيقنك دردنجي
سبحاسي ورود ايشني .

خانه تو صرولرني حفته

صباح : درت كون اول خاليجي اوغلنده درت خانه
قوسنه تياشير ايله بر ردم يازليني كورلش ايسه ده
يك اوغل متصرفليه از مني كلباسي انضاسي طرفدن
اجرا ققان تحقيقاتمه بوتريك اورادن كين مكتب
جوجقنرني طرفدن يازليني آكلانلشمدر .

بوش بوغاز

استايول جوجقنرنيك قبوله ديوارلره قورشون
قلبي يا خود تياشيرله دلو عبارله يازليري ، رسملر
يا يه لري اسكي عاقلريدر . حقي بوماكده ضابطه مك
دست تادينه تسليم اينلنه لزوم كوسته چك جرآنده
كستانخه ترسباته مصادق انظار تائف اولمقدهدر .
جوجقنرنيك بو عادت قدته لريني شمديكي ديدني
قوديلره قارشدر برما ملبدر . آداب عموجه به مخالفتي مانع
تخبر اوليه ايدني بو يارامازنك سؤالي جوابلي اك

مشهور عبارلرندن شمدي برقاچني بورابه درج ايله
كولوشور اينك .

بازيدده كي رملعي خواجه دن
بر سوال

— صر ييلر ايله قره طاشيلر بوسته هر سركك
آوسترايه الحاقدن دولاني نچيون تركار دن زياده متاثر
اوليولر ؟

رملعي — بونك ايچون آنيه حقي رمل برقاچ
آيد حلا اولتور .

محررات

وارد اولان عروش ملبدر :

عزني مادي

قورونج كدي

بر سبجان طوغش

بالامه دن بوغش

باش كيت قوروكل

ايشته قلم برني كل

قازمه كتير قازم

ايچنه عزني يازم

عزني ممت ممت

قايطان قات قات

او كوز بيشل

دهرسي چاكي

طوره ده طوز بوق

... قيز بوق

ايك اوچار هواده

بوو طه سي طاواده

كلدي بزم حايله

حايك سيقله ي

بورني جاموره ديكلدي

حايي يا غوم غوم

سقالنه قوندم

بش باره بولدم
قلمه به كيشدم
قلمه قوسني وكيكيلي
صرادك باشي بيشلي

... شيشه

اوله سي بشه

كل بزم طامه

اسكيلر ياه

بوش بوغاز اندي به :

— همشيره قلم غزته سنده كي رسني كوردكي .

— خيره نه اولمش .

— امان كورمه جنوار كي برچهره سوزده قلم

غزته سي ايشده هابيا اوني حبس ايشه ديار ميدي ايشه

اوده اللرينه يانه حقمش .

— همشيره چكم باقي نه قورناز آدم اولري

قورقونق ايچون ياپمش ديمك . امان كورمه بيم شوني

اه عشقه .

— واي واي واي . اه اوستيمه ايبلك صاغاتي .

امان اه عشقه همشيره چكم بونك آياقنري ترده ؟

— امان صوص قرده شم دويمه سون .

— نه آيول قنا بر شيني سويلدم .

— ديدم يا قرده شم بزیده قورقونور سكره . باقمه كه

كپري اولمش . امان قوزوم بيم باشم ايچون سويله .

— قولانجه سويله كسه به سويلدم .

— آياقنري سقظ ده اونك ايچون .

— يا ... نوكلني جيمجوز ديبورلر واده واه

ايستناوس :

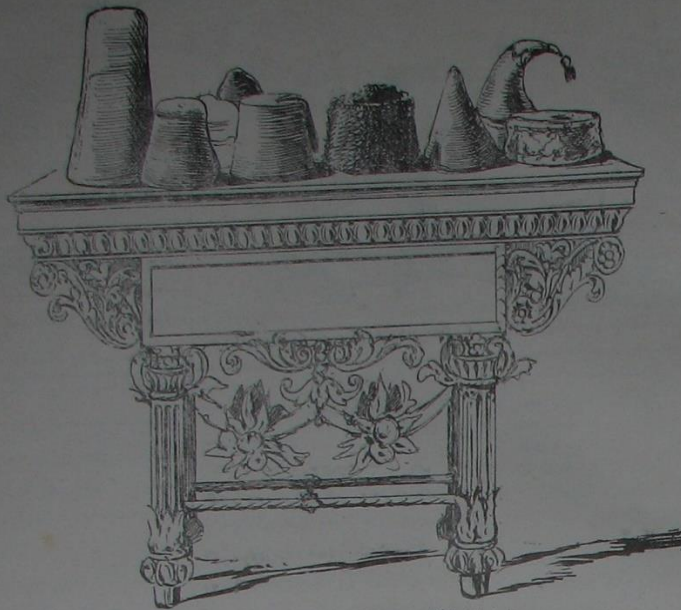
بسيه : ت

حسين رحمي

مطبوعه عثمانيه

هاغيرت .. هاغيرت ايلري لهه ! ..

پوتردن باشقە اشكالده سېپوشلر ايجاز ايدانلره اختراع بران اعطا اولمىچىدۇر

ب - صېقى برھېز... خستەبە برندن قالمقە .
 قېردامە صفوق آلېرسك . شونۇ ېتە طوفونور .
 بولە بايەمە فا اولورسك . دېيورل هان هر حركتى
 تحدىداتك استەبورلر . بولە خستە ناسل انا اولور
 ذوالى مريض حى تاثيربە سايقلاركن بو پېوشيندن
 قونو قوموشو استفادەبە قالمقەرق كېمى باغچەك اك
 كوزل بر كوشەسى ضبط ايدېيور . دېكرى انچاك
 مېومەرى بىخدر دېيور . اونكى خانەك تكميل قولرى
 آچاقسكز بۇ استەدېكمز كى كېرول چىقەجىز .
 اذغاسدە بولېيور .
 - اونر ابستەدكارى سوبلەبە بيايرلر . بۇ
 قلزىدەكى اوزون اتكلى ، دانلە تايملى بېكلر اغلامق
 مقدمائىبە يوزلرى بوروشدېردىخ . بولارى اوونق
 ايجون خفيف خفيف هولانان بر ايكى سوت آنا
 دولاشيوردى .
 اراق ريك خزان قارشىم برىدە حيات بايرا .
 فردە ، رطوبتە مشبوع طوبراقرده ، آغاجلر
 آردىندن مشبوداولان سماك ، درياك لون كېودىستە
 (آقو آردل) رسملردە كوردوان برىكوت ذى مال
 سانكە برلطافت مصنە واردى .
 كامى يوردى . جىم قشالرك داملرندن ، درە
 ايجندن بوستانلر آردىندن قايەرق طولە باغچە
 سربلرېدە آلاقدەن سوكرە ، هنوز خوابىدە ،
 هنوز نوجوانى صباخىستە چين تهور پيدا اولماش
 دوز بر دكرك سفوت حريرېسى ، الشراح بىش
 مايلىكى اوزردن سيران ايدن نظارى چامليچەبە ،

قېولرېزى قايوب ضبط وربطە دقت ايدەم .
 - خانەك ايجىدە كېلردە بربرىسك كوزى
 چتارمق استەبور . بو قارىشقاقدن استفادە فكرتدە
 بولان ذيلردە وار .
 - اتحاد آرا ايله سلامت عمومىبە اوغراشامق
 لارمكلن شوزمادە نىفست دېكر دوشونك نىخانت ...
 -
 هوسكاران جەمئى تياروسك كىن سال كوقا اقسامكى
 ماسرە فوقالعادەست مخصوص اعلاق
 امثال كورولمىش برىسورندە كرات ايله اوست
 اوستە اوسناەرق رغبت فوقالعادىبە مظهر اولان بر
 دورادور اقلرە طوغرى سوق ايدە يەلەك بر قسطە
 انخابىلە اولموردى . فلكرە باشلادى .
 اوت متأهلدى ، برده مژمى واردى . فقط
 بو كاشى ايشلەرن ذىبادە يالكر بر كندىسېدر ؟ هم
 متأهل هم مژمىل كىم بياير دها نەقدر انسان وارد .
 مسئلەك يالكر برچەنى كندىنك بو خصوصە
 دېكرلە اولان مشابەتى براز تليل ايدىيوردى . كامى
 يك هم اولى ، هم مژمىل ، هم پارەسردى ، زوجهسدن
 چاوب چېرول مژمىلە بىزىيوردى .
 ايشە اوچ كون اول زوجهسى نامە باقەدن آش
 اولدېنى سكران بش ليران اۇرە كوتورەك برده
 بوپارە جىندە ايكىن دوغرى مژمىل كىدە باشقك
 جىندە يادە بولدىنى قارى سز . كامى بە برقاچ قەح
 ايجيرر . دامارىشە كېرە ، ضيف طرئى بولور ،
 بوسكران بش ليرانى سوك جەسەقدر سىزدرر .

اوبون اون ايكىنجى دئمە اوست اوستە اوبنايور .
 بوش بوغاز
 بو « اوست اوستە » لرە برده آت آتە علاوه
 ايدلە اوبونك نوعى دكشېر اما دها اكلنجەلى
 اولور . هوسكاران جمئى براز مانكزە قىسە دە
 اعلاالرى ، بازدېنى اوقوتور بر كاتبە نخر بر ايتدوسە
 قا اولاز ،
 « امثال كورولمىش برىسورندە » ايله باشلايول
 « اوست اوستە اوبنايور » ايله ختامە ايرەن بوچلەدە
 فاعلى مفعولى بولنى ايجون رملچيارە مراحمت ائقلى ...
 دليقاتلى اوچ كوندە يانندە قبال طوتار . شمدى
 كامى ايكى نوع يانان تزيئە ميجوردى . بر حېسى بارەك
 صوت صرئى كوسزىك ، ايكنجىسى اوچ كونك
 غېوشە قارشى بر غوغوق اولدېمق . . زوجەسى
 نظرنده چوقدېنرى تزيئى بوزمىش اولدېنى ايجون
 دوغرى بېلە سوبلەسە ايشاندېمق قبال دكل ايكى بولە
 قېسى تام كلك احوالى اوليان بريالە اوقدېنى اقعاع
 ايجك ناسل قبال اوله جقدى ؟
 فقط هر حالە يالاندىن نصنمادن ايشە برىسورندە
 بو ايشە بر جواب حاضرلامق تمكك دكلى . زوجەسك
 پارەسى مژمىلە بىزمك ، سوكرە بو حقيقى شكل
 دېكردە كوسترەكە چارە آرامق . . ايشە بو خصوص
 كامى بە غريب ... برازدە آغېر كېور ، ناداناً بر نوع
 جان صېقتى و برىيوردى . بو قفلت درولە كندى
 [مابعدى وار]

مندرجاتسز حكاية

كوچك محاوره

قبا صقالی آق بیق بر اقدی ایله تربیل بالاقدر
 کچج آراسنده :
 — وا !!! ای زانی زادم ! الکرده کی او ،
 سولتون دومت ندر ؟
 — بزمرده بره بوکه دامور ، موننر !
 — مصافا کی بر جیچک اولحق .

جنابیا درسنده
 — خواجه اقدی : بلغارستان بوسنه هر سلك
 خریطه ده بزیم کوریکور ، ینه اوله می او قوبلم ؟
 — های های ! بویاسی نه قدر دکیشدر بر لرسه
 دکیشدر سولر ینه اسکی رنگی سیرینیر . . .
 — یارنگی بو زار لرسه ؟
 — مرناق ائیگیز ! بیودیککنر زمان فرط ذکا .
 کزله یکی بویاری چار جوق اسکی رنگنه بویار سکر !

والله ایله قیزی آرسنده
 — آنه او قودنک ندر ؟ . . .
 — غز نه قیزم !
 — نه یاز بیور ؟
 — کنج قیزلرک ندام و تربیسی !
 — بوگون مکشیده خواجه مزده بوندن بحث
 ایتدی !
 — نه بولده !
 — قیزلر جاشور لری بیقاملی ، بنگری بشیرعلی ،
 جوجقاری کزدر بولی ، دکیشاری دیکمعلی
 — باشقه برشیدن بحث ایتدی ؟
 — خیر !
 — دینک خواجه اقدیده حال قیزلرک موقعی ،
 نعالیسی بلك بشیرمکله جاماشور بیقاملده بولیور !

بارون ندرنال حیرة اشتندله
 — مینرچک بوتقمسی بکاش کلش تطیق ایتدم !
 قباحث بنده ، بسبارقک سبستی ایشک ایچنه قار .
 بشدر برقمده معنا نه ایدی ! فقط بوتکره مشروطتک
 ایداستنده سیاسة بزنی مغلوب ایدر لرسه بش نه
 سکره نه اوله جق ؟
 کورنیشه نظراً بوسنه — هر سکی ایکی اوج دغه
 صاون آله جفز : . . . مزینجه خیر الخلف اولهیم
 دیدم اما ایش بک جیلجق کیندی ! . . .

ایکی دلیبی آرسنده
 — سواق سواق طولاشوردمه اسکیدن
 قراندیمک نصفی سیله طولایه میورم !
 — اوت ؟ بو قدر جابوق دکیشه بیان السالترک
 سخاوت و مرودن ده بو قدر جابوق اوزا قلاشه حققرنی
 هیچ دوشه ماشدم ! . . .
 — غالباً اسکیسی کی قولای قزاه میورلر !
 — مجیده بک بگری ، لبراک بو طقوز ایتدیکی
 آکلادیلر ! . . .
 — فقط اونبار لری ده بوق دکل یا !
 — وار اما ویر میورلر ! بوندن سوکره دلچلیک
 قالدی ، جالبشیمانه یاره بوق دیورلر . . .
 آدم سنده ، اسان بولدن هرشی قانقارده یالکیز
 دلچلیک قانقار ؟ ! . . .

شاید برمداخله به اوغراسه مالع اولق اوزره آریجیه
 برطابور عسکری جامع دیکر بولک بر قبا به سفینه سی رفقت
 ایده جگمش . . . حاصل لوئید واپورینگ یاننده بیوک بر
 معاونه فیلوسی بولنه جگمش ! . . . بک اوجوزه مال
 اوله جق اولان بو امنه بی هرکس اشترا ایدر ! . . .

مقتبسات

اقدام :
 ایوم مطوغات سر سرت ، بر جوق مملکت
 مطوغاتندن ده زیاد سر سرتدر . . .
 بوش بوغاز
 مطوغاتک درجه سر سرتیمی قانونندن بالی
 اولور . غالباً اقدام غز نه می هنوز عدلیله اوغراسدی .
 احکامی صرحی تطیق قانون مطوغانه بر دفعه کوز
 کزدر برسه غز نه می نصل اولوبده بو قدر سر سرت
 چیقاردینجه کندیسی ده حیرت ایدر !

اقدام : «نوبه قزیه برسه دن :
 حکومتمک بر طاقم ندایو غیر مناسبه ایله بوقوق
 رفع ایدر بروب آندن سکره مذاکراتی بر طریق سلمیه
 سوق ایشک جالبشمی باز کیری بو روغندن خطه
 قانقمغه بکره .

بوش بوغاز
 باز کیره ترس بنوبده بو روغنی الله کیم آله جق ؟
 آوستریا دیپلومانلرینی ؟ بو آنه قدر کور دکلری ترس
 ایشاره بوده کوزل بر ضمیمه اولور . . .

اقدام :
 غراب شونون اولق اوزره بزیم شوکته تراموای
 قوما یاسی کیجه لری ساعت بدی به قدر امین اوکی ایله
 آقسرای آراسنده تراموای ایشتمکله ایشلامشدر .
 داربسی شرکت خیره بک اشته . . .

بوش بوغاز
 بو داربسیک یاریسی ده اداره مخصوصه بک ، بک
 ایرکن تعطیل ایدن غاهله تونلک ، رو می ایلی آناطولی
 میور بول شرکتلرینک باشه . . .

بی خدمت ونهی دست قالان بر سورو خقیه لریک ،
 سرعت تجریره مالکیتلرندن بحث ایله قریباً انفقار
 ایده جک اولان مجلس مبعوانه ضبط کانی قید اولحق
 طلبیه مراجعتمده بولنش اولدق لری اقدام یازیور .

بوش بوغاز
 امان یارب بو نه یوزسز لک ! او قدر بیوک بر
 وظیفه مقدسه ملیه ایله تشکل ایدن مجلس مبعوان
 قالدی قلدی ده بو زایلرک خدمت کتایتمی قالدی ؟
 بو یوزسز ره اجوبه شایقه و برله رک جمله سنک بو
 درلش اولدینی طبیعیدر .

.....

.....

بر نامه بردار آسای خطایسته :
 — آفتدیلر امان وطن خاشلریك متاعه
 قوشی وضع ایلدن بر بریتو تازه اقدام ایستز
 اقدام ...

سامیندن بری :
 — مترخ اولك اقدام اوكلده بوساح باشلادی

قوتیزیه هم تکیه شیخی هم کاب برقات آرمسته:
 نیز — شیخ : هر کون ایات وجود ایتمک
 لازم کلیر کی چوق دفعه قلمی سر یورسکز .

— مسلکاتی وجوده افراشدیفتم حالده
 قیصل نیات وجود ایله یلیم . طبی آره صیره
 سره حکم .

— او حالده یوستکیزی تامیله تکیه به سره ملیسکز .

ایکی طلوباسچی آرمسته:

— علی یوروجی !

— نه وار اوموزدش !

— شوالی باراقلیبرک صدوققرنی کور یورمه

بزم صدوق کوزمه پک سوتوک کور یور .

— حاکمه وار یولدام اما اولندوققر استبداد

یاغینی سوزورجهک .

رجال دولتدن برقات ایله کوزحکیمی آرمسته:

— جامه دوقورا کوزمه نصف کیتدیگه آرتیور .

شوکا برچاره ؟

— چوق غزیه او قوبورمیسکز اقدام ؟
 — نه کزوه رسمی اوراقه بیله باقیورم .
 ط . ص .

کیچکون غنه ایسیدیکین بیتغده بالارخال ایراد اونشدر :

ترانه گای — یاخود قودورمق

۱

قودورمقده هجوم ایسهک جهان

بتون کلیر قودوردی بی هانه

بوکون ایجاب ایدر بویه زمانه

قودورمقده هجوم ایسهک جهان

نه لازمدر بزمجون بویه دورمق

قودورمق ، آه قودورمق ، آه قودورمق !

۲

قودورمق شمدی لازم ای کوپکلر

وطن بزدن بوکون امداد بکلر

پدک بزده بوملکده چوق کپکلر

هیاپه کیتسون بوشجه امکلر

نه لازمدر بزمجون بویه دورمق

قودورمق ، آه قودورمق ، آه قودورمق !

۳

کلک ای قاردمتم کلیر وقته !

کرفاردر بتون دنیا خاقه

بزمجون چوق لزوم وار افاقه

نهایت ویرملی آرتق شقاهه

نه لازمدر بزمجون بویه دورمق

قودورمق ، آه قودورمق ، آه قودورمق !

۴

هله پک چوق قودوردی کلب بلغار

که هلیس شمدی بریشلر ساقیلار

قودورمق بز عجیب کیمیلر عیبیلار
 (بتون بوققلاری) [۱] شمه آیتیلار
 نه لازمدر بزمجون بویه دورمق
 قودورمق ، آه قودورمق ، آه قودورمق !
 اسکدرک آرتیل کلیرلندن
 ز . قولاقسز
 [۱] سوغاقلرده کی کوک ترسلی طوبلا نوب آوستریایه
 کیتدیگندن کنایه دور .

ایام کریزان

دور استقاده مفهولرندن اولوب الیوم عصرده یولنان
 مناسرتلر هیا هالین تک یازمش اوله قاری بر اثر ادیدور .
 مندرحالی پک رنگین ، پک شاعرانه دور .
 هیا هالین پک ، اورویاده تحصیل ایتمش کینلر سردن
 بولندیفی ایچون یازدقاری اثردهده تصویردن ز یاده فکر
 یولنسته اعتنا ایلمس و یوسورتله (ایام کریزان) ی بر اثر
 افس اوله رق ساحة انشاده وضع ایلمشدر . کندیلر ی
 جدا تبریک ایدر و پک نفیس برسورنده طبع اولنان اثر
 عالیبرتی عموم قارنرزمه توصیه ایلمز . قیاتی (۶) غروشدر .
 باب عالی جاده سنده کناخانه عسکریده ساتیلور .

عثمانلی — روس سفری

۱۲۹۳ حرب البالم و فحیتک بر تاریخ مکمل اولان
 (عثمانلی — روس سفری) فوق العاده مظهر رغبت
 اولمقدور . کوستریلان رغبت قارشی کرک نفاست طبعنه
 و کرک رسملریته صولک درجه اعتنا ایلمسکده دور .
 خریظه لریده طبع اولنیورالتیجی فورمسی نشر اولمشدر .
 کاغذی حللی

باب عالی جاده سنده ۴۲ نومرولی (کاغذی حللی)
 منازمه سی نایت شیق یاره چانقلاری ، جب جز دالملی ،
 انکلز کاغذلاری ، لوانطه چشیدی ، قارت پوسنال
 آیوملاری کتیرتمشدر . مراجعت ایلدنر ماللرک
 ظرافت و فاسلندن صولک درجه سندن قائلقدور .

حسین رسپی

مطبعه عثمانیه

مکراف

اور طرفه ده مؤثر وار
 عن وادی ویل - تشرین تائی ۳۳ - ابن لؤلؤ ،
 ابن ملجم ، عمرو بن زید ، ابن علقمه ، جنجی خواجہ ،
 حالت افندی ، محمود ندیم پاشا ، بالطیعی ، رفعی ،
 قہمی پاشا ، روح ابوالخاندان متشکل - اصلاح احوال
 ایچون - رمؤثر عقداوادی ، ایک جلسہ یاد ماضی
 ایلہ کیجی . سنگ مشروطیہ ، طمن عمومی ،
 دوچار اولادن بقای قورتاروقری ایچون بالطیعیہ ،
 رفعی بہ اتفاق آرایہ عرض تبریک ایندیلر . برطاق
 معلوماتہ لزوم کو روئد بکندن کلک مامورلرک ووردیہ
 انتظاراً - بشقہ برقرار ویرمکسین - مذاکرہ
 نہایت وریلر .

استخبارات خصوصیہ نظر ابومؤثر وسماروقہ مترتیب
 افتائیفده اشتراک ایدرک مشکلات حاضرہ برخانہ
 ویرمک چالہ مخارمش : ہا بقام قوجہ دیلوماتر
 ایبراطوری مشکلاتن ، نہ رسال ایلہ باللاویچی
 اتخاردن لوبدہ واپورلری ، نسمہ تجارخانہ لری
 افلاسن ، خفہ لری ایداردن قورتارویدیکر .

تعارف

آوسریا - بغارستان حدودنن شهر مزہ کلوب
 کیمن قزغہ لرک جاسوسقلرکن . بو ایکی ملک
 ارباب سیاستچہ شہ ایلدیکندن بعدما پوتلرک اتلاقہ
 قرار وریلشدر .

مقتبات

یکی غزہ ندن - امین اوکی ایلہ باؤریدیمانی آراشدہ

الٹش سہ مدتہ برتول انشاسی امتیازی بر شرکت
 طرفدن طلب ایلشدر .

بوشوغاز - ان شامالہ مقام عالی شو طب
 اوزرہ نول کیجیز .

اقدامدن - بوکون اوستراک آیسنی قالہ آلمہ
 امکان یوقدر ، حالی بیہ تعمیردک دشواردر :

کذا - بوکون مشورتنہ اداره اولان شون
 حکومترده سیاسیات خارچہدہ امتجہ اختلاف برتہ
 اتقادکدک دستوردر .

بوشوغاز - واہ زوالی عنالی لسان اہ جوق
 چترہ قیل لشیور . اکلامقہ یازمق قر کوج اولہ جق .

قلجیچی ؟ قومی ؟

اقدامدن - فہم پاشاک اموال منقولہ میاندہ
 ظہور ایدوب حتمکان عبدالعزیز خان حضر تریہ ناند

اولدی آکلاشیلان برعد مرصع (قلنجک) محافظہ سندہ
 مشکلاتہ تصادف ایلدکدہ اولدیندن بحث ایلہ دیکر

اموال منقولہ کی ساتیلوب ساتیہ جتی و ساتیہ جتی
 ایسہ نہ سورہہ محافظہ اولہ جتی خداوندگار والی

و کالتدن یلدر لریکی داخلہ نظارتدن مقام صدارتہ
 اشار ایلشدر .

یکی غزہ ندن - فہم پاشاک اموال منقولہ میاندہ
 ظہور ایدوب سلطان مجید حضر تریہ ناند

اولدی آکلاشیلان برعد مرصع (قلنجک) محافظہ سندہ
 مشکلاتہ تصادف ایلدکدہ اولدیندن دیکر اموال

منقولہ کی ساتیلوب ساتیہ جتی و ساتیہ جتی
 اولہ جتی داخلہ نظارتجہ باب عالیدن استیذان ایلشدر .

پوش بوغاز

ہانکبستہ ایٹام ! اقدامک قانچیلہ یکی غزہ ندن

قلمی آرسندہ قالان قارہ بولردن بری اتخابہ قرار
 وریہ بیلکدہ خیل کوجاک جکاجکدر .

تحف برنوع جت

آدمک برتہ ، نیول ایدرسہ کویا بولسدی
 ملکتی سو باسہ جقمش کی برومہ عارض اولش .

بوقورقو ایلہ بردرلو آیدست بوزہماز ایٹش . برقاچ
 کون طرفندہ قرنی ششمش او قدر ابرام واصرار

ایتشلی بی چارہ بی قاندرہ بیلک ممکن اولہ ماش .
 نہایت دوقورک بری کال تلاشلہ خستہ نک پانہ کلہرک :

- آمان اقدم بیٹون ملکتی بریانتین صادی .
 هر طرف آو ایتندہ ، سز ایشہ مدیکہ بو انفسین

سوئیہ جک ... صنیعہ سبلہ و ہامی نیولہ راضی ایدہ .
 بیلش ...

محررات

کیولیدن :

کیولیڈہ قاریقہ طور جوان اوغل دیترو قسطہ
 افندی قاریقہ سندہ مستخدمہ عملہ بی صاحبین وقت

معینہ ایٹش باشہ واپور دودوکی کی بخاری بردو دکہ
 جلب ایدر . کویا بر جوق بویلی و اشیا جیقاروب

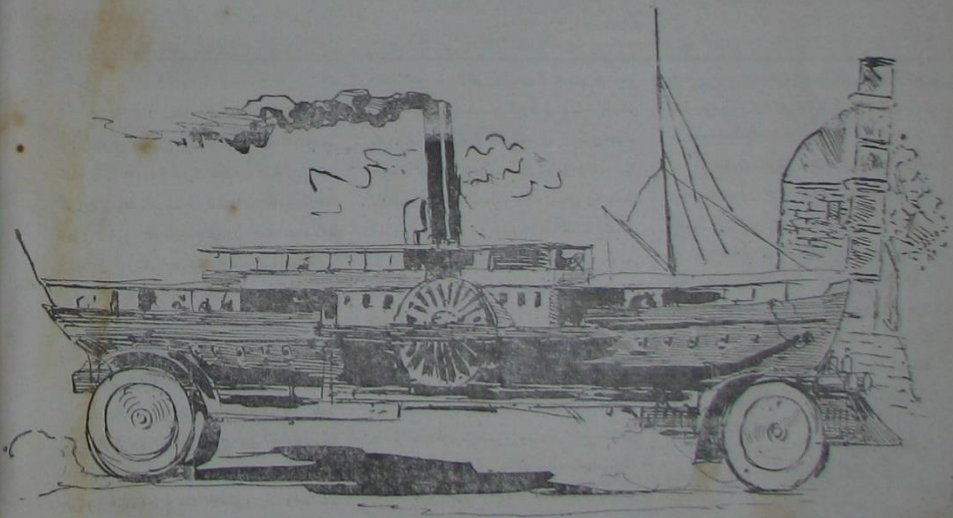
آلہ جقمش کی کین بازار کونی وقت لیلدہ اسکلمنری
 طوتان نچہ واپوری سو رکلی سو رکلی دودو دک چالہرق

قاریقہ مستخدمینی وقتسز او ایلدروب قاریقہ قوسہ
 طوبلادی . عملہ حقیقت حالی آکلاشیہ عملریہ عودت

ایلدی . نچہ واپوری دہ بویلی و اشیا بریہ راحندیز
 ایتدیکی آدم لمرک بددہ لری آلہرق دنغ اولوب کیندی .

حسین رحمی

مطبوعہ عثمانیہ

طون طون بحرہ جہ سبق ایدن خدمات مدیدست مکاتفہ قادرو خارچہ جیقاریلہرق بودفہ فرہدہ ایشلمک اوزرہ او طوموییلہ تحویل اولنشدو

۲ - زردن کلبورسک ؟

۱ - نا سرکه چیدن . فقط پورولدم
بايدم . قان تر ايجنده قالم . اوف ... بر بودوم
سو اولسهده ايجيم .

۲ - حاتم بو قدر نجيون پورولدا ؟

۱ - کوربوريسک ؟ ايشنه آراهني کتيردم ،
اما نلر چکدم نلر ! بارکير نيل و عجمي . آراهي
ايسه بوتون بوتون عجمي . اگر بن اولسه يدم
قاج دقمه تراموايلرله مصادره ايده چک ، آراه
دوريله چک ، اوزوملر دوکيله چک و بارکير نيل
اوله چقدی . هله هيچ اونتام ، ترامواي بولندن
شيشخانه قره غولته طوشري چيشارکن اوسول
طرفده كي اوچورومارندن اشانجي آز قالدي عربيه
کلبورودي . هان عربيه چينک بوشنک سول طرفه
وارکيرکده قوروغنه خرطوملک اوچيله برر قوملدا
ضربه سي اينديره رک عربيه صاغ طرفه توجه و يو
ماورايله بيوک بر قضاي بر طرف ايندم . اگر بويه
ياغس يدم شو بچاره ماواکيم بياره قدر ضررله
اوغرايه چقدی !

۲ - آي ، سن بو قوندو کتورلکدن نه استفاده
ايديبورسک ؟

۱ - هم آراهني سوق داداره ايدرمد همده
آره صره کوفلرک آرافلرلندن کوردينان بال کي
اوزوملردن نوله چين اولوردم . لکن ايشيديبورم که
آراهي اصنافي زرم بو قدر زحمت ، شرفي ايشلرزمه
متشکر اوله چقدی رده يالمس زرم خدمتلمزمه
عدم لزوم بيان ايدرک بسمعا آراهلرله کي کوفلرک
اوستي اسکی چوللرله اورنگه زرم شوخ صريميزدن
دور ايتک ايشيتورلرشم ؛ هله باي شومانگتور ،
جاهل ، حديتي بيلمزله !

۲ - حاتم بو قدر نجيون حدت ايديبورسک ؟

۱ - فصل حدت ايجيم ؛ آراهلري سوق داداره
ايدن بز سينگورز . داناي شون طائلر اولديني کي
اوزوم دخي زرم حق صريميزدر . بو حق نجيون
الدين قاچيرم ؟

۲ - نه ايسه حدت ايجم . بوکاريشقه چاره دروشونم .
۱ - مادام که او يهدر زده رده قاريشيمم . آراهلري
قيرلسون ، خندقدن پورولاسون . مناوک مالي خراب
اولسون ، نه اولورسه اولسون .

۲ - خير ، خير ، حدت برقي ، هان اويله
ياچيم . بکا قاليرسه شو آراهي اصنافه وجودمک
لزومي حقدنه - بر مقاله ياديروب « نوزاد وطن »
غزتمسه درج اينديرم . فقط بو مقاله براز دکل
ابي شارلانلق ايستر . قلم ، قلم ، عاله بو تديره بايرسهک
نه اعلا ! عکسي حالده نه بيسام زده کيدوب کندی
وظائف اصليه مزله اشتغاله باشلازز .

۱ - بوک اعلا ؛ اي سن بايش بايبورسک ؟

۲ - ايشنه بن دسنک کي ؛ شو قاروشوده طوان
آراهلک قوندو کتوري . شمدی آني کوري باشنه
قدر کتوروجکم . هاه ايشنه ؛ آراهي دنبلان

دوار کيرلرک بولارني چکمدن بشقه برشي . بايميان
حريفت ده کندی . کوي آراهي ؛ اراقني کيديبوم .
اللهامانت اولسنيک ارقدش !

۱ - هايدی خوش کلنک ، اوغورلر اولسون ،
مولاقوت ورسون .

« باطلاني بو تيله ايشنه ، ميدان عتفه چيندم .
کوزک کوزده وارکن ؛ بولندن ضرر ارموازز .
باله بن ايتم ، سياهه کوز پومولاز ؛
مفتون خاتلر . تاثير جاذبه مله ،
هرتيز کير چکنز ؛ انظار جالبه مله .
سنه نرده بيلم ، قاج خاناي يقدم ..
بو قدر جييمده اوانک ؛ لازم دکل که ذاتا ،
لازم اولان عيت ، کافي دکل سومک ؛
« دوشمن دريم ، سيلمنا ؛ ايجاب ايدسه بريمک ..
فوستوم بر آرز باراتي ؛ باستون ده قايوبوندم ،
لکن بويون ياغم شين ، آلتش ايدم « ليون » دن
قيزل شاشار قايلر مطلق طرانتندن ..
ديه رک بويه هب دوتر ، دولاشير
باقن اولسه کيدو کيدو صانشير
لاي آتارکن ، الله « الاونورک »
ياداي بر ، سوکده يا توکروک
نخري

تحف برياقته

سوقافله بايشدريلان ؛ اي ارباب حيت آوستريا
مالي مالامل ، ماندهکي نصيحتامه رک جذا تحفلي
وار ، آوستريا اتمه سي جدولسه ادخال ايدلوب
اشتراسندن مجايت توصيه ايديلن اشياک عددي
کوندن کونه تايد ايديبور .
تيرينغ ، ماير ، اشتهان مغازه لرندن باشلان
بوتموعيت اشترافسه ، شکره ، جورابه کوملک ده
بيلم نلره قدر شمول بييدا ايتدي .
وفا طرفلرله بايشدريلان بويه برياقته مشهورديز
اولدي . اشتراسندن حذر لازم کلن برچوق اشيا نه داد
ايديلن ، ياقته مک بوش قالان زيرينه ارباب حيتدن
بري شولري يازمش ؛

ملون صابونلره ، کيريتلره ، آينه لره باصمه لره ،
پاستقه لره دقت ايدبکر ..
برديکري ؛
صراجياره ، باردافره فجالره اوسترله ،
مقاصلره ، بيجاقلره ، چاقيلره دقت ايدبکر ..
برديکري ؛
قادين خدمتي ، مربه وسائره کي آوسترياک
بلک اوغلندهکي چالي متاعلرله رغبت کوسرتميزک ..
بويه برچوق اخشارتاک آتته برسي ده شوبله
يازمش .

« جداشان ناسفدرک ، واسطه اخشار عد ايلرککتر
شو بياض کاغذ ، الکرده کي قورشون قلم ، آوستريا
ماليدو . »

« هرگون واغونلر دولوسي کلن غرته کاغذلري
آوستريا ماليدر . افزاده مکاتبه مستعمل قرطبه
ادواني ، برچوق مستحضرات طيبه ، آوستريا ماليدره .
« اراق غرته او قوملک ، کتاب طبع ايندرمالي ،
جوجقلر يزه او بونجاق آالمني ، شسته اولمالي ، يا نه
صاجيلره ، طاقه ويشلره ، آکرتي کوزلره وارنجيه قدر
آوستريا مالي ... امان يارب ! ... بو آوستريا مالي
ايلکرتيزه قدر ايشله ش ، حکومتيز ردولت موظفه
ملکتميز بر ادارت مستفله اولديني حالده بويه اقتصاداً
تجاره عادتاً اوسترياک بر خراجکداري اولمش . نه
اولوردي بوشاقه زده بر قاج سنه اول حصوله که
ايدی . شمدی به قدر برلي اتمه مزدن بر خيليسک
رواجي تاين ايدجک اسابه توسل ايتش بولنوردو . »

صراص مهاللي برخاتم

خده نکاران اداره شدن جاب ايتديکي بر خدتمجي
قادينه :

— بوخامهک ائديلري خاتلري حقدنه دانما جمع
اوچنجي شخصي استعمال ايدم چکسک ..

هيچ بوقت اسمزري اغزي که آيوب خاتم باخود
کوچک خاتم ويا قندي ، مک ائقدی کوچک خاتم خطابنده
بولنه چکسک ... صاحبلر ائقدلر دن خاتلر دن برسه
تصادف ايتديکي زمان ، صاح شريفلر خير اولسون ؛ فلان
کي تکليسز لکله ده بولنه چکسک ، يالکر طرفلر دن
سولنه چکسک سوزده جواب ويره چکسک ، بزه ويره چکسک
شيلري دانما برطاق ويا نسي ايجنه وضع ايدرک تقديم
ايدم چکسک ، بزم بولندهم اوطبه کيرم چکسک زمان
قبويه ختيفجه بر قاج دقمه اوره رق قبل ادخول مساعفه
طلب ايدم چکسک ، ائقدلرک آراه بن مردوبون ايترکن
اولري طوئق ايجون الکی اوزايتوب قولکک اوستني
تقديم ايدم چکسک ..

خاتم ائدی بو تکلفناتي ايراد ايدمجه بزم برلي
خدمتچيلر دن چونجي لاييله اکلایه مدقري بوسولري
هپ آري آري آخر برز خدمت ظن ايدمک ؛
— بز بو قدر ايشي کورمه بزم .
توخشيله چيقوب کيتمشلردر .

عاوره

— چاکنتکک بالطوکک ياقسندن بر شيلر
سوکورسک ، نهدر اونلر ؛ ..
— مايرک اشياک مارقفلري ..
— بو تيلرکي بچون اوقدر کوچکله کي بورسک
— چکچک شيرتارک اوززنده مارقه لر وادي ،
کدمده شمدی بردلو راحت کيليبور .

کوچک قهرار :

طقوز اون باشلر نه برچوق ، بدريله برلکده
سوقافه کيدرکن ، کل وسائره دن مرکب بر اکيل

بدلاشترا:

رسنهک آونه بدل ۷۵ آتی آلی ۴۰

عروشدرد

محرری:

حسین رحمی

سلکیزه موافق و غزبه مزه عجبیه متناسب
مهره مهرات مضمک دبول و درج اولنور

کوندربله جک اوراق صاحی نامه
ارسال ایدلیدر

بوس بوغاز

ایله

کلای

اداره ناسی:
چتیرلی طاشده ۹ نومرولی مطبوعه غلانیه ده
دائرة مخصوصه در

آبونه و سائنس حساباتی ایچون اداره
خانه به مهاجرت اولنور

دوج اونچیان اوراقی اعاده اوناز

تاریخ تاسیسی

۹ رجب ۱۳۲۶ - ۲۴ نوز ۱۳۲۴

هفته ده ایکی دفعه بازار پرستی و عیشنه کون نشر اولنور

سخنسی (۴۰) پاره در شطجیات ایچنده مدافعه حقوق وطن و ملتہ خادم مصور مزاح غزبه سیدر سخنسی (۴۰) پاره در

حیوانات متینلی

حقارتیک نامین محافظه ملی شمنده هر صنف
خلفک تمدد برلده بالااجتماع اتحاد ایندکلی بی نمره
متینغله مشابه اولماق اوزده کین کونی تکمیل
استانبول شهری و جوارلی حیوانانی علم طاعتک آرقه
جهتده کی اورمانده طوبیلا نوق غایت هیجان آمیز
وغرب برمتینغ عقد ایشاردر . بو مراق انکیز
متینغده غزبه مزه نامه حاضر بولان قارغه اقدی جریان
ایدن مذاکرانی بروجه بر غزبه مزه بیلدر بیور :

درد آیدن بری ممالک عثمانیه جریان ایدن
حرکات احزاب ایدن بی خبر اولیان حیوانلک ده بر
قطعه طوبیلا نوق بر جمعیت تاسیس ایتلی بو
جمعینده حقوقلرینه نالدر بر جوق خصوصاتی مذاکره
ایلی مقرر ایدی . ایشته بو مذاکره عمومی صفو-
قلرک باشلامسایله کوزکمز اولان انسانلرک شهلمتدن
بالاستفاده دونکی کون انعقاد ایلیش . استانبول
وجوارنده بشایه بیلین حیوانلدن بر جوقی بو متینغده
حاضر بولنشلردر .

متینغ صباحین ساعت ایکی ده باشلادی . کوبکلردن ،
کدبلردن ، قوردلردن ، بارکیر ، اوکوز و اشکلردن ،
هر جنس قوشلردن حاصل حیوانات فقریه ، ذوالعاشین ،
زواحف ، طیور کی عینلک بر جوقلری بو متینغده
حاضر بولنیورلردی . اولاً ، غریبان آغاجلر اوزریش
دیزیلان قوشلرک آوازلاروق ، ایجه برده دن لغتی به
باشلادیلر . موسیقی آهنگ طبیعتله بالاتمناج غایت
لطیف نغمه لاله ترنماز اولدی . فرط مسرتله قوربالرک
قوباردنی کورلیلر ، خروسلرک کسکین صدالری ،
اشکلرک یوسک برده دن فریادی اورمالی چین چین
اوتدردی . بولار لاق قونئسری متعاقب کریمی مذاکره
چتقدی ، بل جوق لفظلر ایراد ایدلیدی . ایراد اولان

لفظلر مدید آفتیشلره غرق اولدی . لفظلر اولبه
استانبول سوقاقلرده باغریشان ، باغره باغره سسلری
قیصلان و یوزده قه سولینمش شیلری بوزرخی دفعه تکراره
بر جوق شیلره قرار و بروده قرارلری موقع قه قه بیان
ناطقه بردازلرک که قطعاً بکزه میوردی . بیون لفظلر
برسکوت متوکلا نه وجدینتورانه ایله دیکلنیور . سا-
معیند هیج بری چیلینجه ست و منهجانه یاشاسون حربت!
یاشاسون مساوات! کی باغریشالرده بولنیوردی .
چونکه حیوانات ، حربتی حربت ایچون دکل ، حر
یرادلقلری ، حر یاشادقلری ایچون حربتک محافظه
سندن ، عدالت ده باغریشان انسانلرک آردنده حکم
سورن بونجه عدالتلرک لکدرن صرف نظر ، کدبلرینه
بر جوق قولم نامین ایدن حیوانلر حقتنه روا
کوردکلری مطالب طاققر سادین بحث ایدیلوردی .
ازجهله کوبکلردن بری باشی قالدیروق :

بونجه ستلردن بری حر و مستقل اوله روق یاشاوردز .
آردمزده نه حرص شان و شرف واردر ، نه ده بربر
مزک قهرینه چالیشه حق اراذل . سوقاق باشلرده
تعین ایندیکلر حدود طبیعیه تجاوز ایدلرک
آردمزده بر نزاع جدی وقوعولماز . حدودلر مزده
هر کوبک حقه ، عدالت رعایت ایدر . اوستریا
- بوسته ، روم ایلی شرق صرب مرپ کی حدود
بون کوردلیتلیری یوقدر .

نام درت عنصر در استانبولک مزخرفاتی تمیزله مکله
مشغولز . سوقاقلر اصلا کدبلرینه مال ایچین و بیون یسلکلری
بوسوقاقلره بیغمه آلیشان بو خلفک آز سوریتلیری می
تمیزلک . اکر بزم وجودمز اولسیدی استانبول خلقی
سوقاق یسلکلری ایچنده قوقار ، خسته لته دن قوریلوب
بیتردی . قولرا و با زمانده خدماتتری هر کس تقدیر
ایچمدی ؟ . بولیس تشکیلاندن اول وحی دور
استبداده ، صرف باشقه مناقع خادمی اولان اسکی
بولیسلر زمانده برفعه اکل ایچون خالهری خرسزرک
تجاوزاندن منع ایدن ز دکلی ایدک ... دوراغالایدن
بری حالا سوقاقلری تمیزلیمین ، بالعکس ده ا زیاده
دوجار امال اولان جاده لرکی یار و آبیاره قارشو
تظهره چالیشان بنه بزدکلر بزم ؟ بولره هر صباح

رحس متدارانه و صداقتیروانه ایله سلام برورده
چوق دفعه صبرتمزه مکافات بری برکمه ایپشدر برمدن ،
هفته لرجه بزی آج یاشاتمدن چکنمز ؟ . . . وای
عادل انسانلر وای! (سورکلر آفتشلر)
بولنطق متعاقب هان اشکک بری آیلور :

« انسانلر ایچون اکل قائده لی حیوانلارن بری ده
شو حقیر لشکلدر . بوقدر فعالیتزده ، خدمتتمزه
مقابل هر درد لحقارتی زده روا کوردلر . کندی آره .
لرنده یاشامی بیله مضر بعض تیل ، مسکین ، بی
لزوم حرطری بزم اسمنزه یاد ایدرک ترزیل ایدرلر .
بن هکلی دن کیورم . اوراده برناله مک تکمیل
نقسه سی چیتاریورم . ماهتالی کیچه لره ساحلره
قدر قوشیورم . بو قدر امکمه مقابل نه آیلورم
بیلورم بیکر ؟
هیچ

چیلوق قیاق اهلک طاشلر آراسته یتمش
اوتلری بیکه ، چوق دفعه بونی دخی بوله میرق ،
کاغذ و بیچاره کی شیلر اکلنه مجبور قیلورم . بورخیات
دگیلدر
بوشاکلاندن فوق العاده متاثر اولان هم جنس دیکر
براشک حاضر ونه صرخی کوسرته دن برنجیم سور یچینسک
بدوحشتمه بیون وجود نده آجیلان یاره لرکی کوسردی .
اوکه آتیلان برابر کیده عین شکلیکی تکرار
وعلاوه بار کیرل قدر انسانلره خدمت ایدن حیوان
وارمیدر ؟ بیون تقلبات بزم صرتمزه طاشنیور .
می ؟ حربه لک مهم عنصر دن بری ده بولنیورمی .
بزم ؟ فقط هبات ، بوانسانلر بزم نوقه قیصتمزی
تقدیر ایدم بیلدیرلر !
اووقه قدر کوبک غاغلاری بیان چوریه ک ایراد
اولان لفظلری برسکوت عمیق ایچنده دیکلین کوبک
قوشلردن بعضیلری هان آتاشی دالره ایته رک ، ایچلردن
بری بروجه زیر افاده بولدی :

بیوک آرقداشلر ! انسانلره بزم نه کی برمضرتز
طوقتیور ؟ اونلری بجزه لرکی اوکنده لکطالی شری-
قیارله اوبونجیورمی بزم ؟ طبیعتک کدبلرینه بحث
ایندیکی سعادتدن استفاده بی بیلیم بوزواللی بدحشترک

لوئید قومبايه سنك (بوتونوينا) داپورى

بوتونوئاژ — نه قدر چابشش اولسه كز مالار بكنزى قبول ائيمه چكز والسلام

مقتضيات

بوتونوئاژ حواد طئرى

— نه! غولده نره، غلظه ده كي معازستى قانتشى؟
 — بوق!
 — معازمهك كينكلى اوزرته (كبرالى دكان)
 لوحسى اصلمش .
 — ايجرسته ياقكلى؟
 — باقم . قاره مار اوون اويونور .
 — كوستر بله رغبه قارشو بون اشياى
 ساتيلوب يتمش! . . .
 — نصل!

— بن بيلورمهك اشتاين معازستى عرفه كوون
 ۸۰۰ ليرا برته ۸۳ غر شلق آليش وريش ايتش .
 بو نصل اولورده تكميل اشياى ساته بيلور ؟
 — ساتاريا ، بر جوق اسناق بو آوستريا معاز .
 لرندن البه نرى طولار . معاز لرته بينمار . انگليز ،
 فرانسه مالى درده ساتار .

— او حالده معازستى نه دن قياور ؟
 — ضرره ساتيلان مالى نه كار قالير ؟
 — ديك تكميل آوستريا معاز لرى بر بر
 افلاس ايده چك! . . .

— بللى اولماز ! يالكر معاز لر دن اول پارون
 نه رتسال افلاس ايده چك ، سكزه بو افلاس تكميل
 آوستريا خاخال سياهيه نه قدر ايايه چق ، (بوسه وهرسك)
 مزايده چنچاق . بو كيديشه بلكه صاحب حقيقي
 اله كچك! . . .
 — آمان شو پارلاق افلاس زرده! . . .

طئين :

شيمدكي حالده قاينه ديدكمز كي موقعى تعمير
 ايدبور ، مجلس مبعوثان قارشوسته چقمقه حاضر لير كن
 برتوات يايق لزومى آكلابور .
 بوش بوغاز
 او! بزم اختيار قاينه كنجلشدى . . . آرق
 توانستز كيسهك قارشوسته چقمقه چقلمش . بولدن
 سكزه باوجا لر صرسته بر بروكار قائم اوله چقمش!
 بوته ترقى ؟ . . .

دلما نغسى

دور انقلابن برى باب على حجة سياستده يك
 دهشتلى دامه اويونلرى اوياندى .
 نادنا دامه لر جالانمشده گوشه قاهاجه اويونى
 اويونورمش كي صافه ، صوله تحريك چرخ وتبدل
 موقع ايدوب طور ديلر .
 نصلسه ايكي كون اول آتيلان زار بر آرز اچه
 دوشه رك اويانان اويونك موقفته نيجه ليدكي غرته لرده
 اوقوندى .

طئين

معلوم بر حقيقتدركه آتخچ عيلا نه چق شيلر
 كيزله نير .

بوش بوغاز

بالمكس استبدادده نه قدر عيلا نه چق شيلر وار
 ايسه هبى آنكار ايدى . نه قدر صافلا نيجه ،
 صافلانامسى لازم كله چك حقيقتار وار ايسه هبى
 كيزلدى . . .

طئين :

درسه ائنده كي آوستريا سفير سبك كانون اولك
 ايكيستنده حركت ايدجكي سوليليبور . عزلى ؟
 مأذونيتنى نمين ايديله بيور . هر حالده سفير سكر كوون
 قدر عزيمت ايدجك . . .
 بوش بوغاز
 جناب حقندن ، سفيره سلامت ، راكب اوله چي لوئيد
 واپورينه بول ، نه رتاله سكوت ، آوستريا حكومه صبر
 وتحمل ورتلىنى نمن ايلرز .

شوراي امت :

بوتونوئاژ دها برهفته دوام ايدجك اولورسه
 ويا نه ده بيوك براختلال ظهور ايدجكدر .

بوش بوغاز

بوتونوئاژك برهفته دكل سته لره دوام ايدجكنى
 اميد ايدرز . ها كوزم آوستريالير بيوك براختلال
 چقار كزده شو يا نئني سوندمك اوزره بوسه به تكارار
 كيره م! . . .

بيكي غرته :

بشچي مبعوث اولمق اوزره ناظر حقي بكد ، دبللرده
 طولاشور ؟

بوش بوغاز

؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟

خامره عليه :

غرته مزه ص . ط امضاسيله فقرات متنوعه
 كوئندن ذات محترمك غرته من ناشرى اله كورشمك
 اوزره لطفاً كئيتخانه به تشرى قارى موجود . . .

مطبعة عثمانيه

حسين رحيمى

ظهور

هفته ده ایکی دفعه پنجه و بازار ابرته سی
کونلری نشر اولور مزاح غزته سیدر

شرائط اشتراك: استانبول ایچون سنه لکی ۴۵ غریشدر
ولایات ایچون سنه لکی ۶۵

صاحب امتیازی: حسن فرید
اداره: مأموری: سلیمان بك

عمل ادارسی: بابنامل جاده سنده موصل خانه ۶
نومورلر عمل مخصوص

غزته من بر مزاح غزته سی اولدینه کوره
سلکنی تعینه حاجت یوقدر . شوقدر که
مزاح - بعتلرینک آکلادنی کی -
صرف بر آکلجه دن یعنی تقلید لاله فال لاله
خلق کولدر مکدن عبارت دکدر . بو اولسه
اولسه صوتاریق ، مسخره لک اولور .
مزاح قصده مقارن ونکته مستوره به
مینی اولورق جدی هزل ، حقیقی خیال
شکلنه ویا عکسی صورتلره قویدرق هزله
مخصوص لسان ایله تصویر ایلمکدر . ایشته
یزده (ظهوری) مزده لک زیاده بو جهتی
الترام ایده چکر .

سانور بلای . . . خاطر لارسک یا . بیک بیلق
(کور اوغلی) نانی یله دکشدروب (این غلب)
پنشار ایدی . . .
- هله حد اولسون اولادنده قورتلیق .
شمدی سانور (حب ملیت ، تربیه عمومی) در .
- ایشته بنده اولانک اوز بزدن قالدیفته
شکرانه اولورق بر او یون ترتیب ایتم .
- هادی او بسانون باقم . (سورنا ناله جفته
نقاره چالده قدن صکره دردیجی صحیفه ده کی منظره
تشکل ایدرکه سانور لک حالی مصوردر) .

سانور

اوتنه ادوی

برنجی مجلس [کیجه سانورک خانه سنده]
سانور مأمورلر به یارداقاری

§

سانور مأموری - (یارداقارندن برنه)
باقسه ک آ دیدار بک اتصال ، غزته لر
قولایلدیجی ؟

دیدار بک - قولایلدیور . هان اوچی ده
یتیم اوزره در .

سانور - امان امان ! اولکی کیجه کی
بنه صاحبقره قدر اوغراشمیم اقدای کیم
اوقیور ؟

خصانی اقدی - بنددکر اوقیورم ، اقدم .
سانور - جام برادر دقلیجه اوقو .

بیلسرک یا ، او ، ایکی کون اول چیقاردیغیز
شیرلی بشقه قابله قویق صورته کول یوندرمق
ایستر .

خصانی - مرافی ایتمکیز . شهبه لیکم
فقره لر ی سزه کوسترمک ایچون آیردم .

سانور - یوق ، اولور . بالکیز آیردقنریکی
دکل هینسی کورلیم .

خصانی - باش اوسته ا (براز صکره)
بیوریکز ایشته هینسی اوقوندی (دبه پروواری
سانور مأمورینه ویرر)
سانور - (پروواری دن برنی اوقومف
باشلیبرق) او ، . . . خصانی اقدی . . . سن نه
بیلسرک الهی سورسک ؟ . . . نه قدر (نخته) لفظی
واردسه هینسی (خ) لی اولمش ! قتلرلی نه به
چیژمدک ؟

خصانی - امان اقدم ، لطف ایدیگر . (نخته)
لفظی فارسیدر . خاه معجه ایله در .

سانور - (حدیته) آ کلادم . سن بردلو
سانور اوله به جشک ! آئی اوغلی ، بژ شمدی
برگه معجمیدر مهمل بیدر . آئی دکل شکل
املاسی ، معناسی ، الفاظ متنوعه دن برنه مشاه
اولوب اولماسنی آرا یورز . (نخته) لک بو صورته
املاسه مساعده ایلمک اولورساق احتمال که
ترتیب سهوی اولورق آخرنده کی ها دوشره ، دقت
اولنژده معاناه الفاظ متنوعه دن اولمش اولور

سکا قاج کره سویلدم که سانور مأمورلری بالکیز
بژ دکلز ، ناه سانور مأمورلر کلمش . غزته لردن
برنده برگه سهواً بالکیش دیزلسده آندنده
معاناه بر فنا معنی آکلانسه در حال یغور

کی ژورنالر یاغدیردلر . نه به ، غزته صاحب
امتیازینک ده باشه بلا کتیرلر (اوقومفده دوام
ایدرک) امان یارب ، بو ده دهشتلی سکان

یدی خانه خراب ، یوزالی رأس حیوان تلف ،
اوتوز طقوز نفوس هلاک اولمش ها هیچ
بو یله شی یازدر یلیری ؟

خصانی - اقدم ، ولایت غزته مسندن عیناً
آلیش . ماخذینده تعین ایذبور .

سانور - زردن آلیرسه آلسون . بو یله
تحدیش اذهانی موجب حوادث یازدر یلر

خصانی - هینسی چیژیمسی ؟

سانور - یوق ، اوست طرف آلسون .

